

รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนในจังหวัดตรัง

สุภาวดี ทองเรืองรักษ์

ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2567

รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนในจังหวัดตรัง

สุภาวดี ทองเรืองรักษ์

ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2567
(ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE.

SUPAWADEE TONGRUANGRAK

A DISSERTATION SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE IN DOCTOR OF POLITICAL SCIENCE
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
2024

(COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDISHT UNIVERSITY)

หัวข้อดุษฎีนิพนธ์	:	**รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง**
ชื่อนักศึกษา	:	**สุภาวดี ทองเรืองรักษ์**
ชื่อปริญญา	:	**รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต**
ปีพุทธศักราช	:	2567
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	:	**ดร. สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา**
อาจารย์ที่ปรึกษาหลักร่วม	:	**ดร. สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร**

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

คณบดีคณะสังคมศาสตร์ .....

(พระมหาสุรไกร ชินพุทฺธิสิริ, ผศ.)

คณะกรรมการสอบดุษฎีนิพนธ์ :

ประธานกรรมการ .....

(รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ เผือกคง)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก) .....

(ดร. สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม) .....

(ดร. สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร)

กรรมการ .....

(พระมหาเอกกวิน ปิยวีโร, ดร.)

กรรมการ .....

(รองศาสตราจารย์ ดร. กันตภณ หนูทองแก้ว)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Dissertation Topic	:	The Form of Political Awakening in Democratic System of People in Trang Province
Student's Name	:	Supawadee Tongruangrak
Degree Sought	:	Doctor of Political Science
Anno Domini	:	2024
Advisor	:	Dr. Sitthipong Sitthiphataraprabha
Co-Advisor	:	Dr. Supreecha Chamnanphuttiphon

Accepted by the Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Doctor of Political Science.

Dean of Faculty of Social Sciences .....
(Phramaha Surakrai Jinabuddhisiri, Asst. Prof.)

Dissertation Committee :
Chairman .....
(Assoc. Prof. Dr. Chaiwat Phuakkhong)

Member (Advisor) .....
(Dr. Sitthipong Sitthiphataraprabha)

Member (Co-Advisor) .....
(Dr. Supreecha Chamnanphuttiphon)

Member .....
(Phramaha Ekkawin Piyaweero, Dr.)

Member .....
(Assoc. Prof. Dr. Kantaphon Nuthongkaew)

Copyright of Mahamakut Buddhist University

บทคัดย่อ

หัวข้อดุษฎีนิพนธ์	:	**รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง**
ชื่อนักศึกษา	:	**สุภาวดี ทองเรืองรักษ์**
ชื่อปริญญา	:	**รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต**
ปีพุทธศักราช	:	**2567**
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	:	**ดร. สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา**
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	:	**ดร. สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร**

ดุษฎีนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อวิเคราะห์สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง 3) เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับ “รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง” การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรวบรวมข้อมูลทางเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 26 คน และจัดเวทีเสวนากลุ่ม จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีพรรณา

ผลการวิจัยพบว่า :

1. สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง ในปัจจุบัน พบว่า จังหวัดตรังมีการตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น อดีตที่ผ่านมาประชาชนจะให้ความสำคัญกับพรรคการเมือง แต่ปัจจุบันจะให้ความสำคัญกับตัวผู้สมัครที่มีวิสัยทัศน์ สามารถทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่น ศรัทธา ที่ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้มีความอยู่ดี กินดี แต่หากเป็นพรรคการเมืองก็จะให้ความสำคัญกับพรรคการเมืองที่มีชื่อเสียง โดยสร้างจากกระแสสื่อโซเชียล หรือกระแสนิยม จึงมีความคิดเห็นที่แตกต่างจากอดีต นอกจากนั้นคือวิธีการหาเสียง โดยเฉพาะเยาวชนจะให้ความสนใจพรรคการเมืองที่มีกระแสนิยมมากกว่าพรรคการเมืองที่มีนโยบายเดิม ๆ เห็นได้จากปัญหาเดิมไม่ได้รับการแก้ไข ซึ่งการหาเสียงแบบเดิมจึงใช้ไม่ได้ต่อไป โดยเฉพาะพรรคการเมืองเก่าแก่รากฐานเดิมของจังหวัดตรัง

2. ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย พบว่า ระบอบประชาธิปไตยปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวมีหลายปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวทางการเมือง ประกอบด้วย 1) พรรคการเมือง 2) คุณสมบัติของนักการเมือง 3) การแสดงวิสัยทัศน์ 4) โซเชียลมีเดีย

3. รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง พบว่า การบูรณาการองค์ความรู้ใหม่ ชื่อว่า 3P 1S Model กล่าวคือ P = Political party พรรคการเมือง Personal Character of political คุณสมบัติของนักการเมือง P = Political debate การแสดงวิสัยทัศน์ S = Social media โซเชียลมีเดีย

คำสำคัญ : รูปแบบ, การตื่นตัวทางการเมือง, ระบอบประชาธิปไตย

ABSTRACT

Dissertation Topic	**:**	**The form of Political Awakening in Democratic of the people in Trang Province.**
Student's Name	**:**	**Supawadee Tongruangrak**
Degree Sought	**:**	**Doctor of Political Science**
Anno Domini	**:**	**2024**
Advisor	**:**	**Dr. Sittipong Sitipatprapa**
Co-Advisor	**:**	**Dr. Supreecha Chamnanphuttiphon**

The objectives of this dissertation are as follows: 1) to analyze the general condition of political awakening in democratic of the people in Trang Province, 2) to analyze the factors that affect political awakening in democracy of the people in Trang Province, and 3) to create knowledge about "Political Awakening in Democracy of the People in Trang Province". This research is a qualitative research by collecting documentary data, in-depth interviews with 26 people, and organizing a group discussion forum from experts and schollars. The tools used in the research include interviews and data analysis by descriptive methods.

The results showed that:

1. General Conditions of Political Awakening in Democracy of the People in Trang Province At present, it is found that Trang Province is more politically active. In the past, the people will focus on political parties, but now they will focus on candidates who have a vision that can make the people have confidence and faith in helping to solve problems for their well-being. But if it is a political party, it will give priority to famous political parties based on social media trends or popular trends, so they have different opinions from the past. In addition, it is a method of campaigning, especially young people will pay more attention to popular political parties than political parties with traditional policies. It can be seen from the fact that the original problem has not been solved, so the old campaign cannot continue to work. Especially the old political party, the original foundation of Trang Province.

2. Factors that affect political awakening in democracy It was found that there are many factors that contribute to political awakening in democracy, including 1) Plitical party 2) Personal charcter of political 3) Political debate 4) Social media

3. The Political Awakening Model in the People's Democracy in Trang Province It was found that the integration of new knowledge is called the 3P 1S Model, namely P1 = Political party, Personality of politicians, P = Political debate, (Vision expression), S = Social media,

Keywords : Form, Political Awakening, Democracy

กิตติกรรมประกาศ

ดุษฎีนิพนธ์นี้สำเร็จสมบูรณ์ลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช ขอกราบขอบพระคุณ พระเมธีวชิราภิรัต, ผศ.ดร., รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา ดร.สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร รองศาสตราจารย์ ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว และอาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัย อีกทั้งได้สละเวลาในการชี้แนะแนวทางตลอดจนการตรวจแก้ไขจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิผู้มีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดรัง ที่ได้อนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยและให้ความรู้และคำแนะนำตลอดจนข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช ที่ให้ความอนุเคราะห์ดูแลช่วยเหลือในด้านเอกสารการจัดทำดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตลอดจนนักศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ทุกท่านที่กรุณาให้กำลังใจรวมทั้งความห่วงใยที่มอบให้ผู้วิจัยตลอดมา

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงมีจากดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบความดีทั้งหมดนี้แด่บิดามารดา และครู อาจารย์ อันเป็นที่เคารพสูงสุด รวมทั้งเพื่อน ๆ ที่ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

สุภาวดี ทองเรืองรักษ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... **จ**

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... **ช**

กิตติกรรมประกาศ ..... **ฌ**

สารบัญ ..... **ญ**

สารบัญตาราง ..... **ฐ**

สารบัญแผนภูมิ ..... **ฑ**

บทที่ 1 บทนำ **1**

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

1.2 คำถามในการวิจัย 3

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย 3

1.4 ขอบเขตของการวิจัย 3

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย 8

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 13

1.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 13

1.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย 21

1.9 นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย 22

บทที่ 2 สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในจังหวัดตรัง **23**

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต/วิสัยทัศน์/พันธกิจ/ประเด็นการพัฒนาจังหวัดตรัง/ อำนาจหน้าที่ของจังหวัดตรัง 23

2.2 การตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง 29

2.3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมือง 37

2.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย 41

2.5 การวิเคราะห์สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนในจังหวัดตรัง 53

บทที่ 3 ปัจจัยที่มีส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนในจังหวัดตรัง **56**

3.1 ปัจจัยภายในที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย 56

3.2 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย 69

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการทางการเมือง..... 102
3.4 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมือง..... 118
3.5 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับวางตัวเป็นกลางทางการเมืองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ 122
3.6 สรุปปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน 125

บทที่ 4 รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชาชนในจังหวัดตรัง..... 127
4.1 ผลการสังเคราะห์สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง..... 127
4.2 ผลการสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง..... 129
4.3 สังเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (In-depth Interview)..... 131
4.4 ผลการจัดประชุมเสวนากลุ่ม (Focus group Discussion)..... 184
4.5 สรุปผลรูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง..... 193
4.6 องคความรูใหม่จากการวิจัย..... 195
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ..... 197
5.1 สรุปผลการวิจัย..... 197
5.2 อภิปรายผลองค์ความรู้เกี่ยวกับ รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง..... 206
5.3 ข้อเสนอแนะ..... 209
บรรณานุกรม..... 211
บุคลานุกรรม..... 221
ภาคผนวก..... 223
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย..... 224
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย..... 227
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย..... 233
ภาคผนวก ง แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย..... 267
ภาคผนวก จ ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสัมภาษณ์และคำนวนหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ..... 272

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก ฉ รูปภาพในการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ..... 279
ภาคผนวก ช หนังสือรับรองจริยธรรมในมนุษย์..... 293

ประวัติผู้วิจัย..... 295

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	สถิติจำนวนประชากรจังหวัดตรัง ข้อมูลเดือน มิถุนายน 2566.....	30
2.2	ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดตรัง วันที่ 14 พฤษภาคม 2566 รายงานผลการนับคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง.....	31
2.3	รายงานผลการนับคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง.....	32
2.4	รายงานผลการนับคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง.....	33
2.5	รายงานผลการนับคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง.....	35
2.6	จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจังหวัดตรัง	34
2.7	รายงานผลการนับคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ.....	36
4.1	การตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง.....	134

สารบัญรูปภาพ / แผนภูมิ

ภาพที่		หน้า
1.1	แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	12
1.2	แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	21
2.1	ที่ตั้งและอาณาเขต ติดต่อจังหวัดตรัง.....	24
2.2	แผนที่จังหวัดตรัง	25
2.3	สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดตรัง.....	55
3.1	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมทางการเมือง.....	69
3.2	แบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองของ Brian McNa.....	98
3.3	แบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองประยุกต์.....	100
3.4	ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง.....	126
4.1	สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง.....	129
4.2	ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง.....	130
4.3	รูปแบบขององค์ความรู้รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง.....	195

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Statement and significance of the problems)

นับตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2475 ประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จากอดีตจนถึงปัจจุบันเกิดเหตุการณ์รัฐประหารมาแล้ว 13 ครั้ง ครั้งล่าสุดเกิดขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช 2557 ส่วนหนึ่งเกิดจากความขัดแย้งทางการเมือง ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2548 ซึ่งเคยเกิดเหตุการณ์รัฐประหารมาแล้ว เมื่อปีพุทธศักราช 2549 แต่การรัฐประหาร 2 ครั้งล่าสุด ก่อให้เกิดการแตกแยกทางการเมืองมากยิ่งขึ้น ส่งผลทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองของภาคประชาชนที่ต้องการแสดงออกผ่านกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรในปีพุทธศักราช 2562 เป็นการเลือกตั้งครั้งแรกภายหลังการยึดอำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ภายใต้บริบททางการเมือง ประกอบกับการตื่นตัวทางการเมืองของภาคประชาชนส่งผลให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งในครั้งนั้นเป็นจำนวนมากส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง จนกระทั้ง การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งถัดมาเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พุทธศักราช 2566 ที่ผ่านเหตุการณ์การรณรงค์ต่าง ๆ ของภาคประชาชน รวมถึงการตื่นตัวทางการเมืองของภาคประชาชนภายใต้การบริหารของรัฐบาล พลเอกประยุทธิ์ จันทร์โอชา (สมัยที่ 2) ผลการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปรากฏว่าในหลาย ๆ พื้นที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดตรัง

จังหวัดตรังเป็นจังหวัดหนึ่งในทางภาคใต้ ซึ่งเป็นที่ทราบกันว่า ประชาชนในภาคใต้จะมีการตื่นตัวทางการเมืองในระดับสูง โดยสถิติผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดตรัง สถิติร้อยละ 80.68 มีค่าสถิติสูงกว่าผู้ใช้สิทธิการเลือกตั้งทั่วประเทศ การตื่นตัวในที่นี้หมายถึง ความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งมีอยู่หลายระดับ หลายรูปแบบ เช่น การติดตามข่าวสารทางการเมือง การติดตามข่าวสารของนักการเมือง การติดตามการทำงานของนักการเมือง ไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่น หรือระดับชาติ รวมไปถึงการเข้าร่วมติดตามหรือรับฟังการรณรงค์หาเสียงทางการเมืองทุกครั้ง ซึ่งถือว่าประชาชนในจังหวัดตรังมีความตื่นตัวทางการเมืองในระดับสูง และการตื่นตัวของประชาชนในจังหวัดตรังเป็นมาเป็นระยะเวลานานแล้ว ซึ่งอาจมีผลมาจากการหาเสียงมาตั้งแต่ยุคแรก ๆ ตั้งแต่ปีช่วงปีพุทธศักราช 2510 หรือปีพุทธศักราช 2512 ยุคที่นายชวน หลีกภัย ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งแรกซึ่งถือว่าเป็นการสร้างปรากฏการณ์ทางการเมือง ในอดีต

จังหวัดตรังจะมีการจัดเวทีการปราศรัยทาง การเมือง ประชาชนในจังหวัดตรังจะไปฟังปราศรัยทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นเวทีระดับย่อย หรือเวที ระดับใหญ่ค่อนข้างมาก มีการติดตามนักการเมืองอย่างใกล้ชิดและมีการปรึกษาหารือปัญหาทางต่าง ๆ กับนักการเมืองในพื้นที่นั้น ๆ แสดงให้เห็นถึงความสนใจการเมืองของประชาชนในจังหวัดตรัง โดยบริบทของพื้นที่จังหวัดตรัง เป็นที่ทราบกันว่าพรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคการเมืองที่ครองพื้นที่มาโดยตลอดเป็นระยะเวลากว่า 40 ปี จนมีประโยคที่ใช้คำว่า “ส่งม้า ส่งเสาไฟฟ้า ยังไงก็ชนะ” แต่ปัจจุบันหากมี การวิเคราะห์สภาพพื้นที่จังหวัดตรังโดยแท้จริงจะเห็นได้ว่าพรรคประชาธิปัตย์เพิ่งจะมีคะแนนเสียงที่สูง ในภาคใต้ จากการเลือกตั้งครั้งที่ 2 ในปีพุทธศักราช 2535 ซึ่งเป็นผลมาจากพฤษภาทมิฬ ที่ทำให้คะแนนเสียงของประชาธิปัตย์ในภาคใต้สูงขึ้น บทบาทช่วงพฤษภาทมิฬเป็นบทบาทที่ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ เห็นว่าพรรคประชาธิปัตย์มีความเป็นประชาธิปไตยสูง มีการไม่เลือกนายทุน จึงทำให้กระแสนิยมในสมัยนั้นของพรรคประชาธิปัตย์สูงมาโดยตลอด แต่ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พุทธศักราช 2566 กลับทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของจังหวัดตรังอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน เนื่องจากพรรคประชาธิปัตย์ครองพื้นที่ หรือได้รับความนิยมจากประชาชนในจังหวัดตรังมาโดยตลอด แต่ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน 4 เขต มีผู้สมัคร รับเลือกตั้งจากพรรคการเมืองอื่นที่ไม่ใช่พรรคประชาธิปัตย์ ได้รับคะแนนเสียงการเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดตรัง จำนวน 2 คน โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งจากพรรคประชาธิปัตย์ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพียง 2 คนเท่านั้น จากในอดีตที่ทุกเขตพื้นที่ของจังหวัดตรังต้องเป็นของพรรคประชาธิปัตย์ ยิ่งไปกว่านั้นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคการเมืองที่ได้รับคะแนนสูงสุด ได้แก่ พรรคก้าวไกล และพรรครวมไทยสร้างชาติ โดยพรรคประชาธิปัตย์ได้คะแนนเป็นลำดับที่ 3 ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าว ตอกย้ำให้เห็นชัดเจนว่าจังหวัดตรัง เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และประชาชนในจังหวัดตรังเกิดการตื่นตัวทางการเมืองสูงขึ้นกว่าในอดีต

ดังนั้น จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลการการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง จึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาการตื่นตัวทางการเมือง ปัจจัยที่ส่งผลทำให้เกิด การตื่นตัวทางการเมืองเพิ่มขึ้นจากในอดีตจนถึงปัจจุบัน และการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบ การตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง นอกจากนั้นยังเสริมสร้างบทบาทของประชาชนที่ถูกต้องในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยต่อไป

1.2 คำถามวิจัย

1.2.1 สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรังเป็นอย่างไร

1.2.2 ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรังมีอะไรบ้าง

1.2.3 รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรังควรเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อวิเคราะห์สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

1.3.2 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

1.3.3 เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวกับ ทฤษฎีเกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมือง แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเมือง แนวคิด ทฤษฎีการเมืองในระบอบประชาธิปไตย แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยจะศึกษาวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดรูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร

1. ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 26 คน แบ่งออกเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

1) นักการเมืองระดับชาติ

2) นักการเมืองท้องถิ่น

3) คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดตรัง

4) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์

5) เจ้าหน้าที่ป้องกันปราบปรามทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) จังหวัดตรัง

6) ผู้สื่อข่าวท้องถิ่น

7) ผู้นำเยาวชนในจังหวัดตรัง

8) ประชาชนในจังหวัดตรัง

กลุ่มที่ 1 นักการเมืองระดับชาติ จำนวน 4 คน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	ดร.ทวีรัตน์ เลาหทัยชนก	อดีตคณะที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
2	นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย	อดีตผู้แทนราษฎรจังหวัดตรัง เขต 2
3	นางอนัญญา สวัสดิสาร	ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 1 จังหวัดตรัง พรรคไทยสร้างไทย
4	นายแพทย์รักษ์ บุญเจริญ	ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 1 จังหวัดตรัง พรรคภูมิใจไทย

กลุ่มที่ 2 นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 8 คน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	นายบุ่นเล้ง โล่สถาพรพิพิธ	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตรัง
2	นายกิจ หลีกภัย	อดีตนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตรัง
3	ดร.สัญญา ศรีวิเชียร	นายกเทศมนตรีนครตรัง
4	นายเอกรักษ์ สถาพรจิตรกุล	รองนายกเทศมนตรี ตำบลคลองเต็ง จังหวัดตรัง
5	นายรวิวัฒน์ ชัยเพชร	กำนัน ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง
6	นายสมปอง พ่วงพูล	กำนัน ตำบลนาเมืองเพชร อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง
7	นายดำรงค์ ศรีบุญนาค	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 ตำบลนาเมืองเพชร อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง
8	นายสันติ ง่วนสน	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 8 ตำบลท่ามะปราง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

กลุ่มที่ 3 คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดตรัง จำนวน 1 คน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	นายสิรวิชญ์ งัะสมัน	ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตรัง

กลุ่มที่ 4 นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	ดร.ขนิษฐา สุขสง	อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
2	ผศ.ปิยาณีย์ เพชรศรีช่วง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาขารัฐประศาสนศาสตร์ สังกัดโรงเรียนกฎหมายและการเมือง มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษาตรัง
3	นายวิเชียร ขันธนิเทศ	หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตรัง

กลุ่มที่ 5 เจ้าหน้าที่ป้องกันปราบปรามทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) จังหวัดตรัง จำนวน 1 คน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	นายบัณฑิต คณะสุวรรณ์	ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันปราบปรามทุจริตแห่งชาติ ประจำจังหวัดตรัง

กลุ่มที่ 6 ผู้สื่อข่าวท้องถิ่น จำนวน 3 คน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	นายจิระศักดิ์ ควนจันทร์	นักจัดรายการวิทยุ นักข่าวท้องถิ่น
2	นายวานิช สุนทรนนท์	นักข่าวท้องถิ่น
3	นายปฏิพล อัยราชธนารักษ์	นายสถานีวิทยุ อสมท. จังหวัดตรัง

กลุ่มที่ 7 ผู้นำเยาวชนในจังหวัดตรัง จำนวน 3 คน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	นายนฤสรณ์ นุ่นชูผล	นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสภาราชินีจังหวัดตรัง / นักเรียนทุนพระราชทานมูลนิธิ

		ทุนการศึกษาพระราชทานสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าสยามมกุฎราชกุมาร รุ่นที่ 14 (ทุน ม.ท.ศ.)
2	นางสาวจุฑาทิพย์ ตี่ฮ้อ	นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา / ประธานชมรมจิตอาสาศาสนานำสุข อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง
3.	นายพงศธร วงศ์สุวรรณ	นักศึกษามหาวิทยาลัยทักษิณคณะนิติศาสตร์/ รองประธานสภาเด็กและเยาวชนอำเภอเมืองตรัง

กลุ่มที่ 8 ประชาชนในจังหวัดตรัง จำนวน 3 คน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	นายธโนภาส สินไชย	ผู้บริหารสำนักพิมพ์ วชิรดีไซด์
2	นายชัชวัสส์ ชูพลับ	ประชาชน
3	นายสุเมธา แสงสว่าง	ประชาชน

2. ผู้ให้ข้อมูลการเสวนากลุ่ม (Focus Group) เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน แบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม ดังนี้

1) นักการเมืองระดับชาติ
2) นักการเมืองท้องถิ่น
3) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์
4) ผู้สื่อข่าวท้องถิ่น
5) คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดตรัง
6) ผู้นำเยาวชนในจังหวัดตรัง
7) ประชาชนในจังหวัดตรัง

กลุ่มที่ 1 นักการเมืองระดับชาติ จำนวน 1 คน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	นายศุภกร สุวรรณหมัด	ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล

กลุ่มที่ 2 นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 3 คน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	นายสมหวัง เกลี้ยงทอง	ปลัดเทศบาลตำบลนาตาล่วง
2	นายประเวช ไกรเทพ	ประธานสภาเทศบาลนครตรัง / ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดควนวิเศษมูลนิธิ
3	นายธนกฤต ภูมิมาตร	นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโคกหล่อ

กลุ่มที่ 3 นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	ผศ.อบ .แก้วชูเสน	ประธานคณะอนุกรรมการบริหารราชการเชิงยุทธศาสตร์ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตรัง
2	นายชัยวุฒิ สวัสดิรักษ์	คณะกรรมการธรรมาภิบาล จังหวัดตรัง / รองประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดตรัง / อดีตประธานสภาเทศบาลเมืองกันตัง จังหวัดตรัง / ประธานชมรมตรังต้านโกง

กลุ่มที่ 4 ผู้สื่อข่าวท้องถิ่น จำนวน 1 คน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	นายอรุณ ลายดี	พิธีกร นักจัดรายการวิทยุ นักข่าวท้องถิ่น

กลุ่มที่ 5 คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดตรัง จำนวน 1 คน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	นายสุวิชาญ .ประชาชาติ	รองผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตรัง

กลุ่มที่ 6 ผู้นำเยาวชนในจังหวัดตรัง จำนวน 1 คน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	นายกีรติ สมรักษ์	ประธานเยาวชน SDN จังหวัดตรัง / เหรัญญิก ศูนย์อำนวยการประสานงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติภาคเยาวชน และประธานชมรมจิตอาสาศาสนานำสุข อำเภอนาโยง / นักเรียนโรงเรียนสภาราชินีจังหวัดตรัง

กลุ่มที่ 7 ประชาชนในจังหวัดตรัง จำนวน 1 คน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	นายสถาพร มุ่งเพียรมั่น	ข้าราชการบำนาญ

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง มีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1.5.1 การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพแบบวิจัยเอกสาร (Documentary Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร จากหลักฐานสำคัญที่ปรากฏ แบ่งออกได้เป็น 2 ประการ คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ การลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเบื้องต้น สังเกตแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน

2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ตำรา เอกสารวิชาการ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์ website เป็นต้น

1.5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด โดยแบ่งเนื้อหา เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพปัจจัยส่วนบุคคล ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อการส่งเสริมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

1.5.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน เพื่อสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์

2. สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

3. นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ เพื่อให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง จำนวน 5 ท่านตรวจสอบความครอบคลุมตามขอบข่ายของเนื้อหาและวัตถุประสงค์

5. นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรังมาปรับปรุงแก้ไขพร้อมด้วยแนบงานวิจัยในบทที่ 1 – 3 เข้าสู่กระบวนการสอบ 3 บทและขอรับพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

1.5.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเขียนใบ บว.32 คำร้องขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) และกลุ่มผู้เสวนากลุ่ม (Focus group)

2. นัดวัน เวลา และสถานที่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้ โดยนำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมวิเคราะห์สังเคราะห์และเรียบเรียงข้อมูลตามวัตถุประสงค์ เพื่อเข้าสู่กระบวนการเสวนากลุ่ม (Focus group)

3. กำหนดวัตถุประสงค์และประเด็นคำถามการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

4. คัดเลือกและกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสมกับการศึกษาการใช้กระบวนการเสวนากลุ่ม (Focus group)

5. นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

6. รับฟังความคิดเห็นจากกลุ่ม รวบรวมเป็นประเด็นตามวัตถุประสงค์

7. จัดทำสรุปประเด็นที่ได้จากการจัดเวทีโดยใช้กระบวนการเสวนากลุ่ม (Focus group)

8. รวบรวมวิเคราะห์ และสรุปผล ที่ได้รับจากการใช้กระบวนการเสวนากลุ่ม (Focus group)

1.5.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการเสวนากลุ่มมาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ

2. นำข้อความจากการสัมภาษณ์ การจดบันทึกและการเสวนากลุ่ม มาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

3. วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญและการเสวนากลุ่มตามวัตถุประสงค์การวิจัย

4. สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ในรูปแบบของ (model) และนำเสนอในรูปของความเรียง

1.5.6 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง ผู้วิจัยได้ดำเนินตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาประเด็นที่ต้องการจะศึกษาและกำหนดหัวข้อการวิจัย

2. ทำการวิพากษ์หัวข้อการวิจัยโดยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

3. คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาหัวข้อการวิจัย และอนุมัติหัวข้อการวิจัย

4. รวบรวมข้อมูล แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหัวข้อการวิจัยซึ่งงานวิจัยฉบับนี้เกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

5. ศึกษาวิเคราะห์เรียบเรียงจัดทำเป็นเนื้อหาในบทที่ 2 สภาพทั่วของของการตื่นตัวในระบอบประชาธิปไตย

6. กำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยสาระสำคัญเกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

7. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

8. ศึกษาวิเคราะห์เรียบเรียงจัดทำเป็นเนื้อหาในบทที่ 3 ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

9. กำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยสาระสำคัญเกี่ยวกับรูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

10. นำเสนอดุษฎีนิพนธ์ 3 บทโดยจัดทำเป็นต้นฉบับเสนอต่อคณะกรรมการ

11. ปรับปรุงแก้ไขและสรุปประเด็นสำคัญในบทที่ 1 – 3 และสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์

12. นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขพร้อมด้วยดุษฎีนิพนธ์ 3 บทเข้าสู่กระบวนการขอรับพิจารณาจริยธรรมทางวิจัยในมนุษย์

13. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิวิเคราะห์สังเคราะห์และเรียบเรียงข้อมูลตามวัตถุประสงค์

14. สรุปผลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์สังเคราะห์และเรียบเรียงข้อมูลตามวัตถุประสงค์

15. นำประเด็นที่ได้จากวิเคราะห์สังเคราะห์มากำหนดประเด็นคำถามวัตถุประสงค์คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายเพื่อเข้าสู่กระบวนการจัดเวทีเสวนากลุ่ม

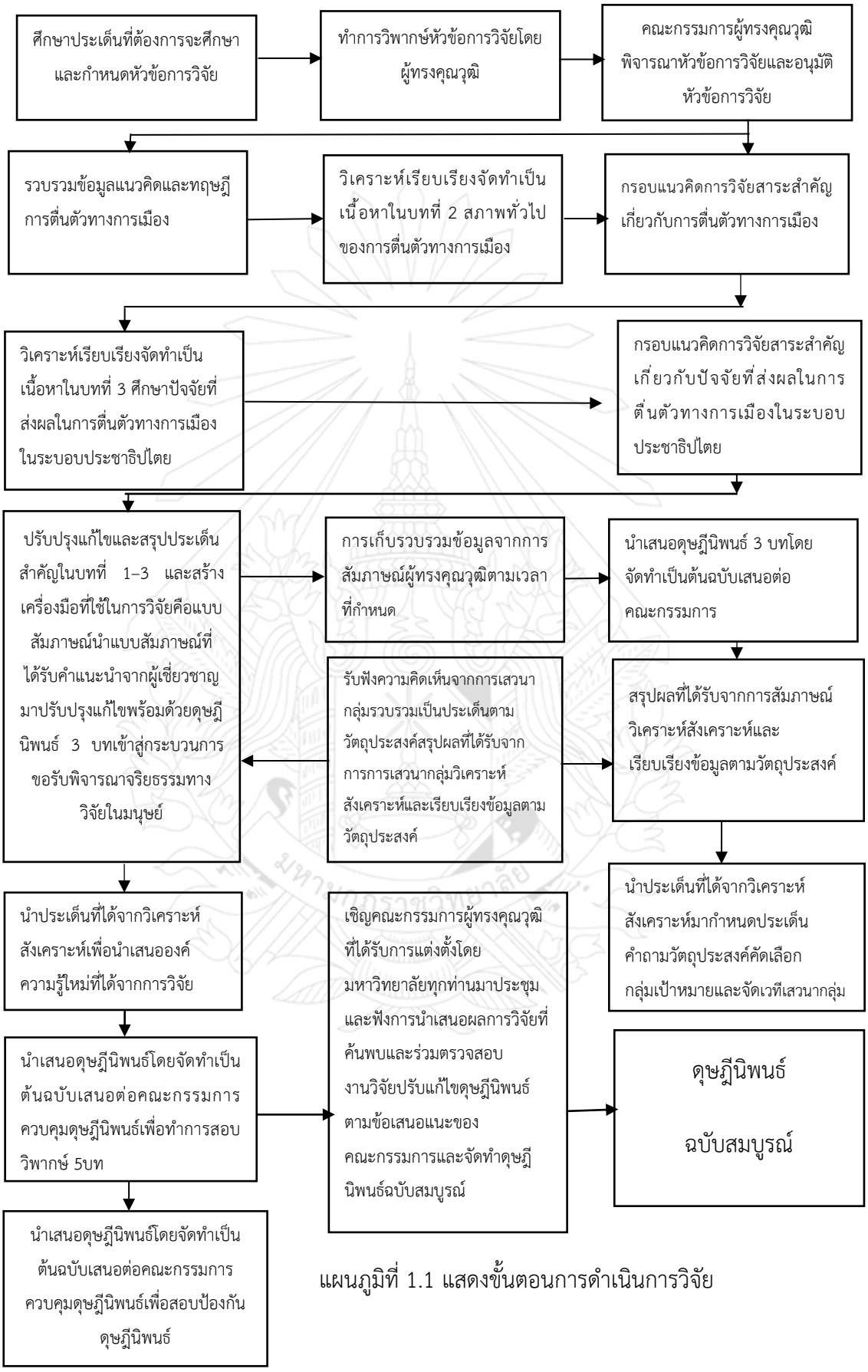
16. รับฟังความคิดเห็นจากการเสวนากลุ่ม รวบรวมเป็นประเด็นตามวัตถุประสงค์สรุปผลที่ได้รับจากการเสวนากลุ่ม วิเคราะห์สังเคราะห์และเรียบเรียงข้อมูลตามวัตถุประสงค์

17. นำประเด็นที่ได้จากวิเคราะห์สังเคราะห์ เพื่อนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

18. นำเสนอดุษฎีนิพนธ์โดยจัดทำเป็นต้นฉบับเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมดุษฎีนิพนธ์ เพื่อทำการสอบวิพากษ์ 5 บทและทำการแก้ไขปรับปรุงเพื่อเข้าสู่กระบวนการสอบป้องกันดุษฎีนิพนธ์

19. เชิญคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการแต่งตั้ง โดยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช ทุกท่าน มาประชุมและฟังการนำเสนอผลการวิจัยที่ค้นพบและร่วมตรวจสอบงานวิจัย

20. ปรับแก้ไขดุษฎีนิพนธ์ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการและจัดทำดุษฎีนิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ สามารถสรุปตามแผนภูมิ 1.1 ดังนี้

แผนภูมิที่ 1.1 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1.6 ประโยชน์ที่จะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบสภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

1.6.2 ทำให้ได้รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

1.6.3 ทำให้ทราบผลการประเมินรูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

1.6.4 สามารถนำรูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรังไปปรับใช้กับพื้นที่อื่นต่อไป

1.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.7.1 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

พระมหาชาตรี ชาครชโย (ลอดคำทุย) (2563, หน้า 87) สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมือง เช่น พฤติกรรมของนักการเมือง จริยธรรมของผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง การเปิดรับสื่อจากแหล่งต่าง ๆ เช่น สื่อโทรทัศน์ สื่ออินเตอร์เน็ต สื่อหนังสือพิมพ์ และสื่อวิทยุ

กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์ (2563, หน้า 101) กล่าวไว้ว่า การตื่นตัวของคนรุ่นใหม่หรือนักกิจกรรมทางการเมือง เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในการต่อต้านวงจรอุบาทว์ทางการเมือง เป็นการส่งเสริมและรักษาเพื่อยึดมั่นในหลักการ “ประชาธิปไตย” โดยให้ความสำคัญในเรื่องของความเท่าเทียม จึงได้มีการแสดงออกทางด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านอนุรักษ์นิยมหรือเสรีนิยมหรือขวาซ้าย จะยังสามารถอยู่ในแนวทางเดียวกันได้ เพียงแค่ยึดมั่นในกติกากลางที่เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย พร้อมทั้งไม่ใช้อำนาจในการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนภายในประเทศ จึงทำให้ผู้ศึกษาวิเคราะห์การเมืองการปกครองของไทยได้พร้อมเสนอแนวทางแก้ไขในแบบนามธรรม และถึงแม้ว่าจะไม่สำเร็จในเร็ววันนี้ แต่หากได้นำบทความของเรื่องนี้เป็นกรณีศึกษา จะพบว่า การได้มาซึ่งประชาธิปไตยแบบครึ่ง ๆ กลาง ๆ จะสำเร็จได้ด้วยดีเมื่อพลเมืองทุกคนมีความเข้าใจในวิถีประชาธิปไตยและให้ความสำคัญไปพร้อมกัน

พระมหาชาตรี ชาครชโย (ลอดคำทุย) (2562, หน้า 8) ได้กล่าวว่า การตื่นตัวทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยตามครรลองของระบอบประชาธิปไตย ที่มีรากฐานสำคัญมาจากวัฒนธรรมการเมืองแบบ

ประชาธิปไตย โดยประชาชนจะต้องมีจิตสำนึกและศรัทธาในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย สิทธิ เสรีภาพ และความยุติธรรม

ปิยบุตร แสงกนกกุล (2561, หน้า 9) กล่าวว่า ประชาธิปไตยคือชัยชนะของยุคสมัย นับตั้งแต่นี้ อำนาจสูงสุดไม่ได้เป็นของใครคนใดคนหนึ่ง อำนาจสูงสุดไม่ได้เป็นของคณะใดคณะหนึ่ง แต่อำนาจสูงสุดเป็นของคนทุก ๆ คนที่ รวมตัวกันในชื่อของประชาชน และเมื่อประชาชนเป็นผู้ทรงอำนาจสูงสุดแล้ว การตัดสินใจในทางการเมือง การตัดสินใจในทางสาธารณะ ประชาชนจะเป็นผู้ทรงอำนาจตัดสินใจผ่านการแสดงออกทางการเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติ การเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง การใช้เสรีภาพในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของตนเอง เมื่อไรก็ตามที่ประชาชนได้กลายเป็นผู้ทรงอำนาจสูงสุด และได้แสดงออกซึ่งเจตจำนงของตนเองผ่านวิธีการต่าง

สรุปได้ว่า การตื่นตัวทางการเมือง เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยสามารถแสดงออกมาได้ในหลาย ๆ รูปแบบ ซึ่งต้องอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง ยุติธรรม เหมาะสม และเท่าเทียมกัน ซึ่งแสดงออกถึงความคิดเห็นของตนเองอย่างเสรีภาพ โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน ประกอบด้วยกันหลาย ๆ ประการ เช่น พฤติกรรมของนักการเมือง สื่อต่าง ๆ สามารถส่งผลกระทบต่อการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนได้เช่นกัน

1.7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อนุชา พละกุล, ธัชชนันท์ อิศรเดช และเติมศักดิ์ ทองอินทร์ (2565, หน้า 17) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตย เพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนจังหวัดเพชรบุรี พบว่า สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคของการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ได้แก่ ด้านภูมิลำเนาของเยาวชน คือ เยาวชนที่มีภูมิลำเนาในสังคมเมือง กลุ่มการเมืองและตระกูลทางการเมืองมีความสนใจทางการเมือง เยาวชนที่มีภูมิลำเนาแบบเกษตรกรรมและสังคมชนบทค่อนข้างเชื่อมั่นแนวอนุรักษ์นิยมด้านสภาพเศรษฐกิจครอบครัว คือ ฐานะทางการเงินสูงและปานกลางอาจมีช่วงเวลาสนใจการเมือง อาทิ นโยบายรัฐบาล นโยบายพรรคการเมือง และสวัสดิการ ฐานะทางการเงินระดับล่างสนใจการดำเนินชีวิตประจำวัน และเชื่อว่าตนไม่มีพลังทางการเมืองและด้านอิทธิพลทางการเมือง คือ การเมือง มีบทบาทต่อสังคมไทยตลอดมา นักการเมืองรุ่นใหม่และพรรคการเมือง เสนอนโยบายกระแสหลัก เชิงปริมาณสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคด้านภูมิลำเนาของเยาวชน ด้านสภาพเศรษฐกิจครอบครัว และด้านอิทธิพลทางการเมืองอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ด้านสถาบันครอบครัว ได้แก่ การพูดคุยสนทนาเกี่ยวกับการเมือง การติดตามรับฟังข่าวสารทางการ

เมืองผ่านแหล่งข้อมูลและทางสื่อประเภทต่าง ๆ และบุคคลในครอบครัว สนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง อาทิ การฟังคำปราศรัยของนักการเมือง ส่งผลให้เยาวชนในจังหวัดเพชรบุรีตื่นตัวทางการเมือง ด้านสถาบันการศึกษา ได้แก่ สถาบันมีหลักสูตร เนื้อหา การเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง และแนวทางการปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย ครู/อาจารย์กระตุ้นให้จัดกิจกรรม และสถาบันการศึกษาเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี และแสดงออกอย่างอิสระเชิงสร้างสรรค์ ส่งผลให้เยาวชนในจังหวัดเพชรบุรีตื่นตัวทางการเมือง ด้านกลุ่มเพื่อน ได้แก่ กระตุ้นให้มีความสนใจ ติดตามข่าวสาร และประเด็นสำคัญทางการเมืองผ่านสื่อต่าง ๆ มีการร่วมพูดคุยสนทนาประเด็นทางการเมืองกับสมาชิกในชุมชน และประชาชนในชุมชนเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ ส่งผลให้เยาวชนในจังหวัดเพชรบุรีตื่นตัวทางการเมือง ด้านสถาบันสื่อมวลชน ได้แก่ การสื่อสารทาง การเมืองผ่านสื่อสังคม อาทิ เฟซบุ๊ก ไลน์ ทวิตเตอร์ ที่สื่อสารมวลชนมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และอุดมการณ์ทางการเมือง ส่งผลให้เยาวชนในจังหวัดเพชรบุรีตื่นตัวทางการเมือง และด้านสถาบันทางการเมือง ได้แก่ นักการเมืองและพรรคการเมืองมีส่วนสำคัญในการก่อให้เกิดค่านิยม และอุดมการณ์ทางการเมืองคณะรัฐมนตรีและสถาบันบริหารมีส่วนในการกระตุ้นผลักดันให้แสดงออกทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตย และสถาบันทางการเมืองเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการเลือกตั้ง ซึ่งส่งผลให้เยาวชนในจังหวัดเพชรบุรีตื่นตัวทางการเมืองปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง และเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม ส่วนหลักอปริหานิยธรรม 7 ส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

รูปแบบการบูรณาการหลักธรรมาธิปไตย เพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ การสร้างโครงสร้างทางการเมือง การเลือกตั้งทุกระดับและตามหลักประชาธิปไตย ส่งเสริมความเสมอภาคตามกฎหมาย เสรีภาพทางการเมือง และอำนาจทางกฎหมาย การยอมรับความแตกต่างทางความคิดของบุคคลอื่น ได้แก่ การสร้างการยอมรับความจริงทางสังคม การสร้างพื้นฐานทางคุณธรรม การใช้สติปัญญาและการส่งเสริมผู้นำตามหลักประชาธิปไตย การยอมรับความสามารถของบุคคลอื่น ได้แก่ การใช้รัฐสภาแลกเปลี่ยนเสนอนโยบายและแนวทางแก้ไขปัญหา ตลอดจนการสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชน การเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ การแสดงเจตนาการเลือกผู้แทนทางตรง การขับเคลื่อนประชาธิปไตยแนวราบ การจัดกิจกรรมทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนาเด็กและเยาวชนตามวิถีทางประชาธิปไตย การเสนอประเด็นปัญหาทางการเมือง การเสนอทางเลือกต่อผู้นำทุกระดับ และการปฏิบัติ

ตามกฎหมาย และระเบียบที่เป็นประชาธิปไตย การยอมรับมติเสียงข้างมากตามหลักประชาธิปไตย เพื่อรักษากติกา และการปฏิบัติตามหลักธรรม ความสนใจกิจกรรมทางการเมืองการปกครองอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การติดตามความเคลื่อนไหวของรัฐบาล การสร้างกิจกรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับเจตนาเยาวชน การจัดตั้งสภาเยาวชนเพื่อประสานงานกับภาครัฐ การติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ การต่อต้านนักการเมืองที่ประพฤติมิชอบ และการคัดค้านนโยบายที่อาจสร้างความเสียหายต่อประชาชน และนำเสนอข้อเท็จจริงต่อสาธารณชน และการแสดงออกเชิงวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ เยาวชนต้องมีข้อเท็จจริง การสื่อสารทางการเมืองที่เป็นกลางและบริสุทธิ์ใจ การสร้างมาตรฐานทางกฎหมาย และการสะท้อนความต้องการของเยาวชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองทุกระดับเชิงปริมาณภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ด้านสถาบันครอบครัว ด้านสถาบันการศึกษา ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านสถาบันสื่อมวลชนและด้านสถาบันทางการเมืองกับหลักอปริหานิยธรรม 7 ได้แก่ ด้านการหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุม ด้านการไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติไว้ ด้านการเคารพนับถือท่านผู้ใหญ่ ด้านการคุ้มครองสตรี ด้านการเคารพสักการะโบราณสถาน และด้านการส่งเสริมคนดี และคุ้มครองพระสงฆ์ เป็นความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ

โชคชัย ศรีรักษา (2565, หน้า 23) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตย พบว่า การตื่นตัวในทางการเมืองของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตยในสังคมปัจจุบันจะมีการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าทางด้านความคิดทั้งสติปัญญา และยังมีผู้คนมากมายหลากหลายชนชั้นมีความตื่นตัวในทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยทั้งระดับเยาวชนคนรุ่นใหม่และระดับประชาชนคนทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะระดับเยาวชนที่มีความตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยสูงและมีความเป็นปัจเจกบุคคลค่อนข้างสูงมากในการพัฒนาการเมืองให้เป็นระบอบประชาธิปไตย เพราะมีความต้องการทางด้านสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคและกระบวนการยุติธรรมมีความโปร่งใสได้อย่างแท้จริง นับตั้งแต่วันแรกที่กลุ่มนิสิตนักศึกษาจัดกิจกรรม “แฟลชม็อบ” เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยต่อต้านรัฐบาล รวมถึงแสดงความไม่เห็นด้วยกับการที่ศาลรัฐธรรมนูญตัดสินยุบพรรคอนาคตใหม่ การชุมนุมเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในหลายสถาบันการศึกษาทั่วประเทศในช่วงหนึ่งปีที่ผ่านมา และปัจจุบันยังมีการชุมนุมเรียกร้องขับไล่รัฐบาลที่มาจากการสืบทอดอำนาจเผด็จการ และสังคมให้ความสนใจปรากฏการณ์คนรุ่นใหม่ออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองครั้งนี้ไม่น้อย มีทั้งผู้ที่สนับสนุนและตั้งคำถามถึง “เบื้องหลัง” การชุมนุมของคนรุ่นใหม่บ้างว่า ถูกปลุกระดม หรือมีพรรคการเมือง

หนุนหลัง บีบีซีไทยถามนักเรียนนิสิตนักศึกษาว่า เหตุใดถึงออกมาชุมนุม และมีใครอยู่เบื้องหลังการเคลื่อนไหวหรือไม่

การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตยเป็นเรื่องของการเมืองอันจำเป็นต่อการปรับปรุงและพัฒนาทางเศรษฐกิจสังคม และในสังคมอุตสาหกรรม โดยมีความเชื่อว่าในสังคมอุตสาหกรรมไม่ว่าจะเป็นแบบประชาธิปไตย หรือเผด็จการจะมีมาตรฐานของพฤติกรรม และการดำเนินงานทางการเมืองที่มีลักษณะของการพัฒนาทางการเมือง เป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่ เป็นความเชื่อที่ว่าการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลให้เยาวชน มีความสนใจและตื่นตัวในทางการเมือง เป็นลักษณะการเมืองในสังคมอุตสาหกรรมทั้งหลาย เป็นผู้วางแผนและเป็นผู้กำหนดความช้าเร็วของชีวิตทางเศรษฐกิจและทางสังคมนอกจากนั้น เป็นเรื่องของการดำเนินงานของรัฐชาติ ประชาชนตลอดจนเยาวชนมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยอิทธิพลของรัฐชาตินิยมและมีความเป็นพลเมืองของรัฐอย่างแท้จริง มีการพัฒนาระบบบริหารและกฎหมายอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาระบบราชการ และระบบกฎหมายให้มีความก้าวหน้าทันสมัยกับสภาพทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การระดมให้เยาวชนสนใจในการเมืองปัจจุบันและสนใจในระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนถึงประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมืองที่จำกัดอยู่แต่เฉพาะชนชั้นนำตามแบบของสังคมจารีตประเพณีสู่มวลชน โดยให้เห็นว่าในระบบการเมืองที่พัฒนาแล้วนั้น คือการมีส่วนร่วมทาง การเมืองของประชาชนเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ การพัฒนาระบอบประชาธิปไตย การพัฒนาการเมืองเหมือนหรือควรเหมือนการสร้างสถาบันและการปฏิบัติประชาธิปไตย เป็นแนวความคิดที่ถือว่ารูปแบบของการพัฒนาการเมืองนี้ ถูกโจมตีว่าลำเอียง เพราะเท่ากับเห็นระบบการเมืองในรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่ประชาธิปไตยหรือไม่ เป็นระบบที่พัฒนาหรือเป็นการมองการเมืองอย่างวัตถุวิสัยให้คุณค่าส่วนตัว มีเสถียรภาพ และการเปลี่ยนแปลงอย่างมีระเบียบหลายคนมีความเห็นว่าประชาธิปไตยขัดกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และไม่สามารถรักษาเสถียรภาพทางการเมืองได้ ฉะนั้น การพัฒนาทางการเมืองในการตื่นตัวของเยาวชน จึงเป็นเรื่องของความสามารถของระบบการเมืองในการรักษาเสถียรภาพ และดูแลให้การเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่าง มีระเบียบการระดมกำลังและอำนาจเน้นถึงประสิทธิภาพของระบบการเมืองในการทำงาน การตื่นตัวในทางการเมืองเป็นแง่หนึ่งของการเปลี่ยนแปลงสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นประกอบด้วยการเปลี่ยนในหลาย ๆ ด้านของมนุษย์และการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ถือว่าเป็นลักษณะอันหนึ่งของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทั้งหลายและถือว่าการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดรวมทั่งทางการเมืองด้วยกระบวนการที่เกี่ยวข้องกัน การศึกษาเรื่องการตื่นตัวในทางการเมือง ตลอดจนการพัฒนาของสังคม หรือการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่ จะต้องพิจารณาทุกด้าน การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของสังคม คือ ทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม

ต่างมีความสัมพันธ์กันทั้งสิ้น การเปลี่ยนแปลงในด้านหนึ่งย่อมกระทบถึงการเปลี่ยนแปลงด้านอื่น ๆ ได้ หรือมิติ หรือด้านหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยทั่วไปนั่นเอง

สุมาลี บุญเรือง (2565, หน้า 61) ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป พบว่า สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน ในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป มีดังนี้ สถาบันการกล่อมเกลาทางการเมือง เช่น สถาบันการศึกษา จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยให้กับนักศึกษา ปลูกฝังทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจและจัดกิจกรรมทางการเมือง กลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มกระตุ้นและชักชวนกันไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งเข้าไม่ถึงประชาชน เข้าถึงเฉพาะบางกลุ่มผู้สมัครใหม่เป็นคนรุ่นใหม่ขาดประสบการณ์ทำงาน การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง หาเสียงแบบใช้หัวคะแนน มีตัวแทนหรือหัวคะแนนเป็นผู้คอยช่วยหาเสียง การใช้รถโดยติดเครื่องขยายเสียงและสิ่งต่าง ๆ เช่น วิทยุ การติดป้ายตามสถานที่ต่างนโยบายของพรรคการเมือง การเสนอนโยบายของพรรคการเมืองเพื่อเป็นตัวกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวทางการเมืองซึ่งจะมีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พรรคที่สังกัดของผู้สมัคร พรรคการเมืองในประเทศไทยพัฒนาคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง อิทธิพลของสื่อ สื่อมวลชนเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่มีบทบาทอย่างยิ่งต่อการรับข่าวสารทาการเมือง สื่อกระตุ้นทั้งคนรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองส่วนปัญหาการตื่นตัวทางการเมืองที่สำคัญ คือ ขาดการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน ขาดความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ปัญหาในการใช้ระบบ อุปถัมภ์ใช้เครือญาติ ใช้พรรคพวกก่อให้เกิดกลุ่มอำนาจ หรือกลุ่มผลประโยชน์ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง มีการประชาสัมพันธ์ที่ยังไม่ครอบคลุมและทั่วถึง นโยบายของพรรคการเมืองไม่สามารถทำตามนโยบายที่ให้ไว้เน้นแค่หาเสียง ขาดผู้นำพรรคที่เข้มแข็ง กล้าหาญ กล้าตัดสินใจ และมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับประชาชน และสื่อออนไลน์ประชาชนเข้าถึงได้ไม่ครอบคลุมและเนื้อหาของสื่อก่อให้เกิดความรุนแรงทางการเมือง

พระมหาสมชาย กตเตโช (วีรชัยเสวิน) (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนทัศน์การปกครองคณะสงฆ์ในบริบทสังคมไทยยุคปัจจุบัน พบว่า พบว่า 1. การเปลี่ยนแปลงบริบทสังคมในอดีตนั้นส่งผลต่อการปกครองคณะสงฆ์ในอดีตเพราะพระสงฆ์นั้นก็เป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ในบริบทสังคม จึงจำเป็นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงตามไปบริบทสังคมด้วย เป็นการอนุวัติตามด้วยการปรับตัวให้เข้ากับบริบทสังคมแต่ไม่ได้ละทิ้งหน้าที่หลักในการธำรงรักษาไว้ซึ่งพระธรรมวินัย 2. บริบทของสังคมไทยในยุคปัจจุบันนี้มีการการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมไทยจากเหตุปัจจัยทางด้านการเมือง ทางด้านเศรษฐกิจจากโครงสร้างทางสังคมในรูปแบบเดิมที่มีชนชั้นปกครอง ชนชั้นใต้การปกครอง

แม้การบริหารประเทศและการเมืองการปกครองที่ถูกผูกขาดโดยกลุ่มเจ้านาย พระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เท่านั้นก็ถูกสลายไปทำให้ชนชั้นกลางที่มีการศึกษาเข้ามามีบทบาททางการเมืองการปกครองมากขึ้นเมื่อมีการเปลี่ยนระบอบการปกครองเป็นประชาธิปไตยทุกคนในสังคมไทยอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศแม้คณะสงฆ์จะมีการปรับเปลี่ยนนอกจากปฏิบัติพระธรรมวินัยแล้วก็มีการตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ขึ้นมาบังคับใช้นับเป็นอนุวัติตามระบอบการปกครองในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน 3. กระบวนทัศน์การปกครองคณะสงฆ์ไทยในบริบทสังคมไทยยุคปัจจุบันจะมีการบริหารจัดการโดยผ่านกิจการคณะสงฆ์ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการปกครอง, ด้านการศาสนศึกษา, ด้านการศึกษาสงเคราะห์, ด้านการเผยแผ่, ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ อันเป็นไปตามการปกครองคณะสงฆ์ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ไทย โดยมหาเถรสมาคมผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครองของคณะสงฆ์ไทยปัจจุบัน 4. องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับ“รูปแบบกระบวนทัศน์การปกครองคณะสงฆ์ไทยในบริบทสังคมไทยยุคปัจจุบัน”ในครั้งนี้ได้แก่“SPEE Model”

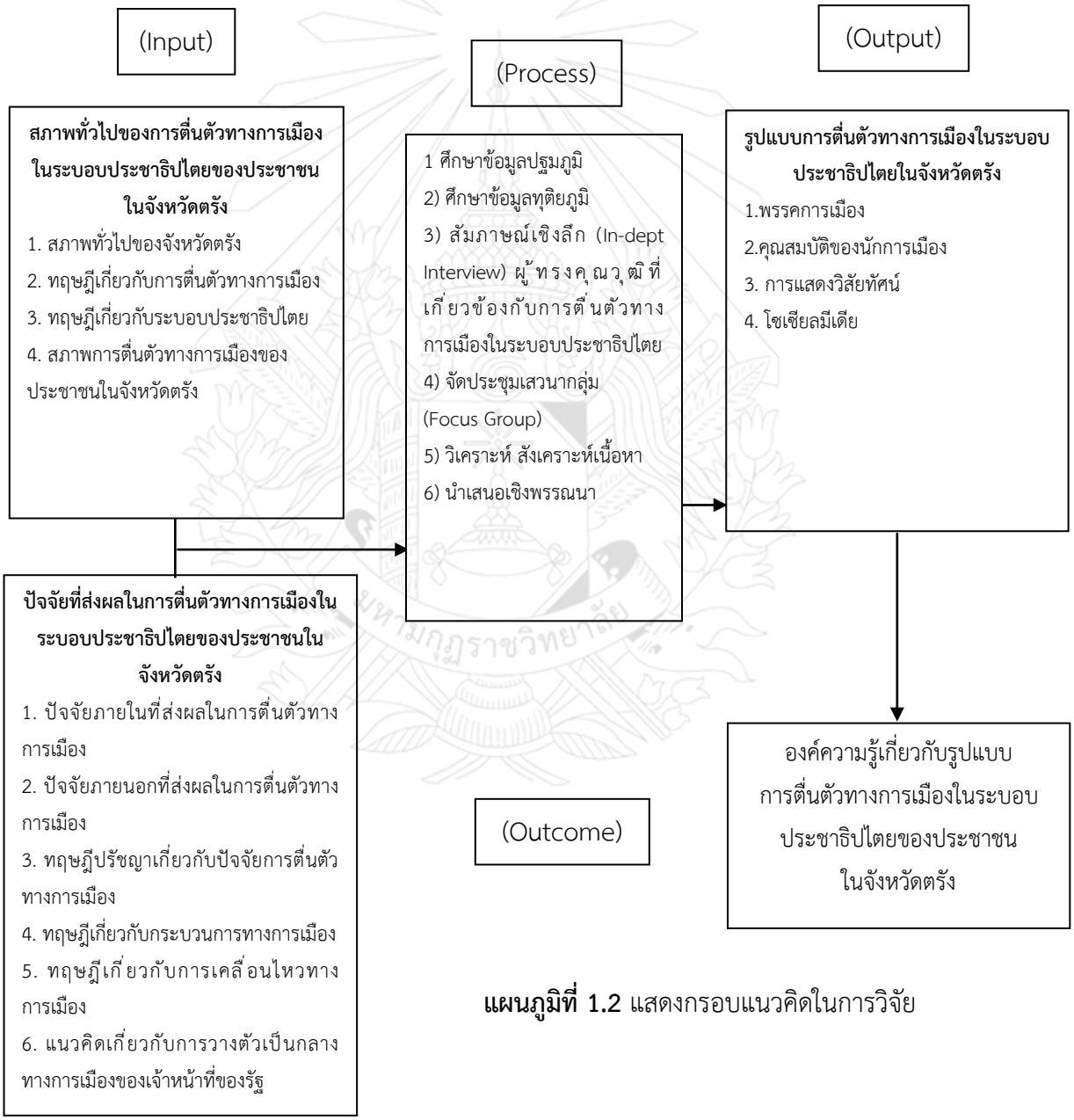
ชลิต.วงษ์สกุล, วัชรินทร์.ชาญศิลป์, พรรษา.พฤฒยางกูร และนริศร.ทองธิราช (2562, หน้า 1) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ประชาชนมีการตื่นตัวจากการกล่อมเกลาทางการเมืองด้านสื่อมวลชน สถาบันการเมือง ครอบครัวและเพื่อน ชุมชน โดยการที่ประชาชนได้ความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองในสิทธิหน้าที่ของตน รับรู้ข่าวสาร การมีส่วนร่วมทางการเมือง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นส่งผลให้เกิด การส่งเสริมให้ประชาชนมีการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้นโดยการส่งเสริมให้ประชาชนใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ควรส่งเสริมให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมากยิ่งขึ้น โดยการให้ประชาชนมีความรู้ทางการเมืองได้จากสื่อมวลชน สถาบันการเมือง เมื่อประชาชนได้รับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน หรือสถาบันการเมืองแล้ว ทำให้ประชาชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางการเมืองกับครอบครัว ประชาชนมีความรู้รับรู้ข่าวสารทางการเมืองแล้ว ประชาชนจะมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ดีขึ้น ส่งผลให้ประชาชนมีการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ดีและถูกต้อง เพราะเกิดจากมีความรู้ทางการเมืองที่ดี

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วย สถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง ได้แก่ ครอบครัว มีการพูดคุยสนทนาเกี่ยวกับการเมือง การติดตามรับฟังข่าวสารทางการเมืองในครอบครัว สนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เช่น การฟังปราศรัยของนักการเมือง ด้านสถาบันการศึกษา สถาบันมีหลักสูตร เนื้อหา การเรียน การสอนที่เกี่ยวกับการเมืองและแนวทางการปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย ครู/อาจารย์กระตุ้นให้จัดกิจกรรม และเปิดโอกาสให้แสดง

ความคิดเห็นอย่างเสรี ด้านกลุ่มเพื่อน ได้กระตุ้นให้มีความสนใจ ติดตามข่าวสาร และประเด็นสำคัญทางการเมืองผ่านสื่อต่าง ๆ มีการร่วมพูดคุยสนทนาประเด็นทางการเมือง ในชุมชนเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ ด้านคุณลักษณะของนักการเมืองผู้สมัครรับเลือกตั้งเข้าไม่ถึงประชาชน การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งแบบใช้หัวคะแนน การใช้รถขยายเสียงและสิ่งต่าง ๆ เช่น วิทยุ การติดป้ายตามสถานที่ต่างนโยบายของพรรคการเมืองการเสนอนโยบายของพรรคการเมืองเพื่อเป็นตัวกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวทางการเมืองซึ่งจะมีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พรรคที่สังกัดของผู้สมัครนโยบายของพรรค รวมไปถึงวิธีการหาเสียงของนักการเมืองเป็นผลต่อการทำให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากขึ้น

1.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิดและทฤษฎีการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง ตามหลักการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย แนวคิดของ Thammarat Thammayarit and Chot Bodeerat (2018, pp. 55-71) และจากการสังเคราะห์ของผู้วิจัยจึงได้กรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

แผนภูมิที่ 1.2 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

1.9 นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

1.9.1 การตื่นตัวทางการเมือง หมายถึง ความกระตือรือร้นในการเคลื่อนไหวทางการเมือง โดยมีจิตสำนึกในความเป็นประชาธิปไตย รู้สิทธิ หน้าที่และบทบาทในฐานะการเป็นพลเมืองที่ดีของประชาชนในจังหวัดตรัง ประกอบด้วย ดังนี้

1) พรรคการเมือง หมายถึง องค์กรทางการเมือง ที่มีการรวมตัวกันของกลุ่มบุคคลที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองเดียวกัน

2) คุณสมบัติของนักการเมือง หมายถึง ต้องเป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม และมีอุดมการณ์

3) การแสดงวิสัยทัศน์ หมายถึง การจุดประกายให้คนอื่นทำตามวิสัยทัศน์ที่ได้ตั้งไว้

4) สื่อโซเชียล หมายถึง การสื่อสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในรูปแบบแพตฟอร์มต่าง ๆ เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ค อินสตราแกรม ติ๊กต๊อก ยูทูป เป็นต้น

1.9.2 ระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การปกครองที่เป็นของประชาชน มีหลักในการดำเนินชีวิตของคนในการอยู่ร่วมกันโดยสันติ มีความเท่าเทียมกัน ผ่านตัวแทนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน

บทที่ 2
สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนในจังหวัดตรัง

ในบทที่ 2 นี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษา “สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง โดยผู้วิจัยได้ศึกษาจาก หนังสือ เอกสาร ตำรา งานวิจัย และคำอธิบายของนักวิชาการที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อนำมาเป็นยุทธวิธีในการวิจัย ดังหัวข้อต่อไปนี้

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต/วิสัยทัศน์/พันธกิจ/ประเด็นการพัฒนาจังหวัดตรัง/อำนาจหน้าที่ของจังหวัดตรัง

2.2 การตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมือง

2.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย

2.5 การวิเคราะห์สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต/วิสัยทัศน์/พันธกิจ/ประเด็นการพัฒนาจังหวัดตรัง/อำนาจหน้าที่ของจังหวัดตรัง

จังหวัดตรังตั้งอยู่ภาคใต้ของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพฯ 828 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 4,917.519 ตางรางกิโลเมตร หรือประมาณ 3,088,399.375 ไร่

2.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช และอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่
- ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล และทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอควนขนุน อำเภอกงหรา และอำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอคลองท่อม เกาะลันตา จังหวัดกระบี่ และทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย

รูปภาพที่ 2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต ติดต่อจังหวัดตรัง

2.1.2 วิสัยทัศน์จังหวัด

"เมืองแห่งคุณภาพชีวิตที่ดี และยั่งยืน"

2.1.3 พันธกิจของจังหวัด

1. มุ่งสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยวให้มีความมั่งคั่งและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

2. พัฒนาสังคม การศึกษา และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีความมั่นคง สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

3. บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืนและสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีบนความหลากหลายทางชีวภาพ

4. ส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในทุกภาคส่วนเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการภาครัฐ

2.1.4 ประเด็นการพัฒนาจังหวัด

1. สร้างฐานเศรษฐกิจของจังหวัดด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมที่มั่นคงและยั่งยืน

2. ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพเพื่อสร้างรายได้ให้เติบโตอย่างต่อเนื่อง

3. เสริมสร้างความมั่นคงทางสังคม พัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษาเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สัตว์ทะเลหายากและพลังงานอย่างเหมาะสมกับชุมชน/พื้นที่ และมีความยั่งยืน

รูปภาพที่ 2.2 แผนที่จังหวัดตรัง

2.1.5 อำนาจหน้าที่ของจังหวัด

จังหวัด

จังหวัดเกิดจากการรวมท้องที่หลาย ๆ อำเภอตั้งขึ้นเป็นจังหวัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยการตั้ง ยุบ และเปลี่ยนแปลงเขตจังหวัด ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ (มาตรา 52) ในปัจจุบันมีจังหวัดทั้งสิ้น 77 จังหวัด ไม่รวมกรุงเทพมหานครที่มีฐานะเป็นการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

อำนาจหน้าที่ของจังหวัด

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2550 มาตรา 52/1 ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของจังหวัดดังต่อไปนี้

(1) นำภารกิจของรัฐและนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์

(2) ดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและเป็นธรรมในสังคม

(3) จัดให้มีการคุ้มครอง ป้องกัน ส่งเสริม และช่วยเหลือประชาชนและชุมชนที่ด้อยโอกาสเพื่อให้ได้รับความเป็นธรรมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง

(4) จัดให้มีการบริการภาครัฐเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างเสมอหน้า รวดเร็ว และมีคุณภาพ

(5) จัดให้มีการส่งเสริม อุดหนุน และสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้สามารถดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและให้มีขีดความสามารถพร้อมที่จะดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนจากกระทรวง ทบวง กรม

(6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นของรัฐมอบหมาย หรือที่มีกฎหมายกำหนด

ผู้บริหารจังหวัด

พระราชบัญญัติระเบียบบริหาราชการแผ่นดิน 2534 มาตรา 54 ให้มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้รับนโยบายและคำสั่งจากนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มาปฏิบัติการให้เหมาะสมกับท้องที่และประชาชน และเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการ ฝ่ายบริหาร ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในราชการส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัด และรับผิดชอบในราชการจังหวัดและอำเภอ และจะให้มีรองผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด หรือทั้งรองผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัดก็ได้

อำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง

พระราชบัญญัติระเบียบบริหาราชการแผ่นดิน 2534 มาตรา 57 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

(1) บริหารราชการตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ

(2) บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มอบหมายหรือตามที่นายกรัฐมนตรีสั่งการในฐานะหัวหน้ารัฐบาล

(3) บริหารราชการตามคาแนะนำและคำชี้แจงของผู้ตรวจราชการกระทรวงในเมื่อไม่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม มติของคณะรัฐมนตรีหรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี

(4) กำกับดูแลการปฏิบัติราชการอันมิใช่ราชการส่วนภูมิภาคของข้าราชการซึ่งประจำอยู่ในจังหวัดนั้น ยกเว้นข้าราชการทหาร ข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการฝ่ายอัยการ ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ข้าราชการในสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และข้าราชการครู ให้ปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับหรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม หรือมติของคณะรัฐมนตรี หรือ การสั่งการของนายกรัฐมนตรีหรือยับยั้งการกระทำใด ๆ ของข้าราชการในจังหวัดที่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม มติของคณะรัฐมนตรีหรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรีไว้ชั่วคราวแล้วรายงานกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้อง

(5) ประสานงานและร่วมมือกับข้าราชการทหาร ข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการฝ่ายอัยการ ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ข้าราชการในสานักงานตรวจเงินแผ่นดิน และข้าราชการครู ผู้ตรวจราชการและหัวหน้าส่วนราชการในระดับเขตหรือภาค ในการพัฒนาจังหวัดหรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ

(6) เสนองบประมาณต่อกระทรวงที่เกี่ยวข้องตามโครงการหรือแผนพัฒนาจังหวัดและรายงานให้กระทรวง มหาดไทยทราบ

(7) ควบคุมดูแลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในจังหวัดตามกฎหมาย

(8) กำกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานองค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจในการนี้ให้มีอำนาจทำรายงานหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจต่อรัฐมนตรีเจ้าสังกัดองค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ

(9) บรรจุ แต่งตั้ง ให้บำเหน็จ และลงโทษข้าราชการในส่วนภูมิภาคในจังหวัดตามกฎหมาย และตามที่ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีมอบหมาย

ภารกิจของจังหวัดตรัง

จังหวัดตรัง มีโครงสร้างและภารกิจดังนี้ สำนักงานจังหวัด และส่วนราชการประจำจังหวัดทั้งส่วนกลางส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจ อำเภอจำนวน 10 อำเภอ ภารกิจ การบริหารราชการของจังหวัดตรังจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและ ยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวย ความสะดวก และการตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งนี้ โดยมีผู้รับผิดชอบผลของงาน ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเฉพาะ

อย่างยิ่ง ให้คำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผยข้อมูล การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ตามความเหมาะสมของแต่ละภารกิจ ภารกิจของจังหวัด คือ เป็นผู้รับนโยบายและ คำสั่งจากรัฐบาล กระทรวง ทบวง กรม มาปฏิบัติให้เหมาะสม เหมาะสมกับท้องที่และ ประชาชน อำนาจหน้าที่ของจังหวัด 1. บริหารราชการตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ 2. บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มอบหมาย หรือตามที่ นายกรัฐมนตรี สั่งการในฐานะหัวหน้ารัฐบาล 3. บริหารราชการตามคำแนะนำและคำชี้แจงของผู้ตรวจราชการกระทรวง ในเมื่อไม่ขัดต่อ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม มติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี 4. กำกับดูแลการปฏิบัติราชการ อันมิใช่ราชการส่วนภูมิภาคของข้าราชการซึ่งประจำอยู่ ในจังหวัดนั้น ยกเว้น ข้าราชการทหาร ข้าราชการ ฝ่ายตุลาการ ข้าราชการ ฝ่ายอัยการ ข้าราชการ พลเรือนในมหาวิทยาลัย ข้าราชการในสำนักงาน ตรวจเงินแผ่นดินและ ข้าราชการครูให้ปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับหรือคำสั่งของ กระทรวง ทบวง กรม หรือมติของคณะรัฐมนตรีหรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี หรือยับยั้ง การกระทำใด ๆ ของข้าราชการในจังหวัดที่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม มติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี ไว้ชั่วคราว แล้วรายงานกระทรวง ทบวง กรม เกี่ยวข้อง 5. ประสานงานและร่วมมือกับ ข้าราชการทหาร ข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการ ฝ่ายอัยการ ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ข้าราชการในสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และข้าราชการ ข้าราชการครู ผู้ตรวจราชการและหัวหน้าส่วนราชการในระดับเขตหรือภาค ในการพัฒนาจังหวัด หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ 6. เสนองบประมาณต่อกระทรวงที่เกี่ยวข้องตามโครงการหรือแผนพัฒนาจังหวัด และรายงาน ให้กระทรวงกระทรวงมหาดไทยทราบ 7. ควบคุมดูแลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในจังหวัดตามกฎหมาย 8. กำกับการปฏิบัติหน้าที่ ของพนักงานองค์การของรัฐบาล หรือรัฐวิสาหกิจ ในการนี้ให้มีอำนาจทำรายงาน หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การของ รัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจต่อรัฐมนตรีเจ้าสังกัดองค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ 9. บรรจุ แต่งตั้ง ให้บำเหน็จ และลงโทษข้าราชการส่วนภูมิภาคในจังหวัดตามกฎหมาย และตามที่ปลัดกระทรวง ปลัดทบวงหรืออธิบดีมอบหมาย

สรุปได้ว่า วิสัยทัศน์/พันธกิจ และอำนาจหน้าที่ของจังหวัดตรังประกอบด้วย การพัฒนาการส่งเสริมการบริหารงาน การสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของแต่และฝ่ายงาน โดยกำหนดการการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานองค์การตามกฎหมาย และตามที่ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีมอบหมาย

2.2 การตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

จังหวัดตรังเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการตื่นตัวทางการเมืองที่สูงขึ้น ซึ่งเห็นได้จากผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดตรัง เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พุทธศักราช 2566 ซึ่งปรากฏผลดังนี้

2.2.1 จำนวนประชากรในจังหวัดตรัง

พื้นที่	ชาย	หญิง	รวม
อำเภอเมืองตรัง	46,135	49,829	95,964
อำเภอกันตัง	37,342	37,676	75,018
อำเภอย่านตาขาว	27,805	28,807	56,612
อำเภอปะเหลียน	30,856	31,731	62,587
อำเภอสิเกา	17,662	17,284	34,946
อำเภอห้วยยอด	38,475	39,681	78,156
อำเภอวังวิเศษ	20,098	20,432	40,530
อำเภอนาโยง	19,911	21,185	41,096
อำเภอรัษฎา	13,261	13,613	26,874
อำเภอหาดสำราญ	8,469	8,373	16,842
ท้องถิ่นเทศบาลตำบลคลองปาง	1,075	1,179	2,254
ท้องถิ่นเทศบาลตำบลนาโยงเหนือ	1,645	1,837	3,482
ท้องถิ่นเทศบาลตำบลวังวิเศษ	1,464	1,483	2,947
พื้นที่	ชาย	หญิง	รวม
ท้องถิ่นเทศบาลตำบลลำภูรา	1,915	1,459	3,374
ท้องถิ่นเทศบาลตำบลนาวง	1,925	2,068	3,993
ท้องถิ่นเทศบาลตำบลสิเกา	657	719	1,376
ท้องถิ่นเทศบาลตำบลควนกุน	1,020	1,074	2,094
ท้องถิ่นเทศบาลตำบลทุ่งยาว	1,113	1,276	2,389
ท้องถิ่นเทศบาลตำบลท่าข้าม	682	677	1,359
ท้องถิ่นเทศบาลตำบลย่านตาขาว	3,477	4,038	7,515
ท้องถิ่นเทศบาลตำบลคลองเต็ง	1,808	1,988	3,796
ท้องถิ่นเทศบาลตำบลห้วยยอด	3,808	4,185	7,993

ท้องถิ่นเทศบาลเมืองกันตัง	5,624	5,799	11,423
ท้องถิ่นเทศบาลนครตรัง	25,242	29,614	54,856
ยอดรวมทั้งหมด	**311,469**	**326,007**	**637,476**

ตารางที่ 2.1 สถิติจำนวนประชากรจังหวัดตรัง ข้อมูลเดือน พฤษภาคม พุทธศักราช 2566

2.2.2 ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดตรัง เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2566

รายงานผลการนับคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 1

เขตเลือกตั้งที่ 1				
หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร	**ชื่อ – สกุล ผู้สมัครรับเลือกตั้ง**	**สังกัดพรรคการเมือง**	**ได้คะแนน**	**ลำดับ**
1	นายยงยุทธ กูลเมือง	กรีน	447	7
2	นายถนอมพงศ์ หลีกภัย	รวมไทยสร้างชาติ	25,965	1
3	นายกิตติพงศ์ ผลประยูร	พลังประชารัฐ	21,018	2
4	นายตุลกานต์ มักคุ้น	ประชาธิปัตย์	7,095	5
5	นายรักษ์ บุญเจริญ	ภูมิใจไทย	19,172	3
6	นางสาวสรวีย์ ภัทรอิสริยาไชย	เพื่อไทย	3,316	6
7	นายศุภกร สุวรรณหมัด	ก้าวไกล	17,683	4
8	นายมงคลสิษฐ์ มีสุข	เสรีรวมไทย	238	11
9	นางอนัญญา สวัสดิสาร	ไทยสร้างไทย	342	8
10	นายกฤตภาส สินไชย	ไทยภักดี	228	12
11	นายเขมธนวัฒน์ ชูชาติวงศ์สกุล	รวมแผ่นดิน	213	13
12	นางสาวประภัสสร นุ่มสวัสดิ์	คลองไทย	270	9
13	นายนงค์ ดำหมาน	เปลี่ยน	257	10

สรุปจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 1				
จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	121,231	คน		
จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง	102,067	คน	คิดเป็นร้อยละ	84.19
รวมจำนวนบัตรเสีย	2,137	บัตร	คิดเป็นร้อยละ	2.09
รวมจำนวนบัตรไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด	3,663	บัตร	คิดเป็นร้อยละ	3.59

ตารางที่ 2.2 ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดตรัง วันที่ 14 พฤษภาคม พุทธศักราช 2566

รายงานผลการนับคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 2

เขตเลือกตั้งที่ 2				
หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร	**ชื่อ – สกุล ผู้สมัครรับเลือกตั้ง**	**สังกัดพรรคการเมือง**	**ได้คะแนน**	**ลำดับ**
1	นางสาวโชติกา รักเมือง	ภูมิใจไทย	1,231	6
2	นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย	ประชาธิปัตย์	17,239	2
3	นางสาวกฤตินี รุณแสง	รวมไทยสร้างชาติ	2,803	4
4	นายชรินทร์ ชูแก้ว	ไทยสร้างไทย	660	7
5	นายสุริยะ นันตสินธุ์	เพื่อไทย	1,510	5
6	นายทวี สุระบาล	พลังประชารัฐ	63,185	1
7	นางธัญกานต์ แก้วการดี	กรีน	458	9
8	นายโยธิน ตุลยกุล	เสรีรวมไทย	237	10
9	นายชำนาญ ทองร่วง	รวมแผ่นดิน	475	8
10	นายปรีชา ยอดยิ่ง	ก้าวไกล	10,553	3
11	นายอมตวาทิต สมานกุล	คลองไทย	137	12
12	นายสุรพล ปานแก้ว	เปลี่ยน	183	11

สรุปจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 2				
จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	130,613	คน		
จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง	104,800	คน	คิดเป็นร้อยละ	80.24
รวมจำนวนบัตรเสีย	3,126	บัตร	คิดเป็นร้อยละ	2.98
รวมจำนวนบัตรไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด	3,009	บัตร	คิดเป็นร้อยละ	2.87

ตารางที่ 2.3 รายงานผลการนับคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

รายงานผลการนับคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 3

เขตเลือกตั้งที่ 3				
หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร	**ชื่อ – สกุล ผู้สมัครรับเลือกตั้ง**	**สังกัดพรรคการเมือง**	**ได้คะแนน**	**ลำดับ**
1	นายนัทธพงศ์ ใจสมุทร	พลังประชารัฐ	14,866	3
2	นางสาวสุณัฐชา โล่สถาพรพิพิธ	ประชาธิปัตย์	31,846	1
3	นายอลงกรณ์ คงฉาง	พลังธรรมใหม่	934	8
4	พันตำรวจเอก อธิศ ภักดีนามฉวี	กรีน	418	12
5	นายอำนวย นวลทอง	รวมไทยสร้างชาติ	9,245	4
6	เรือเอก พัฒน์พงษ์ คงผลาญ	ภูมิใจไทย	2,767	6
7	นางสาวสไบทิพย์ ลิประพันธ์	เพื่อไทย	5,864	5
8	นายบุญโชค สังขาว	ไทยสร้างไทย	579	9
9	นางสาวศิริขวัญ ปั้นทอง	ไทยภักดี	491	10
10	นายชัยยุทธ รองเดช	แรงงานสร้างชาติ	262	14
11	นายแทนคุณ แตรดอน	เพื่อชาติ	455	11
12	นายเกียรติกร กูมุดา	เสรีรวมไทย	976	7
13	นายวิราว์ วัฒนกิจ	ก้าวไกล	16,483	2
14	นายไสว กองแก้ว	พลังปวงชนไทย	148	16
15	นางสาวสุกัญญา ช่วยด้วง	เปลี่ยน	382	13
16	นายมูฮำมัดรุชดี เกปัน	คลองไทย	198	15

สรุปจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 3				
จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	123,965	คน		
จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง	95,612	คน	คิดเป็นร้อยละ	77.13
รวมจำนวนบัตรเสีย	3,223	บัตร	คิดเป็นร้อยละ	3.37
รวมจำนวนบัตรไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด	6,475	บัตร	คิดเป็นร้อยละ	6.77

ตาราง 2.4 รายงานผลการนับคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

รายงานผลการนับคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 4

เขตเลือกตั้งที่ 4				
หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร	**ชื่อ – สกุล ผู้สมัครรับเลือกตั้ง**	**สังกัดพรรคการเมือง**	**ได้คะแนน**	**ลำดับ**
1	นายดิษฐ์ธนิน ภาคย์อิชณน์	ภูมิใจไทย	29,202	2
2	นายกาญจน์ ตั้งปอง	ประชาธิปัตย์	29,594	1
3	นายสมบูรณ์ อุทัยเวียนกุล	รวมไทยสร้างชาติ	4,963	5
4	พลตำรวจตรี บรรลือ ชูเวทย์	พลังประชารัฐ	16,236	3
5	นายวรสิทธิ์ จิเหลา	ไทยสร้างไทย	962	7
6	นางกัญญาภัทร ศรีประสิทธิ์	เพื่อชาติไทย	225	12
7	นายประจวบ เปโตรช่วย	เสรีรวมไทย	372	9
8	นายสมปอง ศรีคง	ไทยภักดี	186	13
9	นางสาวสุพรรษา มะเหร็ม	ก้าวไกล	11,237	4
10	นายวิโรจน์ ทองโอเอี่ยม	เพื่อไทย	2,719	6
11	นายสุพรชัย พลฤทธิ์	คลองไทย	267	11
12	นายดนเหลาะ เขาพรง	พลังปวงชนไทย	415	8
13	นายณัฐกร หวันมุสา	เปลี่ยน	282	10

สรุปจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 4				
จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	125,499	คน		
จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง	101,994	คน	คิดเป็นร้อยละ	81.27
รวมจำนวนบัตรเสีย	2,779	บัตร	คิดเป็นร้อยละ	2.72
รวมจำนวนบัตรไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด	2,555	บัตร	คิดเป็นร้อยละ	2.51

ตาราง 2.5 รายงานผลการนับคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจังหวัดตรัง

จำนวนผู้มาใช้สรุปจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง สิทธิเลือกตั้ง จังหวัด				
จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	501,308	คน		
จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง	404,473	คน	คิดเป็นร้อยละ	80.68
รวมจำนวนบัตรเสีย	11,265	บัตร	คิดเป็นร้อยละ	2.79
รวมจำนวนบัตรไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด	15,702	บัตร	คิดเป็นร้อยละ	3.88

ตารางที่ 2.6 จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจังหวัดตรัง

รายงานผลการนับคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

หมายเลขของ บัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง	ชื่อ พรรคการเมือง	ได้คะแนน
1	ใหม่	3,272
2	ประชาธิปไตยใหม่	9,247
3	เป็นธรรม	1,609
4	ท้องที่ไทย	1,510
5	พลังสังคมใหม่	1,286
6	ครูไทยเพื่อประชาชน	2,947
7	ภูมิใจไทย	10,048
8	แรงงานสร้างชาติ	344
9	พลัง	562
10	อนาคตไทย	662
11	ประชาชาติ	1087
12	ไทยรวมไทย	686
13	ไทยชนะ	542
14	ชาติพัฒนากล้า	3,363
15	กรีน	536
16	พลังสยาม	130

17	เสมอภาค	95
18	ชาติไทยพัฒนา	368
19	ภาคีเครือข่ายไทย	125
20	เปลี่ยน	1,044
21	ไทยภักดี	1,475
22	รวมไทยสร้างชาติ	114,163
23	รวมใจไทย	818
24	เพื่อชาติ	1,227
หมายเลขของ บัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง	**ชื่อ พรรคการเมือง**	**ได้คะแนน**
25	เสรีรวมไทย	2,519
26	ประชาธิปัตย์	38,523
27	พลังธรรมใหม่	528
28	ไทยพร้อม	272
29	เพื่อไทย	33,930
30	ทางเลือกใหม่	897
31	ก้าวไกล	123,052
32	ไทยสร้างไทย	1,934
33	ไทยเป็นหนึ่ง	127
34	แผ่นดินธรรม	98
35	รวมพลัง	312
36	เพื่อชาติไทย	1,186
37	พลังประชารัฐ	14,723
38	เพื่อไทรวมพลัง	310
39	มิติใหม่	184
40	ประชาภิวัฒน์	187
41	ไทยธรรม	87
42	ไทยศรีวิไลย์	139
43	พลังสหกรณ์	31
44	ราษฎร์วิถี	49
45	แนวทางใหม่	47
46	ถิ่นกาขาวชาววิไล	53

47	รวมแผ่นดิน	168
48	เพื่ออนาคตไทย	49
49	รักษ์ผืนป่าประเทศไทย	95
50	พลังปวงชนไทย	82
หมายเลขของ บัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง	**ชื่อ พรรคการเมือง**	**ได้คะแนน**
51	สามัญชน	37
52	ชาติรุ่งเรือง	28
53	พลังสังคม	8
54	ภราดรภาพ	56
55	ไทยก้าวหน้า	349
56	ประชาไทย	814
57	พลังเพื่อไทย	211
58	สังคมประชาธิปไตยไทย	52
59	ช่วยชาติ	43
60	ความหวังใหม่	149
61	คลองไทย	227
62	พลังไทยรักชาติ	72
63	ประชากรไทย	95
64	เส้นด้าย	66
65	เปลี่ยนอนาคต	208
66	พลังประชาธิปไตย	137
67	ไทยสมาร์ท	178

สรุปจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง			
จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	501,308 คน		
จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง	404,477 คน	คิดเป็นร้อยละ	80.68
รวมจำนวนบัตรเสีย	15,480 บัตร	คิดเป็นร้อยละ	3.83
รวมจำนวนบัตรไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด	9,539 บัตร	คิดเป็นร้อยละ	2.36

ตารางที่ 2.7 รายงานผลการนับคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

สรุป สภาพทั่วไปเกี่ยวการการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรังพบว่า มีการตื่นตัวทางการเมืองสูง และให้สนใจเรื่องการเมืองเพิ่มมากขึ้นนับได้ว่าเป็นสิ่งที่ดี เนื่องจากการเมืองเป็นเรื่องของประชาชนในประเทศทุกคนที่ควรจะมีส่วนร่วมทางการเมือง ประเทศจะพัฒนาไปไม่ได้ หากประชาชนในประเทศให้ความสนใจแต่ปัญหาของตนเอง หรือเรื่องผลประโยชน์ของตัวเอง โดยประชาชนในจังหวัดตรังมีความต้องการที่จะมีการเลือกตั้งที่เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง จากเหตุผลดังกล่าว ได้แสดงออกให้เห็นจากสถิติการเลือกตั้งปี 2566 เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2566 ที่ผ่านมานั้น จังหวัดตรัง มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งร้อยละ 80.68 โดยภาพรวมของจังหวัด มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าผู้มาใช้สิทธิรวมระดับประเทศ

2.3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมือง

2.3.1 ความหมายการตื่นตัวทางการเมือง

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมือง ที่ส่วนใหญ่แล้วให้ความหมายไว้ในลักษณะที่คล้ายคลึงกันและอาจแตกต่างกันไปในรายละเอียด ดังนี้

วัฒนา เซ็งไพเราะ (2555, หน้า 13) การตื่นตัวทางการเมือง หมายถึง ระดับความกระตือรือร้นในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ที่มีจิตสำนึกความเป็นประชาธิปไตย และตระหนักรู้ถึงสิทธิหน้าที่และบทบาทของตนเองในฐานะการเป็นพลเมืองที่ดีตามระบอบประชาธิปไตย ประกอบไปด้วยทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ได้มีการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมาจากแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลที่เรียกว่า “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย”

วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และนพพล อัคฮาด (2562, หน้า 33) การตื่นตัวทางการเมือง หมายถึง ระดับความกระตือรือร้นในการเคลื่อนไหวทางการเมือง การมีจิตสานึกความเป็นประชาธิปไตย การตระหนักรู้ถึงสิทธิหน้าที่และบทบาทของตนเองในฐานะการเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตย โดยพิจารณาจากองค์ประกอบด้านความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ได้มีการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมาจากแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลที่เรียกว่า “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย" ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านสถาบันครอบครัว 2) ด้านกลุ่มเพื่อนและชุมชนกลุ่มเพื่อน 3) ด้านสถาบันการศึกษา และ 4) ด้านสื่อมวลชน

ชัยกฤต รัตนากร (2558, หน้า 8) ความตื่นตัวทางการเมือง หมายถึง ระดับความกระตือรือร้นในการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่มีจิตสำนึกความเป็นประชาธิปไตย และตระหนักรู้ถึงสิทธิหน้าที่และบทบาทของนักเรียนในฐานะการเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตย

สรุปได้ว่า การตื่นตัวทางการเมือง สามารถสรุปได้ว่า การตื่นตัวทางการเมือง หมายถึง ระดับการตื่นตัวทางการเมือง ความกระตือรือร้นในการเคลื่อนไหวทางการเมือง โดยมีจิตสำนึกในความเป็นประชาธิปไตย รู้สิทธิ หน้าที่และบทบาทในฐานะการเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตย

2.3.2 ทฤษฎีการตื่นตัวทางการเมือง

Thammarat Thammayarit and Chot Bodeerat (ธรรมราช ธรรมยฤทธิ์ และ โชติ บดีรัตน์, 2018, pp.2-4) ได้วิเคราะห์เกี่ยวกับประเด็นการตื่นตัวทางการเมือง ของประชาชน ประกอบด้วย 6 ประเด็น โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

1) การเข้าร่วมรับฟังปราศรัยทางการเมือง โดยส่วนใหญ่การเข้าร่วมรับฟังการปราศรัยตามกระแสการเมืองที่เปิดกว้าง และให้ความสนใจในนโยบายของพรรคการเมือง โดยถือว่าพรรคการเมืองสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้มากน้อยเพียงใด การเข้าร่วมรับฟังการปราศรัย ทางการเมืองของประชาชน จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระดับหนึ่ง

2) การรับฟังข่าวสารการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ในปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่จะนิยมรับฟังข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมือง ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ทุกประเภท เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ค ติ๊กต๊อก ยูทูป อินสตาแกรม เพราะประชาชนส่วนใหญ่มีโทรศัพท์เคลื่อนที่ มีอุปกรณ์การสื่อสารที่ทันสมัย สามารถเชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเตอร์เน็ตรับทราบข่าวสารได้ทั่วโลก ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย รวดเร็ว อย่างเสมอภาคและสามารถเลือกรับฟัง รับชมในข้อมูลข่าวสารทางการเมืองได้อย่างหลากหลาย สื่อสังคมออนไลน์เป็นอีกหนึ่งเครื่องมือที่ทำให้ ประชาชนเกิดการตื่นตัวทางการเมือง เนื่องจากได้รับรู้ถึงข่าวสารเหตุการณ์ทางการเมืองในแต่ละวันอย่างต่อเนื่อง

3) การสนทนาประเด็นทางการเมือง ส่วนใหญ่จะมีการสนทนาประเด็นทางการเมืองในโอกาสต่าง ๆ เช่น ในระหว่างที่ยืนรอทำกิจกรรมต่าง ๆ ก็จะมีการสนทนาทางการเมืองกัน โดยส่วนใหญ่เรื่องที่นำมาสนทนากันจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล นายกรัฐมนตรีมีผลงานอะไรบ้าง การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร์ในรัฐสภาเป็นอย่างไร และนอกจากนั้นเรื่องที่สนทนาจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับปากท้อง ความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานของประชาชน การสนทนาทางการเมืองส่งผลให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองอย่างมีความสำคัญ เป็นเรื่องของการตื่นตัวทางการเมืองที่ดี

4) การร่วมรณรงค์หาเสียง ประชาชนมีความนิยมต่อพรรคการเมืองที่ตนเองชื่นชอบอย่างชัดเจน เช่น ความนิยมต่อพรรคเพื่อไทย ความนิยมต่อพรรคก้าวไกล ความนิยมต่อพรรคภูมิใจไทย และความนิยมต่อพรรคประชาธิปัตย์ เป็นต้น อีกทั้งยังมีความนิยมต่อกลุ่มเคลื่อนไหวทางทางการเมือง เสื้อเหลืองและเสื้อแดง ทั้งนี้ความนิยมทางการเมืองต่อพรรคการเมืองและกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองต่างก็มีประชาชนร่วมรณรงค์หาเสียงและเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองทั้งสิ้น “ประชาชน

ส่วนใหญ่ จะมีความคิดเห็นว่าการร่วมรณรงค์ทางการเมืองกับพรรคการเมืองที่ตนเองชื่นชอบนั้นเป็นเรื่องที่ดี และมีความรู้สึกว่า การร่วมรณรงค์การหาเสียงในแต่ละครั้งนั้น เป็นเหมือนกับการเผยแพร่แนวคิดอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างหนึ่งให้กับประชาชนทั่วไปได้รับทราบ และมีความเชื่อลึก ๆ ว่าแนวคิดหรือนโยบายที่พวกเขากำลังร่วมรณรงค์นั้นเป็นสิ่งที่ดีที่อยากจะเผยแพร่ให้ผู้อื่นได้รับทราบ”

5) การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และการออกเสียงประชามติร่างกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนโดยตรง ประชาชนจึงต้องมีความตระหนักในสิทธิที่ตนเองมีอยู่และใช้สิทธิผ่านการเลือกตั้งผู้แทนของตนเองเข้าไปทำหน้าที่แทนตนเอง การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการตื่นตัวทางการเมืองอย่างหนึ่งที่ประชาชนต้องการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของตนเอง

6) การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนพึงแสดงออกกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งการแสดงออกเช่นนี้หากมองในแง่บวก นับได้ว่าเป็นการตื่นตัวทางการเมืองอย่างหนึ่ง หรือมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อได้รับรู้ รับทราบถึงการบริหารบ้านเมืองของรัฐบาลในขณะนั้น หากมองในแง่ของสัญญาณการพัฒนาประชาธิปไตยเพราะประชาชนได้ใช้สิทธิของตนเองและแสดงออกถึงความต้องการของกลุ่มตนเอง

ในปัจจุบันมีประเทศหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก ที่ประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงแนวความคิด ความเชื่อ และค่านิยม ทางการเมืองไปในทิศทางที่พัฒนาเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีก้าวหน้าหรือแบบใหม่มากขึ้น คือ จากเดิมที่เคยมีความจงรักภักดียินยอมต่อระบบการเมือง (allegiance) เปลี่ยนแปลงไปสู่ การกล้าตั้งคำถาม ความกล้าที่จะออกมาต่อสู้การเรียกร้องในสิ่งที่เห็นว่าสิ่งเหล่านั้นไม่ถูกต้อง ไม่มีความชอบธรรม และกล้ายืนยันในสิทธิของตนเองอย่างชัดเจน แสดงออกทางการเมืองมากขึ้น (assertiveness) แต่ในขณะเดียวกันประชาชนก็เริ่มเกิดความไม่ไว้วางใจต่อผู้ปกครอง และรวมถึงสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ เนื่องจากเห็นว่าไม่มีสามารถตอบสนองต่อความต้องการของพวกเขาได้ หรือไม่สามารถเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาให้กับสังคมได้ และประชาชนกล้าที่จะออกมาเผชิญหน้ากับกลุ่มชนชั้นนำทางการเมือง ด้วยการยื่นเสนอข้อเรียกร้องใหม่ ๆ ที่มาจากความต้องการของประชาชนเหล่านั้น ดังเช่นกรณีตัวอย่างที่เยาวชนได้ยื่นข้อเรียกร้อง 3 ข้อ ต่อรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา คือ หนึ่ง ให้มี การยุบสภา สอง ให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และสาม ให้หยุดคุกคามสิทธิเสรีภาพของประชาชน เป็นต้น

นักสังคมวิทยาการเมืองให้ความคิดเห็นในกรณีนี้ว่า ผลจากการเปลี่ยนแปลงในระบบความเชื่อและค่านิยมทางการเมืองที่เป็นไปในทางก้าวหน้ามากขึ้น เช่นนี้ ท้ายที่สุดแล้วจะทำให้ระบอบประชาธิปไตยทำงานได้ดี ทั้งในแง่ของการทำให้พวกชนชั้นนำที่มีอำนาจมีความรับผิดชอบต่อประชาชนมากขึ้น และยังทำให้ระบบการเมืองการปกครองมีความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเช่นกัน และในสังคมที่ประชาชนมีความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่ตนสามารถกระทำให้

เกิดขึ้นได้นั้น ในสังคมที่ประชาชนเริ่มมีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจมากขึ้น สังคมที่ประชาชนได้รับการศึกษาและมีข้อมูลข่าวสารมากขึ้น มีเทคโนโลยี มีการสื่อสารที่ทันสมัย รวดเร็ว มีความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่น้อยลง ทั้งหมดนี้จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหมู่พลเมืองแบบใหม่ และยังเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น และการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้เป็นสิ่งที่ไม่อาจหยุดยั้งได้ ในบางช่วงเวลาบางสถานการณ์ กลุ่มของพลเมืองยุคใหม่นี้อาจมีการต่อสู้และเกิดการปะทะกันทางความคิด กับกลุ่มคนที่ต้องการรักษาสถานภาพเดิม หรือพลังอนุรักษ์นิยม ซึ่งถือเป็นเรื่องปกติ เป็นเรื่องธรรมดาที่อาจเกิดขึ้นได้ทั่วไป ดังเช่นที่กำลังเกิดขึ้นในสังคมไทยขณะนี้ จากการเข้าร่วมชุมชุนประท้วง หรือการแสดงออกโดย การเรียกร้องบนท้องถนน ท้ายที่สุดจะทำให้ข้อเรียกร้องต่าง ๆ ของผู้ที่ออกมาเรียกร้องส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจในนโยบายของรัฐบาล หรืออาจเกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวรัฐบาลได้เช่นเดียวกัน

เมื่อหันมามองสถานการณ์ในเมืองไทยในปัจจุบัน ผู้ใหญ่ในบ้านเมืองต้องเปลี่ยนทัศนคติ ไม่มองว่าเยาวชนที่ตื่นตัวทางการเมืองเป็นคนที่คิดร้ายทำลายชาติ หรือเป็นพวกไม่จงรักภักดีต่อสถาบันฯ เพราะแท้ที่จริงแล้วการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ จากการที่เยาวชนหันมาสนใจเรื่องการเมืองนับว่าเป็นสิ่งที่ดี เนื่องจากการเมืองเป็นเรื่องของประชาชนทุกคนในประเทศ ซึ่งประเทศจะพัฒนาไปไม่ได้ถ้าหากเยาวชนในชาติสนใจแต่ปัญหาเรื่องของตนเอง และเยาวชนที่ตื่นตัวสนใจการเมือง กลุ่มนี้ ในที่สุดจะกลายเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป ในการเรียนรู้ของเด็กยุคใหม่ เยาวชนไม่จำเป็นต้องรอการบอกเล่า การแนะนำจากผู้ใหญ่ พวกเขาสามารถหาความรู้ได้เอง คิดได้เองบางครั้งเยาวชนกล้าที่จะตั้งคำถามได้อย่างแหลมคม มากกว่าผู้ใหญ่บางคนเสียอีก อีกประการหนึ่งที่น่าสนใจคือ การต่อสู้ทางการเมืองอย่างสันติของเยาวชน เขาสามารถใช้การต่อสู้เชิงสัญลักษณ์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่คู่ขนานพร้อมไปกับการเรียกร้องประชาธิปไตย เช่น การชูสามนิ้ว การชูกระดาษเปล่า กิจกรรมวิ่งร้องเพลง และการติดริบบิ้นสีขาว ฯลฯ ทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นว่าเยาวชนพยายามปลดแอกจากการที่ต้องตกอยู่ภายใต้วัฒนธรรมทางการเมืองแบบอำนาจนิยมแบบเดิม ๆ อันเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองหรือระบบที่ไม่เคยเปิดโอกาส หรือปิดกั้นไม่ให้เยาวชนได้พูดหรือแสดงออกมาก่อน และในการต่อสู้ทางการเมืองก็ไม่จำเป็นต้องมีแกนนำที่ผูกขาดตลอดกาล ไม่จำเป็นต้องมีแม่ยก แต่เยาวชนใช้การระบบ การสื่อสารสมัยใหม่ในการติดต่อกับสมาชิก รัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยและในฐานะผู้ปกครอง ต้องมีความเข้าใจถึงพลวัตรหรือการเปลี่ยนแปลงทางสังคมการเมืองเช่นนี้ เพื่อให้การบริหารบ้านเมืองเป็นไปด้วยดี หากผู้มีอำนาจขาดความรู้ ความเข้าใจโดยหันมาใช้กำลังความรุนแรงหรือใช้วิธีการแก้ปัญหาที่ไม่ถูกต้อง ไม่ชอบธรรม จัดการกับกลุ่มเยาวชนนี้ นอกจากเป็นการทำลายเมล็ดพันธุ์ประชาธิปไตยที่สร้างสรรค์แล้ว ยังอาจทำให้ปัญหาบานปลายขึ้นได้ พรนรินทร์ พรหมเกิด (Pornamarin Promkerd, 2020, pp. 9)

สรุปได้ว่า แนวคิดการตื่นตัวทางการเมือง คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน อาจจะเกิดจากการได้รับฟังข่าวสารทางด้านการเมือง การเข้าร่วมรับฟังการรณรงค์หาเสียง การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งในทุกระดับ และการเข้าร่วมการชุมนุมทางการเมือง

2.4 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย

2.4.1 ความหมายของประชาธิปไตย

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย ที่ส่วนใหญ่แล้วให้ความหมายไว้ในลักษณะที่คล้ายคลึงกันและอาจแตกต่างกันไปในรายละเอียด ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 บัญญัติคำว่า “ประชาธิปไตย” เป็นคำนาม (น.) หมายถึง ระบอบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่หรือการถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่ มีที่มาจากคำว่า “ประชา” หมายถึง ประชาชน และคำว่า “อธิปไตย” คือ ความเป็นใหญ่ยิ่ง ซึ่งมาจากคำว่า “อธิป” หมายถึง ผู้เป็นใหญ่ ในส่วนของคำว่า “ระบอบ” หมายถึง แบบอย่าง ธรรมเนียม ระเบียบ การปกครอง จึงเป็นที่มาของคำว่า “ระบอบประชาธิปไตย” คำว่า “ประชาธิปไตย” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Democracy” ซึ่งนำมาจากภาษากรีก โบราณว่า “Democratia “หมายถึง การปกครองโดยประชาชน เป็นการผสมคำในรากศัพท์ดั้งเดิมของภาษากรีกโบราณระหว่างคำว่า “Demos” หมายถึง ประชาชน และคำว่า Kratia หมายถึง การปกครอง (ลิขิต ธีรเวคิน , ม.ป.ป., หน้า 4) หรือ Kratein หรือ Kratos แปลว่า ปกครอง ซึ่งเป็นรากศัพท์ดั้งเดิมและเป็นที่มาของคำว่า “Democracy” หรือ Democratia (พระครูอุดมเจติยารักษ์, 2561, หน้า 39-40) มีนักวิชาการทางรัฐศาสตร์ได้ให้ความหมายและทรรศนะที่เกี่ยวกับประชาธิปไตยไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

วิสุทธิ์ โพธิแท่น (2550, อ้างถึงใน พระครูอุดมเจติยารักษ์, 2561, หน้า 40) ได้ให้ความหมายว่า ประชาธิปไตยเป็นระบบการเมืองและระบอบการปกครองที่ประชาชนทั้งหลายปกครองตนเองร่วมกัน

สำนักงานวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า (2562, หน้า 7) ได้กล่าวถึงคำว่า Democracy หรือ ประชาธิปไตย เป็นคำที่ถูกใช้มาอย่างแพร่หลายทั่วโลกในฐานะของระบอบการปกครองระบอบหนึ่ง คำว่า Democracy มีรากศัพท์มาจากภาษากรีกโบราณคือคำว่า "Demos หรือ Demokratia" แปลว่า พลเมือง หรือประชาชน และคำว่า "Kratos" แปลว่า การปกครอง รัฐบาล อำนาจ ปกครอง ซึ่งรวมแล้วหมายถึง "rule by the people" หรือสรุปได้ว่า เป็นการปกครองที่อำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน ดั่งเช่นวลีสำคัญเกี่ยวกับความหมายของประชาธิปไตย ซึ่งเป็นวาทกรรมของ Abraham Lincoln ประธานาธิบดีคนที่ 16 ของสหรัฐอเมริกาที่ได้กล่าวไว้ว่า

"Govemment of the people, by the people, for the people" หรือ "ประชาธิปไตย คือการปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน"

รณชัย โตสมภาค (2563, อ้างถึงใน ชไมพร กิติ, 2564, หน้า 49) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ประชาธิปไตย” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Democracy ซึ่งมาจากศัพท์ภาษากรีกว่า Demos หมายถึง ประชาชน กับ Kratien หมายถึง การปกครอง ดังนั้น ประชาธิปไตย หรือ Democracy จึงหมายถึง การปกครองโดยประชาชน โดยอำนาจสูงสุดในการปกครองจะมาจากประชาชน และรัฐบาลจะคงอยู่ในอำนาจต่อไปได้ เมื่อวาระสิ้นสุดลง ก็ต่อเมื่อประชาชนผู้เลือกตั้งเห็นว่า รัฐบาลสามารถตอบสนองต่อเจตนารมณ์ของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น (ชไมพร กิติ, 2564, หน้า 49)

ประภัสสร ทองยินดี (2558, หน้า 14 - 15) ได้สรุปนิยามความหมายหรือคำจำกัดความของประชาธิปไตยไว้ 4 ข้อ ดังต่อไปนี้ 1) อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนหรือประชาชนมีอำนาจสูงสุดในรัฐหรือประเทศ 2) ประชาชนในสังคมมีความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน 3) ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินชีวิตอยู่ภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนด และ 4) ประชาชนสามารถแสดงอำนาจใน การปกครองผ่านทางกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นและได้รับการอำนวยความสะดวกจากรัฐบาล เช่น การใช้สิทธิในการเลือกตั้ง การออกเสียงเลือกตั้งหรือการแสดงความคิดเห็นเพื่อลงประชามติ การเสนอร่างกฎหมายต่าง ๆ การชุมนุมตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อเรียกร้องสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคบางประการจากรัฐบาล เป็นต้น ทั้งนี้ได้นำเสนอนิยามความหมายและทรรศนะเกี่ยวกับประชาธิปไตยของนักวิชาการทางรัฐศาสตร์ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศซึ่งมีแนวคิดที่สอดคล้องและคล้ายคลึงกันเกี่ยวกับประชาธิปไตย คือ ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจหรืออำนาจเป็นของประชาชน (ประภัสสร ทองยินดี, 2558, หน้า 13) ดังนี้

Campbell (แคมป์เบลล์, 2008, pp. 4-5) ศาสตราจารย์วุฒิคุณ (Adjunct Professor) คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวียนนา ได้กล่าวว่า คำว่า “Democracy” (ประชาธิปไตย) มีรากศัพท์จากภาษากรีกโบราณ คือ “demos” แปลว่า ประชาชน และ “kratos” แปลว่า อำนาจ และเมื่อรวมคำศัพท์กันแล้วให้ความหมายว่า อำนาจของประชาชน (rule by the people)

Stephen (สตีเฟน, 2004, pp. 169-170) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ซึ่งสอนและให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองปกครองหลายมหาวิทยาลัยในประเทศอังกฤษ เช่น มหาวิทยาลัยบอร์นมัท (Bournemouth of University) มหาวิทยาลัยเอ็กซิเตอร์ (University of Exeter) เป็นต้น ได้ให้ทรรศนะเพิ่มเติมว่า ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ประชาชนจะมีโอกาสเลือกผู้นำที่จะมาปกครองด้วยความอิสระ และได้กล่าวถึงประธานาธิบดี อัมบราฮัม ลินคอล์น อดีตประธานธิบดีของสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้กล่าวสุนทรพจน์ (The Gettysburg Address) เกี่ยวกับรัฐบาลในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยไว้เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน ค.ศ.1863 โดยมีใจความดังนี้ รัฐบาลของ

ประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน (government of the people, by the people, for the people)

ณัชชาภัทร อุ่นตรงจิตร (2550, หน้า 105) ได้กล่าวเกี่ยวกับ ประชาธิปไตย ไว้อย่างน่าสนใจว่า ประชาธิปไตย กำเนิดขึ้นครั้งแรกในสมัยกรีก หากแต่ว่าประชาธิปไตยในสมัยกรีกนั้นมีความแตกต่างจากประชาธิปไตยในสมัยปัจจุบัน คำว่า “ประชาธิปไตย” มาจากภาษาอังกฤษว่า Democracy แปลว่า การปกครองโดยประชาชน (Rule by sovereignty) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน (popular sovereignty)

สำหรับนิยามความหมายหรือคำจำกัดความและแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยมีนักวิชาการได้ให้ทรรศนะไว้เพิ่มเติม (ประภัสสร ทองยินดี, 2558, หน้า 13 - 14) ดังนี้

Ranney (แรนนี่) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ อดีตประธานสมาคมรัฐศาสตร์แห่งสหรัฐอเมริกา (1993 อ้างใน บูฆอรียีหมะ, 2550 หน้า 110) ได้ให้รายละเอียดเพิ่มเติมไว้ว่า ประชาธิปไตย หมายถึง รูปแบบการปกครองและประกอบไปด้วยหลักพื้นฐาน 4 ประการ ได้แก่ 1) หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน คือ ประชาชนทุกคนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยและอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจเป็นของประชาชนทุกคนไม่ใช่เฉพาะบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง 2) หลักความเสมอภาคทางการเมือง พลเมืองทุกคนมีโอกาสความเสมอภาคอย่างเท่าเทียมกันในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือตัดสินใจทางการเมือง 3) หลักการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน คือ การตัดสินใจของรัฐบาลมาจากการรับฟังความคิดเห็นหรือคำนึงถึงความต้องการของประชาชนไม่เฉพาะบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ว่ามีความต้องการในสิ่งใดหรือไม่ต้องการในสิ่งใด และ 4) หลักเสียงข้างมาก เป็นการตัดสินใจทางการเมืองของรัฐบาล หากเกิดกรณีใด ๆ ที่ความต้องการของประชาชนแสดงความคิดเห็นที่มีความแตกต่างกันและไม่เป็นเอกฉันท์ รัฐบาลต้องตัดสินใจอยู่บนพื้นฐานของคนส่วนใหญ่หรือเสียงข้างมาก

Smith (สมิธ, 1968 อ้างใน อมร รักษาสัตย์และคณะ, 2539, หน้า 29) ได้ให้คำนิยามเพิ่มเติมไว้อย่างชัดเจนมากขึ้นในคำว่า “ประชาธิปไตย” โดยได้กล่าวว่า ประชาธิปไตย คือ การปกครองโดยประชาชน ในทางปฏิบัติ หมายถึง อำนาจในการตัดสินใจประเด็นปัญหาสำคัญของนโยบายสาธารณะต้องขึ้นอยู่กับคนจำนวนมากในสังคม และในการตัดสินใจนั้น ๆ ทุกคนย่อมสามารถออกเสียงได้เพียงเสียงเดียวไม่มีผู้ใดสามารถออกเสียงได้เกินหนึ่งเสียง ประชาชนใช้อำนาจโดยตรง เช่น การลงมติยืนยัน เป็นต้น หรือการใช้อำนาจทางอ้อมโดยผ่านสถาบันทางการเมืองซึ่งประกอบไปด้วยตัวแทนของประชาชนในฐานะนักการเมืองซึ่งเป็นผู้รับมอบอำนาจมาจากประชาชนโดยผ่านกระบวนการการเลือกตั้งในการลงคะแนนเสียงบนบัตรเลือกตั้ง และเมื่อได้รับเลือกตั้งและรับมอบอำนาจมาจากประชาชนก็จะต้องรับผิดชอบในอำนาจที่ได้รับมอบ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดในเรื่องความเสมอภาคทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ และจะต้องจัดให้มีการเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอโดย

คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิของเสียงส่วนน้อย รวมถึงการจัดให้มีการบริการของรัฐและสังคมเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบริการสาธารณะจากภาครัฐได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

Ranney (แรนนี่) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์อดีตประธาน สมาคมรัฐศาสตร์แห่งสหรัฐอเมริกา (1993 อ้างใน บูฆอรี ยีหมะ, 2550, หน้า 110) ได้ให้รายละเอียดเพิ่มเติมไว้ อย่างน่าสนใจว่า ประชาธิปไตย หมายถึง รูปแบบการปกครองและประกอบไปด้วยหลักพื้นฐาน 4 ประการ ได้แก่

1. หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน คือ อำนาจสูงสุดในการตัดสินใจเป็นของประชาชนทุกคนไม่เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

2. หลักความเสมอภาคทางการเมือง พลเมืองทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการมีส่วนร่วมหรือตัดสินใจทางการเมือง

3. หลักการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน คือ การตัดสินใจของรัฐบาลมาจากการรับฟังหรือการคำนึงถึงความต้องการของประชาชนทุกคนไม่เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งว่าต้องการสิ่งใด ไม่ต้องการสิ่งใด

4. หลักเสียงข้างมาก เป็นอีกหนึ่งวิธีการของการตัดสินใจทางการเมืองของรัฐบาล หากกรณีใดความต้องการของ ประชาชนมีความแตกต่างกันไม่เป็นเอกฉันท์รัฐบาล ต้องตัดสินใจบนพื้นฐานของคนส่วนใหญ่หรือเสียงข้างมาก Smith (สมิธ, 1968 อ้างใน อมร รักษาสัตย์ และคณะ, 2539, หน้า 29) ได้ให้นิยามเกี่ยวกับประชาธิปไตยเพิ่มเติมให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยได้ กล่าวว่า ประชาธิปไตย คือ การปกครองโดยประชาชน ในทางปฏิบัติ หมายถึง อำนาจในการตัดสินใจประเด็นปัญหาสำคัญของนโยบายสาธารณะต้องขึ้นอยู่กับคนจำนวนมากในสังคม และในการตัดสินใจนั้นทุก ๆ คน สามารถออกเสียงได้เพียงเสียงเดียวไม่มีผู้ใดสามารถออก เสียงได้เกินหนึ่งเสียง ประชาชนใช้อำนาจโดยตรง เช่น การลงมติยืนยัน เป็นต้น หรือโดยอ้อมผ่านสถาบันตัวแทนซึ่งอำนาจของประชาชนจะถูกจำกัดอยู่ที่บัตรเลือกตั้งที่จะบังคับความรับผิดชอบให้เกิดแก่ผู้ที่ได้รับมอบอำนาจ รวมถึงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความคิดเรื่อง ความเสมอภาคทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจ การเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ ศักดิ์ศรีของมนุษย์ สิทธิของเสียงส่วนน้อย รวมถึงการได้รับบริการของรัฐและสังคมอย่างเท่าเทียมกัน

Eremenko (เอเรเมนโก, 2011, pp.1) นักวิชาการมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ-โรงเรียนอุดมศึกษา เศรษฐศาสตร์รัสเซีย (Russia) ได้ให้รายละเอียดเพิ่มเติมว่า ประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่อยู่บนพื้นฐานของ ระบบที่มีผู้แทนที่ถูกเลือกโดยประชาชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน สิทธิเสรีภาพ ของประชาชน รวมถึงมีสิทธิในการแสดงออกต่าง ๆ เพื่อเรียกร้องบางสิ่งบางอย่างที่ต้องการจากรัฐบาลของพวกเขา เช่น ในแถบสหภาพยุโรปประชาชนเข้าร่วม กระบวนการทางการเมืองภายใต้ระบอบการปกครอง แบบประชาธิปไตยผ่านทางกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเลือกตั้ง

การประท้วง การคว่ำบาตร เป็นต้น จากที่ได้ กล่าวไปสามารถสรุปได้ว่า ประชาธิปไตยมีนิยามความหมายหรือคำ จำกัดความ ดังต่อไปนี้

1. อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนหรือประชาชนมีอำนาจสูงสุดในรัฐ

2. ประชาชนในสังคมมีความเสมอภาคและเท่า เทียมกัน

3. ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการดำเนิน ชีวิตโดยอยู่ภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนด

4. ประชาชนแสดงอำนาจในการปกครองผ่านทางกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นและอำนวยความสะดวกโดยรัฐบาล เช่น การเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติการเสนอร่างกฎหมายการชุมนุมตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อ เรียกร้องบางอยางจากรัฐบาล เป็นต้น

สรุปได้ว่า ประชาธิปไตย คือ การปกครองโดยประชาชน ผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ โดยผ่านตัวแทนคือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน โดยผู้แทนราษฎรมีหน้าที่ในการเสนอ เรียกร้องสิทธิ์ให้แก่ประชาชน

2.4.2 หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย

การปกครองระบอบประชาธิปไตยเจตนารมณ์มีแนวคิดพื้นฐานจากแนวทางการปกครองที่ยึดอยู่บนพื้นฐานที่เป็นหลักการแบบประชาธิปไตย โดยมีสาระสำคัญที่กำหนดไว้เป็นแนวปฏิบัติในระบอบ การปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่หรือการถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่ ในรากฐานความเชื่อว่ามนุษย์มีความรู้ความสามารถมีความคิดและสติปัญญาในการที่จะรู้จักใช้เหตุและผลในการสืบค้นและแสวงหาความจริงให้ออกมาอยู่ในรูปแบบของข้อตกลงที่มีกฎกติกาและวิธีการขั้นตอนตลอดถึงหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ภายใต้ความเป็นอิสระและเสรีภาพที่จะดำรงชีพตามวิถีชีวิตของตนเองที่จะกระทำการงานโดยใช้วิธีการและขั้นตอนที่กำหนดไว้อย่างใดอย่างหนึ่งด้วยความเท่าเทียมและเสมอภาคโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยเฉพาะในด้านการเมืองการปกครองที่มีกฎหมายบัญญัติให้ความคุ้มครองพลเมืองให้รับ การปฏิบัติที่เสมอภาคและเท่าเทียมกันจากรัฐ โดยมิได้แบ่งแยกชนชั้น เชื้อชาติ ชาติกำเนิด เพศสภาพ สถานะภาพ ฐานะทางการเงิน ฐานันดร หรือ ซึ่งทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคม ด้วยความหลากหลายและความแตกต่างกันของคนในสังคม ทำให้ทุกคนไม่สามารถตัดสินใจในปัญหาได้โดยตรง พลเมืองจึงยินยอมมอบอำนาจการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคมโดยรวมให้กับตัวแทนของตนเพื่อเข้าไปทำหน้าที่ในการปกครองรัฐ รัฐบาลจึงเกิดขึ้นจากการยินยอมมอบอำนาจการปกครองของพลเมืองใต้ปกครอง อย่างไรก็ตามพลเมืองย่อมใช้สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันหรือใช้สิทธิและเสรีภาพในการยินยอมมอบอำนาจหรือใช้สิทธิและเสรีภาพในการคัดค้านรัฐที่ไม่สามารถปฏิบัติหรือตอบสนองต่อความต้องการของพลเมือง ดังนั้น แนวคิดพื้นฐานแห่งหลักการประชาธิปไตย พลเมืองจึงมีสิทธิเสรีภาพและแนวคิดในการเปลี่ยนแปลงตามแนวทางหรือวิถีทางที่กำหนดภายใต้หลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

โดยมีสถาบันการเมืองการปกครองได้พิจารณาบัญญัติกฎหมายและผ่านกระบวนการทางการเมืองการปกครองที่พลเมืองต้องพึงปฏิบัติตามหลักการ การปกครองแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยสร้างความเป็นธรรมที่ก่อให้เกิดความสงบสุขในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างยั่งยืน สำหรับหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย ประกอบไปด้วย 5 หลักการสำคัญ (สำนักงานนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า, 2565, หน้า 13 - 16) ดังนี้

1. หลักการอำนาจอธิปไตยของปวงชน (Popular Sovereignty or Sovereignty of The People) อำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองรัฐ หรือเรียกกันว่า อำนาจรัฐ (ststе power) เป็นอำนาจที่ประชาชนของรัฐเป็นเจ้าของอำนาจนั้น โดยยึดหลักการว่า ประชาชนทุกคนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยร่วมกันและร่วมกันใช้อำนาจเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเอง อำนาจอธิปไตยจึงเป็นรากฐานสำคัญในการปกครองประเทศและถือเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของความเป็นรัฐภายใต้ การปกครองระบอบประชาธิปไตย อำนาจอธิปไตยจึงถือได้ว่าเป็นอำนาจสูงสุดของประชาชนใน การปกครองประเทศ เป็นอำนาจที่มาจากปวงชนประชาชนทุกคน และประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจเป็นผู้ร่วมกันใช้อำนาจนี้ ซึ่งประกอบไปด้วยอำนาจ 3 ฝ่าย ได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ ซึ่งประชาชนสามารถใช้อำนาจร่วมกันได้ไม่ว่าจะทั้งทางตรงและทางอ้อมโดย ผ่านกระบวนการการเลือกตั้งซึ่งเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ (สำนักงานนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า, 2565, หน้า 13)

2. หลักสิทธิ (Rights) เสรีภาพ (Liberty) ความเสมอภาค (Equality) และ ภาราดรภาพ (Fraternity) กล่าวคือ ประชาชนทุกคนต้องมีสิทธิ มีเสรีภาพ มีความเสมอภาคตามกฎหมายและขนบประเพณี (discrinination) ในฐานะประชาชนของรัฐ อย่างไม่แบ่งแยก ด้วยเหตุผลเรื่อง ชนชั้น เชื้อชาติ ศาสนา หรือสีผิว ทุกคนในสังคมต้องอยู่ร่วมกันฉันท์พี่น้อง (สำนักงานนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า, 2565, หน้า 14) สามารถอธิบายความหมายได้ในเรื่องขอการเคารพสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ ได้ดังนี้

1) หลักสิทธิ (Rights) คำว่า "สิทธิ" (Rights) ในที่นี่หมายถึง ประโยชน์หรืออำนาจของบุคคลที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองมิให้มีการละเมิด รวมถึงการบังคับให้เป็นไปตามสิทธิในกรณีที่ละเมิด โดยแบ่งประเภทของสิทธิได้ 2 ประเภท (Del Dickson, 2014 อ้างถึงใน สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า, 2562, หน้า 16) คือ

2) สิทธิตามธรรมชาติ (natural rights) เป็นสิทธิที่ได้มาตามธรรมชาติโดยไม่ผ่านบุคคลใดบุคคลหนึ่งกำหนดให้มีสิทธินั้น กล่าวคือ มนุษย์มีสิทธิโดยปกติเพราะมนุษย์มีความโชคดีมากพอที่จะเกิดมาเป็นมนุษย์แล้วมีสิ่งนั้น ซึ่งสิทธิดังกล่าวไม่มีอำนาจใดจะมาละเมิดหรือจำกัดสิทธินั้นได้ หรืออย่างน้อยที่สุดต้องมีเหตุผลที่ดีมากพอมาประกอบกระบวนการนั้น ซึ่งสิทธิตามธรรมชาตินี้อยู่แยกออกและอยู่เหนือกับสิทธิที่มีในระดับประเทศ เช่น สิทธิที่มนุษย์กำหนดขึ้น (กฎหมาย)

3) สิทธิที่มีอำนาจอย่างเด็ดขาด (positvism) เป็นอำนาจที่ไม่ได้มาจากธรรมชาติ หากแต่มาจากการกำหนดจากผู้ที่มีอำนาจสูงสุดของการปกครอง เชื่อว่าสิทธิและหน้าที่คือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น มันคือสิ่งที่รัฐหรือประเทศนั้นกำหนดให้กับประชาชนหรือไม่ในกรณีของพวกเซาสร้างสิทธิหรือหน้าที่ให้กับตัวพวกรูปแบบของการประกาศเพื่อบังคับใช้ของกฎหมาย

สำนักงานนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า (2565, หน้า 14) ได้ให้ความหมายของคำว่า “สิทธิ” หมายถึง อำนาจอันชอบธรรมที่บุคคลพึงมีภายใต้กฎหมายในฐานะพลเมืองของประเทศ เช่น สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในการประกอบอาชีพ สิทธิในการอยู่อาศัย สิทธิในการเลือกตั้ง เป็นต้น

สำหรับประเทศไทยมีการระบุถึงสิทธิของประชาชนไว้หลายมาตรา โดยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 สิทธิของประชาชนส่วนใหญ่ได้ถูกระบุไว้ในหมวด 3 ว่าด้วยเรื่องสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย เช่น ความเสมอภาค สิทธิและเสริภาพส่วนบุคคล สิทธิใน ความยุติธรรม เป็นต้น และหมวด 4 ว่าด้วยเรื่องหน้าที่ของขนขาวไทย นอกจากนี้ ยังได้เพิ่มการให้สิทธิแก่ประชาชนตามกลไกของหน้าที่ของรัฐด้วย (สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า, 2562, หน้า 16)

3. หลักเสรีภาพ (Liberty) คำว่า "เสรีภาพ” (Freedom)" คือ อำนาจตัดสินใจด้วยตนเองของมนุษย์ที่จะเลือกดำเนินพฤติกรรมของตนเอง โดยไม่มีบุคคลอื่นใดอ้างหรือใช้อำนาจแทรกแซงเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจนั้น และเป็นการตัดสินใจด้วยตนเองที่จะกระทำหรือไม่กระทำการสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันไม่เป็น การฝ่าฝืนต่อกฎหมาย โดยต้องคำนึงถึงกฎเกณฑ์ของแต่ละสังคม รวมถึงขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรมด้วย (สุเทพ เอี่ยมคง, ม.ป.ป.) ในขณะที่หน้าที่ (duty) หมายถึง ภาระรับผิดชอบของบุคคลที่จะต้องปฏิบัติ ทั้งหน้าที่ในการยอมรับนับถือชีวิตของตนเองและผู้อื่นหน้าที่ในการยอมรับระเบียบของสังคม เช่น การเสียภาษี ซึ่งอาจเรียกได้ว่าหน้าที่ของพลเมืองก็ได้ โดยทุกคนต้องรักษาความสมดุลระหว่างสิทธิและหน้าที่ด้วย ดังนั้น การเคารพสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ดังกล่าวนี้เป็นการปกป้องสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของมนุษย์ในฐานะปัจเจกชน กล่าวคือเป็นการให้ความสำคัญกับสิทธิพลเมือง (civil rights of resistance) ซึ่งเป็นหลักประกันให้กับเสริภาพในการดำรงชีวิตของมนุษย์ (โสภารัตน์ จารุสมบัติ, 2547 อ้างถึงใน สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า, 2562, หน้า 16) และเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของระบอบการปกครองในแบบประชาธิปไตย (สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า, 2562, หน้า 16)

สำนักงานนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า (2565, หน้า 14) ได้ให้ความหมายของคำว่า “เสรีภาพ” หมายถึง อิสระในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลภายใต้กรอบของกฎหมายและไม่รุกล้ำสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เช่น เสรีภาพ ในการนับถือศาสนา เสรีภาพในการประกอบอาชีพ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

4. หลักความเสมอภาค (Equality) คำว่า “ความเสมอภาค” หมายถึง ความเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมายฉบับเดียวกัน ความแตกต่างของชาติพันธุ์ เชื้อชาติ ศาสนา การศึกษาสถานะทางสังคม ไม่มีผลต่อการปฏิบัติที่แตกต่างกัน และ ภราดรภาพ หมายถึง ความเป็นพี่น้องกัน คือการมองมนุษย์ทุกคนเท่าเทียมกันและปฏิบัติต่อกันดุจพี่น้อง ไม่แบ่งแยกกันด้วยผิวพรรณ หรือเผ่าพันธุ์ (สำนักงานนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า, 2565, หน้า 14)

5. หลักภาราดรภาพ (Fraternity) คำว่า “ภราดรภาพ” หมายถึง ความเป็นพี่น้องกัน คือการมองมนุษย์ทุกคนเท่าเทียมกันและปฏิบัติต่อกันดุจพี่น้อง ไม่แบ่งแยกด้วยผิวพรรณ หรือเผ่าพันธุ์

6. หลักนิติธรรม (Rule of Law) การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจำเป็นต้องยึดกฎหมายเป็นหลักในการกระทำการต่าง ๆ ทุกคนจะต้องเสมอกันต่อหน้ากฎหมายเพื่อการอยู่ร่วมกันของผู้คนในสังคมอย่างสงบสุข (สำนักงานนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า, 2565, หน้า 15) เป็นการยึดมั่นในหลักนิติธรรมสามารถอธิบาย (สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า, 2562 ,หน้า 16) ได้ดังนี้

"หลักนิติธรรม" หมายถึง หลักพื้นฐานของกฎหมายที่ใช้เพื่อกำกับและตรวจสอบกฎหมายต่าง ๆ ที่กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมใด ๆ จะต้องไม่ฝ่าฝืนหรือขัดต่อหลักนิติธรรม และหลักนิติธรรมนี้จะล่วงละเมิดไม่ได้ หากมีการล่วงละเมิดแล้ว กฎหมายหรือกระบวนการยุติธรรมใด ๆ จะมีผลบังคับใช้มิได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการสร้างอำนาจเพื่อสร้างประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องได้ (กำชัย จงจักรพันธ์, 2556 อ้างถึง สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า, 2562, หน้า 17) ในทางประชาธิปไตย หลักนิติธรรม หมายถึง สภาพสังคมที่ปกครองด้วยมาตรฐานที่กำหนดโดยสังคมที่นำไปปรับใช้ในทุกกระบวนการการทำงานของรัฐ รัฐบาล คือ แหล่งที่สร้างกฎหมายไม่ใช่อำนาจ กล่าวคือ กระบวนการที่บังคับใช้และชี้นำโดยกฎหมายมากกว่าโครงสร้างที่ทำให้การทำงานล่าช้ากว่าปกติ (Del Dickson, 2014) โดยองค์ประกอบของหลักนิติธรรม "หลักนิติธรรม" ประกอบด้วย 7 หลักการ คือ (สถาบันพระปกเกล้า, 2546 อ้างถึง สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า, 2562, หน้า 17)

1) หลักการแบ่งแยกอำนาจ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของการแบ่งแยกอำนาจการตรวจสอบอำนาจ และการถ่วงดุลอำนาจ

2) หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักนิติธรรมมีความเกี่ยวพันกันกับสิทธิในเสรีภาพของบุคคลและสิทธิในความสมอภาค สิทธิทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้นถือว่าเป็นพื้นฐานของ "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์"

3) หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง การใช้กฎหมายของฝ่ายตุลาการหรือฝ่ายปกครองที่เป็นการจำกัดสิทธิของประชาชนมีผลมาจากกฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบจากตัวแทนของประชาชน โดย ฝ่ายตุลาการจะต้องไม่พิจารณาพิพากษาเรื่องใดเรื่อง

หนึ่ง ให้แตกต่างไปจากบทบัญญัติของกฎหมาย ฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้ดุลพินิจ โดยปราศจากข้อบกพร่อง

4) หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา เป็นหลักที่เรียกร้องให้ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายปกครองที่ออกกฎหมายลำดับรอง กำหนดหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายให้เป็นตามหลักความแน่นอนของกฎหมาย หลักห้ามมิให้กฎหมายมีผลย้อนหลัง และหลักความพอสมควรแก่เหตุ

5) หลักความอิสระของผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสามารถทำภาระหน้าที่ในทางตุลาการได้โดยปราศจากการแทรกแซงใด ๆ โดยผู้พิพากษามีความผูกพันเฉพาะต่อกฎหมายและทำการพิจารณาพิพากษาภายใต้มโนธรรมของตนเท่านั้น โดยวางอยู่บนพื้นฐานของความอิสระจาก 3 ประการ กล่าวคือ ความอิสระจากคู่ความ ความอิสระจากรัฐ และความอิสระจากสังคม

6) หลักไม่มีความผิด และไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย เมื่อไม่มีข้อบัญญัติทางกฎหมายให้เป็นความผิดแล้วจะเอาผิดกับบุคคลนั้น ๆ มิได้

7) หลักการถือเสียงส่วนมากเป็นเกณฑ์ โดยคุ้มครองเสียงส่วนน้อย (Majority Rules, Minority Rights) หมายถึง หลักการยอมรับมติของคนในสังคมส่วนใหญ่ ไม่ใช้การตัดสินใจโดย คนหรือกลุ่มคนเพียงกลุ่มเดียว อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับเสียงส่วนน้อยด้วย กล่าวคือ ต้องเปิดโอกาสให้เสียงส่วนน้อยแสดงความเห็น หรือสงวนความเห็นต่างได้โดยเป็นธรรม (สำนักงานนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า, 2565, หน้า 15)

8) หลักการมีส่วนร่วม พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยต้องไม่นิ่งเฉยและต้องใช้สิทธิเสรีภาพของตนเองตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อสร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติ เช่น ใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความเห็นและกฎหมาย เป็นต้น นอกจากหลักการข้างต้นแล้วยังมีหลักการที่สำคัญอื่น ๆ อีก เช่น หลักการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และหลักการประนีประนอม เพราะในสังคมย่อมประกอบไปด้วยกลุ่มคนที่มีความแตกต่างทางความคิด ขณะที่บางครั้งเสียงส่วนใหญ่ไม่ได้ถูกต้องเสมอไป การตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งจึงควรตั้งอยู่บนหลักของเหตุผลและข้อมูล ดังนั้น การนำหลักประนีประนอมการพูดคุยกันมาใช้ในการทำกิจการต่าง ๆ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (สำนักงานนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า, 2565, หน้า 16) และเป็นสิ่งจำเป็นที่ประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วม สามารถอธิบายได้ (สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า, 2562, หน้า 18-19) ดังนี้

สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า (2562, หน้า 18-19) ได้อธิบาย คำว่า "การมีส่วนร่วมของประชาชน" คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะที่เป็นกระบวนการใน การพัฒนา คือ การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและการมีพลังของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคม จัดสรรทรัพยากรให้บรรลุเป้าหมายและเป็นการปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจ (W10 และ UNCEF, 1978) เป็นการ

กระตุ้นประชาชนให้ตระหนักและมีส่วนร่วมทางการเมืองและรัฐมากขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นขึ้นอยู่กับความกระตือรือร้นและ การให้ความรู้กับประชาชนในการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในทางการเมือง ซึ่งการมีส่วนร่วมที่ได้กล่าวไปนั้นไม่ได้ หมายความถึง การเป็นอิสระและเข้าถึงได้อย่างเต็มที่ เพราะในทางปฏิบัติแล้วนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนต้องขึ้นอยู่กับระดับตำแหน่งต่าง ๆ ตัวแทนและข้าราชการพลเรือน ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากในรัฐขนาดใหญ่ (Del Dickson, 2014) ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทสังคมที่เปลี่ยนไป ในอดีตการมีส่วนร่วม มักหมายถึง การมีส่วนร่วม ในทางการเมือง แต่ในปัจจุบันให้ความสำคัญกับประชาธิปไตยทางตรงและประชาธิปไตยที่ประชาชนปกครองตนเอง ส่งผลให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนกว้างขวางขึ้นและเข้าถึงพื้นที่ท้องถิ่น ดังนั้น การมีส่วนร่วม (participation) จึงหมายถึง การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดให้ประชาชนได้เข้าร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ นโยบาย กระบวนการบริหารและตัดสินใจของท้องถิ่น เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนต้องอยู่บนฐานของความเป็นอิสระทางความคิด มีความรู้ความสามารถที่จะกระทำและมีความเต็มใจที่จะกระทำ (อรทัย ก๊กผล, 2552) ปัจจุบันการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนมีความหมายที่กว้างออกไป คือ การที่กลุ่มประชาชน หรือขบวนการที่สมาชิกของชุมชนที่กระทำการออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกันที่จะแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วมความสนใจร่วม มีความต้องการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายร่วมทางเศรษฐกิจและสังคมหรือการเมืองหรือการดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจ มติชน ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม หรือการดำเนินการเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ การปรับปรุงสถานภาพทางสังคมในกลุ่มชุมชน (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2550) การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนรองรับจุดประสงค์ในสองด้าน คือ จุดประสงค์ในด้านการเรียนรู้และจุดประสงค์ในด้านของการให้อำนาจประชาชนในการตรวจสอบระบบกระบวนการทำงานของส่วนกลาง (Holie Russon Glman, 2016) ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนต้องอยู่บนฐานของความเสมอภาคระหว่างเพศชายและเพศหญิง กล่าวคือ การมีส่วนร่วมนั้นจำเป็นต้องมี ส่วนร่วมในทุกกระบวนการ นับตั้งแต่การร่วมคิดค้นหาปัญหา ร่วมออกแบบการแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงบริบทของสังคมนั้น ๆ และร่วมในการติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ โดยไม่มีการกีดกันไม่ว่าบุคคลเหล่านั้นจะมีคุณสมบัติเช่นไร เช่น ระดับการศึกษา เพศ หรือ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อสุดท้ายเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกคนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ด้วยบริบทและสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน เทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ ได้พัฒนาขึ้นอย่างมาก ทำให้เป็นการเพิ่มโอกาสในการมีส่วนร่วมของประชาชนเช่นกัน กล่าวคือการพัฒนาของเทคโนโลยีเพิ่มแนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น ระบบการโต้ตอบผ่านทาง E-mail ที่สามารถโต้ตอบได้ในทันที ซึ่งระบบ internet เป็นตัวอย่างหนึ่งใน การสร้างความยืดหยุ่นใหม่ ๆ ของการพิจารณาและแนวทางการตัดสินใจ (Hollie Busson Gilman, 2016) มีนักวิชาการต่าง ๆ ได้ให้นิยามและ

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่แตกต่างกันออกไป (ศิกัญญา อยู่เมือง และณฐภัทร อยู่เมือง, 2019, หน้า 127-132) ดังนี้

Myron Weiner (ไมรอน มีเนอร์, 1991, อ้างถึงใน วัชรา ไชยสาร, 2545, หน้า 48) ให้ความหมายของคำว่า "การมีส่วนร่วมทางการเมือง" (political partcipation) หมายถึง การกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้น โดยความเต็มใจหรือไม่และไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ประสบความสำเร็จในการกระทำที่ได้ดำเนินการ การจัดการอย่างเป็นระเบียบและการกระทำหรือการจัดการนั้นจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกัน จะเป็นการใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ การกระทำนั้นจะต้องนำมาสู่ผลเพื่อที่จะได้รับซึ่งการมีอิทธิผลต่อการเลือกนโยบายของรัฐ หรือมีอิทธิพลต่อการบริหารงานของรัฐ หรือมีอิทธิพลต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นไปในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติก็ตาม

Milbrath and Goel (มิลบราธและโกเอล, 1965, อ้างถึงใน บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล, 2552, หน้า 68) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำการของบุคคลเพื่อพยายามมีอิทธิพลหรือมีการสนับสนุนส่งเสริมต่อรัฐบาลและระบบการเมือง การกระทำนี้ยังรวมถึงบทบาทของประชาชนในการกระทำการใด ๆ ก็ตามที่มีอิทธิพลและส่งผลทาง การเมือง โดยพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นจะเพิ่มจากความสนใจทางการเมืองไปสู่กิจกรรมทางการเมืองที่ต้องการความสนใจและแรงจูงใจมากขึ้นตามลำดับ

Rosenstone and Hansen (โรเซนสโตนและแฮนเซนศ 1993, อ้างถึงใน ศิกัญญา อยู่เมืองและณฐภัทร อยู่เมือง, 2019, หน้า 128) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นวิถีปกติของระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนและรัฐบาลจะต้องมีความสัมพันธ์ในดำเนินการกิจกรรมทางการเมืองไปร่วมกัน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่ได้เฉพาะเจาะจงสำหรับสถาบันทางการเมืองเท่านั้น แต่อาจจะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงทางการเมืองหรือส่งผลต่อกระบวนการทางการเมือง ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจของฝ่ายการเมืองด้วย

Verba and Nie (เวอร์บาและบี, 1975, pp. 2-3 อ้างถึงใน พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ, 2551, หน้า 173) เห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะต้องเป็นกิจกรรมของประชาชนเฉพาะบุคคล เป็นเรื่องของการกระทำกิจกรรมทางการเมืองตามสิทธิที่กฎหมายกำหนดโดยเฉพาะสิทธิที่จะลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สิทธิที่จะเข้าร่วมสมาคมหารือในการก่อตั้งพรรคการเมืองหรือกลุ่มที่มี ความเกี่ยวข้องกับการเมืองกลุ่มอื่น ๆ สิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อรัฐบาล สิทธิที่เกี่ยวกับการพูด การชุมนุมและการพิมพ์อย่างอิสระและเป็นกิจกรรมที่มุ่งหมายเพื่อที่จะสร้างอิทธิพลต่อรัฐบาลทั้งในการเลือกตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเลือกกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมต่อการปกครองโดยผ่านการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง

จันทนา สุทธิจารี (2544, อ้างถึงใน ศิกัญญา อยู่เมือง และณฐภัทร อยู่เมือง, 2019, หน้า 128) ได้ให้ความหมาย "การมีส่วนร่วมทางการเมือง" หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองของประชาชนตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้เป็นการกระทำที่ต้องเกิดขึ้นจากความสมัครใจของประชาชน เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

ศิกัญญา อยู่เมือง และณฐภัทร อยู่เมือง (2019, หน้า 128) ได้กล่าวสรุปในลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีลักษณะที่รวมกันสองประการคือ ต้องเป็นไปตามความสมัครใจและมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้มีอำนาจ มีลักษณะที่ต่างกันออก คือ Myron Weiner (Myron Weiner, 1991 อ้างถึงใน วัชรา ไชยสาร, 2545, หน้า 48) ที่เห็นว่า กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ได้ นอกเหนือจากการที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้สามารถกระทำได้ โดยมีปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องตามที่ Fazana Bari (2005) ที่ได้ศึกษาเรื่อง "Women' Politiceal Participetion: Issues and Challenge" พบว่า บาริ (Bari, 2005 อ้างถึงใน ถวิลวดี บุรีกุล และรัชวดี แสงหะหมัด, 2559, หน้า 66 - 67)

สำนักงานเลขาสภาผู้แทนราษฎร (2561, หน้า 11 - 13) ได้ให้ความหมายของการมี ส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วม จึงหมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมทำกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งอาจเป็นการเข้าร่วมแบบทางตรง หรือทางอ้อม และยังเป็นวิธีการที่ผู้นำสามารถนำมาปรับใช้ในการจูงใจและสร้างขวัญกำลังให้แก่สมาชิก เป็นกลยุทธ์ที่จะช่วยให้มีแรงจูงใจในการดำเนินงานมากขึ้น การเข้าไปมีส่วนร่วมยังทำให้เกิดทรรศนะต่อการดำเนินกิจกรรมดีขึ้น ส่งผลให้สมาชิกเกิดความพอใจ เกิดความผูกพันและมีแรงใจที่จะมุ่งสู่ความสำเร็จ สำนักงานเลขาสภาผู้แทนราษฎร ได้ให้ความหมายเพิ่มเติมของคำว่า “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” (Political participation) หมายถึงการกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นโดยความเต็มใจ ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ไม่ว่าจะมีการจัดอย่างเป็นระเบียบหรือไม่และไม่ว่าจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกัน จะใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ เพื่อผลในการที่จะมีอิทธิผลต่อการเลือกนโยบายของรัฐ หรือต่อการบริหารงานของรัฐ หรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นไปในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติก็ตาม เพื่ออิทธิพลของกลุ่มการเมืองในการเลือกกำหนดบุคคลในวงการรัฐบาล หรือกดดันรัฐบาลให้กระทำตามที่พลเมืองผู้นั้นหรือกลุ่มนั้นต้องการ ตลอดจนมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีลักษณะที่รวมกันสอง ได้แก่ (1) ต้องเป็นไปตามความสมัครใจ และ (2) จุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้มีอำนาจ นอกจากนั้นกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองต้องเป็นไป

ตามที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ หรืออาจใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายก็ได้

สรุปได้ว่า หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมทำกิจกรรม ใด ๆ ในกระบวนการทางการเมืองเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่อง โดยอาจจะเข้าไปมีส่วนร่วมแบบทางตรง หรือทางอ้อม โดยมุ่งพัฒนาสิทธิและวิธีการที่ระบบการเมืองการปกครองตามที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่การเข้าไปมีส่วนร่วมนั้นจะวิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ ก็ต้องเป็นไปตามความสมัครใจโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและการเมืองระดับชาติ

2.5 การวิเคราะห์สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษา “รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง” โดยได้ดำเนินการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยผู้วิจัยจะได้ศึกษาจากหนังสือ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ สภาพทั่วไปเกี่ยวกับ การตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง พบว่าประชาชนในจังหวัดตรังมีการตื่นตัวทางการเมืองสูงขึ้นเป็นอย่างมาก ซึ่งจะเห็นได้จากการที่ประชาชนในจังหวัดตรังได้ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พุทธศักราช 2566 ซึ่งจังหวัดตรัง มีผู้มาใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ร้อยละ 80.68 ซึ่งมีสถิติมากกว่าผู้มาใช้สิทธิ์รวมระดับประเทศ

การศึกษารูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในจังหวัดตรัง เพื่อวิเคราะห์สภาพการตื่นตัว ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวทางการเมือง และสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบใน การตื่นตัวทางการเมือง เสริมสร้างบทบาทของประชาชนที่ถูกต้องในการตื่นตัวทางการเมืองรูปแบบประชาธิปไตย การตื่นตัวทางการเมืองเป็นพฤติกรรมที่กระทำเพื่อค้นหาสิ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ หลีกเลี่ยงสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่พอใจ ภาวะการตื่นตัวจจะมีระดับต่ำ ปานกลาง และระดับสูงซึ่งหลักของความเป็นประชาธิปไตยได้กล่าวไว้ว่า การปกครองโดยประชาชน ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดใน การปกครองประเทศ โดยผ่านตัวแทนคือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน โดยผู้แทนราษฎรมีหน้าที่ในการเสนอ เรียกร้องสิทธิ์ให้แก่ประชาชน เป็นหลักการและลักษณะของประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่บนพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตย โดยประชาชนมีสิทธิในการร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ของรัฐ และรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนเอาไว้ นอกจากนั้นจะต้องมีความเสมอภาคในด้านการเมือง ซึ่งประชาชนทุกคนจะต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญอย่างเท่าเทียมกัน และในส่วนของอิสรภาพและเสรีภาพประชาชนจะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ถือเป็นหน้าที่หลักของระบอบประชาธิปไตย

ประกอบกับการเมืองการปกครองของประเทศไทยตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยยึดหลักและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ซึ่งส่วนสำคัญในการนำหลักระบอบประชาธิปไตยมาใช้ อย่างถูกต้องนั้น รัฐบาลต้องคำนึงและให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งถึงการให้ความรู้ ความเข้าใจข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเผยแพร่ให้กับประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ถูกต้อง และเป็นไปตามกฎระเบียบกฎหมาย ข้อบัญญัติต่าง ๆ และเป็นไปตามหลักศีลธรรมครรลองครองธรรมของการปกครองประเทศไทย เนื่องจากหากการเมืองมีความวุ่นวาย ไม่สงบ ก็จะส่งผลกระทบต่อทุกด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ซึ่งหากการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยจะต้องอยู่ในสภาพการณ์ใด ประชาชนจึงต้องคำนึงถึงหลักแห่งการปกครองที่ถูกต้องประเทศไทยก็จะรอดพ้นจากสภาพวิกฤตต่าง ๆ ไปได้เช่นกันผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังรูปภาพแผนภูมิที่ 2.3 ดังนี้

รูปภาพแผนภูมิที่ 2.3 สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนในจังหวัดตรัง

บทที่ 3
ปัจจัยที่มีส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

การวิจัยเรื่องนี้ “รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง” ในบทที่ 3 นี้ ผู้วิจัยจะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง โดยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วย ดังนี้

3.1 ปัจจัยภายในที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

3.2 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

3.3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการทางการเมือง

3.4 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมือง

3.5 แนวคิดเกี่ยวกับการวางตัวเป็นกลางทางการเมืองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

3.6 ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน

3.1 ปัจจัยภายในที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

การตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน ประกอบไปด้วยหลาย ๆ ปัจจัยที่จะส่งผลให้ประชาชนสนใจอยากมีส่วนร่วมทางการเมือง และส่งผลไปสู่การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ ซึ่งปัจจัยภายในที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วย ดังนี้

3.1.1 ความเข้าใจทางการเมือง

3.1.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

นักวิชาการรัฐศาสตร์ท่านหนึ่งคือ โรเบิร์ต เลน (Robert E. Lane) อธิบายว่า ความรู้ (knowledge) และความเข้าใจ (understanding) ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของบุคคล จะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้นั้นมีแนวคิดเป็นของตนเอง และสามารถนำแนวคิดที่มีอยู่นั้น เพื่อสามารถไปประเมินกับเรื่องหรือสิ่งที่ถูกนำมาประเมินได้ ซึ่งผลจากการประเมินนี้ จะสามารถแสดงออกมาในรูปของทัศนคติหรือความรู้สึกอย่างใด อย่างหนึ่ง โดยทัศนะหรือความรู้สึกที่แสดงออกมานั้น จะต้องมีองค์ประกอบที่สามารถบ่งชี้ให้เห็นถึงลักษณะของความเข้าใจต่อความเป็นจริงในสิ่งที่ประเมินนั้นด้วย และความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของ

ประชาชนนี้ เป็นสิ่งที่ต้องผ่านกระบวนการของการเรียนรู้และกล่อมเกลาทางการเมือง (political socialization) โรเบิร์ต เลน (Robert E. Lane, 1962, pp. 13 - 14)

นักวิชาการอีกท่านหนึ่งได้ชี้ให้เห็นว่า ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองนั้น หมายถึง การรับรู้ (perception) ของบุคคลที่มีต่อการเมืองการปกครองของประเทศนั้น ๆ โดยเป็นการรับรู้ในฐานะที่เป็นพลเมืองของประเทศ ในความหมายและรูปแบบของการเมืองการปกครอง สถาบันการเมืองและกระบวนการทางการเมืองในภาพรวม การรับรู้เป็นสิ่งที่ได้รับการตกทอดมาจากสังคม ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่ในครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน กลุ่มทำงาน สถาบันทางศาสนา สื่อมวลชน พรรคการเมือง ซึ่งนอกจากจะเป็นส่วนที่มีบทบาทต่อการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจทางการเมืองแล้ว ยังรวมตลอดถึงการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมือง (political culture) ให้แก่บุคคลในสังคมนั้น ๆ ให้ยึดมั่นหลักการปกครองที่ดำรงอยู่อย่างถูกต้อง เหมาะสม อย่างเป็นขั้นตอนและมีความต่อเนื่องกันไป และการรับรู้ในเรื่องการเมืองที่มีพื้นฐานมาจากความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองของบุคคลเช่นนี้ จะเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลมีความรู้สึก มีความสามารถ และความผูกพันกับระบบการเมืองที่เขาดำรงอยู่ ซึ่งอาจจะแสดงพฤติกรรมออกมาโดย การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเข้าร่วมสนทนาเกี่ยวกับปัญหาทาง การเมืองหรือการให้ความสนใจต่อข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง (ปัทมา พร เลิศวัฒนาเสรี, 2542, หน้า 18)

ความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองนั้น มีความสำคัญมากซึ่งจะเห็นได้จากการมีอิทธิพลต่อประชาชนทั่วไปเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในปัจจุบันการสร้างข้อมูลที่บิดเบือน เพื่อให้เกิดการดูหมิ่นสถาบันเบื้องสูง การนำเอาฐานะทางเศรษฐกิจมาประดิษฐ์เป็นสำนวนว่าไพร่กับอำมาตย์ เพื่อให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำทางสังคม เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากการโฟนอินของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ที่ส่งผลให้กลุ่มผู้สนับสนุนเกิด ความฮึกเหิม แต่ในขณะเดียวกันกลุ่มตรงข้ามเกิดความรู้สึกต่อต้าน และไม่ไว้วางใจเป็นการปลุกปั่นที่แสดงออกถึง ความเกลียดชังและตอกย้ำข้อขัดแย้งที่มีอยู่เดิม หรือจากการสร้าง วาทกรรม เช่น พรรคเพื่อไทยกลายเป็นพรรคเผาไทย พรรคประชาธิปัตย์กลายเป็นพรรคประชาวิบัติ เป็นต้น รวมทั้งมีการแสดงออกที่แสดงถึงความเกลียดชัง ยั่วยุให้เกิดความแตกแยก แบ่งพรรคแบ่งพวก โดยใช้ความจริงเพียงบางส่วน ใช้มาเป็นตัวตอกย้ำเพื่อขยายความขัดแย้งให้เกิดรอยร้าวลึกลงไปอีก เป็นข้อเท็จจริงของเหตุการณ์และรากเหง้าของปัญหาของการเกิดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมา สะท้อนให้เห็นวิกฤตที่เกิดขึ้นได้สั่งสม และนำมาสู่ความรุนแรงที่เกิดขึ้นได้ฝังรากลึกถึงปัญหาในระดับโครงสร้างขั้นพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการเมือง ซึ่งการพัฒนาการทางการเมือง เป็นเรื่องราวของการปรับปรุงและพัฒนาช่วยสนับสนุนาให้เกิดเป็นการเมืองสมัยใหม่ ที่มีการส่งเสริม การมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้เกิดการมีเสถียรภาพทางการเมือง และมีระเบียบและนำไปสู่ความสมดุล แต่จะทำให้เกิดการต่อต้าน การเปลี่ยนแปลงเพื่อรักษาสถานะเดิมไว้ของกลุ่มอำมาตย์อำนาจเก่า ลักษณะดังกล่าวเมื่อผนวกกับสภาพปัญหาเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และสังคม

จากความเหลื่อมล้ำระหว่าง ชนชั้นในสังคม ความอ่อนแอของกลไกในระบอบประชาธิปไตย หลักนิติธรรมและกระบวนการยุติธรรม และการใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการขยายผลความขัดแย้งทำให้เกิดวิกฤตความขัดแย้งที่โยงใยกันอย่างซับซ้อน ไม่มีมูลเหตุใดเพียงลำพังที่สามารถอธิบายปัญหาความขัดแย้งได้ แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยกำลังอยู่ระหว่างการเปลี่ยนผ่านทุกฝ่าย จึงควรเพื่อแสวงหาแนวทาง ร่วมกันในการแก้ไขปัญหาของสังคมเพื่อให้สามารถก้าวข้ามความขัดแย้งไปสู่ความปรองดองอย่างยั่งยืน (อำนวย สุขขี, สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2566)

บริบทของความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

อัลมอนด์และเวอร์บา (Almond and Verba, 2001, pp. 153) นักรัฐศาสตร์ผู้เลื่องชื่ออธิบายว่า แบบแผนทางพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลย่อมต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกและการประเมินค่าต่อระบบการเมือง อันเป็นคำจำกัดความของคำว่า วัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) โดยอัลมอนด์และเวอร์บาเห็นว่า ความคิดทางการเมืองและความโน้มเอียงทางการเมืองของบุคคลอาจสามารถวัดได้จากปัจจัย ต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับชาติ การปกครอง เป็นต้น โดยเกิดจาก การค้นหาความรู้ ความเข้าใจทางการเมือง การปกครองของบุคคล ซึ่งพิจารณาหรือวัดได้จากองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ดังที่จะได้กล่าวต่อไป จะช่วยให้สามารถทำความเข้าใจถึงแนวโน้มพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลนั้นได้ เมื่อสังเคราะห์พิจารณาในด้านการวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองในทัศนะของ เวอร์บา ดังข้างต้น เราก็สามารถจำแนกองค์ประกอบของวความรู้ความเข้าใจทางการเมือง การปกครองออกได้เป็นลักษณะสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับชาติ และระบบการเมืองโดยทั่ว ๆ ไป เช่น ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาติ ขนาดของพื้นที่และที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศ ลักษณะของอำนาจทางการเมือง รัฐธรรมนูญและลักษณะพิเศษอื่น ๆ

2. ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างและบทบาททางการเมืองของผู้นำทางการเมือง ความรู้สึกนึกคิดของประชาชนเกี่ยวกับโครงสร้างผู้นำ ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ เป็นต้น

3. ความรู้เกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับตามนโยบายสาธารณะ โครงสร้าง สถาบัน ตัวบุคคล ตลอดจนความคิดเห็นและการตัดสินใจอันเกี่ยวข้องกับกระบวนการที่มาจากรัฐบาล

4. ความรู้เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ อำนาจ หน้าที่และวิธีการต่าง ๆ ที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมือง ความรู้สึกเกี่ยวกับความสามารถของตนในระบบการเมือง ตลอดจน ความคิดเห็นต่อการตัดสินใจทางการเมืองของผู้มีอำนาจ

แบบแผนเชิงพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลที่ย่อมจะต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และการประเมินค่าต่อระบบการเมืองเป็นพื้นฐาน ย่อมส่งผลต่อความยึดมั่น และเชื่อมั่นต่อระบบการเมืองด้วยความเป็นเหตุเป็นผล โรเซนบัม, วอลเตอร์ เอ. (Rosenbuam, Walter

A., 1975, pp. 14) ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และการประเมินค่าต่อระบบการเมืองดังกล่าวนั้น เกิดขึ้นมา จากการที่บุคคลนั้นได้รับการอบรมได้รับการกล่อมเกลาทางการเมือง ในขณะเดียวกัน เมื่อบุคคลมีความรู้ ความเข้าใจต่อระบบการเมืองและส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมืองแล้ว จะทำให้เกิดการพัฒนาความรู้สึกดังกล่าวออกไป ซึ่งอาจเป็นไปได้ทั้งในความพอใจ ด้วยการยึดถือปฏิบัติในบรรดาคำสั่งของรัฐบาล หรือไม่พอใจ ไม่เห็นด้วย กระทั่งพัฒนาไปเป็นความเชื่อและทัศนคติ และนำไปสู่การใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจว่าจะมีบทบาทอย่างไร หรือไม่ต่อระบบการเมือง ซึ่งเป็นผลมาจากการที่เขาได้ประเมินค่าต่อระบบการเมืองในขั้นตอนสุดท้ายนั่นเอง ด้วยเหตุนี้บุคคลทั่วไปที่มีเหตุผล ด้วยเหตุดังที่กล่าวแล้ว แบบแผนพฤติกรรม ทางการเมืองของบุคคล จะเริ่มต้นจากการรับรู้และความเข้าใจทางการเมืองก่อนเสมอ ในขณะที่บุคคลที่ขาดความรู้ ความเข้าใจ ย่อมขาดความสามารถในการใช้เหตุใช้ผล ประเมินค่าหรือวิเคราะห์ระบบการเมือง อันสามารถส่งผลให้บุคคลขาดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าสุดท้ายแล้วนั้น การพัฒนาทางการเมืองตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (politically participated democracy) ก็จะไม่อาจก้าวไปข้างหน้าได้ ในขณะเดียวกัน สมบัติ ธำรงค์ธัญวงศ์ ได้กล่าวไว้ว่า ความรู้ทางการเมืองจากการปลูกฝัง โดยได้รับจากการอบรม หล่อหลอม กล่อมเกลาทางการเมือง จะทำให้ เกิดความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองทั้งทางกว้างและทางลึก เช่น ความรู้เกี่ยวกับอุดมการณ์ของระบบการเมือง ถ้าเราต้องการพัฒนาระบอบการเมืองให้เป็นแบบประชาธิปไตย โดยยึดถือหลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตยเป็นเป้าหมายในการพัฒนาการเมือง จะต้องเสริมสร้างให้ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย กล่าวคือ จะต้องเริ่มต้นให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ (cognitive) เกี่ยวกับหลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะพัฒนาไปสู่ความรู้สึกศรัทธา เชื่อมั่น (affective) และประเมินค่าด้วยการตัดสินใจยอมรับระบอบประชาธิปไตยเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองของตน (evaluative) จนเป็นแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองในที่สุด (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2556, หน้า 249 - 258)

อีกทั้งชี้ให้เห็นว่าการที่บุคคลจะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองในลักษณะใดนั้น จะเริ่มต้นมาจากการที่เขาได้รับรู้หรือมีความรู้ ความเข้าใจ (cognitive) ต่อระบบการเมืองที่เขาดำรงอยู่เป็นเบื้องแรก จากนั้นก็จะมีการพัฒนาความรู้สึกดังกล่าวออกไป ซึ่งอาจเป็นไปได้ทั้งในความพอใจหรือ ไม่พอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย พัฒนาเป็นความเชื่อและทัศนคติ รวมไปถึงการนำไปสู่การใช้ดุลยพินิจใน การตัดสินใจว่าตนเองจะมีบทบาทอย่างไร หรือไม่ต่อระบบการเมือง ซึ่งเป็นผลมาจากการที่เขาได้ ประเมินค่าต่อระบบการเมืองในขั้นตอนสุดท้าย ด้วยเหตุนี้ สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ จึงกล่าวได้ว่า สำหรับบุคคลทั่วไปที่มีเหตุผล (rational man) แบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของเขา จึงเริ่มต้นจากการรับรู้และมีความเข้าใจทางการเมืองก่อนเสมอ ในขณะที่บุคคลที่ขาดความสามารถดังกล่าว ย่อมจะขาดความสามารถในการประเมินค่าและวิเคราะห์ระบบการเมืองได้ (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2536, หน้า 16) นอกจากนี้พิจารณาจากทัศนะของ วรรณธรรม กาจนสุวรรณ จะเห็นได้ว่า

พื้นฐานของการที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจการเมือง จะส่งเสริมให้เกิดการมีจิตสำนึกตระหนักว่าการเข้าไปมีบทบาททางการเมือง ตามระบอบประชาธิปไตย เช่น การรณรงค์หาเสียงของพรรคการเมือง การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่นโยบายและกฎหมาย เป็นต้น ซึ่งเมื่อพิจารณาความหมายของความรู้สึกแปลกแยกทางการเมือง ที่ถือเป็นพฤติกรรมทางการเมือง (political behavior) ประการหนึ่งของมนุษย์ โดยเป็นสภาพที่บุคคลเห็นว่า ระบบการเมืองที่ตนดำรงอยู่ เป็นสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของเขา และเขามิได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางการเมืองที่เป็นอยู่ในขณะนั้น (วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ, 2544, หน้า 179) ภาวะความรู้สึกของประชาชนที่มีต่อระบบการเมืองบางอย่าง เช่น ความรู้สึกไม่ไว้วางใจ ความรู้สึกแปลกแยกทางการเมืองของบุคคล มิได้เกิดขึ้นภายใต้ภาวะที่บุคคลขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบการเมืองการปกครองแต่ประการใด เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ ขาดความรู้ ความเข้าใจและขาดความสามารถที่จะใช้เหตุใช้ผลในการประเมินค่าหรือวิเคราะห์ระบบการเมืองได้ดังที่กล่าวข้างต้น

3.1.2 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนใหญ่แล้วให้ความหมายไว้ในลักษณะที่คล้ายคลึงกันและอาจแตกต่างกันไปในรายละเอียด ดังนี้

3.1.2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากคำกล่าวของจอห์น สจวต มิลล์ (John Stuart Mill) ที่ว่า “กระบวนการมีส่วนร่วมทางการ เมืองของประชาชนเป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยทำให้ประชาชนรู้สึกว่าตน มีความเกี่ยวพันกับส่วนได้เสียในการบริหาร เกิดความรับผิดชอบและหวงแหนสิทธิประโยชน์ที่ตนเองพึงได้รับ James L. Creighton (เจมส์ แอล เครย์ตัน, 2001, หน้า 1) จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ประชาชนต้องการที่จะร่วมในการตัดสินใจกับรัฐและได้รับการสนับสนุนจากประชาชน ดังนี้เป้าหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงเป็นการให้ข้อมูลต่อสาธารณชน รับฟังความคิดเห็นของประชาชนในนโยบายของรัฐ และการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาร่วมกัน ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มีประเด็นที่จะต้องพิจารณา 6 ประเด็น ได้แก่ ที่มาของการมีส่วนร่วมของประชาชน ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน โดยจะได้พิจารณาเป็นลำดับไป ดังนี้

เพื่อเป็นกรอบในการพิจารณาลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในลำดับแรกจะขอกล่าวถึงระบอบประชาธิปไตยเพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจต่อไป กล่าวคือ ระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่ประชาชนเป็นใหญ่ ไม่ยอมให้บุคคลใดมีอำนาจเหนือประชาชน ส่วนใหญ่ของประเทศ ประชาชนแต่ละคนต่างเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยคนละส่วน

ประชาชน แต่ละคนยินยอมมอบอำนาจส่วนหนึ่งของตนโดยการทำสัญญาประชาคมให้แก่ผู้แทนแล้ว อำนาจที่มารวมกันนี้จึงเป็นอำนาจของปวงชนโดยมีผู้แทนทำหน้าที่เป็นเพียงตัวแทนของประชาชนเท่านั้น จึงต้องอยู่ ในอาณัติของประชาชน หากผู้แทนไม่ปฏิบัติตามแนวทางที่ประชาชนวางไว้ ประชาชนย่อมมีสิทธิถอดถอนได้และสำหรับกฎหมายก็เช่นกันจะยังไม่มีผลจนกว่าจะได้รับการยอมรับจากประชาชนก่อน (คะนึงนิจ ศรีบัวเอี่ยม, 2545, หน้า 40) ทั้งนี้หลักการประชาธิปไตยให้ความสำคัญกับเสียงข้างมาก แต่ในขณะเดียวกันยังคงคุ้มครองเสียงข้างน้อย โดยไม่กีดกันเสียงข้างน้อยอย่างไร้เหตุผล จึงเห็นได้ว่าประชาชนมีบทบาทสำคัญในการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย ซึ่งเป็นระบอบการปกครองโดยประชาชนอย่างแท้จริง (สุนทรียา เหมือนพะวงศ์, 2552, หน้า 13)

สำหรับที่มาของหลักการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นสามารถพิจารณาได้ 2 กรณี ได้แก่ รูปแบบของการปกครองระบอบประชาธิปไตย สิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ดังนี้

1. รูปแบบของการปกครองระบอบประชาธิปไตย หากพิจารณาจาการใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชนเป็นเกณฑ์ในการจำแนกรูปแบบของระบอบประชาธิปไตยนั้นอาจแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ ดังนี้ (สุนทรียา เหมือนพะวงศ์, 2552, หน้า 16 - 18)

1) ประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยเป็นผู้ใช้อำนาจโดยตนเองหรือร่วมใช้อำนาจอธิปไตย เกิดจากการประชุมพลเมืองทั้งหมด ในสังคมและร่วมกันใช้สิทธิทางการเมืองโดยตรง ทั้งอำนาจนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ สำหรับองค์ประกอบสำคัญของประชาธิปไตยทางตรงนั้น ประชาชนจะเป็นผู้ริเริ่มเป็นหลักและประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจในขั้นสุดท้าย โดยถือว่าการตัดสินใจขั้นสุดท้ายโดยประชาชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ อย่างยิ่งของประชาธิปไตยทางตรง ปัจจุบันประชาธิปไตยทางตรงมักถูกใช้ควบคู่กับประชาธิปไตยโดยตัวแทนเพื่อเป็นการอุดช่องว่างของประชาธิปไตยแบบตัวแทน เช่น การเสนอร่างกฎหมาย การถอดถอน การออกเสียงประชามติ เป็นต้น (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2541, หน้า 69)

2) ประชาธิปไตยโดยตัวแทน (Representative Democracy) ประชาชนมีสิทธิเลือกผู้แทนไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนเอง ถ้าเป็นระบบรัฐสภาประชาชนจะเลือกตั้งฝ่าย นิติบัญญัติ และฝ่ายนิติบัญญัติจะเป็นผู้เลือกฝ่ายบริหารเอง ส่วนถ้าเป็นระบบประธานาธิบดีประชาชน จะเลือกตั้งทั้ง ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารด้วยตนเอง (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2541, หน้า 58) ซึ่งประชาธิปไตยโดยตัวแทนนี้เป็นรูปแบบที่ใช้กันอยู่ทั่วไป เนื่องจากประชากรมีจำนวนมากขึ้น สังคมมีขนาดใหญ่และซับซ้อนขึ้น ประชาชนจึงไม่สะดวกต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการประเทศด้วยตนเองจึงจำเป็นต้องเลือกตัวแทนขึ้นมา ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการปกครองแทนตน

3) ประชาธิปไตยแบบมีสวนร่วม (Participation Democracy) ประชาชนมีสิทธิในการมีส่วนร่วมในทางการเมืองและการบริหาร มีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ การจัดสรร

ในทางการเมืองและการบริหารให้แก่ประชาชน รวมทั้งมีโครงสร้างการทำงานที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ คำนึงถึงความต้องการทรัพยากรและกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในขณะเดียวกันระหว่างประชาชนด้วยกันเองมีการกระจายอำนาจอย่างเท่าเทียมกันในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ เพิ่มการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน (ถวิลวดี บุรีกุล, 2552, หน้า 18 - 22) จึงเห็นได้ว่าประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบการปกครองที่นำเอาแนวความคิดของประชาธิปไตยทางตรงมาใช้ควบคู่กับประชาธิปไตยแบบตัวแทน ผสมผสานข้อดีและข้อด้อยของทั้งสองรูปแบบเพื่อให้เกิดการเป็นไปได้ในการปฏิบัติ แม้รูปแบบการปกครองนี้จะมีตัวแทนของประชาชนมาใช้อำนาจอธิปไตยก็ตามแต่ประชาชนยังคงมีสิทธิใช้อำนาจดังกล่าวได้ด้วยตนเอง (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, หน้า 60)

3.1.2.2 ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนถือเป็นวิธีการที่มีความสำคัญที่สุดในการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีวัตถุประสงค์ในการผลักดันการตัดสินใจของผู้บริหารซึ่งเป็นตัวแทนของตนเอง เพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้มีอำนาจรับฟังปัญหาหรือข้อเสนอ ตามความต้องการของประชาชน หรืออาจเป็นการกระทำเพื่อประท้วงและแสดงความไม่พอใจหรือ ต่อต้านนโยบายที่รัฐกำหนดขึ้น (นรนิติ เศรษฐบุตร และคณะ, 2541, หน้า 3) เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อไปจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำความเข้าใจ ถึงความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนซึ่งมีผู้รู้ได้ให้ความหมายไปใน ทางเดียวกัน ดังต่อไปนี้

ไมรอน มีเนอร์ (Myron Weiner, 1985, pp. 160 - 163) การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นด้วยความเต็มใจ อาจเป็นวิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม เป็นครั้งคราว หรือต่อเนื่องก็ตาม และไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ แต่เป็นการ กระทำเพื่อโน้มน้าวต่อการกำหนดนโยบายหรือการบริหารงานของรัฐ รวมทั้งการเลือกผู้นำของรัฐบาลทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น การมี ส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หมายถึงกิจกรรมทางกฎหมายของประชาชน ซึ่งอาจมีระดับมาก หรือน้อยตามวัตถุประสงค์ที่จะมีอิทธิพลในการเลือกกำหนดบุคคลในวงการรัฐบาลหรือการกระทำของรัฐบาล โดยมุ่งที่การตัดสินใจ การกำหนดนโยบาย และการเลือกตัวบุคคลในรัฐบาลเป็นสำคัญ นอร์แมน เอช. นี และ ซิดนีย์ เวอร์บา (Norman H. Nie and Sidney verba, 1975, pp. 29)

การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของทุกฝ่ายเป็นการวางพื้นฐานที่มั่นคงสำหรับการพัฒนาไปสู่การปกครองตนเองของท้องถิ่นได้ในอนาคต โดยเริ่มต้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่แต่ละคนมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องและสนใจเป็นเรื่อง ๆ ไป และในประการสำคัญกิจกรรมเหล่านี้จะต้องสัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการของประชาชน การมีส่วนร่วมจึงเป็น

การจัดการเพิ่มความสามารถในการควบคุมทรัพยากรและระเบียบในองค์กรหรือ ในสภาพสังคมนั้น ๆ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมยังสามารถอธิบายได้ในหลายมิติ ดังนี้ (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551, หน้า 5 - 6)

1. การมีส่วนร่วมในความหมายอย่างแคบ คือ การพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยสมัครใจ สำหรับโครงการสาธารณะต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ แต่ไม่ถึงขนาดที่ประชาชนจะเปลี่ยนแปลงหรือวิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาของโครงการ

2. การมีส่วนร่วมในความหมายอย่างกว้าง หมายถึง การที่ประชาชนรู้สึกตื่นตัวต่อการรับความช่วยเหลือและตอบสนองต่อโครงการพัฒนาต่าง ๆ เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกิดจากการคิดริเริ่ม ของประชาชนในท้องถิ่น และในขณะเดียวกันรัฐก็สนับสนุนความคิดริเริ่มดังกล่าวนี้

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยประชาชนร่วมในกระบวนการ ตัดสินใจ กระบวนการดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา และร่วมประเมินผลของโครงการของรัฐ

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนเอง

5. การมีส่วนร่วมในชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนจะมีทั้งสิทธิและหน้าที่ที่จะเข้าร่วมในการแก้ปัญหาของตนเอง มีความรับผิดชอบในการสำรวจปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนการระดมทรัพยากรท้องถิ่น และเสนอแนวทางแก้ไขใหม่ ๆ จึงอาจกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้นำไปสู่การเกิดขึ้นขององค์กร ใหม่ที่เรียกว่า “ชุมชน”

ธเนศวร์ เจริญเมือง เห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีความหมายที่แตกต่างกัน ตามรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง กล่าวคือ (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551, หน้า 275 - 277)

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในความหมายอย่างแคบ ถือเป็นเครื่องมือในการผลักดันการกำหนดนโยบายของรัฐอย่างหนึ่ง โดยถือว่าการเลือกตั้งเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นการแสดง เจตจำนงของประชาชนในการเลือกตัวแทนของตน และการเลือกตั้งยังเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนจำนวนมากที่สุด ดังนี้ประชาชนจึงมีส่วนร่วมทางการเมืองที่จำกัดเพียงแค่การเลือกตั้งเท่านั้น เนื่องจาก ได้มอบอำนาจและบทบาทให้แก่ตัวแทนของตนเองไปแล้ว ซึ่งแนวคิดนี้เรียกว่า “ประชาธิปไตยแบบ ตัวแทน” นั้นเอง

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในความหมายอย่างกว้าง โดยประชาชนสามารถกำหนดคุณภาพ ชีวิตของตนเอง ตลอดจนสังคมในปัจจุบันและทิศทางของสังคมในอนาคตได้ มิใช่เป็นเพียงเครื่องมือใน การปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนเท่านั้น ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงมี ลักษณะเป็นรูปธรรม รอบด้าน และต่อเนื่อง อีกทั้งไม่ถูกจำกัดอยู่แค่การมีส่วนร่วม

โดย การเลือกตั้งเท่านั้น ดังนั้น การมีส่วนร่วมในความหมายอย่างกว้างนี้จึงถือเป็นประชาธิปไตยแบบมี ส่วนร่วม สุนทรียา เหมือนพะวงศ์ เห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชนในการใช้อำนาจตัดสินใจ การจัดทำนโยบาย การเสนอกฎหมาย การตัดสินใจในโครงการต่าง ๆ การแสดงความคิดเห็นให้ทุกฝ่ายทราบถึงความต้องการเพื่อให้นโยบายของรัฐตอบสนอง ความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง รวมทั้งการคัดเลือกบุคคลไปดำเนินกิจการของส่วนรวม นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังหมายถึงการมีส่วนร่วมในเชิงตรวจสอบด้วย

3.1.2.3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

นักวิชาการได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้หลายระดับ เพื่อทำให้เกิดความชัดเจนและสามารถพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ในอนาคต การเข้าใจในเรื่องระดับการมีส่วนร่วมเป็นเรื่องสำคัญ มีนักวิชาการได้เสนอตัวแบบการมีส่วนร่วม ดังนี้

อาร์น สไตน์ ,เชอร์รี่ อาร์ (Arnstein, Sherry R., 1969, pp. 216 - 224) Citizen Control การนำตัวแบบชั้นบันไดของ Armstein ในการแบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ ตัวแบบชั้นบันไดการมีส่วนร่วมของพลเมือง ซึ่งเป็นตัวแบบที่ได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง ได้แบ่งบันไดการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 8 ขั้น ประกอบด้วย

1) ขั้นการควบคุม (Manipulation)
2) ขั้นการรักษา (Therapy)
3) ขั้นการให้ข้อมูล (Informing)
4) ขั้นการรับฟังความคิดเห็น (Consultation)
5) ขั้นการปรึกษาหารือ (Placation)
6) ขั้นการเป็นหุ้นส่วน (Partnership)
7) ขั้นมอบหมายอำนาจ (Delegated Power) และ
8) ขั้นอำนาจพลเมือง

ตัวแบบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนของ IAP2

การมีส่วนร่วมที่เสนอโดยสมาคมนานาชาติด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (International Association of Public Participation) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 5 ขั้น ซึ่งเป็นตามหลักการเดียวกับของ Arnstein คือ ยิ่งสูงขึ้นยิ่งสะท้อนอำนาจและอิทธิพลของประชาชนในการบริหารหรือตัดสินใจมากขึ้นด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชนแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ (อรทัย ก๊กผล, 2552, หน้า 22 - 26)

1) การมีส่วนร่มในระดับเสริมอำนาจให้ประชาชน (Empower) เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับที่สูงสุด เพราะให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการตามผลของการตัดสินใจนั้น รูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ที่รู้จักกันดีคือ การลง

ประชามติหรือสภาเมือง การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้สะท้อนความยินยอมพร้อมใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน การยอมรับอำนาจการตัดสินใจของประชาชนหรือชุมชน อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมในระดับนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีกระบวนการเสริมความสามารถของประชาชนให้สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง อาทิเช่น ข้อมูลที่ครอบคลุมเพียงพอ การเสริมสร้างทักษะให้ประชาชนวิเคราะห์ข้อมูลและตัดสินใจหาทางแก้ปัญหาที่มีคุณภาพการใช้การมีส่วนร่วมในระดับนี้สะท้อนให้เห็นถึงอำนาจของประชาชนในระดับสูง

2) การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ (Collaboration) เป็นการให้บทบาทของประชาชนในระดับสูง โดยประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำงานร่วมกันในกระบวนการของการตัดสินใจ ฉะนั้น ความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในการตัดสินใจค่อนข้างสูง รูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ เช่น คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน และคณะที่ปรึกษาฝ่ายประชาชน ผลการตัดสินใจที่ออกมาเป็นผลการตัดสินใจร่วมกัน เชื่อว่าน่าจะนำไปสู่การเสริมสร้างความสมานฉันท์ในสังคม เพราะประชาชนหรือตัวแทนของประชาชนเข้าไปมีส่วนในองค์กรตัดสินใจด้วยไม่ใช่เพียงให้ ความคิดเห็นต่อองค์กรตัดสินใจ

3) การมีส่วนร่วมในระดับเข้ามามีบทบาท (Involve) เป็นลักษณะการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทำงานตลอดกระบวนการตัดสินใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชนอย่างจริงจังและมีจุดมุ่งหมายชัดเจน ข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในทางเลือกต่าง ๆ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนขั้นนี้ใกล้เคียงกับการมีส่วนร่วมในระดับการเมือง เพียงแต่รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบร่วมมือมีลักษณะเป็นกิจกรรมถาวรมากกว่าการมีส่วนร่วมในขั้น นอกจากนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นนี้อำนาจการตัดสินใจสุดท้ายยังเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างเข้มข้น ตัวอย่างเทคนิคการมีส่วนร่วมที่ใช้มาก อาทิ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการการตั้งคณะทำงานภาคประชาชน

4) การมีส่วนร่วมในระดับฟังความคิดเห็น (Consult) เป็นลักษณะการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้สึกและความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจ ดังนั้น ประชาชนมีบทบาทในฐานะเป็นผู้ให้ข้อมูล การตัดสินใจเป็นบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ เทคนิคการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ เช่น การสำรวจความคิดเห็น การประชุมสาธารณะ ปัจจุบันนี้กฎหมายส่วนใหญ่มักกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างน้อยในระดับการรับฟังความคิดเห็น

5) การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด บทบาทของประชาชนน้อยมากเพียงแต่รับทราบว่าเกิดอะไรที่ไหน ปัจจุบันการที่ภาครัฐตัดสินใจในเรื่องที่กระทบประชาชนและแจ้งให้ประชาชนทราบสะท้อนความล้าสมัยใน

การบริหารงานแต่ในขณะเดียวกันจำเป็นต้องตระหนักว่าไม่ว่าจะเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นใด การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเป็นเรื่องที่สำคัญมาก แต่ต้องไม่ใช่การให้ข้อมูลในลักษณะประชาสัมพันธ์ โดยให้มองแต่ด้านดีเท่านั้นหัวใจสำคัญ คือ การให้ข้อเท็จจริง ครอบคลุมและเพียงพอ เพื่อทำให้ประชาชนได้ข้อเท็จจริงและตัดสินใจแสดงคิดเห็นอย่างมีคุณภาพ

3.1.3 ทัศนคติทางการเมือง

จากที่ได้ทำการศึกษาพบว่า มีนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ และนักวิจัยต่าง ๆ ได้มีแนวคิดเกี่ยวกับด้านทัศนคติไว้ดังต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับด้านทัศนคติ

ทัศนคติ หมายถึง การตอบสนองทางด้านความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสรรพสิ่งซึ่งความรู้สึกเหล่านี้ เกี่ยวพันกับความคิด ความเข้าใจของบุคคลนั้น โรเซนเบิร์ก, เอ็ม. เจ. และฮอฟแลนด์ (Rosenberg, M. J. & Hovland, 1960, pp. 357) หรือทัศนคติเป็นความรู้สึก ความคิดเห็น ซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ และพร้อมที่จะปฏิกิริยาต่อสถานการณ์ภายนอก โดยองค์ประกอบของทัศนคติ แยกออกเป็น 3 ส่วน คือ (วินัย ครุวรรณพัฒน์, 2523, หน้า 3)

1. องค์ประกอบด้วยความคิด ความเข้าใจ ทัศนคติทางด้านนี้จะแสดงออกมาในลักษณะที่เชื่อว่าอะไรถูกอะไรผิด ซึ่งประกอบด้วยเหตุผล

2. องค์ประกอบความรู้สึก ทัศนคติ ด้านนี้จะแสดงออกมาในลักษณะความชอบหรือไม่ชอบ สนับสนุนหรือไม่สนับสนุน โดยมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ

3. องค์ประกอบด้วยพฤติกรรมหรือทางปฏิบัติ ทัศนคติทางด้านนี้จะแสดงออกในรูปแบบของ การยอมรับหรือปฏิเสธ ที่มีแนวโน้มไปในทางปฏิบัติ

ทัศนคติทางการเมือง หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลนั้นเกี่ยวกับระบบการเมืองและองค์กรทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม อาจเริ่มต้นจากสถาบันครอบครัวหรือสถาบันการศึกษา และต่อเนื่องมากจากสถาบันทางสังคม โดยกระบวนการ political socialization process การปลูกฝังดังกล่าวหากกระทำต่อเนื่องและมั่นคง จะมีผลทำให้บุคคลเกิดความเชื่อหรือความนิยม ตามที่ได้รับการปลูกฝัง จนทำให้เกิดการยึดมั่น ถือมั่น นำมาเป็นวิธีปฏิบัติในชีวิตทางการเมืองของตน เมื่อบุคคลมีความรู้เกี่ยวกับการเมือง กระบวนการรับรู้จะทำหน้าที่กลั่นกรองสิ่งใดดีหรือไม่ดี ถ้าสิ่งใดดีจะยอมรับจนกลายเป็นความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติทางการเมือง (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2548, หน้า 9) และถ้าบุคคลใดแสดงทัศนคติทางการเมือง ตามความรู้ ความเข้าใจ หรือความเชื่อมั่นที่ตนเองได้รับการปลูกฝังและอบรมหล่อหลอมต่อเนื่องกันมาจนมีลักษณะเป็นแบบแผน ลักษณะดังกล่าวเรียกว่า วัฒนธรรมทางการเมือง ดังนั้นการศึกษาทัศนคติทางการเมืองก็คือการศึกษาภายใต้กรอบความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองนั่นเอง

3.1.4 พฤติกรรมทางการเมือง

ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้าแนวคิดและวรรณกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการเมืองของประชาชน ซึ่งคาดว่ามีผลต่อการตื่นตัวของประชาชนทำให้เกิดการเลือกตั้งได้ ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง

การเมืองเป็นเรื่องของทุกคน ซึ่งเป็นคำกล่าวที่ไม่เกินจริงอย่างแน่นอนเมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์ทางการเมืองของไทยในปัจจุบัน และผลจากการเมืองนี้เองที่ทำให้ชีวิตของมนุษย์ได้แสดงพฤติกรรมบางอย่างออกมา เช่น การประท้วงเมื่อไม่พอใจกับการบริหารบ้านเมืองของรัฐบาลการต่อต้าน และเรียกร้องเมื่อมีนโยบายใดนโยบายหนึ่งมีผลกระทบทางลบกับประชาชน รวมถึงการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่ประชาชนได้แสดงพฤติกรรมออกที่ชัดเจนที่สุดและถูกต้องตามกฎหมายสูงสุดของประเทศ ดังนั้น วิถีชีวิตของมนุษย์ย่อมหนีไม่พ้นจากการเมือง เพราะการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ไปแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จรูญ สุภาพ ที่กล่าวว่าชีวิตมนุษย์ทุกรูปทุกนามไม่ว่ามนุษย์นั้นจะอยู่ใน แห่งหนตำบลใดก็ไม่อาจหลีกพ้นจากอิทธิพลอำนาจ หรือแรงกระทบกระเทือนของการเมืองได้ ไม่ว่ามนุษย์จะเข้าในในลักษณะหรือกระบวนการในการเมืองหรือไม่ก็ตาม พฤติกรรมของมนุษย์ย่อมเกี่ยวหรือผูกพันกับการเมืองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (จรูญ สุภาพ, 2527, หน้า 1) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าในชีวิตประจำวันของเรานั้นจะเห็นว่าระบบการเมืองไม่รวมเฉพาะการเมืองที่เป็นทางการเท่านั้น แต่จะรวมถึงรูปแบบของความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลด้วย ดังนั้น ระบบการเมืองจึงต้องเป็นองค์การที่แน่นอน เช่น พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และพฤติกรรมที่ควบคุมการตัดสินใจของรัฐบาล ฉะนั้นพฤติกรรมทางการเมืองจึงหมายถึงพฤติกรรมซึ่งมีอิทธิพลหรือตั้งใจให้มีอิทธิพลต่อผลผลิตการตัดสินใจของรัฐบาลด้วย (Lester W. Milbrath and M. L. Goal, 1977, pp. 3)

นักวิชาการได้กล่าวถึงพฤติกรรมทางการเมือง ไว้โดยสังเขปว่าเมื่อบุคคลมีความเชื่อค่านิยม และทัศนคติทางการเมืองอย่างไรก็จะส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมทางการเมืองอย่างนั้น พฤติกรรมทางการเมือง ความศรัทธาต่อพรรคการเมืองและความศรัทธาต่อนักการเมือง ในส่วนนี้ก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้พลเมืองได้มี การแสดงพฤติกรรมทางการเมือง พรรคการเมืองและนักการเมืองต้องเป็นผู้ที่จะช่วยส่งเสริม เป็นแบบอย่างให้ประชาชนให้ออกมาแสดงพฤติกรรมทางการเมืองในอีกส่วนหนึ่งด้วย (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, หน้า 9)

นอกจากนี้ได้ชี้ให้เห็นว่าอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์มีด้วยกัน 5 ประเภท ดังนี้ (อนุสรณ์ ลิ่มมณี และทิพาพร พิมพ์สุทธิ์, 2520, หน้า 20 - 26)

1. อิทธิพลทางสังคมจากกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งในระบบสังคมหนึ่ง ๆ จะมีการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมอื่น ๆ และทุกสังคมจะมีลักษณะพิเศษโดยเฉพาะของตนเอง เราแบ่งกลุ่มสังคมเป็น 3 ประเภท คือ กลุ่ม ปฐมภูมิ สมาชิกในสังคมมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เช่น ครอบครัว และ

กลุ่มทุติยภูมิ สมาชิกมีความสัมพันธ์กันทางด้านอาชีพและศาสนา ส่วนกลุ่มอ้างอิง สมาชิกมีความพยายามเลียนแบบอย่างกัน เช่น เลียนแบบค่านิยม และเป้าหมายการดำเนินชีวิต ดังนั้น การแสดงออกถึงพฤติกรรมทางการเมืองของกลุ่มเหล่านี้มีความสำคัญ ดังนี้

1.1 กลุ่มปฐมภูมิ (Primary Group) มีความสำคัญต่อพฤติกรรมทางการเมืองเป็นอย่างยิ่ง เพราะมีครอบครัวเป็นหน่วยแรกที่ป้อนกระบวนการเรียนรู้ให้แก่เด็ก อบรมสั่งสอนในสิ่งที่ควรไม่ควร เมื่อเด็กเติบโตขึ้นจะมีความรู้สึกรับผิดชอบและรู้หน้าที่ควรปฏิบัติในฐานะพลเมืองดี ได้นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนที่เป็นองค์กรที่สำคัญในการถ่ายทอด ค่านิยม ความเชื่อและทัศนคติให้แก่เด็กอีกทางหนึ่งด้วย

1.2 กลุ่มทุติยภูมิ (Secondary Group) มีความสำคัญต่อพฤติกรรมทางการเมืองโดยการป้อนข้อมูลข่าวสารและการติดต่อสื่อสารกันในระหว่างกลุ่ม เช่น กลุ่มเชื้อชาติ กลุ่มศาสนา และกลุ่มข้าราชการ เป็นต้น

1.3 กลุ่มอ้างอิง (Reference Group) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองเช่นเดียวกัน เช่น กลุ่มชนชั้นทางเศรษฐกิจสังคม กลุ่มศาสนา กลุ่มเชื้อชาติ และกลุ่มชุมชน เป็นต้น

2. อิทธิพลทางสังคมจากชนชั้นในสังคม หมายถึง สถานภาพและชนชั้น ซึ่งอาจวัดได้จากอาชีพ รายได้ และการศึกษา เป็นต้น การศึกษามีความสัมพันธ์โดยตรงกับชนชั้นและพฤติกรรมทางการเมือง กล่าวคือ คนที่อยู่ในชนชั้นสูงจะมีพฤติกรรมทางการเมืองคล้าย ๆ กับผู้ที่มีการศึกษาสูง ส่วนความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจ คือผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำ จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยกว่าผู้ที่มีสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูง ส่วนผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองหรือชุมชนจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่อยู่นอกเมือง ซึ่งเหตุผลในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูง ได้แก่ มีกำลังทรัพย์ และเวลาที่เกี่ยวเนื่องกับการเมืองทั้งโดยตรงและอ้อม

3. อิทธิพลของบุคลิกภาพต่อพฤติกรรมทางการเมือง การตัดสินใจทางการเมืองและการแสดงออกทางการเมืองของบุคคล สืบเนื่องมาจากสถานภาพทางสังคม มรดกทางวัฒนธรรม และสภาพจิตใจของแต่ละบุคคล เช่น ลักษณะความเป็นประชาธิปไตย ความสามารถในการควบคุม ต้องการอำนาจ มีความอดทนอดกลั้นต่อความไม่แน่นอน เป็นต้น

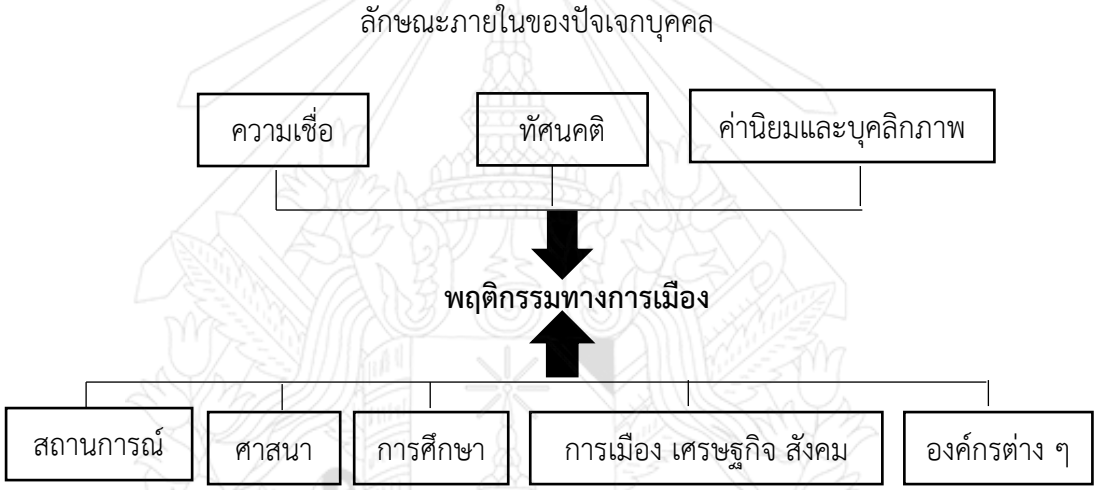
4. อิทธิพลของวัฒนธรรมต่อพฤติกรรมทางการเมือง ซึ่งวัฒนธรรม หมายถึงพฤติกรรมทุกอย่างของชีวิตมนุษย์อันเป็นแบบแผนของสังคมที่ยึดมั่นถือปฏิบัติกัน ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา สังคม การทหาร และอื่น ๆ ซึ่งอิทธิพลของวัฒนธรรมนี้จะส่งผลที่สำคัญยิ่งต่อความมั่นคงทางการเมืองด้วย

5. อิทธิพลของโครงสร้างต่อพฤติกรรมทางการเมือง คือการเข้าร่วมในทางการเมือง ดังจะเห็นได้จากการกำหนดคุณสมบัติผู้ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งส่งผลในการจำกัดการเข้าร่วมทาง

การเมืองของผู้ที่มีการศึกษาต่ำ และสถานภาพทางสังคมต่ำด้วย นอกจากนี้พฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์ที่แสดงออกมายังขึ้นอยู่กับ ลักษณะนิสัย ซึ่งประกอบด้วย ความเชื่อ ค่านิยมและบุคลิกภาพ สิ่งกระตุ้นพฤติกรรมและพลัง เช่น อาหาร เสียงปืน เป็นต้น ทัศนคติ และสถานการณ์ (ณรงค์ สินสวัสดิ์, 2518, หน้า 24 - 36)

พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนสามารถแสดงออกมาในทางลักษณะภายในของปัจเจกบุคคล ได้แก่ ความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยมและบุคลิกภาพ เป็นต้น และแสดงออกโดยอาศัยลักษณะภายนอกที่เป็นสภาวะแวดล้อม ได้แก่ สถานการณ์ ศาสนา การศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และองค์กรต่าง ๆ

เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยแสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรทางการเมืองของประชาชนเป็นภาพประกอบดังนี้

ภาพที่ 3.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมทางการเมือง

สรุปได้ว่า พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนสามารถแสดงออกมาในทางลักษณะของความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยมและบุคลิกภาพ และแสดงออกโดยอาศัยลักษณะภายนอกที่เป็นสภาวะแวดล้อม ได้แก่ สถานการณ์ ศาสนา การศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และองค์กรต่าง ๆ ซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองนี้จะสามารถมีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง

3.2 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลในการตื่นตัวทางเมืองในระบอบประชาธิปไตย

จากการศึกษาเอกสารและตำราต่าง ๆ ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งประกอบด้วย

3.2.1 สถาบันการกล่อมเกลาทางการเมือง

จากการศึกษาเอกสารและตำราต่าง ๆ ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจออกไปเลือกตั้ง ประกอบด้วย

3.2.1.1 ความหมายของการกล่อมเกลาทางการเมือง

การเรียนรู้ทางการเมือง หรือสังคมการเมืองนั้น เป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจศึกษากันมานานแล้ว ในยุคที่รัฐศาสตร์ได้รับความสนใจศึกษาในเชิงปรัชญานักปรัชญาการเมืองบอกว่า “การกล่อมเกลาทางการเมือง” เป็นการเตรียมความพร้อมของบุคคลสำหรับความเป็นพลเมือง (Citizenship) ในแบบที่พึงปรารถนาของรัฐ ดังนั้น จึงมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการกล่อมเกลาทางการเมือง ไว้ดังนี้

คำว่า “การกล่อมเกลาทางการเมือง” ได้มีการใช้คำนี้ต่าง ๆ กัน เช่น “การเรียนรู้ทางการ เมือง” “การขัดเกลาทางการเมือง” “การอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง” “การเรียนรู้ทางการเมือง” “สังคมทางการเมือง” “สังคมประกิตทางการเมือง” ซึ่งคำต่าง ๆ ดังกล่าวนี้ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Political Socialization

Greenstein, F. I. (กรีนสไตน์,เอฟ. ไอ. (1968, หน้า. 551 – 555) การกล่อมเกลาทางการเมืองว่ามี 2 ลักษณะ คือ ความหมายในวงแคบ และความหมายในวงกว้าง ความหมายในวงแคบคือการให้ข่าวสารทางด้านการเมืองการปลูกฝังค่านิยมทางด้านการเมืองและการให้ความรู้เกี่ยวกับ การปฏิบัติต่าง ๆ ทางด้านการเมืองอย่างมีเจตนาซึ่งกระทำโดยสื่อกลาง (agents) ที่มีความรับผิดชอบอย่างเป็นทางการในการอบรมสั่งสอน ความหมายในวงกว้าง คือ การเรียนรู้ทั้งหมดเกี่ยวกับการเมืองที่เกิดขึ้นในทุกช่วงของชีวิตมนุษย์ไม่ว่าการเรียนรู้นั้นจะเป็นแบบทางการหรือไม่เป็นทางการจะมีเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม กระบวนการที่นำมาซึ่งวัฒนธรรมทางการเมืองแกประชาชนโดยการกลอมเกลาถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมือง จากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งโดยอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงค่านิยมในแบบแผน ของวัฒนธรรมทางการเมืองให้แตกต่างไปจากวัฒนธรรมทางการเมืองเดิมและในบางกรณีอาจเป็นกระบวนการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองใหม ก็เป็นได้ เกเบรียล อัลมอนด์ และ บิงแฮม พาวเวลล์ (Gabriel Almond and Bingham Powell, 1980, pp. 8 - 10) โดยการกล่อมเกลา ทางการเมืองจะมีกระบวนการที่ช่วยให้มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองหรือความโน้มเอียง ทางการเมืองซึ่ง ได้แก่ ความรู้ทัศนคติบรรทัดฐาน และค่านิยมต่าง ๆ ทางการเมืองของคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง หรือจากสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่ง ถ้าไม่มีกระบวนการถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้แล้วจะทำให้สมาชิกใหม่แสวงหาวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่อยู่ตลอดเวลา ซึ่งมีผลต่อเสถียรภาพหรือ การคงอยู่ของระบบการเมืองนั้น ๆ ดังนั้นการกล่อมเกลาทางการเมืองจึงเป็นการช่วยให้ระบบการเมืองแต่ละระบบปรับตัวดำรงอยู่ต่อไป อีสตันและเดนนิส แจ๊ค (Easton and Dennis Jack 1969, pp. 7 - 8)

การกลอมเกลาทางการเมืองเป็นกระบวนการซึ่งบุคคลแต่ละคนรู้ว่าตนเองเป็นใครอยู่ในระบบการเมืองทำให้เกิดมโนคติหรือปฏิกิริยาตอปรากฏการณทางการเมือง แต่กระบวนการนี้เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของสังคมที่บุคคลนั้น เป็นสมาชิกอยู่ และยังเป็นกระบวนการที่มีบทบาทต่อบุคลิกภาพ และประสบการณของบุคคลในแต่ละสังคมนั้นที่ถูกห้อมล้อม ด้วยบรรยากาศทางการเมืองของสังคมประกอบไปด้วยหน่วยต่าง ๆ ที่เป็นตัวกลางในการกลอมเกลาทางการเมือง ได้แก ครอบครัว การศึกษา เพื่อนฝูง กลุ่มศาสนา กลุ่มอาชีพ และสื่อมวลชน กระบวนการที่มีบทบาทต่อบุคลิกภาพ และประสบการณของบุคคลในแต่ละสังคมนั้นที่ถูกห้อมล้อมด้วยบรรยากาศ ทางการเมืองของสังคมประกอบไปด้วยหน่วยต่าง ๆ ที่เป็นตัวกลางในการกลอมเกลาทางการเมือง ได้แก ครอบครัว การศึกษา เพื่อนฝูง กลุ่มศาสนา กลุ่มอาชีพ และสื่อมวลชน โดยผ่านเข้าไปทางฉากของ การรับรู้ Michel Rush and Phillip Athoff (มิเชล รัช และฟิลลิป เอธอฟฟ์, สืบค้นวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2566) ทัศนคติความเชื่อ ความรู้สึก ความสำนึก และค่านิยมที่เกี่ยวกับการเมือง ระบบการเมือง และส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมืองกระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองที่บุคคลได้เรียนรูแบบแผนพฤติกรรม และอุปนิสัย ในทางที่เกี่ยวเนื่องกับการเมืองโดยผ่านทางสื่อกลางต่าง ๆ ของสังคม สื่อกลางเหล่านี้รวมถึงสิ่งแวดล้อมทั่ว ๆ ไปด้วย เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อนฝูง โรงเรียน สมาคมผู้ใหญ่ และสื่อสารมวลชน เคนเนธ แลงโต (Kenneth Langton, 1969, pp. 160 - 171)

สรุปได้ว่า กระบวนการกลอมเกลาทางการเมือง คือ กระบวนการอบรมปลูกฝังหรือถ่ายทอดให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ ความรู้ความเข้าใจ ความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติและเกิดพฤติกรรมทางการเมืองในทิศทางที่ต้องการ โดยทั้งนี้ การกลอมเกลาทางการเมืองนั้นสามารถเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและตลอดชีวิต ซึ่งสามารถผ่านรูปแบบของกระบวนการกลอมเกลาทางการเมืองได้หลายทางด้วยกันและอีกประการการกล่อมเกลาทางการเมืองนั้นหมายถึงกระบวนการให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติต่าง ๆ ทางด้านการเมือง การให้ข่าวสารทางด้านการเมืองและการปลูกฝังค่านิยมทางด้านการเมืองแก่บุคคลในสังคม โดยมีสื่อกลางที่ทำหน้าที่นี้ที่สำคัญได้แก่ ครอบครัว สถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อน สื่อมวลชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มศาสนา

3.2.1.2 รูปแบบและขั้นตอนของกระบวนการกลอมเกลาทางการเมือง

กระบวนการกล่อมเกลาทางการเมือง เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการเกิดแบบแผนเชิงพฤติกรรมที่มีหรือแสดงออกต่อการเมืองของบุคคล อันมีส่วนสร้างบุคลิกภาพและวัฒนธรรมทางการเมืองอันเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปตลอดชีวิต ดังที่ได้กล่าวถึงไปบ้างแล้ว ในแง่รูปแบบของ การกล่อมเกลาทางการเมืองนั้นจึงมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของรูปแบบและขั้นตอนการกล่อมเกลาทางการเมืองไว้ ดังนี้

การกล่อมเกลาทางการเมืองของบุคคลสามารถจำแนกได้เป็น 2 รูปแบบคือ การกล่อมเกลาทางตรง (Direct Form) เป็นการอบรมกล่อมเกลาหรือถ่ายทอดให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่มีเนื้อหา (Content) เกี่ยวกับการเมืองโดยเฉพาะ เช่น การเรียนรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของรัฐบาล รูปแบบของการปกครองประเทศ ลัทธิทางการเมือง เป็นต้น อีกรูปแบบหนึ่งคือ การกล่อมเกลาทางอ้อม

ดอว์สัน, ริชาร์ด อี. และพรีวิตต์, เคนเนธ (Dawson, Richard E., and Prewitt, Kenneth,1969, pp. 41) ด้วยวิธีการเรียนรู้หรืออบรมกล่อมเกลาที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับเรื่องการเมืองโดยตรง แต่มีอิทธิพลทำให้เกิดการพัฒนาตัวตน ทางการเมือง (Political Self) ของบุคคลได้ การกล่อมเกลาทางการเมืองแบบนี้ จะสร้างทัศนคติที่มีอำนาจทางการเมือง โดยหลักการสำคัญก็คือความสัมพันธ์ในวัยเด็กที่มีต่อพ่อแม่ ต่อครู เป็นต้น จะพัฒนาเป็นความคาดหวังต่อผู้มีอำนาจทางการเมืองต่อไปได้ (ลิขิต ธีรเวคิน, 2529, หน้า 35)

รูปแบบของการกล่อมเกลาทางการเมืองนั้น จะดำเนินไปใน 2 รูปแบบกล่าวคือ อัลมอนด์, เกเบรียล เอ. และจี. บริงแฮม พาวเวล (Almond, Gabriel A. and G. Bringham Powel, 1966, pp. 28)

1. รูปแบบที่เห็นได้ชัด (Manifest Transmission) การกล่อมเกลาทางการเมืองในรูปแบบนี้ เกิดขึ้นเมื่อกระบวนการกล่อมเกลาหรือการถ่ายทอดนั้น เป็นการสื่อสารที่แสดงออกอย่างชัดเจนในการให้ข้อมูลข่าวสาร ค่านิยม และความรู้สึกต่อวัตถุทางการเมือง อันได้แก่ การสอนเรื่องหน้าที่ทางการเมืองของประชาชนให้แก่นักเรียนในโรงเรียน เป็นต้น

2. รูปแบบที่แฝงอยู่ (Latent Transmission) ในรูปแบบนี้ เป็นการกล่อมเกลาที่ไม่ใช่ ทัศนคติทางการเมือง (Non-political Attitude) แต่มีผลกระทบต่อทัศนคติทางการเมืองของผู้ได้รับ การกล่อมเกลาทางการเมืองโดยทางอ้อม ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากประสบการณ์ในวัยเด็ก เช่น เด็กรับเอาทัศนคติในทางก้าวร้าวจากครอบครัว ซึ่งอาจมีแนวโน้มให้เด็กกลายเป็นบุคคลที่มี ทัศนคติแบบอำนาจนิยมเมื่อเติบโตขึ้น เป็นต้น (วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ, 2544, หน้า 23)

สรุปได้ว่า กระบวนการกล่อมเกลาทางการเมือง เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการเกิดแบบแผนเชิงพฤติกรรมที่มีหรือแสดงออกต่อการเมืองของบุคคล อันมีส่วนสร้างบุคลิกภาพและวัฒนธรรมทางการเมืองอันเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปตลอดชีวิต

3.2.1.3 ขั้นตอนของกระบวนการกลอมเกลาทางการเมือง

กระบวนการกล่อมเกลาทางการเมือง มีลำดับขั้นตอน จำแนกได้ 4 ขั้น พาย, ลูเซี่ยน (Pye, Lucian 1962, pp. 44 - 48) ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนแรก เป็นขั้นมูลฐานเริ่มแรกสุก เมื่อคนเกิดมาจะได้รับการอบรมเป็นช่วงตอนที่ทารกได้รับการฝึกฝนให้เป็นสมาชิกของสังคม ซึ่งเป็นตอนที่เด็กจะเกิดภาวการณ์เรียนรู้ เกิด

ทัศนคติ ค่านิยม ความชำนาญ ความสัมพันธ์กับบทบาทต่าง ๆ ของบุคคลความรู้ทั่วไปและสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นซึ่งคนในสังคมนั้นจะต้องเรียนรู้ อันเรียกได้ว่าเป็นขั้นของการสร้างความโน้มเอียง (Orientation) ให้บุคคลเข้าสู่ความเป็นมนุษย์ โดยชี้ให้เห็นถึงแนวทางการเรียนรู้วิธีในการดำเนินชีวิตหรือการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม

ขั้นตอนที่สอง เป็นขั้นที่ก่อให้เกิดบุคลิกภาพต่อบุคคล อันเป็นประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อจิตใต้สานึก ซึ่งจะเป็นผู้กำหนดบุคลิกภาพมูลฐานของบุคคลนั้น ในขั้นตอนนี้บุคคลจะมีความสำนึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม หรือที่เรียกว่ามีตัวตน (Identity)

ขั้นตอนที่สาม เป็นขั้นที่บุคคลได้รับการกล่อมเกลาทางการเมือง เป็นขั้นตอนที่บุคคล เริ่มมีความรู้สึก มีความสำนึก ถึงโลกทางการเมืองรอบ ๆ ตัวเขา และได้รู้ รวมทั้งมีทัศนะกับเข้าใจถึงเหตุการณ์ความเป็นไปทางการเมืองต่าง ๆ ที่เรียกได้ว่าเกิดวัฒนธรรมทางการเมืองผ่านตัวแทน การกล่อมเกลา (Political Socializing Agents)

ขั้นที่สี่ เป็นขั้นตอนที่บุคคลผ่านจากการเป็นสมาชิกของการเมืองที่ไม่ได้มีกิจกรรม (passive) มาเป็นผู้เข้าร่วมที่มีบทบาททางการเมือง ขั้นตอนนี้เรียกว่า การเลือกสรรทางการเมือง (Political Recruitment) โดยเป็นขั้นตอนที่บุคคลจะมีความเข้าใจต่อการเมืองอย่างลึกซึ้งและมีทัศนคติทางการเมือง หรือที่เรียกว่ามีบุคลิกภาพทางการเมืองอย่างชัดเจนและถาวรขึ้นกว่าเดิม คำแปลศัพท์คำนี้เป็นภาษาไทย มีความแตกต่างกันไปบ้างได้แก่ “กระบวนการสังคมประกิตทางการเมือง” “กระบวนการหล่อหลอมทางการเมือง” หรือ “กระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง” (ชนิดา จิตตรุทธะ, 2556, หน้า 65)

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการกล่อมเกลา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรก เป็นขั้นมูลฐานเริ่มแรกสุก ขั้นตอนที่สองเป็นขั้นที่ก่อให้เกิดบุคลิกภาพต่อบุคคล ขั้นตอนที่สาม เป็นขั้นที่บุคคลได้รับ การกล่อมเกลาทางการเมือง ขั้นที่สี่ เป็นขั้นตอนที่บุคคลผ่านจากการเป็นสมาชิกของการเมืองที่ไม่ได้มีกิจกรรม

3.2.1.4 สถาบันในกระบวนการกล่อมเกลาทางการเมือง

การแบ่งสถาบันในกระบวนกล่อมเกลาทางการเมืองโดย สรุปได้ดังนี้ (จุมพล หนิมพานิช, 2533, หน้า 17 - 18)

1. ครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันหรือแหล่งของการเรียนรู้และทางการเมืองที่สำคัญเป็น แหล่งวัฒนธรรมทางการเมืองอันสำคัญ ได้แก่ ทัศนคติ ความเชื่อ ตลอดจนค่านิยมที่เกี่ยวกับการเมืองได้รับการยอมรับว่าเป็นสถาบันหรือองค์กรที่มีความสำคัญในการเรียนรู้ทางการเมืองแก่เด็กก็เพราะเด็กเมื่อแรกเกิดมา ส่วนใหญ่ใช้ชีวิตอยู่ในครอบครัว สำหรับวิธีการของครอบครัวในการให้ การเรียนรู้ทางการเมืองกับเด็กมีอยู่หลายวิธีแต่ส่วนใหญ่มักจะเกิดขึ้นอย่างไม่มีการวางแผนที่เป็นระบบ และส่วนใหญ่เป็นไปโดยไม่ตั้งใจและครอบครัวก็เป็นโครงสร้างที่ทำหน้าที่ในการอบรมกล่อม

เกลา ทาง การเมืองของสังคม เป็นโครงสร้างแรกที่บุคคลจะได้พบอิทธิพลที่สำคัญของ ครอบครัวคือการสร้างทัศนคติต่ออำนาจ กล่าวว่า คือ ภายในครอบครัวจะมีลักษณะการตัดสินใจร่วม (Collective Decision) ซึ่งมีลักษณะอำนาจเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ (Authoritative) ในทัศนะของเด็กเนื่องจากการ ไม่ปฏิบัติตามหรือไม่เชื่อฟังจะนำไปสู่การลงโทษหรือไม่ได้รับสิ่งที่ต้องการ ดังนั้น ประสบการณ์ของเด็กเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในครอบครัวจะส่งผลต่อความรู้สึกมีความสามารถทางการเมือง (Political Competence) สร้างทักษะเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองและนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในอนาคต ถ้าเด็กถูกอบรมสั่งสอน ให้มีพฤติกรรมแบบยอมรับเชื่อฟังก็อาจทำให้เด็กนั้นมีพฤติกรรมทางการเมืองเป็นแบบนั้นในอนาคต นักวิชาการบางคนเห็นว่าในครอบครัวที่มีการพูดคุยถกเถียงปัญหาทางการเมืองจะมีความผูกพันกับหน้าที่ทางการเมือง (พรศักดิ์ ผ่องแผ้วและสายทิพย์ สุคติพันธ์, 2526, หน้า 68)

2. สถาบันการศึกษา

2.1 โรงเรียน กล่าวได้ว่าเป็นสถาบันหรือตัวแทนที่มีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียน ทั้งนี้เพราะในสังคมสมัยใหม่การเรียนรู้ทางการเมืองมักจะเกิดขึ้นในชั้นเรียน โดยผ่าน

2.1.1 หลักสูตรที่ต่างยอมรับกันว่าเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญเครื่องมือหนึ่งในการให้การเรียนรู้ทางการเมืองกับนักเรียน โดยเฉพาะหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาและหลักสูตรหน้าที่พลเมือง ทั้งนี้เพราะหลักสูตรเหล่านี้ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างนักเรียนให้มีคุณสมบัติเป็นพลเมืองของชาติ

2.1.2 กิจกรรมเกี่ยวกับพิธีการในชั้นเรียน (Class – Room ritual life) การเรียนรู้ทางการเมืองของเด็กนอกจากจะเรียนรู้ในโรงเรียนโดยผ่านหลักสูตรแล้ว เด็กอาจจะเรียนรู้ทางการเมืองจากกิจกรรมที่เกี่ยวกับพิธีการในชั้นเรียนได้อีก เช่น การเคารพธงชาติการร้องเพลงชาติเป็นต้น ซึ่งลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้มีส่วนปลูกฝังความรู้สึกรักชาติให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก

2.1.3 ครู กล่าวได้ว่า เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของเด็กเพราะประการที่หนึ่งสำหรับเด็กแล้วครูคือสัญลักษณ์ของอำนาจ หน้าที่ที่เด็กส่วนใหญ่จะต้องเข้ามาเกี่ยวข้อง มาให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับอิทธิพลทางการเมืองในรูปของตัวบุคคลที่ใช้อำนาจครั้งแรกแม้อาจจะยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ทางการเมือง อำนาจทางการเมืองที่เป็นนามธรรมและมีลักษณะร่วม เช่น โครงสร้างของรัฐบาลอย่างสมบูรณ์เท่าใดนัก ประการที่สองครูในฐานะผู้สอน ถ้าครูมีวิธีการสอน วิธีการถ่ายทอดที่ดี นอกจากจะทำให้เด็กมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการเมืองที่ถูกต้องแล้วยังอาจทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นอีกด้วย แต่ถ้าหากวิธีการสอน วิธีการถ่ายทอดของครูไม่ดีไม่มีความเหมาะสมแน่นอนนอกจากจะทำให้เด็กขาดความกระตือรือร้น เกิดความเฉื่อยชา ทางการเมืองแล้ว ยังอาจทำให้เด็กมี ความรู้ความเข้าใจการเมืองที่ไม่ถูกต้องอีกด้วย ประการที่สาม ความรู้

ความสามารถของครูผู้สอน ถ้าครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าเกี่ยวกับเรื่องการเมืองเป็นอย่างดีมีความสามารถในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพโดยการพยายามปรับปรุงตนเองให้ทันเหตุการณ์ตลอดจนมีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม อยู่เสมอ เป็นที่ยอมรับว่าครูผู้สอนคุณลักษณะ ดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของเด็ก

2.2 สถาบันระดับอุดมศึกษาได้แก่วิทยาลัย โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยกล่าวได้ว่าเป็น สถาบันหรือตัวแทนให้การเรียนรู้ทางการเมืองที่สำคัญของนิสิตนักศึกษา โดยทั่วไปมักจะเป็นแหล่งที่เปลี่ยนแปลงลักษณะที่นิ่งเฉยทางการเมือง การไม่แสดงออกทางการเมือง ความไม่สนใจที่ จะมีส่วนร่วมทางการเมืองให้ความสนใจอยากแสดงออกทางการเมือง

3. กลุ่มเพื่อน (Peer Group) เป็นกลุ่มปฐมภูมิประกอบด้วยบุคคลที่มีอายุและฐานะทาง สังคมทัดเทียมกัน โดยทั่วไปมีความสำคัญในการให้การเรียนรู้ทางสังคมและการปรับตัวขอบุคคลในสังคม ในกรณีของการให้การเรียนรู้ทางการเมืองเป็นที่ยอมรับกันว่ากลุ่มเพื่อนมิได้ มีบทบาทยิ่งหย่อนไปกว่าครอบครัวและโรงเรียน โดยเฉพาะในช่วงที่เด็กอยู่ในวัยรุ่นและวัยที่เป็นผู้ใหญ่ดังปรากฏในผลการวิจัยของ Massialas ที่พบว่านอกจากครอบครัวและสถาบันการศึกษา ได้แก่โรงเรียนจะมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ทางการเมืองแก่เด็กแล้ว กลุ่มเพื่อนก็มีอิทธิพลในเรื่องนี้อยู่ไม่น้อย ในแง่ของการต่อสู้เด็กวัยรุ่นมักจะต่อสู้ตามความเชื่อของกลุ่ม นอกจากนี้พวกนี้มักจะมีความเชื่อทางสังคมและการเมืองไปในทางที่ดี ความแตกต่างในบทบาทระหว่างกลุ่มเพื่อนและ ครอบครัวคงจะอยู่ที่ขณะที่ครอบครัวช่วยสร้างการรับรู้การเลียนแบบความจงรักภักดีทางการเมือง ให้กับเด็ก ๆ ในช่วงระยะเริ่มต้นของชีวิต กลุ่มเพื่อนจะช่วยในช่วงเข้าสู่วัยรุ่นได้โดยการให้การ เรียนรู้ทางการเมืองในระดับที่สูงขึ้นจนกระทั่งเด็กสามารถเข้าใจและปรับตัวให้เข้ากับการ เปลี่ยนแปลงในโลกแห่งการเมืองได้

4. กลุ่มอาชีพ ถือกันว่ามีความสำคัญในการให้การเรียนรู้ทางสังคมและทางการเมืองให้แก่ บุคคลในกรณีของการให้การเรียนรู้ทางสังคมเมื่อบุคคลได้รับการเตรียมพร้อมที่จะประกอบอาชีพของตนเองจะพบว่า ในแต่ละกลุ่มอาชีพจะมีวิธีการโดยเฉพาะของตน ซึ่งอาจจะไม่ซ้ำกันกลุ่มอาชีพ อื่นในกรณีของการเรียนรู้ทางการเมือง เช่น กลุ่มชาวนา กลุ่มเกษตรกร นอกจากจะช่วยให้สมาชิกใหม่ของ กลุ่มได้เรียนรู้ทางสังคมคือระเบียบวิธีการของกลุ่ม การอยู่ร่วมกันควรให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในบางกรณียังได้ช่วยสมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้หรือมีทัศนะทางการเมืองอีกด้วย เพราะในหลายกรณีการที่ กลุ่มดังกล่าวจะได้มาซึ่งความต้องการหรือผลประโยชน์จะต้องมีการเคลื่อนไหว ชุมนุมประท้วง ในกรณีดังกล่าวสมาชิกของกลุ่มบุคคลจะมีการเรียนรู้วิธีการเคลื่อนไหวชุมนุม วิธีการใช้อำนาจต่อรองกับนายจ้าง เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือแม้กระทั่งกับรัฐบาล ในแง่นี้จะเห็นได้ว่ากลุ่ม (อาชีพ) มีส่วนช่วยให้สมาชิกของกลุ่มได้การเรียนรู้ทางการเมือง

5. สื่อมวลชน (Mass Media) สื่อมวลชนหมายถึงสื่อหรือช่องทางของการสื่อสารมวลชนซึ่ง ได้แก่ หนังสือพิมพ์วิทยุโทรทัศน์ภาพยนตร์หนังสือ นิตยสาร โดยทั่วไปมีหน้าที่สำคัญดังนี้ คือ หน้าที่เสนอข่าวสาร เสนอความเห็น บริการศึกษา และทำหน้าที่ทางด้านบันเทิง ซึ่งหน้าที่เหล่านี้ โดยเฉพาะหน้าที่เสนอข่าวและเสนอความเห็นมีผลต่อทัศนะความโน้มเอียงทางการเมืองของบุคคล เพราะข่าวที่เสนอทุกวันส่วนหนึ่งเป็นข่าวที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเหตุการณ์ทางการเมืองที่สื่อมวลชนได้ ถ่ายทอดจากรัฐบาลมาสู่ประชาชน

6. สถาบันการเมือง (Political Institution) สถาบันทางการเมือง ได้แก่ พรรคการเมืองกลุ่ม ผลประโยชน์ นอกจากทำหน้าที่ในการเป็นตัวแทนประชาชน เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์การของรัฐบาล สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในประเทศแล้วยังมีส่วนในการทำหน้าที่ ในการเรียนรู้ทางการเมืองมักจะกระทำโดยผ่านการให้ข่าวสารทางหนังสือพิมพ์ การประชุม ปรึกษาหารือ การติดต่อเป็นส่วนตัว รวมทั้งการดำเนินงานของพรรคในท้องถิ่น ซึ่งถ้าหากกระทำอย่างกระตือรือร้นจะมีส่วนทำให้ประชาชนเกิดความสนใจในการเมืองได้

สรุปได้ว่า สถาบันสำคัญที่มีผลต่อการกล่อมเกลาทางการเมือง คือ ครอบครัว สถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ สื่อมวลชน และสถาบันการเมือง เนื่องจากสถาบันทั้งหมดนี้ล้วนมีความใกล้ชิดกับการกล่อมเกลาทางการเมืองเป็นอย่างมาก ซึ่งจากความใกล้ชิดจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทั่วไปอย่างกว้างข้าง

3.2.2 คุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ผู้สมัครรับเลือกตั้ง (Candidate) นักการเมืองในฐานะผลิตภัณฑ์ จะต้องผ่านกระบวนการคัดสรรจากพรรค โดยเริ่มจากความแน่วแน่ในอุดมการณ์ทางการเมืองที่ผู้สมัครมีต่อพรรค จากนั้นจะต้องมีภาพลักษณ์ที่สอดคล้องกับพรรคที่สังกัด ขณะเดียวกันก็ต้องได้รับการฝึกอบรมในการพัฒนาบุคลิกภาพ การสื่อสารและการพูดในที่สาธารณะ ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นมีความสำคัญอย่างมากในประเทศกำลังพัฒนา เพราะตัวบุคคลมีความผูกพันกับผู้เลือกตั้งมากกว่าพรรคการเมือง อดัม เอฟ. ไซมอน (Adam F. Simon, 2002, pp. 30)

มีนักวิชาการได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งว่าเป็นผู้ที่เสนอตัวเข้ามาเป็นผู้แทน ซึ่งผู้สมัครแต่ละคน ล้วนส่งอิทธิพลต่อผู้สมัครด้วยกันทั้งสิ้น เพราะการตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชนมาจากการเปรียบเทียบคุณสมบัติของผู้สมัครหากผู้สมัครคนใดโดดเด่นย่อมโน้มน้าวใจผู้เลือกตั้งได้มากกว่าการพิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัครโดยเปรียบเทียบกับคู่แข่งขัน จึงต้องกระทำเป็นอันดับต้น ก่อนลงสมัครรับเลือกตั้ง (นันทนา นันทวโรภาส, 2563, หน้า 124)

3.2.3 การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

การหาเสียงเลือกตั้งสำหรับผู้สมัครเลือกตั้งที่จะประสบความสำเร็จจะต้องมีวิธีการในการหาเสียโดยการโฆษณาหาเสียงทางเคเบิลทีวี ปราศรัยหาผ่านงานต่าง ๆ เพื่อจูงใจ มีเอกสารแนะนำตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้งและใช้รถแห่หาเสียงเพื่อทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ได้จำแนกรูปแบบในการหาเสียง ดังนี้ (สมบัติ จันทรวงศ์, 2530, หน้า 30 - 36)

1. การใช้สิ่งพิมพ์และการประชาสัมพันธ์ เป็นการรณรงค์หาเสียงอย่างเป็นทางการเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในเขตเลือกตั้งได้รู้จักผู้สมัคร โดยอาจจะทำเป็นป้ายคัทเอ้าท์ขนาดใหญ่บอกชื่อ สังกัดพรรค พร้อมนโยบายและรูปภาพของผู้สมัคร นอกจากนี้ก็มีโปสเตอร์ หรือใบปลิว หรือการ์ดขนาดเล็ก ๆ สำหรับแนะนำตัวผู้สมัคร ซึ่งอาจจะออกมาเป็นระยะ ๆ ในช่วงระหว่างที่ทำการหาเสียง หรืออาจจะออกมาแก้ข่าวที่ถูกโจมตี นอกจากนี้ก็มีการใช้รถที่มีโปสเตอร์ หรือแผ่นป้ายโฆษณาชื่อ รูป หมายเลขประจำตัวของผู้สมัครให้วิ่งกระจายเสียงไปตามชุมชนต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนทราบข่าวสารของผู้สมัครในกรณีที่ผู้สมัครไม่ได้ออกไปสัมผัสประชาชนโดยตรง

2. การปราศรัยหาเสียงมีหลายแบบ คือ อาจจะเป็นการปราศรัยที่ทำไปอย่างมีพิธีการมีการจัดจัดเวลาปราศรัยที่มีการนัดหมายหรือประชาสัมพันธ์ไว้ล่วงหน้า หรืออาจเป็นแบบที่ผู้สมัครได้รับเชิญให้ขึ้นเวทีปรากฏตัว และกล่าวคำปราศรัยในงานพิธีต่าง ๆ ที่หัวคะแนนอ้างโอกาสจัดขึ้น เช่น งานบวชนาค งานศพ งานวันเกิด ฯลฯ หรืออาจจะเป็นไปในแบบที่มีองค์กรอะไรสักอย่างในเขตจังหวัดที่มีลักษณะภายนอกเป็นองค์กรที่เป็นกลางทางการเมือง เช่น หอการค้า จังหวัดจัดการอภิปรายขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ผู้สมัครที่เป็นหัวหน้าทีมของทุกทีมมีโอกาสมาแถลงนโยบาย หรือให้ประชาชนผู้เข้าฟังได้ซักถามข้อข้องใจได้ เป็นต้น อย่างไรก็ตามการปราศรัยเพื่อหาเสียงโดยตรงอาจจะเป็นวิธีหลักในบางจังหวัด ซึ่งเป็นพื้นที่ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองสูง แต่ในบางพื้นที่อาจเป็นเพียงผลพลอยได้ของ การประชาสัมพันธ์ตัวผู้สมัครให้เป็นที่รู้จักเท่านั้น

3. การเข้าถึงตัวผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เป็นการหาเสียงแบบที่นิยมเรียกกันว่า “การเคาะประตูบ้าน” เป็นที่นิยมกันมากในหมู่ผู้สมัครหน้าใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนที่มีประชากรหนาแน่น เพราะนอกจากจะได้ภาพพจน์ว่าเป็นผู้สมัครที่เข้าถึงได้แล้ว ยังจะดูเป็นการสร้างความรู้สึกใกล้ชิดสนิทสนมกับชาวบ้านได้ในระยะเวลาอันสั้น

4. การใช้สื่อมวลชนเพื่อการหาเสียง สื่อมวลชนทุกประเภทโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์มีบทบาทที่สำคัญในการเลือกตั้ง โดยเฉพาะการหาเสียงของพรรคการเมืองต่าง ๆ ในระดับชาติ นักการเมืองที่เจนเวทีจะพยายามอาศัยคอลัมในหนังสือพิมพ์ระดับชาติ ทำตัวให้เป็นข่าวอยู่เป็นประจำ การเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ระดับชาติมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสำหรับผู้สมัครหน้าใหม่จะให้ความสำคัญกับโอกาสดังกล่าวมาก เพราะถือได้ว่าเป็นการโฆษณาประชาสัมพันธ์ตนเองเป็นอย่างดี เนื่องจากผู้สมัครจะสามารถนำข่าวคราวดังกล่าวไปถ่ายเอกสารแจกจ่ายให้กับชาวบ้าน

หรือเพื่อนำลงในเอกสารประชาสัมพันธ์ที่ตนทำเลียนแบบรูปแบบของหนังสือพิมพ์ สำหรับแจกในเขตพื้นที่เลือกตั้งอีกที่หนึ่ง

การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เป็นการรณรงค์ที่นักการเมืองและประชาชนรู้จักกันดี ซึ่งการรณรงค์นี้จะเกิดขึ้นในช่วงเวลาก่อนการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งประมาณ 30 - 45 วัน โดยทั่วไปการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของนักการเมืองไทยที่ผ่านมา มักจะดำเนินการด้วยตัวเอง มีทีมงานสนับสนุนที่ส่วนใหญ่เป็นอาสาสมัคร ไม่ใช่มืออาชีพ การรณรงค์หาเสียงจึงมีลักษณะเฉพาะตัว เฉพาะพื้นที่ โดยแบ่งการรณรงค์ออกเป็น 2 รูปแบบ คือ การรณรงค์แบบเปิดเผยหรือเป็นทางการ กับการหาเสียงแบบ ไม่เปิดเผย

รูปแบบของการรณรงค์หาเสียงแบบเปิดเผย ประกอบไปด้วย (สมบัติ จันทรวงศ์, 2530, หน้า 30 - 36)

1. การใช้สื่อสิ่งพิมพ์และการประชาสัมพันธ์ จะทำการขึ้นป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ (บิลบอร์ด) ตามบริเวณสี่แยกที่มีการจราจรหนาแน่น มีการติดโปสเตอร์ที่มีรูปผู้สมัครพร้อมหมายเลขและคำขวัญตามที่ชุมชนต่าง ๆ มีการแจกบัตรเล็ก ๆ ที่มีหมายเลขและชื่อผู้สมัคร ที่เรียกว่า “บัตรย้ำเบอร์” ในช่วงสัปดาห์สุดท้ายก่อนการเลือกตั้ง

2. การปราศรัยหาเสียง มักจัดขึ้นในสถานที่สาธารณะ ที่เป็นจุดศูนย์กลางเมือง มีผู้สมัครพร้อมทั้งหัวหน้าพรรค และบุคคลสำคัญระดับชาติไปปรากฏตัว เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ ขณะเดียวกันผู้สมัครก็ต้องเกณฑ์ชาวบ้าน จัดรถรับคนมาฟัง ถือป้ายสนับสนุนผู้สมัคร เตรียมพวงมาลัยไว้คล้องคอผู้สมัคร และคอยปรบมือให้กำลังใจในระหว่างการปราศรัย

โดยทั่วไปการจัดการปราศรัยที่จะมีผู้สนใจไปฟังจริงจัง มักเป็นพื้นที่ที่ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองสูง เช่น กรุงเทพมหานคร และพื้นที่ในภาคใต้ ส่วนพื้นที่อื่น ๆ นั้น การปราศรัยเป็นพิธีกรรมหรือ “การแสดงละคร” เพื่อแสดงศักยภาพและดึงดูดความสนใจให้เกิดขึ้นกับตัวผู้สมัครเท่านั้น

3. การเคาะประตูบ้าน เป็นการหาเสียงที่เข้าถึงตัวผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สร้างความคุ้นเคย แสดงความเป็นกันเอง ซึ่งเป็นวิธีการรณรงค์หาเสียงที่ได้ผลอย่างมากในพื้นที่ชนบท เพราะชาวบ้านจะมีความรู้สึกผูกพันกับคนที่รู้จัก มากกว่าคนที่ไม่เคยพบหน้ามาก่อน แต่หากเป็นผู้สมัครหน้าใหม่ที่ไม่คุ้นเคยกับพื้นที่ จำเป็นต้องมี “พี่เลี้ยง” นำไป ซึ่งหากพี่เลี้ยงเป็นหัวคะแนนผู้กว้างขวาง ผู้นำชุมชน ผู้ที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ ก็จะได้ผลดียิ่งขึ้น

4. การใช้สื่อมวลชนในการรณรงค์ภาพกว้าง เป็นการรณรงค์ในระดับพรรคการเมือง ที่จะสร้างวาระเข้าไปในสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ หากพรรคมีกิจกรรมการรณรงค์ที่แปลกแตกต่าง ก็จะทำให้สื่อมวลชนหยิบยกไปนำเสนอเป็นข่าว ซึ่งจะเป็นผลดีต่อผู้สมัครในพื้นที่ด้วย

ส่วนหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมักมียอดขายและจำนวนผู้อ่านไม่มาก จึงมีผลต่อการโน้มน้าวใจ ผู้เลือกตั้งได้จำกัด

การหาเสียงแบบไม่เปิดเผย ประกอบด้วย

1. ผู้มีอิทธิพลและหัวคะแนน เป็นสื่อบุคคลที่ถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนคะแนนเสียงการเลือกตั้งในชนบท ผู้มีอิทธิพล ก็คือ บุคคลที่มีบุญบารมีเป็นที่นับหน้าถือตาของคนในพื้นที่ เป็นผู้ที่มีคุณงามความดี เป็นที่พึ่งพาแก่ประชาชนในชุมชนนั้น ๆ แม้บางครั้งอาจจะมีอาชีพที่ผิดกฎหมาย เช่น เจ้ามือหวยใต้ดินก็ตาม ดังนั้น หากผู้มีอิทธิพลให้การสนับสนุนผู้สมัครคนใด ก็ย่อมทำให้ชาวบ้านในสังกัด พร้อมใจกันไปเลือกคนนั้น

หัวคะแนนนั้นเป็นเหมือนคนกลางระหว่างผู้สมัครและชาวบ้าน เป็นผู้ที่ชาวบ้านเชื่อถือสามารถที่จะนำเอาข้อเรียกร้องความต้องการของชาวบ้านไปสู่ตัวผู้สมัคร และโดยส่วนใหญ่จะทำหน้าที่เป็นกลไกประสานระหว่างการ “ซื้อ – ขาย” คะแนนให้กับผู้สมัคร มีการแบ่งระดับความสัมพันธ์ของหัวคะแนนเป็น 2 ระดับ คือ หัวคะแนนหลัก เป็นบุคคลที่มีความสนิทสนมผูกพันกับผู้สมัครอย่างแนบแน่น เป็นผู้ที่สนับสนุนโดยสุจริตใจ ทำหน้าที่ในการคุมคะแนนเสียงและคุมหัวคะแนนระดับรอง ซึ่งเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่รับจ้างหาคะแนนตามค่าตอบแทนที่ตกลงกัน

2. เจ้าหน้าที่ทางราชการ โดยเฉพาะข้าราชการในตำแหน่งสำคัญ ๆ สามารถใช้อำนาจหน้าที่ของตนให้คุณให้โทษแก่ผู้สมัครได้ ตัวอย่างเช่น การตั้งเป้าผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยให้ข้าราชการไประดมชาวบ้านมาเลือกตั้ง ให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งหากข้าราชการมีวาระซ่อนเร้นก็สามารถช่วยเหลือผู้สมัครที่ตนสนับสนุน โดยโน้มน้าวให้ชาวบ้านเลือกคนนั้นได้

3. การหาเสียงเชิงลบ (หรือการใส่ข้อมูลเชิงลบให้กับคู่แข่ง หรือที่มักเรียกกันว่า “วิชามาร” มักมีอยู่ในการรณรงค์หาเสียงทุกครั้ง โดยผู้ทำการดังกล่าวไม่แสดงตัว แต่ระบุจุดมุ่งหมายของการกระทำว่ามุ่งไปสู่การทำลายผู้สมัครคนใด ตัวอย่างเช่น การฉีกโปสเตอร์ เก็บป้าย ทำลายป้ายของคู่แข่ง การออกใบปลิวโจมตี การปล่อยข่าวเชิงลบ ซึ่งผู้สมัครแต่ละคนต้องเตรียมรับมือ พร้อมตอบโต้ไปในทำนองเดียวกัน

ชอน โบว์เลอร์ และ เดวิด เอ็ม.ฟาร์เรล (Shaun Bowler & David M.Farrel, 1998, pp. 56) ได้ระบุไว้ว่า ความสำเร็จของการรณรงค์มุ่งไปที่นโยบาย ซึ่งในทางการเมืองแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ภาพลักษณ์พรรคการเมือง ได้แก่ ภาพลักษณ์ดั้งเดิม หมายถึง ภาพลักษณ์ที่มีมาแต่เดิมว่าเป็นพรรคที่เป็นตัวแทนของคนกลุ่มใด มีประวัติการดำเนินกิจกรรมอย่างไร กับภาพลักษณ์เฉพาะกิจ ซึ่งหยิบยกขึ้นมานำเสนอเฉพาะการเลือกตั้ง เพื่อให้ได้เปรียบคู่แข่งขัน

2. ภาพลักษณ์ผู้นำ มีความสำคัญมากขึ้นในปัจจุบัน มีการวิจัยเพื่อหาจุดอ่อนจุดแข็งแล้วนำมาปรับเปลี่ยนเพื่อให้ได้ภาพลักษณ์ที่ประชาชนพึงประสงค์

3. การนำเสนอประเด็นที่เป็นแนวทางหลักของพรรคการเมืองให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เลือกตั้ง

บรูซ ไอ. นิวแมน (Bruce I. Newman, 1999, pp. 39) วิธีการหยั่งเสียง นั้นมีหลายวิธี ได้แก่

Benchmark survey คือ การค้นหาตำแหน่งของตนเอง เพื่อภาพลักษณ์ที่พึงประสงค์ของประชาชน

Trial heat Survey คือการจับคู่ผู้สมัคร แล้วให้เลือกทีละคู่ว่าในแต่ละคู่เขาจะเลือกใคร

Tracking polls คือการติดตามดูว่าผู้เลือกตั้งมีทัศนคติอย่างไรต่อการรณรงค์และตัดสินใจเลือกใครในโค้งสุดท้าย

Cross-sectional and panel survey เป็นโพลที่ซับซ้อนมีการใช้กลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันในการสัมภาษณ์แต่ละรอบ เพื่อดูว่ากระแสของผู้เลือกตั้งอยู่ข้างใดของแต่ละช่วงเวลา

Exit polls เป็นโพลที่ทำหน้าหน่วยเลือกตั้ง ใช้สอบถามผู้ที่ออกจากคูหาการเลือกตั้งทันที เป็น โพลที่มีผลใกล้เคียงผลการเลือกตั้งมากที่สุด

อย่างไรก็ตามการจัดทำการสำรวจหรือโพล เหล่านี้จำเป็นต้องใช้มืออาชีพที่มีความเป็นกลาง และใช้ระเบียบวิธีวิจัยอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ผลการสำรวจนั้นสะท้อนภาพปรากฏการณ์จริงให้มากที่สุด

แผนกลยุทธ์ในการรณรงค์หาเสียง (The Strategic Plan) เป็นคัมภีร์สำคัญที่จะนำพรรคสู่ชัยชนะ แผนกลยุทธ์ เป็นการกำหนดเป้าหมาย และแนวทางให้ผู้สมัครในแต่ละช่วงเวลาของการหาเสียง แผนกลยุทธ์มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ การควบคุมและติดตามผลให้เป็นไปตามแผน

1. การวางแผน ขั้นตอนนี้เริ่มจากการวิเคราะห์ตลาด โดยนำปัจจัยต่างมาวิเคราะห์อย่างรอบด้านทั้งปัจจัยภายในประเทศและภายนอกประเทศ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านคู่แข่ง แล้วนำข้อมูลเหล่านี้มากำหนดแผนกลยุทธ์

2. การปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ ต้องมีความยืดหยุ่นสูง เพราะจุดหักเหของการเลือกตั้งจะมีความรุนแรงมาก

3. การควบคุมและติดตามผลให้เป็นไปตามแผน ระบบการควบคุมมีไว้เพื่อวัดผลของแผนงานที่ดำเนินอยู่เทียบกับเป้าหมายของแผนที่ตั้งไว้ เพื่อจะสามารถดำเนินการแก้ไขก่อนที่จะสายเกินไป ซึ่งการแก้ไขอาจจะเป็นการเปลี่ยนเป้าหมาย เปลี่ยนแผน หรือเปลี่ยนวิธีการดำเนินการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ใหม่

กลยุทธ์การรณรงค์หาเสียงที่ดีนำมาซึ่งชัยชนะในการเลือกตั้ง ดังตัวอย่างกลยุทธ์ของ Clinton ที่สามารถรวบรวมประเด็นที่อยู่ในความกังวลของผู้เลือกตั้ง โดยเฉพาะเรื่องเศรษฐกิจและ

เรื่องสาธารณสุข และสื่อสารประเด็นเหล่านี้ผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ที่สำคัญเขามีทีมงานที่มีเอกภาพ มีระบบการจัดการที่ดี ซึ่งทั้งหมดดำเนินการบริหารโดยทีมงานการตลาดมืออาชีพที่จัดวางตำแหน่งให้คลินตันเป็นผู้นำที่เข้มแข็งและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง

สรุปได้ว่า การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งการเป็นการใช้สิ่งพิมพ์และการประชาสัมพันธ์ การปราศรัย หาเสียงมีหลายแบบ การเข้าถึงตัวผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การใช้สื่อมวลชนเพื่อการหาเสียง ซึ่งเป็นกลยุทธ์ในการรณรงค์หาเสียงเพื่อดึงดูดความสนใจให้เกิดขึ้นกับตัวผู้สมัคร

3.2.4 นโยบายของพรรคการเมือง

นโยบายหาเสียงของพรรคการเมือง (The Policy Platform) สำหรับนโยบายของพรรคการเมืองในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของประเทศทางแถบซีกโลกตะวันตก ถือว่านโยบายและประเด็นการหาเสียงนั้นมีความสำคัญมาก หากผู้สมัครสามารถทำให้ผู้เลือกตั้งเข้าใจและยอมรับประเด็นหรือนโยบายที่นำเสนอ และสร้างความโดดเด่นที่แตกต่างก็จะส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้ง อดัม เอฟ. ไซมอน (Adam F. Simon, 2002, pp. 30) ซึ่งนโยบายพรรคการเมืองจำเป็นต้องแสวงหาตัวผู้สมัครสอดคล้องกับความคิดของผู้เลือกตั้ง นโยบายพรรคการเมืองต้องออกแบบนโยบายให้โดนใจประชาชนแต่ละกลุ่ม ซึ่งหากนำเสนอนโยบายใหม่ที่ไม่เคยมีพรรคการเมืองใดเสนอมาก่อน ย่อมโดดเด่นและแตกต่าง ก็จะสร้างคะแนนนิยมได้มาก การนำเอานโยบายมาเป็นจุดขายในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง พรรคการเมืองอื่น ๆ ก็ไม่อาจที่จะละเลยในเรื่องนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้งได้เลย (นันทนา นันทวโรภาส, 2557, หน้า 144)

แม้ในต่างประเทศจะให้ความสำคัญกับเรื่อง แนวนโยบายในการรณรงค์หาเสียงเป็นอย่างมาก แต่ในอดีตที่ผ่านมาของไทยนั้น นโยบายของพรรคส่วนใหญ่จะเป็นนโยบายอย่างกว้าง ๆ ขาดแผนปฏิบัติการที่จะเน้นถึงการนำพาเศรษฐกิจเข้าสู่เป้าหมายที่ได้แถลงออกมา และไม่ปรากฏว่ามีพรรคการเมืองใดเลยที่จะลำดับความสำคัญของแต่ละนโยบายว่ามีความสำคัญมากน้อยแตกต่างกันเพียงใด นอกจากนั้นนโยบายส่วนใหญ่จะมีสาระและเนื้อหาที่เน้นถึงการแก้ปัญหามากกว่าการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวม แม้แต่นโยบายการเกษตรที่ทุกพรรคให้ความสำคัญ ก็ไม่ปรากฏว่ามีอะไรใหม่ออกมา และบางครั้งนโยบายต่าง ๆ ของพรรคเดียวกันก็ขัดกันเอง เช่น นโยบายที่เน้นถึงการกระตุ้นเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว แต่ขณะเดียวกันก็ต้องการให้ประเทศขาดดุลการค้าลดลง

ภาพการเลือกตั้งในอดีตบ่งชี้ว่า การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของไทยนั้นให้ความสำคัญกับตัวผู้สมัครเป็นหลัก ซึ่งมีความสำคัญเหนือกว่าพรรคและนโยบายโดยเฉพาะการเลือกตั้งของคนในชนบท (สมบัติ จันทรวงศ์, 2530, หน้า 124) แต่ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 พรรคเพื่อไทยได้เปลี่ยนแปลงเกณฑ์การหาเสียงของพรรคการเมือง จากการเน้นตัวบุคคล มาสู่การต่อสู้ในเรื่องของนโยบาย และอาจกล่าวได้ว่าเป็นครั้งแรกของประวัติศาสตร์การเมืองไทย ที่การเสนอแนวนโยบายของพรรคการเมืองได้กลายมาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการตัดสินชัยชนะอย่าง

ท่วมท้น (landslide) ซึ่งภายหลังเมื่อพรรคเพื่อไทยได้ขึ้นมาเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลก็ได้ดำเนินการตามแนวนโยบายที่ได้ หาเสียงไว้ขณะเลือกตั้ง ปรากฏการณ์ดังกล่าวนั้น แม้ว่าจะเป็นการนำเสนอของ พรรคการเมืองเพียงพรรคเดียว คือ พรรคเพื่อไทย แต่เป็นแนวทางซึ่งได้รับการตอบรับและสนับสนุนอย่างมากมายจากประชาชน สร้างแรงกดดันต่อพรรคการเมืองอื่น ๆ ในการที่จะต้องพัฒนาแนวการสื่อนโยบายให้เป็นรูปธรรมในการต่อสู้ทางการเมืองในอนาคต

สรุปได้ว่า นโยบายของพรรคการเมืองถือว่านโยบายและประเด็นการหาเสียงนั้นมีความสำคัญมาก หากผู้สมัครสามารถทำให้ผู้เลือกตั้งเข้าใจและยอมรับประเด็นหรือนโยบายที่นำเสนอและ สร้างความโดดเด่นที่แตกต่างก็จะส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้ง

3.2.5 พรรคการเมือง

ในสังคมการเมืองจะมีกลุ่มของบุคคลที่มีความคิดเห็นทางการเมืองคล้ายๆ กัน หรือมีอุดมคติทางการเมืองในแนวทางเดียวกันรวมตัวกันเพื่อให้มีการต่อสู้แข่งขันทางการเมืองตาม วิถีทางการปกครองแบบประชาธิปไตย เพื่อต่อรองผลประโยชน์ต่าง ๆ หรือเพื่อมุ่งหวังเข้าไปเป็น รัฐบาลทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน กลุ่มบุคคลดังกล่าวนี้ก็คือ พรรคการเมือง (Political Party) นั่นเอง พรรคการเมือง หมายถึง กลุ่มบางคนที่มีแนวคิดหรืออุดมการณ์ทางการเมืองอย่างเดียวกัน รวมกันจัดตั้งเป็นรากฐานที่มีการจัดองค์กรที่ แน่นอนชัดเจนมีการกำหนดทางเลือกเกี่ยวกับนโยบายที่สำคัญในการปกครองและบริหารประเทศในด้านต่าง ๆ มีการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง พยายามเข้าไปมีหรือมีส่วนร่วมใน อำนาจรัฐจนสามารถจัดตั้งรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศ (วิสุทธิ์ โพธิ์แท่น, 2544, หน้า 105)

พรรคการเมือง คือ กลุ่มบุคคลที่รวมตัวกัน เพื่อเข้าไปมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและใน การบริหารประเทศ ด้วยการส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้ง โดยมุ่งหวังที่จะได้เป็นรัฐบาลหรือเสียงข้างมากในรัฐสภา (ทินพันธ์ นาคะตะ, 2543, หน้า 141)

มีนักวิชาการได้จำกัดความของพรรคการเมืองว่า พรรคการเมืองคือการรวมตัวกันของกลุ่มคนที่มีอุดมการณ์ร่วมกันและมีความมุ่งมั่นที่จะนำนโยบายของพรรคไปสู่การบริหารประเทศ โจเซฟ ลา ปาลอมบารา และไมรอน วีเนอร์ (Joseph La Palombara & Myron Wiener, 1966, pp. 94)

พรรคการเมืองคือองค์กรซึ่งเป็นที่รวมกันของสมาชิกที่มีความคิดคล้ายคลึงกัน โดยมีจุดมุ่งหมายที่ชัดแจ้งที่หวังจะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง อันจะได้สิทธิ์เข้าไปใช้อำนาจในการบริหารและได้ประโยชน์จากการเข้าไปมีอำนาจทางการเมือง วิลเลียม ไอ. กู๊ดแมน และเอริก ซี. ฟรอยด์ (William I. Goodman and Eric C. Freund,1968, pp. 153)

สถาบันพระปกเกล้า อธิบายความหมายของพรรคการเมืองไว้ว่า มีผู้ให้ความหมายของพรรคการเมืองไว้มากมาย โดยส่วนใหญ่มีลักษณะร่วมกันอยู่สามประการ ดังนี้ (เข็มทอง ต้นสกุลรุ่งเรือง, สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2566)

1. เป็นกลุ่มบุคคลที่มีการจัดตั้งองค์กรร่วมกัน

2. มีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน คือ สมาชิกส่วนใหญ่มีความเห็นในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในแนวทางกว้างๆ คล้ายๆ กัน

สรุปได้ว่า พรรคการเมือง คือ องค์กรซึ่งมีสมาชิกพรรค โดยสมาชิกมีความคิดที่คล้ายกัน มีเป้าหมายเดียวกัน มีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน โดยมุ่งหวังเป็นรัฐบาลเพื่อเข้าสู่การบริหารประเทศ

3.2.6 การสื่อสารทางการเมือง

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมือง

สื่อมวลชน เป็นกลุ่มที่ทรงอิทธิพลต่อการตัดสินใจของประชาชนอย่างยิ่ง เพราะการนำเสนอข่าวที่ให้คุณให้โทษต่อผู้สมัครและพรรคการเมือง ในช่วงการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง จะส่งผลในเชิงบวกและเชิงลบในการเลือกตั้งของประชาชน หากสื่อมวลชนขาดจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าว มีการบิดเบือนข่าวให้ร้าย สร้างข่าวเท็จ (fake news) ก็อาจทำให้พรรคการเมืองเสียคะแนนนิยมได้ แต่ในยุคดิจิทัลเช่นปัจจุบัน ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้กว้างขวาง หลากหลายและรวดเร็วขึ้น สื่อที่บิดเบือนหรือสร้างข่าวเท็จ อาจไม่ประสบผลในการโน้มน้าวจูงใจได้มากนัก เพราะในที่สุดประชาชนก็จะแสวงหาข้อเท็จจริงได้ด้วยตนเอง (นันทนา นันทวโรภาส, 2563, หน้า 124)

การเมืองเป็นเรื่องของการตัดสินใจในประเด็นสาธารณะ การจัดสรรทรัพยากรอันมีอยู่จำกัดในสังคมให้กระจายตัวอย่างเป็นธรรม การเมืองจึงเป็นเรื่องของ “การใช้และการควบคุมอำนาจ” ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อทุกคนในสังคม ทำให้การสื่อสารเป็นกลไกสำคัญทางการเมืองที่จะเชื่อมโยงผู้ปกครองและผู้ใต้ปกครองผ่านการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน การเมืองจึงผูกพันอยู่กับสื่อสารจนไม่สามารถแยกจากกันได้ การเมืองเป็นเรื่องของการตัดสินใจในประเด็นสาธารณะ การจัดสรรทรัพยากรอันมีอยู่จำกัดในสังคมให้กระจายตัวอย่างเป็นธรรม การเมืองจึงเป็นเรื่องของการใช้และ การควบคุมอำนาจ ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อทุกคนในสังคม ทำให้การสื่อสารเป็นกลไกสำคัญทางการเมืองที่จะเชื่อมโยงผู้ปกครองและผู้ใต้ปกครองผ่านการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน การเมืองจึงผูกพันอยู่กับการสื่อสารจนไม่สามารถแยกจากกันได้ (เสถียร เชยประทับ, 2540, หน้า 2 - 3)

นิยามการสื่อสารทางการเมืองของ Manuel Pares I Maicas ไว้ 4 ข้อ ดังนี้

1) การสื่อสารใด ๆ ที่สัมพันธ์ระหว่างการเมืองกับบริบทสังคม อันได้แก่ รัฐบาล พรรคการเมือง กลุ่มกดดันทางการเมือง การเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชน ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้ อาจเป็นทั้งผู้ส่งหรือผู้รับสาร

2) การสื่อสารทางการเมืองเป็นเรื่องของการโน้มน้าวใจ จัดกระทำหรือการหลอกลวงเพื่อจะนำไปสู่อำนาจ อุดมการณ์ ผลประโยชน์ ความขัดแย้ง ประชามติ ฯลฯ

3) การสื่อสารนี้อาจเป็นไปในรูปแบบของข่าว เหตุการณ์เสมือนจริง การโฆษณาชวนเชื่อ การเบี่ยงเบนข้อเท็จจริง โดยวิธีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์

4) การสื่อสารทางการเมืองเกี่ยวข้องกับการตลาดทางการเมือง โดยเฉพาะกระบวนการการเลือกตั้ง การหยั่งเสียง อันเป็นเครื่องมือสำคัญในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน การสื่อสาร ทางการเมือง คือ การถ่ายทอดข่าวสารที่เกี่ยวกับการเมืองจากส่วนหนึ่งของระบบการเมืองไปยังอีกส่วนหนึ่งของระบบการเมือง และเป็นการถ่ายทอดระหว่างสังคมกับระบบการเมือง และได้อธิบายเสริมว่า การสื่อสารทางการเมืองเป็นองค์ประกอบที่อยู่ในสภาวะไม่หยุดนิ่ง กระบวนการต่าง ๆ ทางการเมือง เช่นการกล่อมเกลาทางการเมือง การคัดสรรบุคคลเข้าสู่ระบบการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองล้วนต้องพึ่งพาอาศัยการสื่อสารทางการเมืองทั้งสิ้น (ระวีวรรณ ประกอบผล, 2530, หน้า 2)

ความหมายการสื่อสารการเมือง คือที่มีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้น โดยเน้นถึงการสื่อสารเกี่ยวกับภาระกิจที่รัฐกระทำ ดังนั้น การสื่อสารทางการเมืองจึงหมายถึง การอภิปรายเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรของรัฐ อำนาจหน้าที่และมาตรการต่าง ๆ ของรัฐ โรเบิร์ต อี. เดนตัน และแกรี ซี. วู้ดเวิร์ด (Robert E. Denton and Gary C. Woodward, 1990, pp. 14) การสื่อสารทางการเมืองเป็นกระบวนการทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริงทัศนะความคิดเห็น และประสบการณ์ทางการเมืองระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมืองและทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมการเมือง วอร์เรน เค. อากี, ฟิลลิป เอช (Warren K. Agee, Phillip H., 1976, pp. 4)

การสื่อสารทางการเมือง คือ กระบวนการและเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็น ค่านิยม อุดมการณ์ทางการเมือง ภายในระบอบการเมืองอย่างมีเป้าหมาย ซึ่งฉายภาพให้เห็นถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่มนุษย์กระทำในทางการเมืองการสื่อสารทางการเมืองจึงเป็นความพยายามที่จะใช้ประโยชน์จากกิจกรรมพื้นฐานของมนุษย์ในสังคมที่ต้องมีการสื่อสารถึงกัน ผสานกับความต้องการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติของการเมืองที่ต้องมีการโน้มน้าวชี้นำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการการสื่อสารทางการเมืองจึงไม่ใช่เรื่องของชะตากรรมหรือความบังเอิญที่กำหนดโดยสิ่งเหนือธรรมชาติหากแต่เป็นเรื่องของศักยภาพและเจตจำนงที่มนุษย์เป็นผู้กำหนดเอง (สรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2545, หน้า 27)

นักวิชาการท่านหนึ่งได้อธิบายไว้ว่า การสื่อสารทางการเมือง หมายถึง การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง เป็นข่าวที่เกี่ยวกับ ความเคลื่อนไหวทางการเมืองพรรคการเมือง การเลือกตั้ง การบริหารงานของรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐบาล ข่าวการเมืองจะสะท้อนให้เห็นสภาพการเมืองการปกครองในแต่ละยุคสมัย ข่าวสารการเมืองเป็นความรู้ของประชาชนที่อยู่ภายใต้ระบอบการเมืองการปกครอง อันมีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวตลอดเวลา ในสภาวะของระบบทั้งในการใช้อำนาจหน้าที่ของรัฐ และการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม ซึ่งมีบทบาทสำคัญช่วยให้เกิดความเห็นพ้องต้องกัน ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีในสังคม ช่วยย้ำค่านิยมและเป้าหมายร่วมกันในสังคม ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนจำนวนมากเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ของส่วนร่วม เพื่อตรวจสอบสอดส่องการบริหารงานของรัฐบาล (ฉอ้าน วุฑฒิกรรมรักษา, 2536, หน้า 12)

สืบเนื่องจากได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้เป็นจำนวนมากในที่นี้ผู้วิจัยได้แยกเป็นหมวดหมู่ของความหมายไว้โดยแบ่งออกเป็น 10 นัยด้วยกันคือ

1) การสื่อสาร คือ กระบวนการของการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารโดยผ่านสื่อต่าง ๆ ซึ่งการสื่อสารตามความหมายนี้สามารถแบ่งตามจำนวนของผู้รับสารได้ 5 ประเภท ดังนี้ (นันทนา นันทวโรภาส, 2558, หน้า 11)

(1) การสื่อสารภายในตนเอง หมายถึง การที่บุคคล คิด ตัดสินใจวิเคราะห์ปัญหาแล้วสื่อสารจากความคิดผ่านไปเป็นการกระทำ

(2) การสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นการสื่อสารที่มีผู้รับสารตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไปเป็นการสื่อสารแบบเผชิญหน้าที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง ผู้ส่งสารและผู้รับสารมีปฏิสัมพันธ์กันโดยตรง

(3) การสื่อสารสาธารณะ เป็นการสื่อสารที่กระทำกับผู้รับสารจำนวนมากในที่สาธารณะ มักเป็นการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจในเป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่ง เช่น การปราศรัยทางการเมือง

(4) การสื่อสารภายในองค์กร เป็นการสื่อสารกับผู้รับสารที่อยู่ภายในองค์กรเดียวกัน มีเป้าหมายเพื่อสร้างเอกภาพภายในองค์กร

(5) การสื่อสารมวลชน คือการสื่อสารที่ส่งผ่านสื่อไปยังผู้รับสารจำนวนมากที่แตกต่างกัน ผู้รับสารสามารถรับสารได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และรับซ้ำได้

2) การให้ความหมายของการสื่อสารออกมาเป็นถ้อยคำนั้นอาจจะแตกต่างกันไป เนื่องจากว่า การสื่อสารที่แท้จริงนั้นมีความหมายกว้าง และครอบคลุมเกี่ยวข้องกับสังคมมนุษย์โดยรอบ ทั้งยังรวมไปถึงการใช้ชีวิตประจำวัน การสื่อสารของมนุษย์นั้นมีหลายรูปแบบแตกต่างกันออกไป เริ่มตั้งแต่การใช้อากัปกิริยาท่าทาง การใช้รูปสัญลักษณ์การใช้ตัวอักษร การใช้ควันไฟ หรือวิธีการอย่างอื่นเพื่อสื่อความหมายแต่การสื่อสารที่สำคัญที่สุดก็คือ การใช้วาจาหรือที่เรียกว่าการสื่อสารด้วยคำพูด จุดมุ่งหมายหลักของการสื่อสารก็เพื่อส่งข่าวสารจากผู้ส่งไปยังผู้รับ โดยมีช่องทางใน

การส่งที่แตกต่างกันแล้วแต่ชนิดของการสื่อสาร เช่น ถ้าอยู่ใกล้กันก็ใช้การพูดจา ถ้าอยู่ไกลก็ใช้โทรศัพท์ จดหมาย อีเมล์ หรืออย่างอื่น เป็นต้น ประเด็นสำคัญที่สุดของการสื่อสารที่ประสบความสำเร็จ คือการสามารถสื่อสารให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับข่าวสาร แต่ทว่าบ่อยครั้งเกิดปัญหาในการสื่อสารด้วยคำพูด จุดมุ่งหมายหลักของการสื่อสารก็เพื่อส่งข่าวสารจากผู้ส่งไปยังผู้รับ โดยมีช่องทางในการส่งที่แตกต่างกันแล้วแต่ชนิดของการสื่อสาร เช่น ถ้าอยู่ใกล้กันก็ใช้การพูดจา ถ้าอยู่ไกลก็ใช้โทรศัพท์ จดหมาย อีเมล์ หรืออย่างอื่น เป็นต้น ประเด็นสำคัญที่สุดของการสื่อสารที่ประสบความสำเร็จ คือการสามารถสื่อสารให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับข่าวสาร แต่ทว่า บ่อยครั้งเกิดปัญหาในการสื่อสารเพราะผู้ส่งสารไม่สามารถจะสื่อสารได้อย่างแจ่มชัด จนทำให้เกิด ความเข้าใจผิด (ศ.ดร.ลิขิต ธีรเวคิน, ฉบับวันที่ 28 ตุลาคม 2552) รวมถึงการสื่อสารคือกระบวนการแลกเปลี่ยนข่าวสาร เกิดขึ้นโดยการถ่ายทอดสารจากบุคคลฝ่ายหนึ่ง ซึ่งทำหน้าที่ส่งสารผ่านสื่อ หรือช่องทางต่าง ๆ ไปยังผู้รับสารโดยมีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งในการสื่อสาร ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ของมนุษย์ด้วยกัน วิลเบอร์ ชรามม์, วิเบอร์ แลง ชรามม์, โดนัลด์ เอฟ. โรเบิร์ตส์ (Wilbur Schramm, Wibur Lang Schramm, Donald F. Roberts, 1971, pp. 13)

3) การสื่อสารถือเป็นกลไกหลักในการเชื่อมต่อระหว่างบุคคล หรือกลุ่มบุคคลให้เกิดความรู้ความเข้าใจในข้อมูลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน หรือในสังคมการดำเนินชีวิต การสื่อสารหรือการติดต่อนั้นตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Communication” ซึ่งคำนี้มาจากภาษาละตินว่า Communis ซึ่งแปลว่า “ร่วม” หรือขยายความเป็น Communicar อันซึ่งหมายถึงการสร้างความร่วมมือหรือความคล้ายคลึงกัน (Commonness Marking) ดังนั้น ตามรากศัพท์แล้ว การสื่อสารมีความหมายว่าเป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างความร่วมมือกัน หรือความคล้ายคลึงกันให้เกิดขึ้นในระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือเป็นความพยายามที่มนุษย์ต้องการจะแลกเปลี่ยนข่าวสาร หรือแนวความคิดระหว่างกัน การให้นิยามตามหลักศัพท์ดั้งเดิมนี้เน้นที่เป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของการสื่อสารคือการสร้างลักษณะความคล้ายคลึงกัน ในการร่วมกัน (Commonness) หรือเกิดความเป็นหนึ่งเดียวกัน (Oneness) (ผศ.ดร.วัลลภ ลำพาย, 2557, หน้า 3 - 5) ในขณะเดียวกัน การสื่อสารเปรียบเสมือน “เส้นประสาท” ที่จะทำให้เกิดการเชื่อมต่อกันระหว่างกระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลและกลุ่มบุคคล เพื่อให้สามารถดำเนินกิจการให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การสื่อสารจึงเป็นกระบวนการนำข่าวสาร (Message) จากแหล่งกำเนิด (Source) ไปสู่จุดหมายปลายทาง (Destination) วิลเบอร์ ชรามม์ (Wilbur Schramm, 1961, pp. 15) เป็นกระบวนการถ่ายทอดจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารโดยมีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งในการสื่อสารซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ของมนุษย์ เอเวอเรตต์ เอ็ม. โรเจอร์ส, เอฟ. (Everett M. Rogers, F. Shoemaker, 1971, pp. 11)

4) การสื่อสาร คือกระบวนการที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารมีปฏิสัมพันธ์กัน ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงปฏิสัมพันธ์ทางสังคมด้วยการใช้สัญลักษณ์รวมทั้งระบบสารในสภาพแวดล้อมสังคมทาง เฉพาะ จอร์จ เกอร์บเนอร์ (George Gerbner, 1956, pp. 171 - 199) แท้จริงการสื่อสารจัดได้ว่าเป็น “พฤติกรรม” (Act) หรือกระบวนการถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ทักษะ โดยการใช้สัญลักษณ์ เบเรลสัน บี. และสไตเนอร์ จี (Berelson, B., & Steiner, G, 1964, pp. 17) เพราะสื่อสารที่แท้จริงแล้วคือการถ่ายทอดข้อมูล ความคิด ความรู้สึกจาก ผู้หนึ่งไปสู่อีกผู้หนึ่ง ในส่วนของหน่วยงานหรือองค์กร อีกนัยหนึ่ง การสื่อสารคือการติดต่อสั่งงาน การออกคำสั่ง และการรับคำสั่งระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติตาม หัวหน้าและลูกน้อง ทั้งนี้ก็เพื่อผลของการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เป้าหมายเดียวกัน ดังนั้น การสื่อสารจึงทำหน้าที่เป็นเสมือนกุญแจดอกสำคัญที่ใช้ไขไปสู่ความสำเร็จในหน้าที่การงาน และอาชีพรวมถึงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในสังคม (มุกดา ศรียงค์, 2550, หน้า 2)

5) การสื่อสารถือเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา เป็นกระบวนการของการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกันระหว่างบุคคล อันจะทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน เกิดความหมายร่วมกันได้ด้วยคุณลักษณะของการสื่อสาร (กิตติพงษ์ พงษ์ไพโรจน์และ รหัส แสงผ่อง, 2560, หน้า 28 - 29) โดยถือว่าการสื่อสารเป็นการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่าง ผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งใช้สื่อหรือช่องทางต่าง ๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อโน้มน้าวจิตใจผู้รับให้เกิดผลในการรับรู้ หรือเปลี่ยนทัศนคติ หรือเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง (นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, 2542, หน้า 3) อันนับได้ว่าการสื่อสารนั้นเป็นหัวใจในการทำความเข้าใจระหว่างกันของมนุษย์ในสังคม มนุษย์จะทำความเข้าใจกันได้จะต้องอาศัยการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิดเห็น ประสบการณ์ และเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขในสังคมอีกทั้งยังช่วยให้มนุษย์พัฒนาปัญญาหรือ ความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด (เสนะ ตีเยาว์, 2538, หน้า 36)

6) การสื่อสารเป็นกระบวนการเริ่มต้นจากผู้ส่งสาร ซึ่งอาจเป็นบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มที่มีจุดหมายในการสื่อสาร ทำการส่งเนื้อหาข่าวสารซึ่งอาจเป็นการพูด การเขียน สัญลักษณ์ โดยการเข้ารหัสผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ไปสู่ผู้รับสาร ซึ่งผู้รับสารจะทำการถอดรหัสเพื่อรับสารซึ่งกระบวนการสื่อสารนี้เรียกว่า SMCR Model เดวิด เค. เบอร์โล (David K. Berlo, 1996, pp. 45)

7) การสื่อสาร เป็นกระบวนการที่บุคคลหนึ่งถ่ายทอดไปยังอีกบุคคลหนึ่ง โดยบุคคลหลังมีปฏิกิริยาตอบโต้ด้วยภาษาสัญลักษณ์ ทั้งที่เป็นภาษาพูดและไม่ใช่ภาษาพูด และการมีปฏิกิริยาตอบโต้ระหว่างผู้รับสารและ ผู้ส่งสาร (อรวรรณ ปิลันโอวาท, 2559, หน้า 2) หรือการส่งผ่านข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่งโดยใช้สัญลักษณ์ เป็นกระบวนการเช่นเดียวกับการพัฒนา หรือการเปลี่ยนแปลงสังคม (Social Change) เป็นกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวอยู่เสมอ ไม่มีจุดจบที่ชัดเจน แต่

จะพิจารณาจากกระบวนการเปลี่ยนแปลง (Process) ความก้าวหน้า (Progress) วิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลง (Evolution) และการพัฒนาการเปลี่ยนแปลง (Development) เดวิด เค. เบอร์โล (David K. Berlo, pp. 12)

8) การสื่อสาร คือ พื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์ในการส่งผ่านความคิดสู่กันและกัน โดยพื้นฐานแล้วการสื่อสารจะประกอบไปด้วย “ใครพูดอะไร ผ่านช่องทางไหน ถึงใคร แล้วทำให้เกิดผลอะไร” ซึ่งเป็นการสื่อสารที่สำคัญที่มนุษย์ทุกคนต้องมี (วีระ เวชวิชานิยม และ ปกิตน์ สันตินิยม, พลเอก ดร., 2530, หน้า 323) ทั้งนี้การสื่อสารเป็นเครื่องมือหรือกลไกสำคัญในการเมืองไทยมาตั้งแต่อดีต โดยมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดและขยายแนวความคิดตลอดจนอุดมการณ์ทางการเมืองจากผู้ปกครองไปยังประชาชนในปกครอง เพื่อโฆษณาชวนเชื่อและจูงใจให้ประชาชนเกิดความนิยมชมชอบ ความศรัทธา เชื่อมั่น และความจงรักภักดีต่อผู้ปกครอง (พีรพงษ์ มานะกิจ, หน้า 7 - 52)

9) การสื่อสารเป็นพฤติกรรมขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นความจำเป็นที่ขาดมิได้ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ การสื่อสารเป็นรากฐานของกิจกรรมทางสังคมและการเมืองทุกประเภท มนุษย์ต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของตนเอง และอาศัยการสื่อสารเพื่อการอยู่ร่วมกับคนในสังคมเป็นไปโดยปกติสุข (พีรพงษ์ มานะกิจ, หน้า 7 - 52)

10) เมื่อใดที่มนุษย์ทำการสื่อสาร นั่นหมายถึงมนุษย์กำลังทำกิจกรรมที่มุ่งสร้างความเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันให้เกิดขึ้นกับบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า การสื่อสาร คือการที่มนุษย์พยายามที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความคิด และทัศนคติซึ่งกันและกันวิลเบอร์ ชรามม์ (Wilbur Schramm, pp. 15 - 18) ดังนั้น การสื่อสารจึงเป็นกลไกที่สำคัญในทางการเมืองมาตั้งแต่อดีต แต่เดิมนั้นการสื่อสารมักจะเป็นเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดขยายแนวคิด ตลอดจนอุดมการณ์ทางการเมืองจากบรรดาผู้ปกครองไปยังประชาชนที่อยู่ในฐานะผู้ถูกปกครอง เพื่อเป็นการชวนเชื่อและจูงใจให้เกิดความศรัทธาและความจงรักภักดีต่อผู้มีอำนาจปกครอง (ยุทธพร อิสรชัย, หน้า 15 - 73)

สรุปได้ว่า การสื่อสารธรรมเพื่อพัฒนาสังคมเชิงสร้างสรรค์ตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา มีหลักการพูด เป้าหมายการพูด วิธีการพูดที่เป็นระบบมาตรฐานและได้สืบทอดกันมาผ่านกาลเวลาช้านาน พุทธวิธีและหลักการถ่ายทอดสารของพระพุทธเจ้าเพื่อสื่อสารให้มนุษย์ที่มีความสามารถในการเรียนรู้และเข้าใจที่ต่างกัน พระพุทธเจ้าได้จำแนกมนุษย์ตามความแตกต่างในการเรียนรู้ธรรมะ พุทธวิธีและเทคนิคการสอนธรรมะของพระพุทธองค์จึงแตกต่างกันไปตามกาลเทศะและบุคคลที่จะสั่งสอน ทั้งในส่วนของเนื้อหาตัวผู้รับการสอนและวิธีการสอน หลักการพูดในระพุทธศาสนาต้องเป็นวาจาสุภาษิต ได้แก่ ต้องเป็นคำจริง คือข้อมูลที่ถูกต้อง มีหลักฐานอ้างอิงได้ไม่ได้ปั้นแต่งขึ้นมาพูด ต้องเป็นคำพูดแล้วมีประโยชน์ คือ มีประโยชน์ต่อผู้ฟังถ้าหากนำแนวทางไปคิดหรือปฏิบัติในทางสร้างสรรค์ ต้องเป็นคำพูดด้วยจิตที่มีเมตตา คือ พูดด้วยจิตใจที่มีความปรารถนาดีต่อผู้ฟัง มีความ

จริงใจต่อผู้ฟังต้องเป็นคำพูดได้ถูกกาลเทศะคือ พูดในสถานที่เหมาะสมและในเวลาที่เหมาะสม โดยความเหมาะสมจะมีมากน้อยเช่นไรก็ขึ้นอยู่กับ เรื่องที่พูด

องค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารทางการเมือง

การสื่อสารทางการเมืองจะเกิดขึ้นได้ย่อมต้องอาศัยองค์ประกอบพื้นฐานของการสื่อสารตามแนวคิด “SMCR” ของ David K. Berlo (เดวิด เค. เบอร์โล) ที่จะต้องเริ่มจากผู้ส่งสาร (Sender) ทำการส่งข่าวสารออกไป (Message) ด้วยวิธีการหรือใช้

ประเภทของการสื่อสาร

นักวิชาการด้านการสื่อสารมวลชนได้แบ่งประเภทของการสื่อสารไว้แตกต่างกันหลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับที่ว่าจะใช้เกณฑ์ใดเป็นข้อจำแนกของแต่ละประเภท ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยจะได้แบ่งประเภทของ การสื่อสารโดยอาศัยเกณฑ์ที่สำคัญ 3 ประการดังนี้คือ 1. จำแนกตามจำนวนของผู้รับสาร 2. จำแนกตามลักษณะของการใช้ภาษาที่แสดงออก และ 3. จำแนกตามทิศทางของการสื่อสาร

1) การสื่อสารที่จำแนกตามจำนวนของผู้รับสาร การสื่อสารที่แบ่งตามจำนวนของผู้รับสารได้ 5 ประเภท ดังนี้ (นันทนา นันทวโรภาส, หน้า 11)

(1) การสื่อสารภายในตนเอง หมายถึง การที่บุคคล คิด ตัดสินใจ วิเคราะห์ปัญหาแล้วสื่อสารจากความคิดผ่านไปเป็นการกระทำ

(2) การสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นการสื่อสารที่มีผู้รับสารตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไปเป็นการสื่อสารแบบเผชิญหน้าที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง ผู้ส่งสารและผู้รับสารมีปฏิสัมพันธ์กันโดยตรง

(3) การสื่อสารสาธารณะ เป็นการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจในเป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่ง เช่น การปราศรัยทางการเมือง

(4) การสื่อสารภายในองค์กร เป็นการสื่อสารกับผู้รับสารที่อยู่ภายในองค์กรเดียวกัน มีเป้าหมายเพื่อสร้างเอกภาพภายในองค์กร

(5) การสื่อสารมวลชน คือการสื่อสารที่ส่งผ่านสื่อไปยังผู้รับสารจำนวนมากที่แตกต่างกัน ผู้รับสารสามารถรับสารได้อย่างสะดวก รวดเร็วและรับซ้ำได้

2) การสื่อสารจำแนกตามลักษณะของการใช้ภาษาที่แสดงออก การสื่อสารที่แบ่งตามลักษณะของการใช้ภาษาที่แสดงออกมี 2 ประเภท ดังนี้

(1) การสื่อสารที่ใช้ภาษาถ้อยคำ หรือการสื่อสารเชิงวัจนภาษา เป็นการสื่อสารด้วยการใช้ภาษาพูดหรือภาษาเขียน เช่น การพูด การบรรยาย การอภิปราย การเขียนหนังสือ เป็นต้น

(2) การสื่อสารที่ไม่ใช้ภาษาถ้อยคำ หรือการสื่อสารเชิงอวัจนภาษาเป็นการสื่อสารที่ไม่ใช่ภาษาถ้อยคำ หรือการสื่อสารเชิงอวัจนภาษาที่เป็นการสื่อสารที่ไม่ได้อยู่ในภาษาพูดหรือภาษาเขียน เช่น การใช้อากัปกิริยาท่าทาง หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ มีกิริยาอาการทางใบหน้า สายตา ใช้สิ่งของ เวลา ร่างกาย สถานที่ น้ำเสียง เป็นต้น

3) การสื่อสารจำแนกตามทิศทางของการสื่อสาร การสื่อสารที่แบ่งตามทิศทางของการสื่อสารสามารถแบ่งได้ 2 ประเภท ดังนี้ (ศิริวรรณ อนันต์โท, สืบค้น 26 มิถุนายน 2566)

(1) การสื่อสารทางเดียว (One-way Communication) เป็นการส่งข่าวสารหรือการสื่อความหมายไปยังผู้รับแต่ฝ่ายเดียว โดยที่ผู้รับสารไม่สามารถโต้กลับได้ในทันที แต่อาจมีปฏิกิริยาสนองกลับไปยังผู้ส่งสารในภายหลังได้ การสื่อสารเช่นนี้สามารถทำได้รวดเร็วที่เหมาะสมสำหรับการสื่อสารในเรื่องที่เข้าใจได้ง่าย เช่น การสื่อสารผ่านสื่อทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ การออกคำสั่งหรือมอบหมายงาน เพราะในสถานการณ์ของ การสื่อสารบางอย่างมีความจำเป็นที่ต้องใช้การสื่อสารทางเดียว

(2) การสื่อสารสองทาง (Two-Way Communication) เป็นการสื่อสารหรือสื่อความหมายที่ผู้รับสารมีโอกาสตอบสนองหรือโต้กลับไปยังผู้ส่งสารได้ในทันที โดยที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารอาจจะอยู่ต่อหน้ากัน หรืออาจอยู่คนละสถานที่กันก็ได้ แต่ทั้งสองฝ่ายสามารถเจรจาหรือโต้ตอบกันไปมา โดยที่ต่างฝ่ายต่างผลัดกันทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารและผู้รับสารในเวลาเดียวกัน ทำให้ทราบผลของ การสื่อสารว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ และช่วยให้สามารถปรับพฤติกรรมในการสื่อสารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เช่น การพบปะพูดคุยกัน การพูดทางโทรศัพท์ การประชุมสัมมนา หรือการสื่อสารผ่านบุคคลด้วยการสื่อใหม่ (Social media) ในยุคปัจจุบัน เช่น เฟซบุ๊ค ไลน์ อินสตราแกรม เป็นต้น

ความสำคัญของการสื่อสาร

ปัจจุบันนี้หลายองค์กรต่างให้ความสำคัญกับการสื่อสารโทรคมนาคมในด้านที่เกี่ยวกับการ เคลื่อนย้ายข้อมูลเพื่อให้ได้เปรียบในเชิงการแข่งขัน และเพื่อเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้องค์กรอยู่รอดต่อไปได้ เทคโนโลยี การสื่อสารด้านโทรคมนาคมสามารถเชื่อมโยงลูกค้าและผู้ผลิตสินค้าทั้งในระดับประเทศและระดับโลก เพื่อให้ได้เปรียบในเชิงการแข่งขันด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่า สามารถใช้เวลาที่น้อยกว่าในการบรรลุผลสำเร็จในการทำงาน และเพิ่มความสามารถในการตอบสนองต่อปัญหาและโอกาสได้อย่างรวดเร็ว (ประสงค์ ปราณีตพลกรัง และคณะ, 2541, หน้า 163)

การสื่อสารเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา เป็นกระบวนการของการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกันระหว่างบุคคล อันจะเกิดความเข้าใจที่ตรง เกิดความหมายร่วมกันได้ด้วยคุณลักษณะของการสื่อสาร จึงทำให้การศึกษากระบวนการที่เคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลาไม่อาจทำได้ จึงต้องหยุดกระบวนการที่เคลื่อนไหวให้หยุดนิ่งไว้ชั่วระยะหนึ่ง เรียกว่า การสร้างแบบจำลอง (Model) เพื่อทำให้การศึกษากระบวนการสื่อสารทำได้อย่างละเอียดและ ถี่ถ้วนยิ่งขึ้น (กิตติพงษ์ ไพโรจน์และรหัส แสงผ่อง, หน้า 28 - 29) การสื่อสารเป็นส่วนสำคัญที่จะนำเสนอผลงานต่อสายตาประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่องทางการสื่อสารในยุคปัจจุบันที่เป็นยุค

ของใหม่ (New Media) ที่พัฒนาไปตามเทคโนโลยีการสื่อสารที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว (กิตติพงษ์ ไพโรจน์และ รหัส แสงผ่อง, หน้า 38)

โดยสื่อมีหน้าที่เปรียบเสมือน “เป็นนายยามเฝ้าประตู” (Gatekeeper) จะเป็นผู้กำหนดขอบเขตในการทำบทบาทหน้าที่นำเสนอข่าวที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ หรือเสนอข่าวที่ไม่มีคุณค่าและไม่เป็นประโยชน์สู่สายตาประชาชน (ผ่องพรรณ์ ลาวิจัย และชูศักดิ์ ศิรินิล, หน้า 47)

การสื่อสารถูกสร้างขึ้นเพื่อให้มีอิทธิพลเหนือผู้อื่นโดยการเปลี่ยนค่านิยมหรือทัศนคติในการสื่อสาร เพื่อให้เกิดการยอมรับหรือการโน้มน้าวใจ ความรู้ (Knowledge) ทัศนคติ (Attitude) และการยอมรับปฏิบัติ (Practice) การเปลี่ยนแปลงทัศนคติเปลี่ยนแปลงแล้วก็จะมีการเปลี่ยนแปลงอีกและเมื่อทัศนคติ ขึ้นอยู่กับความรู้คือถ้ามีการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (วิชา อยู่หลำ และนันทนา นันทวโรภาส, หน้า 76)

ดังนั้นการสื่อสารนั้นเป็นหัวใจในการทำความเข้าใจระหว่างกันของมนุษย์ในสังคม มนุษย์จะทำความเข้าใจกันได้ถ่ายทอดความรู้ ความคิดเห็น ประสบการณ์ และเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม อีกทั้งการสื่อสารยังช่วยให้มนุษย์พัฒนาปัญญาหรือความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด (เสนาะ ติเยาว์, 2538, หน้า 36)

การสื่อสารเป็นการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยใช้สื่อหรือช่องทางต่าง ๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อโน้มน้าวจิตใจผู้รับสารให้เกิดผลในการรับรู้ หรือเปลี่ยนทัศนคติ หรือเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างใด อย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง (นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, 2542, หน้า 3)

การสื่อสารมีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อชีวิตประจำวัน ในวันหนึ่งเราใช้การสื่อสารตลอดเวลา ทั้งการสื่อสารกับตนเอง การสื่อสารกับผู้อื่น ตั้งแต่บุคคลในครอบครัว กลุ่มเพื่อนผู้ร่วมงาน และทุกกิจกรรมในการดำรงชีวิต ภาคอุตสาหกรรมและธุรกิจตั้งแต่ขั้นตอนการตลาด การขาย การจัดหาวัตถุดิบ การวางแผนการผลิต การผลิต การเงิน การบัญชี และการบริหารงานบุคคล ต้องใช้การสื่อสารทุกขั้นตอน นับตั้งแต่การสื่อสารกันระหว่างบุคคล จนกระทั่งถึงการสื่อสารกับมวลชน เช่น การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะในปัจจุบันการสื่อสารได้เข้ามามีบทบาทสำคัญและกลายเป็นเรื่องจำเป็นมากด้านธุรกิจ รวมทั้งได้มีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการสื่อสารมากมาย เมื่อใดที่มนุษย์ทำการสื่อสาร นั้นหมายถึงมนุษย์กำลังทำกิจกรรมที่มุ่งสร้างความเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันให้เกิดขึ้นกับบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า การสื่อสาร คือการที่มนุษย์พยายามที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความคิดและทัศนคติซึ่งกันและกัน วิลเบอร์ ชรามม์ (Wilbur Schramm, 1974, pp. 23)

การสื่อสารถือว่ามีความสำคัญในฐานะที่เป็นการส่งผ่าน ความรู้ ความคิด ทัศนคติไปให้บุคคล รอบข้าง ซึ่งการสื่อสารมีความสำคัญต่อมนุษย์ 5 ประการ สรุปได้ดังนี้ (สำนักวิชาศึกษาทั่วไป, มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, สืบค้นวันที่ 26 มิถุนายน 2566)

1) ความสำคัญต่อชีวิตประจำวัน การสื่อสารมีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อชีวิตประจำวัน ในวันหนึ่งเราใช้การสื่อสารตลอดเวลา ทั้งการสื่อสารกับตนเอง การสื่อสารกับผู้อื่น ทั้งกับบุคคลในครอบครัว กลุ่มเพื่อนผู้ร่วมงาน และทุกกิจกรรมในการดำรงชีวิต ก็ต้องใช้การสื่อสารทั้งนั้น จึงสรุปได้ดังนี้

(1) การสื่อสารทำให้เราสามารถรับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของบุคคลอื่นได้

(2) การสื่อสารทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพราะการสื่อสารเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นตั้งแต่การสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว และบุคคลต่าง ๆ ในสังคม

(3) การสื่อสารทำให้เกิดการพักผ่อนหย่อนใจ ความสุนทรีย์ การผ่อนคลายอารมณ์และเกิดความเพลิดเพลินทางจิตใจ และความสุขในชีวิต

(4) การสื่อสารช่วยในการสร้างเอกลักษณ์ของบุคคล ทำให้เข้าใจตนเองและผู้อื่น รู้จักแสดงออกพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ รวมทั้งให้รู้จักบทบาทของตนเองและผู้อื่น

(5) การสื่อสารทำให้เกิดการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ ส่งผลต่อการพัฒนาด้านสติปัญญา ความถนัด ความสนใจ ทักษะต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต และมีโลกทัศน์มากขึ้น

(6) การสื่อสารช่วยให้เกิดแรงจูงใจ ทำให้เกิดความหวัง การสร้างกำลังใจและการสร้างเป้าหมายในชีวิต

(7) การสื่อสารช่วยสอดส่องดูแลสิ่งแวดล้อมและทำให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นข้อมูลหรือข่าวสาร แล้วมีการนำมาเผยแพร่หรือแลกเปลี่ยนกัน ซึ่งทำให้เกิดการรับรู้ข้อมูล และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งยังเป็นการร่วมช่วยกันดูแลและอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมด้วย

2) ความสำคัญต่อความเป็นสังคม มนุษย์รวมตัวกันเป็นกลุ่มสังคมได้ตั้งแต่สังคมเล็กระดับครอบครัว จนถึงสังคมที่ใหญ่ระดับประเทศและระดับโลกได้ ก็เพราะอาศัยการสื่อสารเป็นพื้นฐาน เมื่อมนุษย์อยู่รวมกันและดำเนินชีวิตร่วมกัน ก็ย่อมต้องมีข้อตกลงกัน โดยกำหนดเป็นระเบียบกติกาต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคม ทำให้สังคมนั้น ๆ ดำรงอยู่ได้ และมนุษย์ก็ใช้การสื่อสารทำให้เกิดความเข้าใจกันอันดีต่อกัน และการที่สังคมมนุษย์ได้รับการพัฒนามาตลอดเวลาและอย่างต่อเนื่อง ก็เพราะใช้การสื่อสารเป็นสายใยแห่งการสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณี ความรู้สึกนึกคิดของคนรุ่นหนึ่งมาสู่ คนอีกรุ่นหนึ่ง

3) ความสำคัญต่ออุตสาหกรรมและธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรมและธุรกิจตั้งแต่ขั้นตอนการตลาด การขาย การจัดหาวัตถุดิบ การวางแผนการผลิต การผลิต การเงิน การบัญชี และการบริหารงานบุคคล ต้องใช้ การสื่อสารทุกขั้นตอน นับตั้งแต่การสื่อสารกันระหว่างบุคคล จนกระทั่งการสื่อสารกับมวลชน เช่น การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะในปัจจุบันการสื่อสารได้เข้ามามี

บทบาทสำคัญและกลายเป็นเรื่องจำเป็นมากด้านธุรกิจ รวมทั้งได้มีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการสื่อสารมากมาย

4) ความสำคัญต่อการปกครอง การปกครองไม่ว่าจะเป็นการปกครองระดับใด หรือการปกครองระบอบใดก็ตาม ผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง จะต้องมีการตกลงร่วมกันในกฎเกณฑ์หรือระเบียบต่าง ๆ ผู้ปกครองต้องเผยแพร่ข่าวสารเหล่านี้ให้ผู้ถูกปกครองทราบทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งประชาชนหรือผู้ถูกปกครองก็จะต้องสื่อสาร เรื่องต่าง ๆ ไปยังผู้ปกครองด้วย เพื่อความสงบสุขของบ้านเมืองเป็นสำคัญ

5) ความสำคัญต่อการเมืองและเศรษฐกิจ ทุกประเทศมีการติดต่อสื่อสารกันทั้งทางด้านการเมือง และเศรษฐกิจและปัจจุบันมีหน่วยงาน หรือองค์กรของแต่ละประเทศ ที่ทำหน้าที่ติดต่อสื่อสารข่าวการเมืองและเศรษฐกิจทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อการสร้างเครือข่ายหรือพันธมิตร ซึ่งการสื่อสารมวลชนก็เข้ามามีบทบาทร่วมด้วยเช่นกัน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การสื่อสารมีความสำคัญและเป็นพื้นฐานของการมีปฏิกิริยาของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์เราจึงศึกษาว่า มีอะไรเกิดขึ้นบ้างเมื่อมีการกระทำทางการสื่อสาร หรือในกระบวนการสื่อสารมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ในองค์ประกอบเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันอย่างไร ดังนั้น ทฤษฎีจะช่วยทำหน้าที่ เป็นตัวเปรียบเทียบกับสิ่งที่กำลังศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจให้แจ่มชัดขึ้น

โดยสรุป การสื่อสารนั้นจัดได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งในชีวิตของมนุษย์ นอกเหนือจาก ปัจจัยสี่ที่มีความจำเป็นต่อความอยู่รอดของมนุษย์ ซึ่งได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่มและ ยารักษาโรค แม้ว่าการสื่อสารจะไม่ได้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับความเป็นความตายของมนุษย์เหมือนกับปัจจัยสี่ แต่การที่จะให้ได้มาซึ่งปัจจัยสี่เหล่านั้น ย่อมต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมืออย่างแน่นอน มนุษย์ต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ของตน และเพื่ออยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ในสังคม

การสื่อสารมีความสำคัญและเป็นพื้นฐานของการมีปฏิกิริยาของมนุษย์ มนุษย์เราจึงศึกษาว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้างเมื่อมีการกระทำทางการสื่อสาร หรือในกระบวนการสื่อสารมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ในองค์ประกอบเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันอย่างไร ดังนั้นทฤษฎีจะช่วยทำหน้าที่เป็นตัวเปรียบเทียบกับสิ่งที่กำลังศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจให้แจ่มชัดขึ้น

บทบาทของการสื่อสารทางการเมือง

การสื่อสารทางการเมืองมีส่วนสำคัญในการค้ำจุนระบบการเมืองให้ดำรงอยู่และไม่ว่าประเทศนั้น ๆ จะมีการปกครองรูปแบบใดก็ตาม การสื่อสารทางการเมืองจะแสดงบทบาทหน้าที่ 3 ประการ ดังต่อไปนี้ (ศุภชัย ยาวะประภาษ และคณะ, 2557, หน้า 8- 9)

1. ประชาสัมพันธ์ทางการเมืองหรือนโยบายของรัฐบาล รัฐบาลและหน่วยงานต่าง ๆ จะดำเนินการเผยแพร่ข่าวสาร ชี้แจงนโยบาย การดำเนินงานและผลงานไปยังประชาชน ผ่าน

สื่อสารมวลชน โดยการประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลมักมีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในเหตุการณ์ตลอดจนประเด็นทางการเมืองการปกครองให้ประชาชนรับทราบ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีในหน่วยงานหรือระหว่างองค์กรทางการเมืองกับประชาชนช่วยทำให้ประชาชนและรัฐบาลมองเห็นทิศทางในการขับเคลื่อนประเทศได้อย่างสอดคล้องต้องกัน

2. กล่อมเกลาทางการเมือง การดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาลผ่านสื่อมวลชน ในอีกด้านหนึ่งคือ การสร้างรับรู้และการเรียนรู้ในแนวทางการปกครองผ่านการเน้นย้ำและส่งต่อค่านิยม แนวคิดและอุดมการณ์ที่เป็นที่ยอมรับภายใต้ระบอบการปกครองที่เป็นอยู่ให้แก่ประชาชน ซึ่งสามารถก่อให้เกิดทัศนคติและจิตสำนึกทางการเมือง อันจะนำไปสู่การเตรียมพร้อมประชาชนให้เป็นพลเมืองที่ดี ตามแนวทางการปกครอง เช่น มีส่วนร่วมทางการเมืองโดย การสนับสนุนภารกิจของรัฐบาล เคารพกฎหมาย ไม่ละเมิดค่านิยมของสังคม และเป็นการสร้างเสถียรภาพให้แก่ระบบการเมือง โดยป้องกันไม่ให้สมาชิกของสังคม หันเหไปสู่แนวทางการเมืองอื่น

3. สร้างภาพลักษณ์ทางการเมือง ภาพลักษณ์ที่ดีทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้คณะรัฐบาลสามารถทำงานได้อย่างราบรื่นและมีเสถียรภาพ การสื่อสารทางการเมืองจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนให้เกิดความรู้สึกและรักษาไว้ซึ่งความนิยมชมชอบการยอมรับในสถานภาพและคุณงามความดีของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง นโยบาย กฎหมาย ตลอดจนการตัดสินใจทางการเมืองต่าง ๆ

อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงหากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่เป็นที่ยอมรับหรือคณะรัฐบาลมีผลงานไม่โดดเด่นเท่าที่ควร แต่สามารถใช้สื่อมวลชนเน้นประชาสัมพันธ์เดียงด้านดีและกลบจุดด้อยเพื่อสร้างการยอมรับให้มีมากขึ้นก็นับว่าเป็นการสร้างภาพลักษณ์ได้เช่นกัน ดังนั้นภาพลักษณ์จึงเป็นเรื่องของการประกอบสร้างความจริงซึ่งประกอบด้วยข้อเท็จจริงประสานกับการรับรู้ที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของประชาชน

บทบาทของการสื่อสารทางการเมืองไว้ดังนี้

1. สร้างทัศนคติทางการเมือง การเผยแพร่ข่าวสารผ่านสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ตหรือการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในหมู่ประชาชนเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาลเหตุผลของการออกกฎหมาย นโยบาย การดำเนินโครงการ และผลงาน ช่วยทำให้ประชาชนเกิดทัศนคติต่อระบบการเมือง กล่าวคือ ข้อมูลข่าวสารจะกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความรู้สึกนึกคิดอันเป็น การประเมินคุณค่าต่อรัฐบาล องค์กรทางการเมือง นักการเมือง กลุ่มกดดันฯ ตลอดจนสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะมีผลต่อการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนต่อไป

2. สร้างความสนใจในการเมือง การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมือง เช่น การได้รับรู้ว่ารัฐบาลกำลังทำอะไรหรือจะทำอะไรใช้งบประมาณเท่าใด และจะเกิดผลดีผลเสียต่อใครอย่างไร หรือ

การได้รับรู้ความคิดเห็นหรือท่าทีของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในประเด็นต่าง ๆ มีส่วนกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจในการเมือง เนื่องจากเห็นความเชื่อมโยงว่าการตัดสินใจทางการเมืองของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือสถาบันทางการเมืองสามารถส่งผลต่อคุณภาพชีวิตหรือผลประโยชน์ของตนเองได้อย่างไร

3. สร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การสื่อสารทางการเมืองไม่เพียงแต่สร้างความสนใจในการเมืองเท่านั้นหากแต่ยังสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบการปกครอง ระบบกฎหมาย ระบบเศรษฐกิจ ฯลฯ ของประเทศที่เกิดขึ้นจริงในขณะนั้น ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนสามารถทำความเข้าใจความเป็นไปของประเทศในปัจจุบันและส่งผลต่ออนาคต ดังนั้น แหล่งสารทางการเมืองจึงมีส่วนสำคัญในการควบคุมสังคมผ่านการกำหนดว่าประชาชนควรรู้อะไรและอย่างไร เช่น การเน้นย้ำโดยสื่อบุคคลหรือสื่อมวลชนที่เชื่อมโยงระบอบประชาธิปไตยเข้ากับเลือกตั้งที่ทุจริตคดโกงเพียงด้านเดียวเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ประชาชนเข้าใจว่าระบอบประชาธิปไตยไม่ดีและไม่เหมาะสมกับคนไทย ส่งผลให้ประชาชนมีใจโน้มเอียงไปสู่การปกครองในรูปแบบอื่นได้ง่าย

4. สร้างบทบาททางการเมือง บทบาทของการสื่อสารทางการเมืองทั้ง 3 ประการข้างต้นมาสู่การสร้างบทบาททางการเมืองให้แก่ประชาชน โดยประชาชนจะแสดงบทบาททางการเมืองหรือมีส่วนร่วมทางการเมืองของตนได้เหมาะสมและได้มากเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกของระบบการเมืองและระบอบการปกครองที่เอื้ออำนวย อย่างไรก็ตามการแสดงบทบาททางการเมืองประชาชน เช่น การเลือกตั้ง การเดินขบวนประท้วง การร้องเรียนการ วิพากษ์วิจารณ์ การลงประชามติ การลงสมัครรับเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ฯลฯ ล้วนเป็นส่วนประกอบสำคัญในการสื่อสารความต้องการไปถึงผู้ปกครอง ส่งผลให้ระบบการเมืองสามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

5. นำรัฐบาลเข้าไปใกล้ชิดประชาชน การสื่อสารผ่านสื่อมวลชนสามารถสร้างความรู้สึกเสมือนจริงว่าผู้บริหารประเทศได้มาพบปะกับประชาชนด้วยตนเองถึงที่พำนักอาศัย ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้ประชาชนรับรู้ความเคลื่อนไหวของรัฐบาลของตนได้ทันท่วงทีไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนหรือเวลาใดพร้อมทั้งสามารถมองเห็นสีหน้า ท่าทาง และได้ยินเสียงได้ในเวลาเดียวกันอีกด้วย ทั้งนี้ด้วยลักษณะ การสื่อสารที่ไร้พรมแดนจึงทำให้ประชาชนภายในรัฐหนึ่ง ๆ สามารถพบปะกับบุคคลสำคัญทางการเมืองและได้รับรู้ถึงแนวคิดทางการเมืองจากหลายประเทศ ซึ่งกระตุ้นหรือกดดันให้รัฐบาลของแต่ละประเทศต้องตื่นตัวเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนให้เป็นไปตามมาตรฐานของสากล

6. รับรองสถานภาพของฝ่ายการเมือง ไม่เพียงแต่บุคคลที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเท่านั้นที่ต้องการการยอมรับในสถานภาพแม้แต่องค์กร/สถาบันทางการเมือง การใช้อำนาจบัญญัติกฎหมาย การดำเนินงานตามนโยบายหรือโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลก็ต้องการการยอมรับด้วยเช่นกันการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อมวลชนจึงเป็นเครื่องมือทางการเมืองที่สำคัญในการนำเสนอบุคคลองค์กร กฎหมาย นโยบาย และโครงการให้เป็นที่รู้จักถึงคุณสมบัติที่ดีหรือให้เกิดมีความสำคัญ

จำเป็นขึ้นในสังคม เพื่อจูงใจให้ประชาชนยอมรับสนับสนุน ซึ่งส่งเสริมให้บุคคลหรือองค์กรสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างราบรื่น ช่วยให้การบังคับใช้กฎหมาย การดำเนินงานตามนโยบาย หรือโครงการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ หากรัฐบาลใดสามารถสร้างการยอมรับได้มากก็ย่อมเอื้อต่อการมีความชอบธรรมทางการเมืองที่ช่วยให้ การครองอำนาจเป็นไปอย่างมีเสถียรภาพ (เสรี วงษ์มณฑา, 2540, หน้า 721 - 724)

บทบาทของการสื่อสารทางการเมืองที่มีต่อระบบการเมืองในเชิงโครงสร้างหน้าที่ โดยกล่าวว่า การสื่อสารทางการเมืองคือ สะพานเชื่อมระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ในระบบการเมืองผ่านการนำข้อมูลข่าวสารจากโครงสร้างหนึ่งไปสู่อีกโครงสร้างหนึ่งภายในระบบการเมือง ซึ่งช่วยค้ำจุนให้ระบบการเมืองดำรงอยู่และสามารถทำหน้าที่นำข้อเรียกร้อง ความต้องการ ความคิดเห็นจากประชาชนเข้าสู่ระบบการเมืองให้รัฐบาลหรือองค์กรทางการเมืองรับทราบแล้วแปรเปลี่ยนเป็นนโยบาย โครงการ กฎหมาย หรือการตัดสินใจ เพื่อเผยแพร่หรือตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และประชาชนจะส่งข้อมูลย้อนกลับเข้าสู่ระบบการเมืองอีกครั้งจนเป็นวัฏจักรของระบบทางการเมือง ซึ่งตัวแสดงที่รับหน้าที่สำคัญนี้ก็คือ สื่อมวลชน นั่นเอง (สุภาภรณ์ ติ่งอินทร์, 2553, หน้า 18)

แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง (Political Communication Theory)

Brian McNair (ไบรอัน แมคแนร์) นักวิชาการด้านการสื่อสาร ได้อธิบายทั้งคำว่า การสื่อสารและทางการเมืองที่มาประกอบกันเป็นคำรวมว่า การสื่อสารทางการเมือง ดังนี้ ไบรอัน แมคแนร์ (Brian McNair, 1999, pp. 95)

การสื่อสาร หมายถึง การถ่ายทอดความหมาย สัญญาณ หรือสัญลักษณ์ใด ๆ ก็ตามระหว่างบุคคล และคำว่า ทางการเมือง หมายถึง เรื่องของการที่บุคคลพยายามที่จะมีอำนาจหรืออิทธิพลต่อบุคคลอื่น ๆ ในสังคม ส่วนการสื่อสารทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมใด ๆ ของสถาบันเฉพาะซึ่งถูก จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการกระจายข้อมูลข่าวสาร ความคิด และทัศนคติอันเกี่ยวกับเรื่องการเมือง การปกครอง เป็นการถ่ายทอดข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเมืองจากส่วนหนึ่งของระบบการเมืองไปยังอีกส่วนหนึ่งของระบบการเมือง ทั้งยังเป็นการถ่ายทอดระหว่างระบบสังคมกับระบบการเมืองด้วย

การสื่อสารทางการเมือง หมายถึง การอภิปรายสาธารณะ (Public Discussion) เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ และการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐ และยังเป็นสิ่งที่เรียกว่าภาษาทางการเมือง (Political Language) ซึ่งไม่เพียงเป็นคำพูดหรือข้อเขียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงสิ่งที่เป็นเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ทั้งหลาย เช่น ภาษากาย (Body Language) หรือการแสดงออกทางการเมืองด้วยการต่อต้าน (Boycott) หรือเดินขบวนประท้วง

การสื่อสารทางการเมือง ยังหมายถึง การถ่ายทอดความหมายที่เกิดขึ้นผ่านการใช้สัญลักษณ์ ซึ่งเป็นกระบวนการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลพยายามทำให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่นตระหนักถึงความคิดความเห็นเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่าง ทั้งนี้การสื่อสารเกิดขึ้นในหลายรูปแบบ หรือหลายแนวทาง เช่น รูปภาพ ดนตรี ตัวเลข หรือสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ อากัปกริยา การแสดงออก

ทางสีหน้า อย่างไรก็ตาม รูปแบบหรือแนวทางการสื่อสารที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย โดยทั่วไปก็คือ การพูด และการเขียนซึ่งเรียกว่า ภาษา นั่นเอง

การสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) เป็นกระบวนการทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง ทัศนะ และความคิดเห็น ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ ในทางการเมืองระหว่างบุคคล การสื่อสารทางการเมืองนับเป็นกระบวนการพิเศษที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมืองและทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมการเมือง โดย Brian McNair ได้ให้ความหมายคุณลักษณะ 3 ประการของการสื่อสารทางการเมือง ดังนี้ (Ibid., pp. 121)

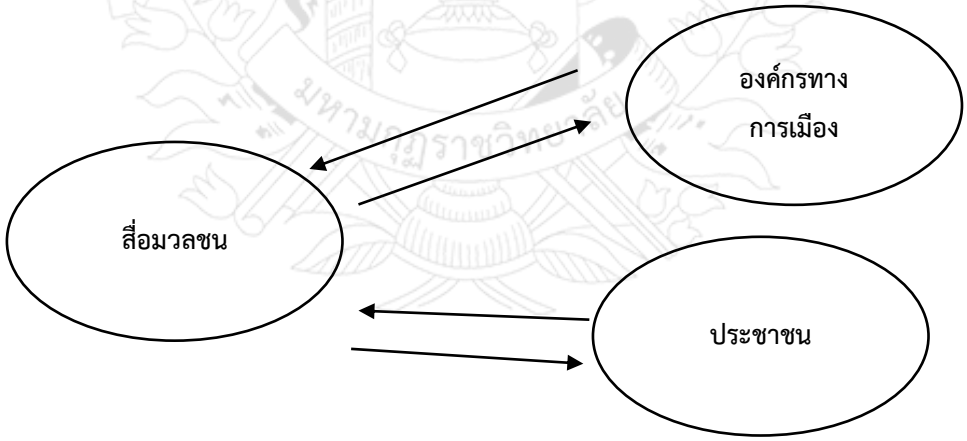
1. การสื่อสารทุกรูปแบบที่ดำเนินการโดยนักการเมืองและผู้ที่เกี่ยวข้องทางการเมือง โดยมีวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจง

2. การสื่อสารที่สื่อมวลชนและผู้เลือกตั้งส่งถึงนักการเมือง

3. กิจกรรมการสื่อสารที่สื่อมวลชนนำเสนอเกี่ยวกับการเมือง เช่น การรายงานข่าว บทบรรณาธิการ

จากคำอธิบายดังกล่าว ดร.นันทนา นันทวโรภาส สามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมทางการเมืองทั้งหมด คือการสื่อสารทางการเมือง ไม่เพียงการพูด การเขียน แต่ทุกอย่างที่ปรากฏสู่สายตาไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย ทรงผมที่เรียกว่า เสื้อผ้าหน้าผม ตราสัญลักษณ์ล้วนเป็นองค์ประกอบของการสื่อสารอันจะนำไปสู่สิ่งที่เป็นภาพลักษณ์ (Image) หรืออัตลักษณ์ (Identity) ของบุคคล

Brian McNair ได้นำเสนอแบบจำลองการสื่อสารทางการเมือง โดยแบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองนี้แบ่งผู้เกี่ยวข้องออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ (Brian McNair อ้างใน นันทนา นันทวโรภาส, หน้า 119-120)

ภาพที่ 3.2 แบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองของ ไบรอัน แมคนา (Brian McNa,Ibid., pp. 121)

1. กลุ่มองค์กรทางการเมือง ได้แก่ พรรคการเมือง รัฐบาล องค์กรสาธารณะ กลุ่มพลังทางการเมือง กลุ่มก่อการร้าย ฯลฯ ในแบบจำลองนี้จะเน้นไปที่การสื่อสารของพรรคการเมือง โดยมีฐานคติที่ว่าพรรคการเมืองคือ กลุ่มคนที่ร่วมกันโดยมีอุดมการณ์เหมือนกัน ตกลงที่จะนำองค์กรไปสู่เป้าหมายเดียวกัน โดยการนำเสนอแนวนโยบายสู่ประชาชนและหาวิธีการที่จะสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนเพื่อเป็นทางไปสู่การนำนโยบายไปปฏิบัติภายหลังได้รับการเลือกตั้ง แต่ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึงเจ้าคุณพิพิธผู้ส่งสาร

2. กลุ่มสื่อมวลชนทำหน้าที่ 2 อย่าง คือ เป็นตัวส่งผ่านข้อมูลจากพรรคการเมือง และส่งสารที่สร้างขึ้นเอง เช่น บทบรรณาธิการ บทวิเคราะห์วิจารณ์ต่าง ๆ ไปยังกลุ่มที่สาม คือ ประชาชน

3. กลุ่มประชาชน ไม่ว่าธรรมชาติและจำนวนกลุ่มผู้รับสารจะเป็นอย่างไร การสื่อสารทางการเมืองทุกประเภทก็มุ่งที่จะบรรลุผลสำเร็จจากการส่งสารนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดี สมาชิกวุฒิสภา จนถึงสภาผู้แทนราษฎร นักการเมือง เหล่านี้จะสร้างภาพเชิงบวกให้เกิดขึ้นในใจ และส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน

นอกจากนี้ Brian McNair (ไบรอัน แมคนา) อธิบายการไหลเวียนของข่าวสารตามแบบจำลองนี้ว่า เริ่มต้นจากองค์กรทางการเมืองทำการโฆษณาประชาสัมพันธ์แนวทางนโยบายและกิจกรรมของตนผ่านทางสื่อมวลชน จากนั้นสื่อมวลชนจะเลือกมานำเสนอ ซึ่งเป็นไปตามกรอบแนวคิดการกำหนดวาระของสื่อ (Agenda-Setting) ที่อธิบายเสนอหรือไม่เสนอข่าวเรื่องใดเรื่องหนึ่งของสื่อสารมวลชน มีผลให้สาธารณชนเกิดความคิดคล้อยตามว่าเรื่องนั้นเป็นหัวข้อหรือประเด็นที่มีความสำคัญหรือไม่มีความสำคัญที่จะนำมาคิดพิจารณา ส่งผลให้องค์กรทางการเมืองทั้งหลายพยายามที่จะเป็นผู้ทรงอำนาจในการกำหนดวาระของสื่อ และทฤษฎี Agenda-Setting ก็ได้พิสูจน์ ให้เห็นในประเทศอเมริกาแล้วว่า ประเด็นสำคัญในสื่อมีผลสำคัญอย่างยิ่งต่อผลการเลือกตั้ง

สื่อมวลชนได้รับการสถาปนาให้เป็น “สถาบันทางการเมือง” ด้วยบทบาทในการครอบครองการส่งผ่านข่าวสารในทางการเมือง นอกจากจะทำหน้าที่ถ่ายทอดข้อมูลจากฝ่ายการเมืองมาสู่สาธารณชนแล้ว ยังทำหน้าที่แปลงสารจากกระบวนการทำข่าวสู่การตีความ ซึ่งสิ่งที่ฝ่ายการเมืองต้องการจะพูดนั้น ไม่สำคัญเท่ากับสิ่งที่สื่อมวลชนรายงานว่า นักการเมืองพูดว่าอย่างไร ดังเช่น การบริหารการรณรงค์ หาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดีประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า การตีความหรือการรับรู้ของประชาชนต่อปรากฏการณ์ในการหาเสียงเลือกตั้งนั้น สำคัญกว่าตัวปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

บทบาทของสื่อมวลชน จึงโดดเด่นเป็นอย่างยิ่งในกระบวนการสื่อสารทางการเมือง เพราะไม่เพียงแต่เป็นผู้กำหนดความสำคัญของข่าวสารที่ส่งไปยังประชาชน แต่ Brian McNair ยังอธิบายถึงบทบาทของสื่อในการเป็นช่องทางนำเสนอความคิดเห็นของประชาชน ในรูปแบบของการหยั่งเสียงประชามติ การร้องเรียนต่าง ๆ อันเป็นการส่งข้อมูลย้อนกลับไปยังพรรคการเมืองอีกด้วย และต้องการโน้มน้าวทัศนคติของประชาขนโดยใช้วิธีการสื่อสารทางการเมือง การสื่อสารทางการเมืองมีรูปแบบกว้าง ๆ2 รูปแบบ ดังนี้

1. การสื่อสารระหว่างผู้สื่อสารกับผู้รับสารโดยตรง (Face-to-Face Communication) การสื่อสารทางการเมืองรูปแบบนี้นับเป็นการสื่อสารขั้นพื้นฐานที่สุด อีกทั้งยังเป็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในการทำความเข้าใจกับผู้รับสาร เพื่อเปลี่ยนความคิดเห็นหรือตอกย้ำความคิดเห็นของผู้รับสารให้คล้อยตามผู้สื่อสาร เพราะสามารถโต้ตอบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันได้ทันที แตกต่างจากการสื่อสารผ่านสื่อมวลชน แต่ในปัจจุบันความนิยมต่อการสื่อสารรูปแบบนี้ลดลงเป็นอย่างมากเมื่อมีโทรทัศน์เกิดขึ้น และสังคมซึ่งเจริญก้าวหน้ามีความสลับซับซ้อนมากกว่าในอดีตเป็นอย่างมาก ปัจจุบันนักการเมืองใช้รูปแบบนี้โดยมีเป้าหมายเพียงเพื่อให้ตกเป็นข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์หรือโทรทัศน์เท่านั้น

การสื่อสารรูปแบบนี้อาจสื่อสารโดยผ่านตัวกลางที่เรียกว่า ผู้นำทางความคิดเห็น (Opinion Leader) โดยอาจเป็นผู้นำตามธรรมชาติเช่น พระ ครู ผู้ที่มีการศึกษาสูง หรือเป็นผู้นำที่เป็นทางการ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทั้งนี้ผู้นำความคิดเห็นมักเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมืองสูง และชอบเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ จากนั้นก็จะนำข่าวสารเหล่านั้นส่งผ่านไปยังบุคคลอื่น ๆ ในสังคมโดยใช้การสื่อสารแบบซึ่งหน้า ทั้งนี้ในระหว่างการส่งต่อข่าวสารนั้นผู้นำทางความคิดอาจจะตีความข้อมูลข่าวสารหรือสอดแทรกความคิดเห็นส่วนตัวลงไปด้วย ซึ่งอาจทำให้ข้อมูลข่าวสารบิดเบือนไปจากความเป็นจริงได้

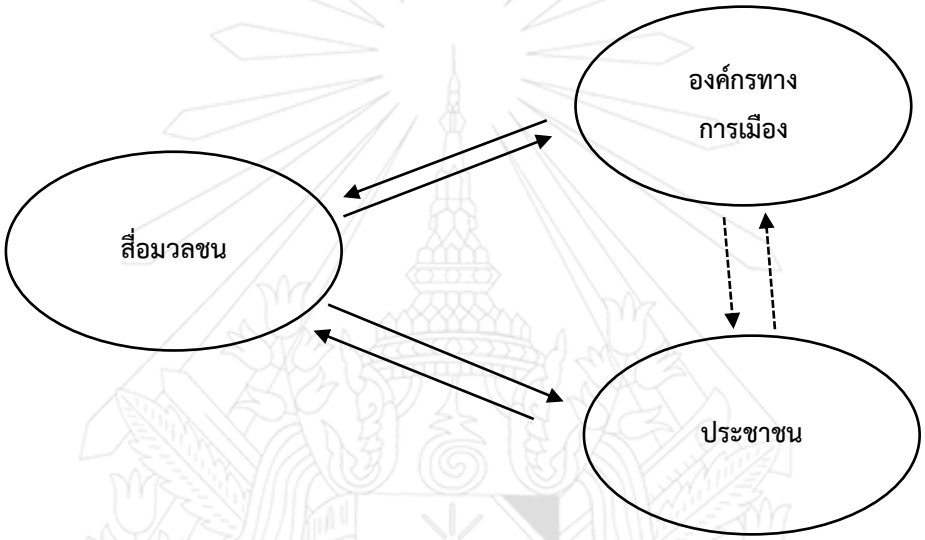
2. การสื่อสารผ่านสื่อมวลชน (Mass Media) ความแตกต่างและข้อได้เปรียบที่สำคัญของการสื่อสารผ่านสื่อมวลชนเหนือกว่าการสื่อสารระหว่างผู้สื่อสารกับผู้รับสารโดยตรง คือ ความสามารถในการสื่อสารกับ ผู้รับสารเป็นจำนวนมาก ซึ่งย่อมต้องมีอิทธิพลต่อความคิดเห็น ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือมติมหาชนเป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน ความแตกต่างอีกประการหนึ่ง ก็คือ การสื่อสารรูปแบบนี้เป็น การสื่อสารทางเดียว ในกรณีของโทรทัศน์ผู้ชมสามารถเปลี่ยนช่องไปชมรายการอื่นหากไม่พอใจหรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่นักการเมืองกำลังพูด ซึ่งผู้พูดย่อมไม่รู้ตัวว่าผู้ชมรู้สึกอย่างไร แตกต่างจากการสื่อสารระหว่างผู้สื่อสารกับผู้รับสารโดยตรงที่ทั้งสองฝ่ายสามารถ ตอบโต้หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ทันที

จากกรอบแนวคิดตามแบบจำลองเรื่องการสื่อสารทางการเมืองของไบรอัน แบคแนร์ (Brian McNair) ได้ปรับประยุกต์ทฤษฎีการสื่อสารพื้นฐาน SMCR ของ เดวิด เค เบอร์โล (David K. Belo) ที่อธิบายถึงองค์ประกอบสำคัญของการสื่อสารว่ามีอยู่ 4 ประการคือ ผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) สื่อหรือช่องทาง (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) ซึ่งผู้ส่งสารในกรอบแบบจำลองนี้คือ พรรคการเมือง ผู้รับสารคือสื่อมวลชน และผู้เลือกตั้ง ส่วนสื่อหรือช่องทางการสื่อสารนั้นเป็นทั้งทางตรงไปยังผู้เลือกตั้ง และทางอ้อม คือ การตีความของสื่อมวลชนแล้วจึงส่งไปยังผู้เลือกตั้ง อีกทอดหนึ่ง สำหรับสารคือเนื้อหาหรือสาระที่พรรคส่งไปยังผู้เลือกตั้ง

ดังนั้น กระบวนการทางการเมืองก็ย่อมมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการสื่อสารเช่นเดียวกับกระบวนการอื่น ๆ ในสังคมการสื่อสารจะมีบทบาทหน้าที่หลักในการถ่ายทอดความรู้ และข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นในระบบการเมือง การสื่อสารในลักษณะนี้อาจเรียกได้ว่า เป็นการ

สื่อสารทางการเมืองนั่นเอง ซึ่งปราศจากการสื่อสารทางการเมืองแล้วก็จะมีบุคคลเพียงไม่กี่คนที่เกี่ยวข้องโดยตรงเท่านั้นที่จะทราบถึงความเป็นไปในกระบวนการทางการเมือง ซึ่งความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระบบการเมืองนั้น จะช่วยให้ประชาชนสามารถตัดสินใจในประเด็นทางการเมืองต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและมีเหตุผลนั่นคือสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง

ดังนั้น จึงอาจพัฒนาแบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองของ ไบรอัน แมคแนร์ (Brian McNair) ให้ครบวงจร โดยเพิ่มเติม “ช่องทางการสื่อสารตรง” ระหว่างพรรคการเมืองกับประชาชน ดังนี้ (นันทนา นันทวโรภาส, หน้า 141-165.)

ภาพที่ 3.3 แบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองประยุกต์

โดย *ดร.นันทนา นันทวโรภาส (นันทนา นันทวโรภาส, อ้างแล้ว, หน้า 164)*

จากกรอบแนวคิดเรื่องการสื่อสารทางการเมืองของ Brian McNair ได้ปรับประยุกต์ ทฤษฎีการสื่อสารพื้นฐาน SMCR ของ David K. Berlo (เดวิด เค. เบอร์โล) ที่อธิบายถึงองค์ประกอบสำคัญของการสื่อสารมีอยู่ 4 ประการคือ เดวิด เค. เบอร์โล (David K. Berlo, 2533, หน้า 53) ผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) สื่อ (Channel) และ ผู้รับสาร (Receiver) ซึ่งผู้ส่งสารในกรอบแบบจำลองนี้คือ องค์กรทางการเมืองในที่นี่คือเจ้าคุณพิพิธ ผู้รับสารคือสื่อประชาชน ส่วนสื่อหรือช่องทางการสื่อสารนั้นเป็นทั้งทางตรง ไปยังผู้เลือกตั้งและทางอ้อมคือ ผ่านการตีความของสื่อมวลชนแล้วจึงส่งไปยังผู้เลือกตั้งอีกทอดหนึ่ง

แบบจำลองดังกล่าวข้างต้นนี้ จะเห็นว่าการสื่อสารเป็นกระบวนการหมุนเวียน และผู้เกี่ยวข้องทั้งสามกลุ่ม คือ กลุ่มการเมือง กลุ่มสื่อมวลชน และกลุ่มประชาชน สามารถทำหน้าที่ผู้ส่ง

สารและผู้รับสารซึ่งกันและกัน แม้โดยความเป็นจริงแล้ว กลุ่มการเมืองมักจะเป็นผู้ส่งสารหลักในการถ่ายทอดข้อมูลต่าง ๆ ไปสู่ประชาชน ซึ่งแต่เดิมนั้นอาจต้องอาศัยสื่อมวลชนกระแสหลัก เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และวิทยุ แต่ในปัจจุบันได้มีสื่อมวลชนในรูปแบบใหม่ที่เกิดจากเทคโนโลยี อันได้แก่ สื่ออินเตอร์เน็ต โทรทัศน์ดาวเทียม วิทยุชุมชน เคเบิลทีวี ฯลฯ ทำให้กลุ่มการเมืองใช้สื่อใหม่ (New Media) สื่อสารไปยังประชาชนได้ โดยส่งข้อมูลผ่านเว็บไซต์ ทวิตเตอร์ เฟซบุ๊ค ไลน์ การตั้งโทรทัศน์ดาวเทียมของตนเอง ซึ่งการสื่อสารทางตรงนี้ ผู้รับสารจะได้รับข้อมูลทั้งหมดที่ผู้ส่งสารต้องการส่ง ไม่มีการตัดทอนหรือเบี่ยงเบนประเด็นใด ๆ ทั้งสิ้น (นันทนา นันทวโรภาส, อ้างแล้ว, หน้า 165-166)

การสื่อสารแบบประยุกต์นี้ จะช่วยให้นักการเมืองส่งสารไปยังประชาชนได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และประชาชนก็สามารถส่งสารกลับไปยังนักการเมืองได้สะดวก คือ ผู้รับสารจะต้องมีเครื่องมือ การรับสารที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยยังมีการใช้อินเตอร์เน็ตในอัตราเฉลี่ยเพียง 18 % เท่านั้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ) ซึ่งส่วนใหญ่มักกระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่เท่านั้น จึงนับเป็นอุปสรรคของการสื่อสารทางตรงผ่านสื่อใหม่ไปยังกลุ่มรากหญ้าในชนบท แต่ที่ผ่านมา กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ซึ่งเป็นกลุ่มการเมืองที่สนับสนุนแนวทางของ ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้ใช้วิธีการสื่อสารทางตรงกับชาวภาคเหนือและภาคอีสาน ในการเคลื่อนไหวรณรงค์ไม่ให้ลงประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. 2550 โดยการส่งแผ่นซีดีที่บรรจุเพลงหมอลำ บรรยายความดีของ ดร.ทักษิณ ชินวัตร แสดงความห่วงอาลัยรักต่ออดีตนายกรัฐมนตรีท่านนี้ ทำให้คนในภูมิภาคนี้ไม่รับร่างรัฐธรรมนูญในสัดส่วนที่สูงถึงร้อยละ 58.63 นับเป็นแนวทางในการสื่อสารทางการเมืองทางตรงที่ประสบผลสำเร็จอย่างยิ่ง

สรุปได้ว่า การสื่อสารทางการเมือง คือ การสื่อสารระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสาร โดยข้อมูลจะอยู่ในรูปแบบการสื่อสารทางตรงและทางอ้อม การสื่อสารทางการเมือง จะเป็นรูปแบบหมุนเวียน ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มการเมือง กลุ่มสื่อมวลชน และกลุ่มประชาชน สามารถทำหน้าที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารซึ่งกันและกัน

3.3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการทางการเมือง

ทฤษฎีกระบวนการทางการเมือง (political process theory) เป็นการอธิบายเพิ่มเติมด้านการวิเคราะห์เงื่อนไข ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำเนิดการพัฒนา การเติบโต ความสำเร็จและความล้มเหลวในการบรรลุเป้าหมาย ของขบวนการทางสังคม จากฐานการอธิบายของทฤษฎีการระดมทรัพยากรตั้งเดิม (resource mobilization theor) ซึ่งเพิ่มเติมการอธิบายจากปัจจัยภายในองค์กรได้แก่ ปัจจัยด้านทรัพยากรและปัจจัยด้านองค์กรการเคลื่อนไหว มาสู่ปัจจัยภายนอก ได้แก่

โครงสร้างโอกาสทางการเมือง (political opportunity structure) ฝ่ายต่อด้านขบวนการทางสังคม (counter - movement)

ทฤษฎีกระบวนการทางการเมือง มีฐานคติการวิเคราะห์สัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับการเคลื่อนไหวประท้วงทางสังคม (Social protest) หรือการรวมตัวในลักษณะการกระทำรวมหมู่ที่ต่างจากทฤษฎีพฤติกรรมรวมหมู่และทฤษฎีการระคมทรัพยากรดั้งเดิม (ประภาส ปั่นตบแต่ง, 2552, หน้า 94) กล่าวคือ

(1) ทฤษฎีกระบวนการทางการเมืองมองว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่งผลโดยอ้อมต่อการสร้างสัมพันธภาพทางอำนาที่ดำรงอยู่ในสังคมขึ้นมาใหม่ ซึ่งส่งผลต่อขบวนการทางสังคมในลักษณะที่เอื้อให้เกิดหรือเป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวประท้วงทางสังคมมากกว่าส่งผลกระทบโดยตรง

(2) โครงสร้างโอกาสทางการเมือง ทฤษฎีกระบวนการทางการเมืองให้ความสำคัญกับมิติทางการเมืองและมิติเชิงสถาบัน โดยเป็นมิติที่เกิดขึ้นภายนอกขององค์กรการเคลื่อนไหวทางสังคม ซึ่งอธิบายว่า ขบวนการทางสังคมถูกกำหนดรูปแบบโดยชุดข้อจำกัดและโอกาสทางการเมือง

(3) โครงสร้างโอกาสทางการเมืองที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรคต่อขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม นอกจากจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงบริบททางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ขบวนการทางสังคมยังสามารถสร้างโอกาสทางการเมืองขึ้นเองได้จากการเคลื่อนไหวต่อสู้ รวมทั้งสามารถส่งต่อให้ขบวนการทางสังคมอื่น ๆ ได้อีกด้วย ตัวอย่างเช่น ขบวนการเคลื่อนไหวด้านสิทธิพลเมืองในสหรัฐอเมริกา ระยะต้นทศวรรษที่ 1960 ที่เคลื่อนไหวภายใต้กรอบประเด็นเรื่อง สิทธิ ซึ่งส่งผลทำให้เกิดการสร้างกรอบนิยามใหม่ให้กับคำว่า "สิทธิ" และยังทำให้ขบวนการทางสังคมอื่น ๆ ทั้งที่ขัดตั้งมาก่อนหรือเพิ่งจัดตั้งนำประเด็น เรื่องสิทธิไปเป็นประเด็นสำคัญในการเคลื่อนไหวของตนได้

3.3.1 ฐานคติของการวิเคราะห์

ปรากฏในงานชิ้นบุกเบิกที่สำคัญของ McAdam (1982) คือ political process and the development of black insurgoncy 1930 -1970 แต่คำว่า กระบวนการทางการเมือง (political process) ได้ถูกใช้มาก่อนในบทความของ Rule และtilly (1975) เรื่อง "political process in revolution France, 1830-1832" โดยมีวัตถุประสงค์ที่นำมาใช้ 2 ประการ คือ ชี้ให้เห็นจุดเน้นการวิเคราะห์พื้นที่ "การเมือง" อธิบายการลุกขึ้นสู้ทางสังคม (social insurgency) ซึ่งให้ความสนใจกับปัจจัยด้านกระบวนการทางการเมืองเชิงสถาบัน มีความแตกต่างจากทฤษฎีพฤติกรรมรวมหมู่ที่มีอยู่บน “จิตวิทยาสังคม” และเพื่อพิจารณาขบวนการทางสังคมในฐานะ "กระบวนการ (process)" อยู่บน "จิตวิทยาสังคมตั้งแต่การก่อกำเนิด จนถึงการถดถอยมากกว่าการพิจารณากล่าวคือ มุ่งวิเคราะห์ขบวนการทางสังคมตั้งแต่การก่อกำเนิด จนถึงการถอดถอยมากกว่าการพิจารณาเพียงช่วงใดช่วงหนึ่งเป็นการเฉพาะ (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552, หน้า 95)

เนื่องจากฐานคติพัฒนามาจากฐานการวิเคราะห์ทฤษฎีการระดมทรัพยากรดั้งเดิม จึงมีการผสมผสานประเด็นองค์กรการเคลื่อนไหวทางสังคมเข้าเป็นส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์ โดยมองว่าอำนาจซึ่งนำไปสู่การมีอิทธิพลในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมืองที่มีผลต่อคนส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่ในคนกลุ่ม เล็ก ๆ เท่านั้น ฉะนั้น “ขบวนการทาสังคม” หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่ชายขอบของกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองและถูกกีดกันออกไปจากช่องทาง กลไกภายนอก สถานบันทางการเมือง จากฐานคติ McAdam (1982) เสนอว่า จึงทำให้ทฤษฎีกระบวนการทางการเมืองเน้น การวิเคราะห์ไปที่ปัจจัยสำคัญที่นำมาซึ่งการก่อกำเนิด พัฒนาการ ความเข้มแข็ง อ่อนแอ ความก้าวหน้า - ถดถอย ความสำเร็จ - ล้มเหว และการสร้างผลสะเทือนของขบวนการทางสังคม 3 ประการ (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552, หน้า 96)

ระดับความพร้อมด้านองค์กร (degree of organizational readiness) หรือระดับความเข้มแข็ง (level of organizational strength) โดย McAdam (1982) เสนอว่า มีองค์ประกอบดังนี้

1) ผู้นำแกนนำ ในองค์กรเคลื่อนไหว มีบทบาทสำคัญในการจัดตั้งการเคลื่อนไหว (organizer) และเป็นผู้ที่อยู่ในฐานะของการตัดสินใจเพื่อการคำเนินงานและการใช้ยุทธวิธี และมีฐานะของการเป็นผู้จัดตั้งการเคลื่อนไหวหรือเป็นผู้ประกอบการทางการเมือง (poltical entrepreneuns) ซึ่งจะทำหน้าที่ในการระดมทรัพยากรชักนำผู้คนประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน เข้ามาร่วมเคลื่อนไหว และเป็นผู้ตัดสินใจเพื่อดำเนินการและใช้ยุทธวิธี นอกเหนือจากนี้ผู้นำแกนนำ ต้องมีบทบาทในการสร้างความเห็นร่วมกันในหมู่สมาชิก สร้างความยึดมั่นผูกพัน(commitment) ในค่านิยม เป้าหมาย ยุทธวิธีและแนวทางการเคลื่อนไหวให้กับสมาชิกและแกนนำด้วยกันเอง เพื่อก้าวไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน ซาอิดและแอช (Zaid and Ash, 1973: 95-97; อ้างอิงจากวรรณี พฤฒิถาวร, 2530 , หน้า 19)

ผู้นำกับความรับผิดชอบในการทำหน้าที่ตัดสินใจ Jenkins (1983:539-542 อ้างอิงจากกิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2552, หน้า 37) เสนอว่า

(1) องค์กรเคลื่อนไหวที่มีโครงสร้างการตัดสินใจแบบรวมศูนย์ (isolated/centralized) คือ มีแนวโน้มไม่เป็นประชาธิปไตย เนื่องจากสมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจน้อยส่งผลให้สมาชิกมีอิทธิพลต่อผู้นำอย่างจำกัด รวมทั้งจากลักษณะโครงสร้างที่ตายตัวจึงทำให้การเปลี่ยนแปลงภายในขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเปลี่ยนแปลงได้ยาก ประเด็นสำคัญเมื่อมีผู้นำและโครงสร้างการดำเนินงาน ที่ชัดเจน ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมจึงถูกปราบปรามควบคุมและถูกตอบโต้กลับจากกลุ่มผู้มีอำนาจได้ง่าย

(2) องค์กรที่มีโครงสร้างแบบกระจายอำนาจ (decentralizedfederated) ที่ไม่มีการแบ่งงานที่ชัดเจน รวมตัวกันโดยผ่านเครือข่ายแบบไม่เป็นทางการ โดยมีอุดมการณ์หรือจุดยืน

บางอย่างครอบงำอยู่ ถึงแม้ว่าโครงสร้างการตัดสินใจที่กระจายตัวและซับซ้อนทำให้การตัดสินใจเพื่อการเคลื่อนไหวต้องใช้ระยะเวลา นาน ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่สมาชิกเผชิญหน้าได้อย่างรวดเร็ว แต่เป็นโครงสร้างการดำเนินงานและการตัดสินใจที่มีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนไปได้ตามสถานการณ์ เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้นำและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่งผลให้เกิดความกลมเกลียวเป็นหนึ่งเดียวกันมากยิ่งขึ้น รวมทั้งทำให้ฝ่ายตรงกันข้ามควบคุมหรือปราบปรามได้ยาก

นอกเหนือจากโครงสร้างการตัดสินใจแต่ละประเภทจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้นำ/แกนนำแล้ว Ganz (2003, หน้า 285; อ้างอิงจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2552, หน้า 41) ได้เสนอเพิ่มเติมว่า ภาวะผู้นำและประสบการณ์การเคลื่อนไหว ยังนับว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเคลื่อนไหวทางสังคม เพราะผู้นำที่มีภาวะความเป็นผู้นำสูง สมาชิกให้การยอมรับ มีความสามารถและทักษะในการจัดตั้ง การระดมทรัพยากร รวมทั้งผู้นำแกนนำที่มีประวัติหรือประสบการณ์ในการเคลื่อนไหวมาก่อน ย่อมส่งผลต่อการวางแผนการเคลื่อนไหวรวมทั้งการเลือกใช้ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวที่สอดคล้องกับสถานการณ์ เพื่อให้ยุทธวิธีเกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยเฉพาะจากประสบการณ์ของผู้นำที่ได้จากการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวกับเครือข่าย

Wilson แบ่งประเภทและลักษณะที่สำคัญของผู้นำ/แกนนำของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมออกเป็น 3 ประเภท วิวสัน (Wilson, 1973, pp. 194; อ้างอิงจาก วรรณี พฤฒิถาวร, 2530, หน้า 19) ประกอบด้วย

(1) ผู้นำแบบบุญบารมี (charismaic) คือ ผู้นำที่คนบูชายกย่อง

(2) ผู้นำแบบอุคมการณ์ (ideological) คือ ผู้นำที่คนบูชาและได้อำนาจมาอย่างชอบธรรม

(3) ผู้นำแบบนักปฏิบัตินิยม (pragmatie) คือ ผู้นำที่ได้รับการพิจารณาว่าเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในองค์กรและเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

ประภาส ปิ่นตบแต่ง (2552, หน้า 141-144) แบ่งประเภทแกนนำในขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของไทย โดยสามารถบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ

(1) ผู้นำตามธรรมชาติ คือ ผู้ที่ผ่านการบวชเรียน มีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถอ่านออกเขียนได้และเป็นคนที่ชาวบ้านให้ความเคารพ ซึ่งอาจเป็นผู้นำที่สวมทับกับการเป็นผู้นำแบบทางการ

(2) ผู้นำรุ่นหนุ่มสาว คือ กลุ่มผู้นำที่เคยผ่านการต่อสู้ชีวิตภายนอกชุมชน ได้รับการศึกษา มีความกล้าหาญในการตัดสินใจ เพื่อต่อสู้กับความเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ จากภายนอกที่เข้ามามีผลต่อวิถีชีวิตปกติ

(3) ผู้นำชาวบ้านที่เติบโตมากับการทำงานร่วมกับนักพัฒนาเอกชน (เอ็นจีโอ) คือ ผู้นำที่เคยผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับเอ็นจีโอ มีทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ สามารถเป็นวิทยากร และจับประเด็นในเวทีการแลกเปลี่ยนทางความคิดได้เป็นอย่างดี

(4) ผู้นำที่ผ่านการต่อสู้ร่วมกับขบวนการต่อสู้ของสหพันธ์ชาวไร่ ชาวนาแห่งประเทศไทยและการเคลื่อนไหวมวลชนในยุคความขัดแย้งทางอุดมการณ์ คือ มีความตระหนักว่า เมื่ออำนาจรัฐขังคงเข้ามารุกรานชีวิตพวกเขาจำเป็นต้องต่อสู้โดยเปลี่ยนจากการจับอาวุธมาเป็นการใช้การชุมนุมและกดดันให้รัฐแก้ไขปัญหา

2) ด้านสมาชิก

Oberschall (โอเบอร์ชาลล์) (1973, pp. 135; อ้างอิงจาก ประกาส ปิ่นตบแต่ง, 2552 , หน้า 44-45) ได้ให้ความสำคัญต่อการคัดสรรสมาชิกเข้าร่วมภายในกลุ่ม กล่าวคือ การคัดสรรสมาชิกให้เข้าร่วมไม่ได้เกิดขึ้นจากการกัดเลือกสมาชิกในกลุ่มของปัจเจกชนจำนวนมากที่อยู่กันอย่างโดดเดี่ยวและอย่างแปลกแยก แต่คัดสรรจากกลุ่มของประชาชนที่มีความพร้อมสูงต่อการจัดตั้งและการมีส่วนร่วม โดยจะเป็น การคัดสรรจากเส้นสายปฏิสัมพันธ์ที่มีอยู่ โดยมีรูปแบบที่สำคัญ 2 รูปแบบ คือ

(1) การคัดสรรสมาชิกแบบปัจเจก ซึ่งเป็นการคัดสรรสมาชิกตามสายเครือข่ายสังคมจากเครือข่ายสมาคมที่องค์กรมีความสัมพันธ์หรือมีความเกี่ยวข้องกัน เป็นการคัดสรรสมาชิกใหม่ให้กับองค์กรหรือการเคลื่อนไหวใหม่ที่เพิ่งเกิดขึ้น

(2) การคัดสรรแบบกลุ่มหรือหมู่คณะ เป็นการคัดสรรจากกลุ่มองค์กร หรือขบวนการที่ผ่านการจัดตั้งและเคลื่อนไหวมาก่อนให้เข้าร่วมกับองค์กรหรือการเคลื่อนไหวใหม่ที่เกิดขึ้น โดยเป็นการคัดสรรแบบผสาน (merge) หรือ ผนึกกำลัง (coalition) ของสมาชิกในขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเดิมหรือองค์กรเก่า เพื่อให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกในองค์กรหรือขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่เกิดขึ้นใหม่

จากรูปแบบการคัดสรรสมาชิกที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้สมาชิกมีความพร้อมที่แตกต่างกันออกไป McAdam (แมคอดัม) (1982, pp. 44-45; อ้างอิงจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2550, หน้า 27) จึงชี้ให้เห็นว่าการให้ความสำคัญกับการคัดสรรสมาชิกขององค์กรหรือขบวนการทางสังคมที่ผ่านการจัดตั้งและการเคลื่อนไหว มาก่อน โดยเฉพาะการคัดสรรแบบกลุ่ม (bloc recruitment) สมาชิกจะมี ความพร้อม ความยึดมั่นผูกพัน (commiment) มีแรงจูงใจในการเข้าร่วม (incenive) และมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและความเป็นเอกภาพร่วมกัน (solidarity) อันเป็นมรดกที่สืบทอดจากองค์กรและขบวนการทางสังคมเดิม ก่อนที่จะเข้ามาร่วมกับองค์กรและการเคลื่อนไหวใหม่สมาชิกจึงมีความพร้อมสำหรับการเคลื่อนไหวด้วยการปรับใช้ยุทธวิธี ต่าง ๆ โดยเฉพาะยุทธวิธีที่มีความเสี่ยงต้องใช้ต้นทุนใน การเข้าร่วมสูงและใช้เวลานานในการบรรลุเป้าหมาย มากกว่าสมาชิกที่ได้จากการคัดสรรตามสายเครือข่ายสังคม เช่น เครือญาติ เป็นต้น

โครงสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกมีความเป็นเอกภาพร่วมกัน (structure of solidarity incentive) McAdam (แมคอดัม) (1982, pp. 45-46; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตบแต่ง, 2552, หน้า 96) ซึ่งได้กล่าวถึง ความสำคัญของความเป็นเอกภาพของสมาชิกว่า สามารถช่วยรักษาความเป็นขบวนการทางสังคมไว้ได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะความเป็นเอกภาพของสมาชิก เกิดจากการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกอยากเข้ามามีส่วนร่วมเคลื่อนไหวกับองค์กร ซึ่งเป็นการให้แรงจูงใจที่อยู่ภายได้ระบบความสัมพันธ์ต่างตอบแทน (interchange reward) ระหว่างสมาชิกกับองค์กร ดังนั้น ขบวนการทางสังคมที่สามารถสร้างสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นแรงจูงใจให้สามารถชักนำไปสู่ความเป็นเอกภาพในหมู่สมาชิกได้ ย่อมมีประสิทธิภาพในการเคลื่อนไหวและการระดมสมาชิกใหม่ ที่สำคัญยังช่วยแก้ปัญหาสมาชิกที่ได้รับผลประโยชน์โดย ไม่ต้องง่าย (free rider)

Olson (โอลสัน) (1968, pp. 186; อ้างอิงจาก ประภาส ปั่นตบแต่ง, 2540, หน้า 21) เห็นว่า การที่องค์กรของกลุ่ม/ขบวนการทางสังคมจะสามารถสร้างแรงจูงใจเพื่อแลกเปลี่ยนกับการเข้าเป็นสมาชิก รวมทั้งชักนำให้สมาชิกยึดมั่นผูกพันอยู่ร่วมกับขบวนการและการเคลื่อนไหวของขบวนการได้นั้นจะต้องมีการสร้าง "แรงจูงใจสำหรับปัจเจก" (selctive incentive) ซึ่งเป็นแรงจูงใจเชิงผลประโยชน์ที่จำแนกออกเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย

(1) ผลประโยชน์ทางวัตถุ (material benefits) คือ รางวัลตอบแทนที่ได้จากการเข้าร่วมในรูปของรายได้หรือบริการที่ประเมินค่าเป็นตัวเงินได้

(2) ผลประโยชน์ด้านสถานะทางสังคม (Status incentives) คือ สิ่งที่ได้รับในมิติทางสังคมซึ่งเป็นผลตอบแทนที่ได้จากการเข้าร่วมในบทบาทของการรวมกลุ่ม เช่นความสนุกสนาน ความเป็นมิตร สถานภาพทางสังคม หรือความเคารพนับถือ เป็นต้น

(3) ผลประโยชน์ค้านการบรรลุในอุดมการณ์ ความเชื่อ(purposive/expressive rewards)

Olson (โอลสัน) เชื่อว่า การใช้แรงจูงใจสำหรับปัจเจก (sclective incentive) เนื่องจากปัจเจกบุคคลจะตัดสินใจข้าร่วมกระทำการรวมหมู่หรือไม่นั้น ซ่อมขึ้นอยู่กับแรงจูงใจด้านอรรถประโยชน์เป็นสำคัญ โดยจะคำนวณผลได้และผลเสียของการเข้าร่วม หากผลประโยชน์ที่ได้รับมีมูลค่ามากกว่าหรือเทียบเท่ากับต้นทุนที่เสียไป ปัจเจกบุคคลก็จะตัดสินใจเข้าร่วม

Mundo (มุนโด) (1992, pp. 18-36 อ้างอิงจาก พฤทธิสาณ ชุมพล, 2547, หน้า 6) เสนอว่า องค์กรขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่เลือกใช้แรงจูงใจเชิงวัตถุ (material benefis) เป็นส่วนใหญ่และให้แรงจูงใจเชิงอุดมการณ์ความเชื่อ (purposive expressive rewards) เป็นส่วนน้อยจะทำให้มีสมาชิกเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็วและขยายเป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่ขึ้นตามไปด้วย เพื่อหวังผลเป็นอิทธิพลต่อน นโยบาย ในทางตรงข้ามขบวนการที่เลือกเสนอแรงจูงใจเชิงวัตถุ แต่มีกระบวนการเสนอแรงจูงใจเชิงอุคมการณ์และความเชื่อผ่านการกล่อมเกลาเรียนรู้ทางการเมืองควบคู่

ไปด้วย สมาชิกที่เข้าร่วมและคงอยู่ภายในกลุ่มอาจจะอยู่ด้วยแรงจูงใจเชิงอุดมการณ์และความเชื่อเพียงอย่างเดียวหรืออาจดำรงอยู่เพราะแรงจูงใจทั้งสองประการ จะนั้น ผู้นำต้องพิจารณาและเสนอแรงจูงใจเชิงผลประโยชน์ให้สอดคล้องกับประเภทของสมาชิกที่เข้าร่วมการกระทำรวมกลุ่มด้วย

Tumer and Kilian (ทูเมอร์และคิเลียน) (1972, pp. 335; อ้างอิงจาก ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2540, หน้า 121) ได้ชี้ให้เห็นว่า หากจะดำเนินการเคลื่อนไหวให้มีประสิทธิภาพ มีความต่อเนื่องและสามารถบรรลุเป้าหมายของกลุ่มหรือขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมได้ ปัจจัยที่สำคัญคือ องค์กรของหมู่สมาชิกให้มีต่อเป้าหมายของขบวนการจะต้องสร้างความยึดมั่นผูกพัน (commitment) ของหมู่สมาชิกให้มีต่อเป้าหมายของขบวนการ

Knoke (เคาะ) (1981, pp. 158; อ้างอิงจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2554, หน้า 7) ได้เพิ่มเติมถึงปัจจัยอีก 3 ประการ ที่เป็นตัวกำหนดความยึดมั่นผูกพัน (comuninent) ของสมาชิกในขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ได้แก่

(1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจในกิจกรรมที่สำคัญขององค์กร

(2) ความบ่อยครั้งของการสื่อสารภายในองค์กร ซึ่งเป็นการสื่อสารระหว่างสมาชิกด้วยกันเองและการสื่อสารระหว่างผู้นำกับสมาชิก

(3) การได้ใช้อำนาจมีส่วนร่วมและใช้อิทธิพลในกระบวนการตัดสินใจ

Turner and Killian (ทูเมอร์และคิเลียน) (1973, pp. 253; อ้างอิงจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น,2554, หน้า 5-7) ได้กล่าวไว้ว่า กฎระเบียบขององค์กรมีความสำคัญต่อการ์สร้างความยึดมั่นผูกพันของสมาชิก เพราะองค์กรจะใช้กฎระเบียบขององค์กรเป็นเครื่องมือควบคุมสมาชิกให้อยู่ในกฎระเบียบขององค์กรและในกฎระเบียบของการเคลื่อนไหว หากไว้ซึ่งระเบียบวินัยของสมาชิกแล้วขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมย่อมจะขาดเสถียรภาพและขาดประสิทธิภาพในการดำเนินการหยุดชะงักของการเคลื่อนไหวตามไปด้วย

4) เครือข่ายการสื่อสาร (communication network)

เครือข่ายการสื่อสารชี้วัดจากประสิทธิภาพในกระจายข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการเคลื่อนไหว โดย Mario and McAdam (มาริโอและแมคอดัม) (2003, pp. 7-12; อ้างอิงจาก กิ่งกาญชน์ สำนวนเย็น, 2554, หน้า 7) ได้แบ่งเครือข่ายการสื่อสารของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมออกเป็น 3 ประเภท คือ

(1) เครือข่ายปัจเจกบุคคล (individual network) คือ เครือข่ายที่เชื่อมโยงเอาปัจเจกบุคคลเข้ากับขบวนการ ซึ่งอาจเป็นการเชื่อมโยงโดยสายสัมพันธ์ส่วนตัว อาทิเช่น ความเป็นเพื่อน ญาติ หรือการเชื่อมโยงโดยผ่านสายสัมพันธ์ที่มีกับสาธารณะ อาทิเช่น สายสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมคณะซึ่งสายสัมพันธ์นี้จะส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมในขบวนการของปัจเจกบุคคล

(2) เครือข่ายองค์กร (organization network) คือ การเชื่อมโยงระหว่างองค์กรหรือขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมอื่น ๆ กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การเชื่อมโยงข้ามองค์กร ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดการระดมและการจัดสรรทรัพยากรระหว่างกัน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนและช่วยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประ โยชน์เกิดเป็นความร่วมมือในกิจกรรมของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรวมทั้งยังช่วยเผยแพร่นิยามความหมายและอัตลักษณ์ของขบวนการด้วย

(3) เครือข่ายอัตลักษณ์และเครือข่ายที่เชื่อมโยงผ่านเหตุการณ์ (identity network) คือ เครือข่ายที่เชื่อมโยงผ่านการสร้าง การให้นิยามต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มและต่อเหตุการณ์การเคลื่อนไหว สภาพปัญหาหรือข้อเรียกร้องที่เกิดขึ้น ซึ่งหมายรวมถึงการเชื่อมโยงผ่านเครื่องมือและยุทธวิธีเคลื่อนไหวเชิงสัญลักษณ์ต่าง ๆ

Oliver and Myer (โอลิเวอร์และไมเออร์) (2003, pp. 195; อ้างอิงจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2554, หน้า 7-8) ได้เสนอเพิ่มเติมถึงความสำคัญของเครือข่ายการสื่อสารกับการคงอยู่ของการเคลื่อนไหวเนื่องจากเครือข่ายทำให้เกิดปัจจัยเกื้อหนุนที่สำคัญ 3 ประการ คือ

(1) เกิดการไหลเวียนของข้อมูล (the flow of information) คือ การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์และการเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้น รวมทั้งเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการถ่ายทอดยุทธวิธีของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

(2) เกิดการไหลเวียนของอิทธิพล (the flow of infuence) คืออิทธิพลทางค้านความคิดที่อาจเกิดจากการกระทำของศูนย์รวมความเชื่อมโยงอันหนึ่ง (node) ที่ได้ส่งต่อความคิดเห็นหรือการกระทำของศูนย์รวมเชื่อมโยงอีกอันหนึ่ง (node) ดังนั้น การไหลเวียนของอิทธิพลจึงมีผลต่อทัศนคติของประชาชนหรือขบวนการอื่น ๆ ที่ได้มีเครือข่ายการเชื่อมโยงกันอยู่ด้วย ในขณะที่ระดับของอิทธิพลขึ้นอยู่กับความคล้ายคลึงหรือความแตกต่างของความคิดภายในเครือข่ายที่พวกเขาเชื่อมโยงอยู่ด้วย

(3) เกิดการเคลื่อนไหวร่วมกัน (joint action) คือ การระดมปัจเจกชนและองค์กรให้เข้ามารวมตัวเป็นกลุ่มต่าง ๆ และเพื่อจัดตั้งการเคลื่อน ไหว โดยมีรูปแบบการเคลื่อนไหวเป็นการรวมหมู่ที่อาศัยความร่วมมือของกลุ่มต่าง ๆ ในเครือข่ายร่วมด้วย

ดังจะเห็นได้ว่า เครือข่ายการสื่อสารของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมจะทำให้การเคลื่อนไหวของขบวนการประสบความสำเร็จไห้ เครือข่ายการสื่อสารควรมีลักษณะของความเข้มแข็งและเป็นเครือข่ายที่กว้างขวาง มีรูปแบบในการสื่อสารที่ชัดเจนและมีความรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารด้วย (McAdam, 1982, pp. 46-47; กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2554, หน้า 7-8)

นอกเหนือจากมิติความพร้อมขององค์กรที่กล่าวมาช้างด้น งานของ McAdam เรื่อง tactical imnovation and the pace of insurgency ของ McAdam (1983 กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2552, หน้า 25-27)ไห้พิจารณาปัจจัยในมิติองค์กรที่สำคัญอีกประเด็นหนึ่งก็คือ "นวัตกรรม ด้าน

ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวต่อสู้" ของขบวนการทางสังคม สำหรับทฤษฎีการระดมทรัพยากรการกระทำการร่วมของขบวนการทางสังคมยุทธวิธีที่เป็นหัวใจสำคัญของการเคลื่อนไหวคือการใช้ "ยุทธวิธีการขัดขวาง ท้าทายระบบปกติ" (disnuptive tactics) ซึ่งเป็นแหล่งอ้างอิงทางอำนาจของผู้ท้าทายระบบการเมืองปกติ กลุ่มนอกวงของระบบการเมืองปกติ หรือในอีกความหมายหนึ่งก็คือขบวนการทางสังคม อย่างไรก็ดี ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวต่อสู้เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ท้าทายระบบการเมืองปกติ กลุ่มที่เผชิญหน้า รัฐและท่าทีของรัฐ ดังนั้น การเคลื่อนไหวต่อสู้มักนำมาสู่การต่อด้าน ปราบปราม ดังนั้น Mc Adam จึงเสนอว่า ผลสะเทือนของยุทธวิธีการขัดขวาง ท้าทายระบบการเมืองปกติ (disruptive tactics) จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านสมรรถนะและความคิดสร้างสรรค์ขององค์กร การเคลื่อนไหวที่จะทำการประดิษฐ์ คิดค้นยุทธวิธีการขัดขวางท้าทายใหม่ ๆ ขึ้นมา เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้ได้อย่างหลากหลายในวงจร การเคลื่อนไหวต่อสู้ (cycle of protest) (ประกาส ปิ่นตบแต่ง, 2552, หน้า 96-97)

5) ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม McAdam (1983) จำแนกออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552, หน้า 153)

(1) ยุทธวิธีตามช่องทางระบบการเมืองปกติ (conventiona) เป็นยุทธวิธีที่ได้รับการยอมรับ เนื่องจากเป็นไปตามธรรมเนียมปฏิบัติและเป็นยุทธวิธีที่ถูกต้องตามหลักของกฎหมายที่มีอยู่ โดยไม่เหนือความคาดหวังของสาธารณชนและรัฐ ถือเป็นวิธีการเคลื่อนไหวที่ยังอยู่ในบรรทัดฐานของสังคมประชาธิปไตยที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับได้ อาทิเช่น การยื่นหนังสือ การลงชื่อประท้วง การวิ่งเต้น (lobby) เป็นต้น โดยลักษณะและหลักการที่สำคัญของยุทธวิธีตามช่องทางระบบการเมืองปกติมี 5 ประการ (Tilly, 1995; Darrow, 1999, pp. 93-99; อ้างอิงจากวิเชียร บุราณรักษ์, 2548, หน้า 26-27) ดังต่อไปนี้

(1.1) เป็นวิธีการที่สังคมสาธารณชนทั่วไปเข้าใจและมีความคุ้นเคย

(1.2) เป็นวิธีการเคลื่อนไหวที่มีความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้กระทำการและคนทั่วไปในสังคมถึงผลลัพธ์ที่จะตามมาจากการเคลื่อนไหว

(1.3) เป็นการเคลื่อนไหวที่ใช้ความยึดมั่นผูกพันของผู้กระทำการเพียงเล็กน้อย

(1.4) มีความเป็นสถาบันสูง และเป็นวิธีเคลื่อนไหวที่ไม่มีพลังท้าทายมากนัก

(1.5) เป็นวิธีการที่ไม่ละเมิดกฎหมาย

(2) ยุทธวิธีที่อยู่นอกช่องทางการเมืองปกติ (less conventional) Tilly (1995; อ้างอิงจากกิ่งกาญจน์ สำนวนเข็น, 2552, หน้า 21) กล่าวว่าเป็นยุทธวิธีที่สาธารณชนและชนชั้นนำ (รัฐ) ไม่คุ้นเคยหรือไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้น โดยอาจละเมิดต่อกฎระเบียบและกฎหมายจึงมักถูกปฏิเสธและต่อต้าน โดยรัฐกับประชาชนทั่วไป หรือเป็นยุทธวิธีที่ Tarrow (1999; อ้างอิงจาก กิ่งกาญจน์

สำนวนเย็น, 2552, หน้า 32) เรียกว่า ยุทธวิธีขัดขวาง ท้าทายระบบการเมืองปกติ (disruption) โดยอธิบายว่า เป็นยุทธวิธีการเคลื่อนไหวเพื่อเข้าไปกดดันกระบวนการตัดสินใจของรัฐหรือฝ่ายตรงข้ามที่ไม่ใช้ช่องทางของระบบการเมืองและระบบราชการปกติ กล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นการเคลื่อนไหวที่เข้าไปขัดขวาง รบกวน หรือสร้างความไม่สะดวกให้กับการดำเนินกิจกรรมปกติของฝ่ายตรงข้าม รัฐและสาธารณชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการยั่วยุ กดดันให้ผู้มีอำนาจและคนที่เกี่ยวข้องได้ใส่ใจต่อข้อเรียกร้องและความต้องการของขบวนการ ตลอดจนการเข้าสู่เวทีความขัดแย้งเพื่อแสดงออกโดยตรงในพื้นที่และสถานที่สาธารณะเพื่อขัดขวางกิจกรรมสาธารณะ อาทิเช่น การนั่ง การยืนปิดถนน การนัดหยุดงาน หรือการเข้าไปชุมนุมประท้วงในสถานที่ราชการ ซึ่ง Tarow มีทัศนะต่อมิติยุทธวิธี "disrupion" เป็นการเคลื่อนไหวที่ขบวนการหรือกลุ่มต้องการแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์และความเป็นหนึ่งเดียวของขบวนการ รวมทั้งเป็นยุทธวิธีที่แสดงให้เห็นถึงการไม่ยอมประนีประนอม หรือยอมประสานประ โยชน์กับฝ่ายตรงข้าม แต่เป็นยุทธวิธีที่ไม่ถึงกับใช้ความรุนแรงให้เกิดผลกระทบในชีวิตต่อคู่กรณี นอกเหนือจากนี้ Tarow

ยังกล่าวถึงลักษณะและหลักการที่สำคัญของยุทธวิธีขัดขวาง ท้าทายระบบปกติ (disruption) ไว้ดังนี้

(2.1) เป็นการแสดงออกโดยตรงในพื้นที่สาธารณะ ผ่านการนั่งหรือยืนของผู้กระทำการ เพื่อแสดงออกถึงอัตลักษณ์และความเป็นหนึ่งเดียวของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

(2.2) เป็นการเคลื่อนไหวที่ขัดขวางกิจกรรมปกติของฝ่ายตรงข้าม ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีอำนาจซึ่งเป็นการบังคับให้ผู้คนเหล่านี้ใส่ใจต่อข้อเรียกร้องและความต้องการของผู้กระทำการ

(2.3) เป็นการขยายระลอกคลื่นของการประท้วง (cycle of protest) โดยการปิดถนนหรือการเข้าแทรกแซงกิจกรรมสาธารณะ เพื่อสร้างความไม่สะดวกให้กับผู้คนที่เกี่ยวข้อง ถึงแม้ว่าจะเสี่ยงต่อการผิดกฎหมายและกฎระเบียบ เป็นวิธีที่สามารถดึงผู้ที่มีอำนาจหน้าที่เข้ามาสู่ความขัดแย้งได้

ประกาส ปิ่นตบแต่ง ได้จำแนกการเคลื่อนไหวด้วยยุทธวิธีขัดขวางและท้าทายต่อระบบการเมืองปกติของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของไทยไว้ 2 แนวทาง (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2546, หน้า 163-168) ควบคู่กับหลักการและลักษณะสำคัญของแต่ละแนวทางดังต่อไปนี้

(1) การนั่งประท้วง (sit-in) คือ การเคลื่อนไหวที่บุกเข้าไปนั่งประท้วงในสถานที่เฉพาะและมักเป็นสถานที่ ที่หวงห้ามสำหรับกลุ่มคนที่บุกเข้าไปหรือไม่ได้ให้สิทธิ หรือเป็นหน้าที่ ที่ถูกระบุไว้ในความสัมพันธ์ทางสังคมปกติ การนั่งประท้วงสามารถกระทำการได้โดยอาศัยกลุ่มคนเล็ก ๆ ไปจนถึงกลุ่มคนขนาดใหญ่ที่การจัดตั้งและการระดมผู้เข้าร่วมอาจจะเข้มแข็งหรือไม่เข้มแข็ง ทั้งนี้เป็นวิธีการที่ใช้ได้ในรัฐที่มีความก้าวหน้า ผู้คนมีจิตสำนึกในด้านความเป็นพลเมืองสูง และประเด็นสำคัญคือ การตอบโต้และการควบคุมของรัฐยังไม่เข้มแข็งพอ

(2) การดื้อแพ่ง หรือ การใช้สิทธิการไม่เชื่อฟังรัฐ (civil disobedience) คือ การกระทำที่แสดงออกอย่างชัดเจนถึงเจตนาในการฝ่าฝืนและต่อด้านกฎหมายโดยสันติวิธี เป็น การประท้วงหรือคัดค้านคำสั่ง กฎหมายของผู้ปกครองที่อยุติธรรม หรือเป็นการต่อด้านการกระทำของรัฐบาลที่ประชาชนเห็นว่าไม่ชอบธรรม จุดมุ่งหมายหลักของปฏิบัติการดื้อแพ่ง คือ เพื่อสื่อสารถึงสาธารณชนและสังคมโดยรวม เพื่อปลุกจิตสำนึกและมโนสำนึกของคนในสังคมให้ตระหนักถึง ความอยุติธรรม ความทุกข์ยาก ความเดือดร้อนที่ประชาชนได้รับ พร้อมกับเป็นการปฏิเสธการเมืองแบบตัวแทน

ลักษณะสำคัญของการดื้อแพ่ง (สมชาย ปรีชากุล, 2543 , หน้า 25-26) คือ

(1) เป็นการเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นและเปิดเผยต่อสาธารณะ เพื่อให้สังคมได้มองเห็นเหตุผลของการโต้แย้งและการประท้วง ซึ่งจะทำให้เกิดการสนับสนุนมากกว่าการต่อต้าน

(2) เป็นปฏิบัติการที่หลีกเลี่ยงความรุนแรง กระทำไปตามมโนธรรมสำนึกและเหตุผลแห่งความถูกต้อง ไม่ใช่การใช้กำลังข่มขู่ การดื้อแพ่งจึงไปกันไม่ได้กับการใช้ความรุนแรง

(3) ปฏิบัติการดื้อแพ่งไม่จำเป็นต้องกระทำต่อกฎหมายที่ประชาชนมุ่งคัดค้านโดยตรง แต่อาจเป็นการดื้อแพ่งโดยอ้อมซึ่งกระทำต่อกฎหมายและนโยบายอื่น ๆ ที่จะส่งผลต่อกฎหมายที่มุ่งคัดค้านแทนการเคลื่อนไหวด้วยปฏิบัติการดื้อแพ่ง ซึ่งถือว่าเป็นการเคลื่อนไหวที่สาธารณะและรัฐเห็นว่าเป็นการเคลื่อนไหวที่ขัดและละเมิดต่อกฎหมาย กลุ่มผู้กระทำการจึงต้องมีวุฒิภาวะสูงและเข้าใจดีถึง การกระทำที่เป็นการประท้วง ว่ามิใช่สิ่งที่ทำด้วยอารมณ์หรือเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เป็นไปเพื่อความยุติธรรม เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม ดังนั้น ผู้เข้าร่วมปฏิบัติการจึงต้องยินดีและยอมรับการลงโทษที่จะเกิดขึ้นตามมาจากการฝ่าฝืนกฎหมาย

Tarrow (ทาร์โรว์) (1999) ; Traugott (ทรอกอตต์) (1995) ; อ้างอิงจาก ประภาส ปิ่นตบแต่ง (2552, หน้า 161-162) ได้กล่าวถึง ตัวอย่างปฏิบัติการของยุทธวิธีขัดขวาง ท้าทายระบบการเมืองปกติด้วยหลักการและแนวทางของการดื้อแพ่งต่อกฎหมายที่สำคัญ 2 วิธี คือ

(1) การเข้าครอบครองทรัพย์สินและทรัพยากร (occupation) เป็นการเคลื่อนไหวด้วยการเข้าไปยึดครองและใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินของรัฐ ทรัพย์สินที่เป็นสาธารณะและรวมถึงทรัพย์สินช่องเอกชนบางอย่าง โดยไม่ได้รับอนุญาตและอาจไม่ถูกต้องตามกฎหมาย นอกเหนือจากนี้ยังเป็น การเคลื่อนไหวที่อาศัยหลักการดื้อแพ่งและไร้ความรุนแรง เพื่อต้องการแสดงให้กลุ่มชนชั้นนำผู้มีอำนาจและสาธารณชนทั่วไปได้ตระหนักถึงความอยุติธรรมความเดือดร้อนต่าง ๆ ที่กลุ่ม/ผู้กระทำการได้รับ อันเนื่องมาจากการถูกกีดกันสิทธิในการเข้าใช้ทรัพย์สินและทรัพยากรจากกฎหมายรวมทั้งนโยบายที่มีอยู่

(2) การปิดล้อมเพื่อขัดขวาง (barricade) เป็นการเคลื่อนไหวด้วยการสร้างเครื่องกีดขวางปิดล้อมพื้นที่หรือสถานที่ ที่เป็นเป้าหมายของการเคลื่อนไหว เพื่อขัดขวางไม่ให้ฝ่ายตรง

ข้ามหรือกลุ่มเป้าหมายเข้าไปดำเนินกิจกรรมตามปกติได้ การสร้างเครื่องกีดขวางอาจใช้วัสดุสิ่งของหรือการใช้ร่างกาย และการรวมกลุ่มของผู้กระทำการเอง อาทิเช่น การปิดล้อมโรงงาน การปิดถนน การปิดล้อมมหาวิทยาลัย เป็นต้น ภายใต้บริบทของสังคมประชาธิปไตยในปัจจุบัน การสร้างเครื่องกีดขวางและ การทำการปิดล้อมสถานที่ มีวัตถุประสงค์เพื่อท้าทายต่ออำนาจในการจัดการของฝ่ายรัฐ ชนชั้นนำและ ทุนนิยม ประเด็นสำคัญเป็นการปิดกั้นเพื่อขัดขวางในทางสาธารณะมากกว่าพุ่งเป้าไปที่เป้าหมายเฉพาะ กลุ่มขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่เลือกใช้ยุทธวิธีการขัดขวาง ท้าทายต่อกฎหมายและกฎระเบียบของสังคมที่มีอยู่ จะสามารถสร้างพลังรวมทั้งประสิทธิภาพในการเคลื่อนไหวได้มากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในการสร้างกระบวนการให้มีความต่อเนื่องและสามารถปรับหรือยืดหยุ่นการเคลื่อนไหวไปตามสถานการณ์การขับเคลื่อนของฝ่ายตรงข้าม ทั้งในสถานการณ์ที่ฝ่ายตรงข้ามเข้าควบคุมการเคลื่อนไหวเอาไว้ได้ เมื่อต้องเผชิญกับการคำเนินการปราบปราม และการตอบโต้ด้วยวิธีการหรือองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อที่จะรักษาสมดุลทางอำนาจของการต่อรองที่ได้จากการปฏิบัติการท้าทายและขัดขวางต่อระบบการเมืองปกติไว้ รวมทั้งเพื่อป้องกันการแทรกแซงการเข้าขัดขวาง การบ่อนทำลายการเคลื่อนไหวจากฝ่ายตำรวจและจากชนชั้นนำได้ ดังนั้น เพื่อให้อำนาจ การท้าทายต่อฝ่ายตรงข้ามคงอยู่ Mc Adam (1982 อ้างอิงจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2552, หน้า 47) เสนอว่า จึงจำเป็นที่ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมจะต้องมีการจัดตั้งการเคลื่อนไหวที่เข้มแข็ง มีกฎระเบียบขององค์กรที่ชัดเจน สมาชิกมีความยึดมั่นผูกพันต่อแนวทางการเคลื่อนไหวสูง ผู้นำและ แกนนำมีความสามารถ มีความคิดสร้างสรรค์ในการคิดค้นยุทธวิธีการท้าทาย ขัดขวางใหม่ ๆ เพื่อสามารถปรับใช้ได้ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ยุทธวิธีการใช้ความรุนแรง (violence) โดยลักษณะสำคัญเป็นการเคลื่อนไหวที่ทำให้เกิดการบาดเจ็บ ล้มตายและการสร้างความเสียหายให้แก่ทรัพย์สิน รวมถึงการข่มขู่ว่าจะใช้กำลัง โดยผ่านการเคลื่อนไหว เชิงสัญลักษณ์บางอย่างที่แสดงให้เห็นว่า กลุ่ม/ผู้กระทำการ มีความพร้อมที่จะใช้กำลังทันทีหากข้อเรียกร้องไม่ได้รับการตอบสนอง (Tarrow (ทาร์โรว์), 1999; 93-99; อ้างอิงจาก กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2552, หน้า 48)

รูปแบบที่ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในปัจจุบันนิยมใช้และสามารถนำไปสู่ผลสำเร็จได้มาก กว่ายุทธวิธีรูปแบบอื่น ๆ โดยเฉพาะยุทธวิธีตามช่องทางการเมืองปกติ คือ ยุทธวิธีขัดขวาง ท้าทายระบบการเมืองปกติ เนื่องจากเมื่อขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมสามารถข้าถึงช่องทางและทรัพยากรใน สถาบันทางการเมืองปกติได้ การรวมกลุ่มเพื่อกระขัดขวางกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐและสังคมจึงเป็นทรัพยากรและช่องทางเดียว เคลื่อนไหวทางสังคมสามารถเข้าถึงครอบครองและใช้ประโยชน์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของตนได้ Piven and Cloward (ไพเวนและโคลวาร์ด, 1977, หน้า 32; อ้างอิงจาก กาญจน์ สำนวนเข็น, 2552, หน้า 39)

การเคลื่อนไหวด้วยยุทธวิธีขัดขวางและท้าทายต่อระบบการเมืองปกติของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมไทยในปัจจุบัน ถึงแม้จะเป็นการเคลื่อนไหวในระดับที่ถูกต้องตามกฎหมายและสอดคล้องกับบรรทัดฐานของระบบประชาธิปไตยของไทย แต่มักจะถูกกล่าวเหมารวมว่าเป็นการเคลื่อนไหวที่ผิดและละเมิดต่อกฎหมาย ส่วนหนึ่งเป็นเพราะสาธารณชนและรัฐต่างมีความเห็นว่าลักษณะและกิจกรรมของการเคลื่อนไหวโดยการบุกรุกทรัพย์สินของรัฐ การเข้าไปนั่งหรือยืนประท้วง การปิดถนน การเผาหุ่นนักการเมือง การทำพิธีสาปแช่งหรือการชุมนุมประท้วงหน้าทำเนียบรัฐบาลเป็นการคุกคาม เป็นความรุนแรงและขัดต่อหลักกฎหมาย

นอกเหนือจากนี้ ยังเป็นเพราะลักษณะการเคลื่อนไหวและกิจกรรมการเคลื่อนไหวดังกล่าวสาธารณชนไทยไม่คุ้นเคยหรือไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้น ถึงแม้ว่าในความเป็นจริงการเคลื่อนไหวด้วยยุทธวิธีดังกล่าวเป็นการเคลื่อนไหวที่แสดงออกถึงการท้าทายต่อระบบปกติที่มีอยู่ จะเป็นการเคลื่อนไหวโดย สันติวิธี เคลื่อนไหวอย่างสงบ ไร้ความรุนแรงและเป็นการเคลื่อนไหวตามสิทธิของการชุมนุมประท้วง รวมทั้งสิทธิในการไม่เชื่อฟังรัฐตามที่ตราไว้ในรัฐธรรมนูญก็ตาม (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2549, หน้า 23)

3.3.2 การตระหนักรู้ร่วมกันของสมาชิกและการพัฒนาจิตสำนึกในการต่อสู้

Mc Adam (แมค อดัม,1982; อ้างอิงจาก ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552, หน้า 37) ได้เพิ่มเติม "การปลดปล่อย การตระหนักรู้" (cognitive liberation) ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะนำสู่การเกิดจิตสำนึกของการลุกขึ้นสู้ (insurgent consciousness) ในการต่อสู้ร่วมกันให้เกิดขึ้นในตัวสมาชิกขึ้นมาใน การอธิบายจากเหตุการณ์และกระบวนการเปลี่ยนแปลงบริบทโดยรอบของสังคมกลายเป็นโครงสร้างโอกาสทางการเมืองที่เอื้อต่อขบวนการทางสังคม ซึ่งได้ก่อให้เกิดสภาวะไร้เสถียรภาพทางการเมือง (political instability) นำไปสู่การสั่นคลอนสัมพันธภาพอำนาจแบบเดิมและยังส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพทางอำนาจแบบใหม่ ซึ่งช่องว่างและระหว่างทางอำนาจก่อให้เกิดการพัฒนาความสามาในการต่อรองรวมทั้งเปิดช่องทางเพื่อท้าทายกับฝ่ายที่เผชิญหน้า

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาบนฐานของทฤษฎีการระคมทรัพยากรจะพบกับประเด็นที่นำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรในการระคมทรัพยากร คือ การทำให้กลุ่มคนนอกวงขอบระบบการเมืองปกติเกิดการตระหนักรู้ร่วมกัน ถึงโอกาสที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงและเกิดการเปลี่ยนผ่านทางด้านจิตสำนึก พฤติกรรมจนทำให้กล้าที่จะออกมาเคลื่อนไหวท้าทาย ดังนั้น การปรากฏตัวและการพัฒนาของขบวนการทางสังคมจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับการไร้เสถียรภาพทางการเมือง ในทางตรงกันข้ามความไม่เสถียรภาพกลับทำให้ความเข้มแข็งของกลุ่มคนนอกวงขอบระบบการเมืองปกติเพิ่มมากขึ้น

3.3.3 โครงสร้างโอกาสทางการเมือง (political opportunity structure)

เหตุการณ์หรือกระบวนการทางสังคมในระดับกว้าง ที่มีผลต่อโครงสร้างหรือสถาบันทางการเมือง ซึ่งลงรากปักฐานในระบบการเมืองปกติขณะนั้นอยู่ในสภาพที่มีการเปลี่ยนแปลงใน โอกาส

ทางการเมืองที่เอื้อหรือไม่เอื้อต่อขบวนการเคลื่อนไหว ทฤษฎีกระบวนการทางการเมืองมองว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นอุตสาหกรรม (industrialization) หรือกระบวนการเปลี่ยนแปลงไปสู่ ความเป็นเมือง (urbanization) เป็นเพียงปัจจัยแวดล้อมที่หนุนเสริมหรือส่งผลทางอ้อมให้เกิดการลุกขึ้นสู้เท่านั้น โดยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างโอกาสทางการเมืองที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรคต่อการกระทำรวมหมู่ของกลุ่มคนนอกวงขอบระบบการเมืองปกติและการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างโอกาสทางการเมืองนี้มีลักษณะแบบสั่งสม ค่อยเป็นค่อยไปมากกว่าการเกิดขึ้นแบบฉับพลันเหมือนเช่นมุมมองของทฤษฎีพฤติกรรมรวมหมู่ (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552, หน้า 97-98)

สาเหตุที่กระบวนการเปลี่ยนแปลงได้กลายเป็นโครงสร้างโอกาสทางการเมืองที่เอื้อต่อขบวนการทางสังคม เพราะก่อให้เกิดสภาวะไร้เสถียรภาพทางการเมือง (political instability) นำไปสู่การสั่นคลอนสัมพันธภาพทางอำนาจแบบเดิมและก่อให้เกิดสัมพันธภาพทางอำนาจแบบใหม่ เป็นการลดช่องว่างและระยะห่างทางอำนาจ เกิดพัฒนาการในการต่อรองเปิดช่องทางในการท้าทายกับฝ่ายที่เผชิญหน้า นอกเหนือจากนี้ยังเพิ่มต้นทุนสำหรับการปราบปรามควบคุม และทำลายขบวนการทางสังคมให้กับฝ่ายที่เผชิญหน้าด้วย (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552, หน้า 98)

ดังจะเห็นได้ว่า เมื่อพิจารณาบนฐานของทฤษฎีการระดมทรัพยากรยังจะพบประเด็นสำคัญ คือการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรในการระดมทรัพยากร กล่าวคือ ทำให้กลุ่มคนนอกขอบระบบการเมืองปกติเกิดการตระหนักรู้ร่วมกันถึงโอกาลที่จะเกิดจาก การเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ และเกิดการเปลี่ยนผ่านทางด้านจิตสำนึกและพฤติกรรมจนกล้าพอที่จะออกมาเคลื่อนไหวท้าทาย ดังนั้น การปรากฏตัว การพัฒนาของขบวนการทางสังคมจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับการไว้เถียรภาพทางการเมือง หากแต่ความไม่เสถียรภาพมีผลทำให้ความเข้มแข็งของกลุ่มคนนอกวงขอบระบบการเมืองปกติเพิ่มมากขึ้น (ประกาส ปิ่นตบแต่ง, 2552, หน้า 98-99)

3.3.4 ตัวชี้วัดโครงสร้างโอกาสทางการเมือง

Tarrow (ทาร์โรว์) (1991) เสนอว่า แนวคิดวิเคราะห์ โครงสร้างโอกาสทางการเมืองได้พัฒนามาจากงานศึกษาของ Lipsky (ลิปสกี้) (1968) และพัฒนาจนเป็นตัวแบบในการวิเคราะห์ที่ชัดเจนมากขึ้นในสดวรรมที่ 1970 ซึ่งมีขบวนการทางสังคมปรากฏตัวขึ้นอย่างกว้างขวาง Tarow (ทาร์โรว์) (1991) โดยมีนิยามตัวชี้วัดโครงสร้างโอกาสทางการเมืองในเชิงปฏิบัติการ ไว้ 4 ประการ (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552, หน้า 101) คือ

(1) ระดับการเปิดหรือปิดของระบบการเมือง (degree of openness or closure of polity)

(2) เสถียรภาพหรือความไร้เสถียรภาพของระเบียบทางการเมือง (stability or instability of political alignments)

(3) การมีหรือไม่มีพันธมิตรและกลุ่มสนับสนุน (presence absence of allies and support groups)

(4) การแตกแยกในหมู่ชนชั้นนำหรือความอดกลั้นผ่อนปรนหรือไม่ของชนชั้นนำต่อการเคลื่อนไหวประท้วง (divisions within the elite or its tolerance or intolerance of protest)

ต่อมา Tarrow (ทาร์โรว์) (1999) พัฒนาและเพิ่มการอธิบายตัวชี้วัดโครงสร้างโอกาสทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อขบวนการทางสังคม (ประกาส ปิ่นตบแต่ง, 2552, หน้า 101) ดังนี้

(1) โอกาสระดับพื้นฐาน (fundamental opportunity) ซึ่งค่อนข้างเปลี่ยนแปลงได้ยาก อาทิ ธรรมชาติและโครงสร้างของระบบการเมือง ความเข้มแข็งและความอ่อนแอของรัฐ ความสามารถของรัฐ รูปแบบการปราบปราม

(2) โอกาสที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน (immediate opportunity) และเปลี่ยนแปลงได้ง่าย อาทิ การเพิ่มขึ้นของระดับการเข้าถึง ระบบและพื้นที่การตัดสินใจทางการเมือง การจัดระเบียบทางการเมือง ความขัดแย้งหรือการแตกแยกในหมู่ชนชั้นนำทางการเมืองพันธมิตรที่มีอิทธิพล การปราบปรามและ การส่งเสริมขบวนการ เป็นต้น

ลงโดย Kitschelt (คิทเชลท์, 1986; อ้างอิงจาก ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552, หน้า 104-105) ได้จำแนกเงื่อนไขโครงสร้างเชิงสถาบันออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนแรก โครงสร้างเชิงสถาบันในระบบการเมืองที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยนำเข้า (input) ได้แก่ พรรคการเมืองในแบบพรรคมวลชน สมรรถนะของฝ่ายนิติบัญญัติในการพัฒนา และควบคุมน โยบายอย่างเป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร ความเป็นพหูของตัวเชื่อมหรือสื่อกลางระหว่างกลุ่มผลประ โยชน์กับกลไกการบริหาร (executive branch) และความเป็นไปได้ของสร้างพันธมิตรทางนโยบาย (เช่น กลไกเพื่อรวบรวมความต้องการหรือข้อเรียกร้อง) ซึ่งเงื่อนไขโครงสร้างเชิงสถาบันที่กล่าวมานี้เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญของระบบเปิด (openness) หรือ โอกาสทางการเมืองที่เปิดสำหรับขบวนการทางสังคม

ส่วนที่สอง เงื่อนไขโครงสร้างสถาบันที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์หรือปัจจัยออก (output) คือ สมรรถนะของระบบการเมืองในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งตัวชี้วัดของความเป็นระบบเปิด คือ ลักษณะกลไกของรัฐที่มีการกระจายอำนาจหรือมีลักษณะการรวมศูนย์ต่ำ ระบบราชการที่ไม่เข้มแข็ง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ไม่มีลักษณะแบบรัฐราชการ

ในหลายกรณีศึกษาได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยทางโครงสร้างเชิงสถาบันในแง่มุมของโครงสร้างอำนาจรัฐ โดยประกอบด้วยสมมติฐานที่สำคัญคือ (1) ซึ่งระบบการเมืองเปิดมากเท่าใด ย่อมทำให้อำนาจการตัดสินใจทางการเมืองมีลักษณะกระจายและมีการถ่วงดุลอำนาจระหว่างสถาบันทางการเมืองกับกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม (2) ยิ่งมีชนชั้นนำและ/หรือตัวกระทำการทางการเมืองที่มีลักษณะ

หลากหลายและ มีส่วนแบ่งทางอำนาจร่วมกันมากเท่าใด ยิ่งเปิดโอกาสให้ขบวนการทางสังคมสามารถเข้าถึงระบบการเมืองปกติมากยิ่งขึ้น

องค์ประกอบที่สาม ยุทธศาสตร์เชิงโครงสร้างที่คำรงอยู่ (prevailing structure) คือ ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และท่าทีของชนชั้นนำหรือผู้มีอำนาจหน้าที่ทางการเมือง ซึ่งมีผลต่อปฏิบัติการของขบวนการทางสังคม โดยดำเนินการผ่านกลไกกฎหมาย นโยบายที่เป็นทางการและปฏิบัติการที่เป็นการคำเนินการที่ไม่เป็นทางการหรือไม่ผ่านช่องทางในระบบการเมืองปกติ

ทฤษฎีกระบวนการทางการเมืองเชื่อว่า ขบวนการทางสังคมเคลื่อนตัวอย่างซ้ำ ๆ ภายใต้บริบททางวัฒนธรรมทางการเมืองและระบบการเมือง Kriesi (กรีซี) (1995; อ้างอิงจากประภาส ปั่นตบแต่ง, 2552 หน้า 107 - 109) ได้จำแนกวัฒนธรรมของรัฐในการเผชิญหน้ากับขบวนการทางสังคมออกเป็น 2 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

วัฒนธรรมแบบกีดกัน ขัดขวางและปราบปราม (exclusive) มีการเผชิญหน้าแบบแยกขั้ว แบ่งฝึกแบ่งฝ่าย โดยรัฐมองขบวนการทางสังคมเป็นฝ่ายตรงข้าม ขบวนการทางสังคมจึงถูกให้อยู่นอกระบบทางการเมืองปกติ จึงเป็นผลให้รัฐมีปฏิสัมพันธ์กับขบวนการทางสังคมในลักษณะการปราบปราม และเผชิญหน้ากันอย่างรุนแรง

วัฒนธรรมแบบยอมรับปรับร่วม (inclusive) รัฐมองการเคลื่อนไหวทางสังคมว่าเป็นเรื่องปกติในการแสดงออกทางการเมือง จึงเป็นผลทำให้รัฐมีปฏิสัมพันธ์กับขบวนการทางสังคมในรูปแบบของ การยอมรับเข้าสู่ระบบการเมืองปกติ โดยเปิดช่องทางในระบบต่าง ๆ ให้กับการขับเคลื่อน

องค์ประกอบที่สี่ โครงสร้างพันธมิตร (alliance structures) คือ การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบด้านบริบททางการเมืองในช่วงเวลาหนึ่ง และเปิดกว้างจนทำให้ขบวนการทางสังคมเข้าถึงช่องทางการมีส่วนร่วมในระบบการเมืองปกติได้ รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงวงข่ายทางการเมืองของชนชั้นนำและเป็นอีกหนึ่งโอกาสเพื่อเพิ่มพันธมิตรที่มีศักยภาพหรือที่ทรงอิทธิพลของขบวนการทางสังคม

จากการอธิบายลังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกับงานของ Lipsky (ลิปสกาย) (1970) และ Schumaker (ชูเมกเกอร์) (1975) ที่พบว่า การประท้วงบรรลุเป้าหมาย เพราะได้รับการสนับสนุนจากสังคมโดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ องค์กรท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้ง สื่อมวลชน และกลุ่มคนในชุมชนโดยทั่วไป เฉกเช่นเดียวกับงานศึกพาของ Jenkins and Pemow (เจนกินส์และ เพโมว์, 1977, หน้า 253) ที่ชี้ให้เห็นว่าความสำเร็จของแรงงานในไร่นาขนาดใหญ่ ในฐานะของคนไร้อำนาจ (powerless) ย่อมขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนจากภายนอก แสดงให้เห็นถึงการได้รับสนับสนุนจากชนชั้นนำทางการเมืองระดับชาติ (ประภาส ปั่นตบแต่ง, 2552, หน้า 109)

3.3.5 ฝ่ายต่อต้านขบวนการทางสังคม (counter-movement)

ฝ่ายต่อด้านขบวนการทางสังคม (counter-movement) คือ ขบวนการทางสังคมที่มีความต้องการ ข้อเรียกร้องที่ตรงข้ามกันกับของขบวนการทางสังคม โดยข้อเรียกร้องของฝ่ายต่อค้านมักจะถูกกระตุ้นจากข้อเรียกร้องของขบวนการทางสังคมที่เกิดขึ้นก่อน ดังนั้น ฝ่ายต่อต้านในอีกความหมายหนึ่งจึงมีลักษณะเป็นขบวนการได้กลับ (rcactive movement) ซึ่งมีจุดหมายตรงกันข้ามกับขบวนการ ทางสังคมบุกเบิก (initiative movement) ซึ่งอาจมีลักษณะการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างของสังคม (Social change) หรือเพื่อรักษาสถานะทางสังคมเดิม (status quo)

นอกเหนือจากการนิยามข้างต้นยังมี ฝ่ายต่อต้านอนุรักษ์นิยมด้วย ซึ่งเป็นฝ่ายต่อค้านที่ไม่ได้มุ่งต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางสังคมหรือไม่ได้ต่อด้านเพื่อรักษาสถานภาพเดิม และไม่ใช่ขบวนการที่เผชิญหน้ากับรัฐโดยตรง แต่เป็นฝ่ายต่อต้านที่มุ่งต่อต้านและเผชิญหน้าโดยตรงกับขบวนการทางสังคมที่เกิดขึ้นก่อน และเป็นขบวนการที่มีจุดหมายที่แตกต่างกันและตรงข้ามกันอย่างชัดเจน ฝ่ายต่อด้านลักษณะนี้จึงมีลักษณะเป็น "ขบวนการปรปักษ์" (opposing movement) กับขบวนการทางสังคมบุกเบิกที่เกิดขึ้นมาก่อนหน้า ซึ่งขบวนการปรปักษ์นี้มุ่งที่จะมีการปฏิสัมพันธ์หรือใช้ประ โยชน์จาก โครงสร้างโอกาสทางการเมืองเช่นเดี๋ยวกับขบวนการสังคมบุกเบิก (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552, หน้า 10 -11)

3.3.6 ข้อจำกัด และการกลับมาของมิติวัฒนธรรม

การอธิบายการเกิดขึ้นและการเมืองของขบวนการทางสังคมในระยะต่อมาจึงนำเอามิติทางวัฒนธรรมเข้ามาเสริม เพื่อที่จะไม่ยึดติดอยู่กับมิติองค์การเคลื่อนไหวทางสังคมและมิติการเมืองมากเกินไป โดยเชื่อมโยงมุมมองการระดมทรัพยากรกับมุมมองจิตวิทยาสังคมเข้าด้วยกัน โดยเรียกแนวคิดใหม่นี้ว่า "การสร้างกรอบโครง" (framing) และมีตัวแบบการจัดระเบียบกรอบโครง (frame alignment mode!) กรอบการวิเคราะห์มองว่า ขบวนการทางสังคมเป็นผู้ประกอบสร้างและพัฒนาประเด็นความขัดแย้งทางสังคม ซึ่งเป็นแนวคิดการสร้างกรอบโครงขยายการวิเคราะห์รวมไปถึงกระบวนการสร้าง พัฒนาปกป้อง อัตลักษณ์ เป็นการให้ความสำคัญในมิติด้านวัฒนธรรมในการวิเคราะห์การก่อเกิดขบวนการทางสังคม และเป็นการพัฒนาประเด็นการวิเคราะห์ที่ขยายมาจากทฤษฎีการระดมทรัพยากรเดิม ที่ให้ความสำคัญกับประเด็นทรัพยากรเพื่อการเคลื่อนไหว (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552, หน้า 14-115)

หัวใจสำคัญของแนวคิดการสร้างกรอบโครง คือ ปัญหาความเดือดร้อน (grievance) และการประกอบสร้างทางสังคม (social construcion) หรือ การตีความสังคมใหม่เป็นไม่ตายตัว มีลักษณะเป็นกระบวนการที่ผันแปรไปตามปฏิสัมพันธ์ทางสังคมวิเคราะห์จึงนำเอามิติทางวัฒนธรรมกลับมาวิเคราะห์อีกครั้ง ซึ่งไม่ได้นำมาอธิบายในฐานะปัจจัยเชิงโครงสร้าง แต่เป็นการขยายมิติของ

กระบวนการระดมทรัพยากร ที่ไม่ใช่เงิน แรงงาน และเป็นการระดมการสนับสนุนผ่านการเชื่อมโยงในมิติวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อและทัศนคติ (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552, หน้า 115-116)

แนวคิดนี้จึงมีความเชื่อมโยงกับการศึกษาวิจัยเรื่องความพร้อมของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม กรณีศึกษา กลุ่มเสรีชน จังหวัดอุบลราชธานี โดยชี้ให้เห็นถึงปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่มีผลต่อความสำเร็จ ล้มเหลวของการเคลื่อนไหว จากเหตุการณ์รัฐประหารในปี 2549 จึงเป็นผลให้เกิดกระบวนการทางสังคมต่าง ๆ ขึ้น หนึ่งในนั้นคือกลุ่มเสรีชนอุบล ซึ่งเริ่มเคลื่อนไหวและมีส่วนร่วมมาตั้งแต่ กุมภาพันธ์ 2552 หากระบบการเมืองไม่เปิดหรือการเมืองไม่มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ถึงขบวนการทางสังคมจะมีความพร้อมในองค์กรมากแค่ไหน การขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรมย่อมไม่เกิดขึ้น

สรุปได้ว่า แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการทางการเมือง คือ ปรัชญาเกี่ยวกับการใช้อำนาจอธิปไตย ซึ่งเป็นกระบวนการที่ประกอบไปด้วย การนำเข้า การทำให้เกิดผล และออกมาของผลลัพธ์

3.4 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมือง

รูปแบบยุทธวิธีการการเคลื่อนไหวและการตอสูทางการเมืองภาคประชาชน

การเคลื่อนไหวของกลุมประชาชนตาง ๆ นั้นเกิดจากประเด็นที่หลากหลายมาก แมรูปแบบ การตอสูจะคล้ายกันเปนบางสวน เชน ชุมนุม แสดงกำลังและยื่นขอเรียกร่องตอ รัฐบาล แตที่จริงรูปแบบทิศทางการเคลื่อนไหวไมได่เหมือนกันเสียทีเดียว การที่ถนนทุกสายมุง ตรงมายังผูนำรัฐบาลนั้นเปนผลมาจากระบวนการปกครองที่รวมศูนยอำนาจเขาสูสวนกลาง และความไมพอเพียงของเวทีรัฐสภาในการดูแลประชาชน มากกวา ความเปนเอกภาพของ การเมืองภาคประชาชนเอง การเมืองภาคประชาชนเปน การเคลื่อนไหวอยางมีจิตสำนึกทาง การเมืองของกลุมประชาชนเพื่อลดฐานะครอบงำของรัฐ รวมทั้งเพื่อโอนอำนาจบางสวนมาให ประชาชนใชดูแลชีวิตตนเองโดยตรง การเมืองภาคประชาชนคือปฏิกิริยาตอบโตการใชอำนาจ ของรัฐ และเปนกิจกรรมถวงดุลอิทธิพลการครอบงำของระบบตลาดเสรีในภาคประชาสังคม ดังนั้นผูเขียนไดสังเคราะหรูปแบบวิธีการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชนผานผลงาน วิชาการของชัยวัฒน สถาอานันท (2549) ประภาส ปนตบแตง (2552) เสกสรร ประเสริฐกุล, (2553) การเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนแบงออกเปน 8 รูปแบบวิธีการดวยกัน ไดแก่

1. การเคลื่อนไหวการร้องทุกข์ : เป็นร้องเรียนหรือเรียกร้องให้รัฐเข้ามาแก้ไขปัญหาที่ไม่ได้รับ การเหลียวแล เช่น กรณีแม่ใหญ่ใฮ ขันจันทา ร่วมกับสัชชาคนจน และเอ็นจีโอกลุ่มต่าง ๆ ประท้วงเขื่อนห้วยละห้าท่วมที่นาทำกินนาน 27 ปี เป็นต้น

2. การเคลื่อนไหวที่มุ่งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ : ซึ่งมักเป็นทิศทางการเคลื่อนไหวของปัญญาชนและองค์กรประชาชนในเมืองมากกว่าระดับรากหญ้า ไม่ใช่เจ้าของปัญหาโดยตรงแต่

ห่วงใยผลประโยชน์ส่วนรวมและเรื่องถูกผิดในบ้านเมือง การเคลื่อนไหวที่โดดเด่น เช่น การต่อต้านพฤติกรรมทุจริตในการจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ การต่อต้านคอร์รัปชั่น เป็นต้น

3. การประท้วงอำนาจรัฐและการเรียกร้องให้ถ่ายโอนอำนาจที่รัฐเคยมีมาเป็นของประชาชนซึ่งมักเกิดจากการตัดสินใจของรัฐที่ส่งผลถึงประชาชน โดยเฉพาะคนในท้องถิ่นในโครงการต่าง ๆ จนเกิด การยืนยันว่าควรให้ชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจหรือมีส่วนร่วมเห็นชอบด้วย เช่น กรณีร่าง พ.ร.บ.ป่าชุมชน การต่อต้านโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังถ่านหินที่บ่อนอก-หินกรูด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การคัดค้านโครงการวางท่อก๊าซไทย มาเลเซียของประชาชนอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา การประท้วงนโยบายแปรรูปรัฐวิสาหกิจของสหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิต และสมาพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ ฯลฯ

4. การร่วมมือเชิงวิพากษ์กับรัฐ (critical cooperation) หรือความผูกพันในเชิงสรรค์เพื่อเบียดแย่งพื้นที่ในกระบวนการใช้อำนาจมาเป็นของประชาสังคม ซึ่งก้ำกึ่งระหว่างการถ่วงดุลกับการร่วมมือคือเป็นการเคลื่อนไหวที่พยายามหาทางถ่ายโอนอำนาจบางด้านของรัฐมาสู่ประชาชน ด้วยการเน้นความสามารถในการดูแลประชาชนมากกว่าการประท้วงหรือการเผชิญหน้ากับรัฐโดยตรง เช่น คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชนและเอ็นจีโอที่อยู่ในเครือข่ายของสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา หรือแนวทางการเคลื่อนไหวสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขาของหมอประเวศ วะสี เป็นต้น

5. การร่วมมือแก้ไขวิกฤต (citical cooperation) กับรัฐหรือความผูกพันในทางสร้างสรรค์ (constructive engagement) เพื่อเบียดแย่งพื้นที่ในกระบวนการใช้อำนาจมาเป็นของประชาชน ตัวอย่างเช่น ในระหว่างที่ชาวบ้านรอคำตอบในการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินตามที่ชาวบ้านได้ยื่นหนังสือขอให้หน่วยงานของรัฐช่วยแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้อย่างเป็นทางการเมืองถึงนายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรืออาจถึงรัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องแล้วนั้น ในการเคลื่อนไหวของชาวบ้านและแกนนำที่ประสบปัญหานี้อาจจะขับเคลื่อนให้เกิดเวทีพบปะกันระหว่างชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อนเกี่ยวกับที่ดินทำกินในพื้นที่นั้นหรือต่างพื้นที่มาพบปะกันเพื่อหารูปแบบ หาช่องทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน บางเวทีในการพบปะกันอาจจะเชิญนักวิชาการ หัวหน้าหน่วยงานที่เป็นคู่กรณีปัญหาที่ดินทำกินในพื้นที่นั้น ร่วมถึงนายอำเภอตัวแทนผู้ว่าราชการจังหวัดเข้ามาร่วมกันจัดเวทีพูดคุยหาทางออกในการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของพื้นที่นั้นร่วมกันขั้นตอนนี้ชาวบ้านจะเริ่มยืดหยุ่นโอนอ่อนผ่อนตามกฎหมายที่บังคับใช้เกี่ยวกับที่ดินทำกินในพื้นที่นั้น คือชาวบ้านจะเริ่มยอมรับความจริง เกี่ยวสิทธิในที่ดินทำกินของตนตามกฎหมายกำหนด เช่น เดิมรูปแบบความต้องการในการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของชาวบ้านในพื้นที่นั้นอาจจะต้องการให้รัฐคืนที่ดินทำกินให้และออกเอกสารสิทธิใน การถือครองที่ดินทำกินให้กับตนเองตามจริงในสภาพพื้นที่ดินนั้น ๆ ซึ่งเป้าหมายสูงสุดคือ โฉนด, น.ส.3, น.ส.3ก, น.ส. 3ข, หรือเอกสารสิทธิการถือครองที่ดินทำกินในที่ดินอื่น ๆ ตามลำดับในเวทีพบปะกันนี้ชาวบ้านอาจจะยินยอมให้พื้นที่ดิน

ของตนเป็นที่ดินของราชพัสดุหอรูปแบบอื่นและตนเองยินยอมเช่าในราคาถูกก็จะน้อมรับชะตากรรมแบบนี้ ดีกว่าตนเองไม่มีที่ดินทำกินและที่อาศัยเลย นอกจากนี้ในขั้นตอนนี้อาจจะพัฒนาไปถึง การร่วมกันเขียนกฎหมาย หรือมอบหมายให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ร่างกฎหมายเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของพื้นที่นั้นขึ้น และนำเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้เกิดกระบวนการพิจารณากฎหมายออกมาบังคับใช้ต่อไป เพื่อการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินอย่างยั่งยืนในอนาคต

6. อารยะขัดขืน (Civil disobedience) คือ การคัดค้านรัฐด้วยสันติวิธี เป็นสิ่งที่ชอบด้วยเหตุผลรองรับ (Justifled) เพราะการใช้ CIMI Disobedience มิได้มุ่งเปลี่ยนแปลงแย่งชิงอำนาจ แต่ต้านอำนาจรัฐด้วยการมุ่งเปลี่ยนแปลง "บางสิ่ง" ในกฎหมายหรือนโยบายของรัฐที่ไม่เป็นธรรม (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2559) อารยะขัดขืนหรือการดื้อแพ่ง มีหลักการสำคัญคือการกระทำที่ฝ่าฝืนและต่อต้านกฎหมายโดยสันติวิธี เป็นการ กระทำในเชิงศีลธรรม เป็นการประท้วงหรือคัดค้านคำสั่งกฎหมายของผู้ปกครองที่อยุติธรรม หรือเป็นการต่อต้านการกระทำของรัฐบาลที่ประชาชนไม่เชื่อฟังรัฐ เป็นการแสดงความไม่เห็นด้วยกับระบบ เป็นความชอบของการเมืองแบบไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นการเรียกร้องสิทธิใหม่ ๆ ที่ถูกเก็บกดปิดกั้นไว้ เพื่อผลในการสร้างกระแสประชามติให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและแก้ไขกฎหมาย (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2546)

7. การสานเสวนา (deliberation) คือการสานเสวนาเพื่อชั่งน้ำหนักดูไม่ใช่การโต้แย้งสนทนาพูดคุยกัน มุ่งเพื่อจะสร้างความเข้าใจกันในประเด็นการสนทนานั้น ๆ ก่อนและต่อจากนั้นจะทำการสานเสวนาหาทางออก (deliberation) เพื่อหาการตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับการสร้างความเข้าใจร่วมกัน ซึ่งสามารถเห็นได้จากคำกล่าวที่ได้มาจากผู้เข้าร่วมเวทีสานเสวนา โดยในการสานเสวนาหาทางออกจะมีผู้ดำเนินการอภิปราย (moderators) ที่มีความเป็นกลางปราศจากอคติหรือไม่ได้เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) ในประเด็นการสานเสวนาหาทางออกนั้นข้อควรระวังในการสานเสวนาหาทางออก คือ ถ้าประชาชนเชื่อว่าการสานเสวนามีความลำเอียง หรือถูกกำหนดในโครงสร้างให้ไปสู่ข้อสรุปที่ได้กำหนดไว้เรียบร้อยแล้ว พวกเขาก็จะไม่ร่วมในเวทีอย่างเอาจริงเอาจัง เขาก็จะไม่ลงทุนลงแรงของเขาในเวทีการสานเสวนานั้น ๆ ทั้งนี้ สามารถกล่าวสรุปได้ง่ายคือการสานเสวนาหาทางออก (deliberation) จะเริ่มต้นด้วยการไออาล็อก (dialogue) โดยมีผู้ดำเนินการอภิปราย (moderators) ที่เป็นกลางเป็นผู้เปิดประเด็น การสนทนาทั่ว ๆ ไป เพื่อสร้างบรรยากาศเป็นกันเองและเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันของผู้เข้าร่วมสานเสวนาต่อจากนั้นจะเริ่มต้นการเปิดประเด็นกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมสานเสวนาหาทางออกได้อธิบายถึงประเด็นที่กำลังพิจารณากันว่า มีผลกระทบต่อพวกเขาแต่ละคนอย่างไร และควรมีทางออกอย่างไร แล้วตามด้วยชุดคำถามที่ได้กล่าวมาข้างต้นจึงจะได้ข้อสรุปของการสานเสวนาหาทางออกในครั้งนั้น

8. ความสามารถในการเจรจาต่อรอง คือการเจรจาต่อรองของประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (จุมพล หนิมพานิช, 2554; Fischer, Miller,& Sidney, 2007) ตัวอย่างเช่นการแก้ไขปัญหา

เกี่ยวกับที่ดินทำกินในแต่ละพื้นที่โดยพื้นฐานของความสามารถในการเจรจาต่อรองมาจากบุคลิกภาพของผู้เจรจาต่อรอง ที่มุ่งมั่นเอาจริงเอาจัง พูดจาฉะฉาน มาจากความรู้ ความสามารถของผู้เจรจาต่อรอง ซึ่งความรู้ความสามารถนี้มักจะมาจากความรู้ความเข้าใจของผู้เจรจาต่อรองเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน สิทธิในชุมชน รวมถึงกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินทำกินและมาจากสถานะอำนาจและทรัพยากรที่สนับสนุน ทั้งจำนวนคน จำนวนเงิน และทรัพยากรอื่น ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการเจรจาต่อรอง ทั้งนี้ สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งเสริมสนับสนุนผู้เจรจาต่อรองให้มีความสามารถในการเจรจาต่อรองอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นความสามารถในการเจรจาต่อรองกับหน่วยงานที่เป็นคู่กรณีปัญหาเกี่ยวกับที่ดินทำกินหรือบุคคลหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้กับประชาชนในแต่ละพื้นที่เพื่อให้ตนเองได้อยู่อาศัยทำกินในที่ดินของตนเองต่อไปหรืออาจจะรวมถึงการได้มาซึ่งเอกสารสิทธิในที่ดินทำกินหรือ การรักษาผลประโยชน์ในที่ดินของชาติหรือผลประโยชน์ของหน่วยงานของรัฐร่วมกัน

สรุปได้ว่า แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมือง คือ การเคลื่อนไหวของกลุมประชาชนเกิดจากประเด็นต่าง ๆ การเคลื่อนไหวจะมีรูปแบบ เชน การชุมนุม การแสดงกำลังและยื่นขอเรียกรองตอรัฐบาล โดยภาคประชาชนดำเนินการเอง การเมืองภาคประชาชนเปนการเคลื่อนไหว อยางมีจิตสำนึกทาง การเมืองของกลุม ประชาชนเพื่อลดฐานะครอบงำของรัฐ สามารถดำเนินการได้ 8 รูปแบบ ดังนี้ การเคลื่อนไหวการร้องทุกข์ การเคลื่อนไหวที่มุ่งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การประท้วงอำนาจรัฐและการเรียกร้องให้ถ่ายโอนอำนาจ การร่วมมือเชิงวิพากษ์กับรัฐ การร่วมมือแก้ไขวิกฤต อารยะขัดขืน การสานเสวนา ความสามารถในการเจรจาต่อรอง

3.5 แนวคิดเกี่ยวกับการวางตัวเป็นกลางทางการเมืองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ความเป็นกลางทางการเมือง (Political Neutrality) ระบบราชการนั้นมีการกำหนดอย่างชัดเจนว่าข้าราชการจะต้องวางตัวเป็นกลางทางการเมือง โดยมีข้อกำหนดไว้ว่าข้าราชการประจำไม่สามารถที่จะเป็นกรรมการพรรคการเมือง และในกรณีที่ข้าราชการประจำจะลงสมัครรับเลือกตั้งจะต้องลาออกจากการเป็นข้าราชการประจำเสียก่อน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ข้าราชการประจำถูกแทรกแซงจากอิทธิพลของพรรคการเมือง ซึ่งทำให้การปฏิบัติงานของข้าราชการประจำมีความโน้มเอียงไปในทิศทางที่จะเอื้อผลประโยชน์ต่อพรรคการเมือง แทนที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนต่อส่วนรวม

สถานการณ์ความเคลื่อนไหวทางการเมืองช่วงที่ผ่านมาในประเทศไทยนั้น ร้อนแรงและเริ่มมีบทบาทมากขึ้นเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เปิดโอกาสให้สิทธิเสรีภาพ แก่ประชาชนชาวไทยได้มีส่วนร่วมทางการเมืองได้หลายช่องทาง อาทิเช่น เสรีภาพในการแสดง ความคิดเห็น สิทธิเสรีภาพในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจาก อาวุธ เป็นต้น ทำให้ปัจจุบัน เราสามารถเห็นการใช้สิทธิเสรีภาพเหล่านั้นในลักษณะที่เป็น

รูปธรรมตามหน้าจอ โทรทัศน์หรือสื่อสิ่งพิมพ์ได้บ่อยครั้ง เช่น การชุมนุมเรียกร้องทางการเมืองการนำดอกไม้หรือสิ่งของไปให้กำลังใจแก่พรรคการเมืองหรือนักการเมืองบางกลุ่ม การแสดงความคิดเห็น/วิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องทางการเมือง

ในฐานะที่เป็นข้าราชการ จึงมีข้อน่าคิดว่าข้าราชการจะสามารถใช้สิทธิเสรีภาพดังกล่าวข้างต้นเช่นเดียวกับประชาชนชาวไทยคนอื่น ๆ ได้หรือไม่เพียงใด และจะถือเป็นความผิดวินัยหรือไม่

ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มีบทบัญญัติที่ให้สิทธิเสรีภาพและกำหนด ขอบเขตแนวทางการปฏิบัติตัวแก่ข้าราชการพลเรือนในเรื่องทางการเมืองไว้เช่นเดียวกันกล่าวคือ

มาตรา 43 กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนสามัญมีเสรีภาพในการรวมกลุ่ม แต่ทั้งนั้นต้องไม่กระทบ ประสิทธิภาพในการบริหารราชการแผ่นดินและความต่อเนื่องในการจัดทำบริการสาธารณะและต้องไม่มี วัตถุประสงค์ทางการเมือง

มาตรา 81 กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ

บทบัญญัติข้างต้นมีแนวคิดมาจากการที่ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยตาม รัฐธรรมนูญ ข้าราชการพลเรือนซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานของประเทศ จึงจำเป็นที่จะต้องเป็นผู้เลื่อมใสและ สนับสนุนการปกครองในระบบดังกล่าว เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปได้อย่างงเรียบร้อย และจะส่งผลให้ ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า ซึ่งการสนับสนุนในความหมายนั้นคือการส่งเสริมเสริมสร้าง หรือไม่คัดค้านการกระทำที่จะเป็นความผิดฐานไม่สนับสนุนการปกครองระบอบดังกล่าว ได้แก่ การกระทำในทางคัดค้าน ต่อต้านหรือเป็นปรปักษ์

มาตรา 82 (9) กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องวางตัวเป็นกลางทางการเมือง

มาตรานี้เป็นข้อกำหนดวินัยที่บัญญัติขึ้นมาโดยมีเจตนารมณ์ให้ข้าราชการประจำมีความเป็นกลางทาง การเมือง โดยเฉพาะในการปฏิบัติหน้าที่ราชการและในการปฏิบัติการอื่น ๆ ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับประชาชน แต่ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิข้าราชการประจำในการที่จะเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

นอกจากนั้นข้าราชการยังต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักคณะรัฐมนตรีว่า ด้วยมารยาททางการเมืองของ ข้าราชการพลเรือน ลงวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2499 ที่กำหนดไว้ว่า ข้าราชการพลเรือนจะนิยมหรือเป็นสมาชิกในพรรคการเมืองใด ๆ ที่ต้องโดยชอบด้วยกฎหมาย และจะไปในการประชุมของพรรคการเมืองนั้น เป็นการ ส่วนตัวก็ได้แต่ในทางที่เกี่ยวกับ ประชาชนและในหน้าที่ราชการจะต้องกระทำตัวเป็นกลาง ปฏิบัติตาม นโยบายของรัฐบาลโดยไม่คำนึงถึงพรรคการเมือง และต้องไม่กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้าม ดังต่อไปนี้

(1) ไม่ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองใด ๆ เว้นแต่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภท 2 หรือ ข้าราชการการเมือง

(2) ไม่ใช้สถานที่ราชการในกิจการทางการเมือง

(3) ไม่วิพากษ์วิจารณ์การกระทำของรัฐบาลให้ปรากฏแก่ประชาชน

(4) ไม่แต่งเครื่องแบบราชการไปร่วมประชุมพรรคการเมือง หรือไปร่วมประชุมในที่สาธารณสถานใด ๆ อันเป็นการประชุมที่มีลักษณะทางการเมือง

(5) ไม่ประดับ เครื่องหมายพรรคการเมืองในเวลาสวมเครื่องแบบราชการหรือในเวลาราชการหรือ ในสถานที่ราชการ

(6) ไม่แต่งเครื่องแบบของพรรคการเมืองเข้าไปในสถานที่ราชการ

(7) ไม่บังคับให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือประชาชนเป็นสมาชิกในพรรคการเมืองใดและไม่กระทำการในทางให้คุณให้โทษ เพราะเหตุที่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาหรือประชาชนนิยมหรือเป็นสมาชิกใน พรรคการเมืองใดที่ตั้งขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมาย

(8) ไม่ทำการขอร้องให้บุคคลใดอุทิศเงินหรือทรัพย์สินเพื่อประโยชน์แก่พรรคการเมือง

(9) ไม่โฆษณาหาเสียงเพื่อประโยชน์แก่พรรคการเมือง หรือแสดงการสนับสนุนพรรคการเมืองใด ๆ ให้เป็นการเปิดเผยในที่ประชุมพรรคการเมือง และในที่ที่ปรากฏแก่ประชาชน หรือเขียน จดหมายหรือบทความไปลงหนังสือพิมพ์หรือพิมพ์หนังสือหรือใบปลิวซึ่งจะจำหน่ายแจกจ่าย ไปยังประชาชนอันเป็นข้อความที่มีลักษณะของการเมือง

(10) ไม่ปฏิบัติหน้าที่แทรกแซงในทางการเมือง หรือใช้การเมืองเป็นเครื่องมือเพื่อกระทำกิจการต่าง ๆ อาทิ วิ่งเต้นติดต่อกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือพรรคการเมืองเพื่อให้นำร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติเสนอสภาฯ หรือตั้งกระทู้ถามรัฐบาล

(11) ในระยะเวลาที่มีการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่แสดงออกโดยตรงหรือโดยปริยาย ที่จะเป็นการช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง และในทางกลับกัน ไม่กีดกันตำหนิติเตียน ทับถมหรือให้ร้ายผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ข้าราชการผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนระเบียบนี้กระทำผิดวินัยฐานไม่ถือและปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ จากข้างต้นแสดงให้เห็นว่าในเรื่องทางการเมืองนั้น ข้าราชการ ก็เหมือนสวมหมวกสองใบ ใบหนึ่งก็คือในฐานะเป็นประชาชนคนไทยคนหนึ่งมีสิทธิเสรีภาพในการเลือกที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับเรื่องการเมือง ภายใต้บทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญที่ให้ไว้ส่วนหมวกอีกใบหนึ่งที่สวมนั้นก็คือในฐานะของข้าราชการ ซึ่งจะถูกจำกัดบทบาทหน้าที่ไว้บางประการ ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับฐานะความเป็น ข้าราชการ ดังนั้นในเรื่องนี้ผู้เขียนจึงเห็นว่าข้าราชการยังคงสามารถใช้สิทธิเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญให้ไว้ ได้เฉกเช่นเดียวกับประชาชนคนไทยทั่ว ไป เพียงแต่พฤติกรรมหรือการกระทำบางอย่างก็อาจต้องใคร่ครวญ ดูเสียหน่อยก่อนว่าเหมาะสมหรือไม่ โดยเฉพาะในกรณีเป็นการปฏิบัติ

หน้าที่ราชการหรือใน การปฏิบัติกา อื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ก็จะต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ

ดังนั้น หากถามว่าข้าราชการที่กระทำการต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องทางการเมือง จะมีความผิดวินัยหรือไม่ก็จะต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงว่าพฤติกรรมการปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือในการปฏิบัติการอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ของข้าราชการผู้นั้นเป็นการกระทำในฐานะใด ประชาชนหรือข้าราชการและลักษณะการกระทำนั้นเหมาะสมกับการเป็นข้าราชการหรือไม่ เพราะไม่เช่นนั้นแล้ว นอกจากจะถือเป็นความผิดวินัยฐาน ไม่วางตัวเป็นกลางทางการเมืองตามมาตรา 82 (9) แล้ว อาจเป็นความผิดวินัยฐานไม่รักษาชื่อเสียงและ เกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย ตามมาตรา 82 (10) ได้ด้วยเช่นกัน

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการวางตัวเป็นกลางทางการเมืองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ คือ ข้าราชการห้ามทำผิดวินัย ซึ่งจะต้องคำนึงถึงความประพฤติ ปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือการปฏิบัติการอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ซึ่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเหมาะสมกับการเป็นข้าราชการ ไม่เช่นนั้นแล้วจะถือว่าเป็นการผิดวินัยฐานไม่รักษาชื่อเสียงของเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย

3.6 ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน

ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน โดยได้ดำเนินการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยผู้วิจัยได้ศึกษาจากหนังสือ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ปัจจัยภายในที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการทางการเมือง แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมือง แนวคิดเกี่ยวกับการวางตัวเป็นกลางทางการเมืองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยภายใน หมายถึง ปัจจัยที่เกิดขึ้นในตัวของประชาชนที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในตัวเองอันได้แก่ ความเข้าใจทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง ทัศนคติทางการเมือง พฤติกรรมทางการเมือง ซึ่งปัจจัยทั้งหลายเหล่านี้สามารถส่งผลทำให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวทางการเมืองได้

2) ปัจจัยภายนอก หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านต่าง ๆ เป็นปัจจัยที่ประชาชนไม่สามารถควบคุมได้หรือเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปตามที่ตนเองต้องการได้ อันได้แก่ สถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง คุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง นโยบายพรรคการเมือง พรรคการเมือง การสื่อสารทางการเมือง

3) กระบวนทางการเมือง หมายถึง กลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันดำเนินการอย่างใด อย่างหนึ่งที่หวังผลทางการเมืองและเกี่ยวข้องกับการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นในด้านนโยบายสาธารณะหรือขั้นตอนดำเนินการนโยบายต่าง ๆ ของรัฐ รวมไปถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคต่าง ๆ ที่มาในรูปแบบของการรวมตัวกัน

4) การเคลื่อนไหวทางการเมือง หมายถึง การเคลื่อนไหวทางสังคมในด้านของการเมือง โดยมีการจัดกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเกิดการรวมตัวของกลุ่มคน โดยการเคลื่อนไหวทางการเมืองมีเป้าหมายในการผลักดันแนวทางการเมืองให้กับประชาชนในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งมีผลกระทบต่อหลาย ๆ ภาคส่วน ได้แก่ การชุมนุมประท้วง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

5) การวางตัวเป็นกลางของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ภาครัฐปฏิบัติหน้าที่โดยไม่มีอคติ ซึ่งหากเจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติหน้าที่โดยมีอคติ จะทำให้กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยเฉพาะ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญ

ดังนั้น สิ่งที่กล่าวมาข้างต้น หากมีปัจจัยครบทุกข้อ ก็สามารถทำให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวทางการเมือง อยากมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น รับฟังข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น ส่งผลให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากขึ้นตามมาด้วย ผู้วิจัยสรุปกรอบได้ ดังนี้

แผนภูมิที่ 3.4 ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนในจังหวัดตรัง

บทที่ 4
รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนในจังหวัดตรัง

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง” มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อวิเคราะห์สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง 3) เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นการนำข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth interval) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 26 คน เป็นการตอบแบบสอบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน 10 คน เพื่ออธิบายผลการวิจัยเชิงคุณภาพให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นทั้งนี้ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ผลการสังเคราะห์สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

4.2 ผลการสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

4.3 สังเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

4.4 การจัดประชุมเสวนากลุ่ม

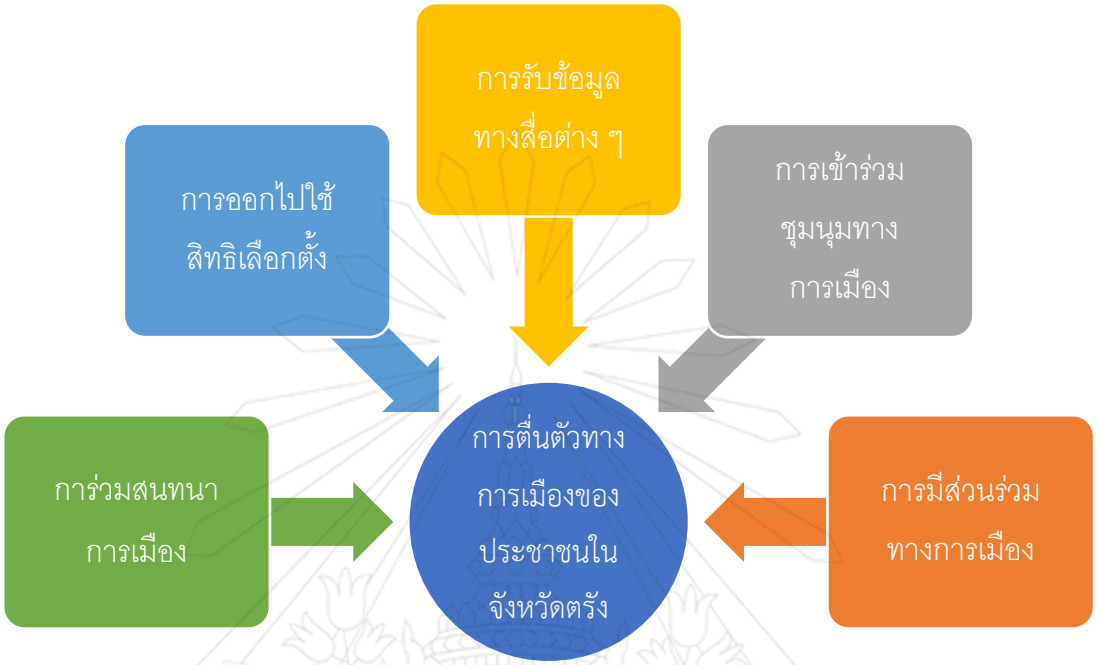
4.5 สรุปผลรูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

4.6 องค์ความรู้จากการวิจัย

4.1 ผลการสังเคราะห์สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

ประชาชนในจังหวัดตรังมีการตื่นตัวทางการเมืองสูงขึ้นเป็นอย่างมาก ซึ่งจะเห็นได้จากการที่ประชาชนในจังหวัดตรังได้ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พุทธศักราช 2566 ซึ่งจังหวัดตรัง มีผู้มาใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ร้อยละ 80.68 ซึ่งมีสถิติมากกว่าผู้มาใช้สิทธิ์รวมระดับประเทศ การศึกษาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในจังหวัดตรัง

เพื่อวิเคราะห์สภาพการตื่นตัวทางการเมือง ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวทางการเมือง และสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบในการตื่นตัวทางการเมือง เพื่อเสริมสร้างบทบาทที่ถูกต้องของประชาชนในการตื่นตัวทางการเมืองรูปแบบประชาธิปไตย การตื่นตัวทางการเมืองเป็นพฤติกรรมที่กระทำเพื่อค้นหาสิ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ หลีกเลี่ยงสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่พอใจ ภาวะการตื่นตัวจะมีระดับต่ำ ระดับปานกลางและระดับสูงซึ่งหลักของความเป็นประชาธิปไตยได้กล่าวไว้ว่า การปกครองโดยประชาชน ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ โดยผ่านตัวแทนคือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน โดยผู้แทนราษฎรมีหน้าที่ในการเสนอเรียกร้องสิทธิ์ให้แก่ประชาชน เป็นหลักการและลักษณะของประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่บนพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตย โดยประชาชนมีสิทธิในการร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาต่าง ๆ ของรัฐ และรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนเอาไว้ นอกจากนั้นจะต้องมีความเสมอภาคในด้านการเมือง ซึ่งประชาชนทุกคนจะต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญอย่างเท่าเทียมกัน และในส่วนของอิสรภาพและเสรีภาพประชาชนจะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ถือเป็นหน้าที่หลักของระบอบประชาธิปไตย ประกอบกับการเมืองการปกครองของประเทศไทยตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยยึดหลักและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ซึ่งส่วนสำคัญในการนำหลักระบอบประชาธิปไตยมาใช้อย่างถูกต้องนั้น รัฐบาลต้องคำนึงและให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งถึงการให้ความรู้ ความเข้าใจข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเผยแพร่ให้กับประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ถูกต้อง และเป็นไปตามกฎระเบียบกฎหมายข้อบัญญัติต่าง ๆ และเป็นไปตามหลักศีลธรรม ครรลองครองธรรมของการปกครองประเทศไทย เนื่องจากหากการเมืองมีความวุ่นวาย ไม่สงบ ก็จะส่งผลกระทบต่อทุกด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ซึ่งหากการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยจะต้องอยู่ในสภาพการณ์ใด ประชาชนจึงต้องคำนึงถึงหลักแห่งการปกครองที่ถูกต้อง ประเทศไทยก็จะรอดพ้นจากสภาพวิกฤตต่าง ๆ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังแผนภูมิที่ 4.1 ดังนี้

แผนภูมิที่ 4.1 สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนในจังหวัดตรัง

4.2 ผลการสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนในจังหวัดตรัง

ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน โดยได้ดำเนินการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยผู้วิจัยได้ศึกษาจากหนังสือ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ปัจจัยภายในที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการทางการเมือง แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมือง แนวคิดเกี่ยวกับการวางตัวเป็นกลางทางการเมืองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

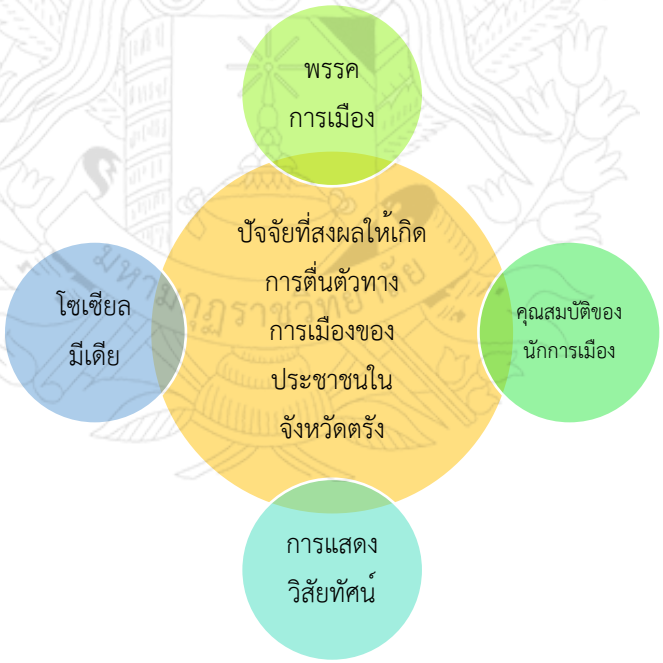
1. พรรคการเมือง หมายถึง การรวมกลุ่มของบุคคลที่มีอุดมการณ์เดียวกัน หรือมีแนวคิดเหมือนกัน มีความต้องการที่จะมาพัฒนาสังคม และเศรษฐกิจของประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรืองมากขึ้น

2. คุณสมบัติของนักการเมือง หมายถึง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะที่โดดเด่น เป็นผู้มีความพร้อมในทุก ๆ ด้านทั้งภายในและภายนอก เช่น มีความรู้ ความสามารถ มีสถานะทางการเงินที่ดี มีชื่อเสียงภาพลักษณ์ที่ดี มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีจิตอาสา มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอและด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทน นอกจากนั้นยังเข้าถึง เข้าใจความต้องการของประชาชนที่แท้จริง สามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้ทันเวลา

3. การแสดงวิสัยทัศน์ หมายถึง การแสดงแนวคิดที่วางไว้ในอนาคตของผู้ที่จะเป็นผู้นำ เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเชื่อ ศรัทธา โดยวิสัยทัศน์จะต้องมีความเป็นไปได้ มีความชัดเจน

4. โซเชียลมีเดีย หมายถึง การสื่อสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นสื่อกลางที่ให้บุคคลทั่วไปได้มีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ต ในรูปแบบแพตฟอร์มต่าง ๆ เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ค อินสตราแกรม ติ๊กต๊อก ยูทูป เป็นต้น

ดังนั้น สิ่งที่กล่าวมาข้างต้น หากมีปัจจัยครบทุกข้อ ก็สามารถทำให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวทางการเมือง อยากมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น รับฟังข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น ส่งผลให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากขึ้นตามมาด้วย ผู้วิจัยสรุปกรอบได้ ดังนี้

แผนภูมิที่ 4.2 ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

4.3 สังเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (In-depth Interview)

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ตามลำดับหัวข้อผลประเด็นคำถาม เพื่อตอบความมุ่งหมายการวิจัยดังนี้

ประเด็นที่ 1. สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบัน

หลังจากการเลือกตั้ง พ.ศ. 2566 การตื่นตัวทางการเมืองในจังหวัดตรังมีทิศทางไปในทางบวก เนื่องจากมีประชาชนในจังหวัดตรังให้ความสนใจการเมืองมากขึ้น เกิดการตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น เนื่องจากประชาชนในจังหวัดตรังรวมถึงเด็กและเยาวชนมีสิทธิ เสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็น การออกเสียงทางการเมือง ไม่ได้คิดอย่างเช่นอดีต เพราะเห็นถึงความสำคัญในส่วนของความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ สังคมและการดำรงอยู่ในชีวิตประจำวันของตนเองมากขึ้น จึงให้ความสนใจเหตุการณ์ทางการเมืองผ่านสื่อ electronic มากขึ้นด้วยเหตุเดียวกัน เนื่องจากการเมืองไม่ใช่เป็นเรื่องของบุคคลใดบุคคลหนึ่งแต่เป็นเรื่องสิทธิ เสรีภาพ ของมนุษยชนบนโลกใบนี้ทุกคนสามารถใช้อำนาจอธิปไตยได้อย่างเท่าเทียม หากว่าไม่ขัดต่อกฎหมายที่บัญญัติไว้

ประเด็นที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

มีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการตื่นตัวทางการเมือง ได้แก่ 1) การต่อสู้ทางการเมืองของคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่า 2) สภาพปัญหาทางเศรษฐกิจ 3) การทุจริตของนักการเมือง 4) นโยบายของพรรคการเมือง 5) การรับข่าวสารจากสื่อโซเชียล 6) ผลประโยชน์ในรูปแบบของค่าตอบแทน (เงิน) 7) การแข่งขันของพรรคการเมือง 8) ความต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 9) ชื่อเสียงพรรคการเมือง 10) การสื่อสารทางการเมือง 11) การเข้าถึงประชาชน 12) การเป็นพลเมือง

ประเด็นที่ 3. สถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง ประกอบด้วย

3.1 สถาบันครอบครัวมีส่วนช่วยให้บุตรหลานของท่าน เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ในแต่ละครอบครัวมีความแตกต่างกันในการอบรมสั่งสอน ปลูกฝังเกี่ยวกับการรู้จักบทบาทและหน้าที่ ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ กิจกรรมที่ทำในครอบครัว ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่มีส่วนช่วยให้ลูกหลาน ได้รับรู้หรือตัดสินใจได้ด้วยตนเอง โดยซึมซับจากการปฏิบัติของพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย เป็นหลัก ซึมซับตั้งแต่เด็กจนโตโดยที่อาจจะไม่รู้ตัว หากครอบครัวใดมี ความเป็นประชาธิปไตย เช่น มีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในครอบครัว มีเหตุมีผลในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในครอบครัว สิ่งเหล่านี้ก็จะส่งผลทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความเป็นประชาธิปไตย

3.2 สถาบันการศึกษามีส่วนให้บุตรหลานของท่าน เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

เป็นลำดับรองลงมาต่อมาจากสถาบันครอบครัว ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา กำหนดให้มีการเลือกตั้งสภานักเรียนซึ่งเป็นการลูกฝังเกี่ยวกับการเมืองในระดับชั้นต้น ซึ่งทำให้นักเรียนได้รู้จักสิทธิ เสรีภาพ ประชาธิปไตยว่าเป็นอย่างไร การเลือกตั้ง มีการหาเสียงเหมือนรูปแบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทำให้นักเรียนเกิดการตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น โรงเรียนจัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการสภานักเรียนเต็มรูปแบบ เช่น มีการหาเสียง การเลือกตั้ง สิ่งเหล่านี้เป็นการฝึกภาวะการเป็นผู้นำ การวางแผน และการยอมรับเสียงส่วนใหญ่ ซึ่งมีความสำคัญมากและจะเป็นพื้นฐานในการรู้จักหลักประชาธิปไตยของนักเรียนในสถานศึกษา

3.3 ชุมชน/สังคม มีส่วนให้บุตรหลานเกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ผู้นำในชุมชนมีบทบาทสำคัญในการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุตร หลาน และเยาวชนที่อาศัยอยู่ในสังคม ตามแนวทางที่ดีที่ควรจะเป็น นั่นคือ ชุมชน สังคมและองค์กรทางการเมืองต้องมีผู้นำที่ดี มีความรู้ มีความสามารถ มีวุฒิภาวะ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความคิดที่จะสร้างคน สร้างอนาคตที่ดีของเยาวชน ประชาชนให้เกิดขึ้นในชุมชน สังคมของตนเอง ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนได้อย่างแท้จริง การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการ รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ปลูกฝังให้มีจิตสำนึกร่วมกัน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น ถือว่าชุมชน สังคม เป็นสถาบันหนึ่งที่มีความสำคัญ

ประเด็นที่ 4. ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

คุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ควรประกอบไปด้วย 1) เป็นคนมีความรู้ ความสามารถ 2) เป็นคนดี ไม่ทุจริต 3) รู้จักแยกแยะสิ่งที่ไม่ดี 4) เชิดชูสถาบันหลักของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 5) มีความมุ่งหวัง (Passion) ที่จะนำเสนอนโยบายที่ความชัดเจนและสามารถดำเนินการได้จริง รวมทั้งแก้ปัญหาให้ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความจริงใจในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญรุ่งเรือง ก้าวหน้า ทัดเทียมกับประเทศอื่น ๆ 6) มีภาวะผู้นำ 7) มีการศึกษาที่ดี 8) มีบุคลิกภาพที่ดี 9) มีฐานะทางการเงิน มีความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ 10) มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคม 11) มีคุณธรรม จริยธรรม 12) มีวิสัยทัศน์ 13) มีองค์ความรู้เรื่องการบริหารแผ่นดิน เช่น หากมีปัญหาเรื่องที่ดิน ปัญหายางพารา สามารถประสานหน่วยงานช่วยเหลือเยียวยา 14) เป็นคนเปิดเผยพร้อมเป็นมิตรที่จะสนทนากับผู้อื่น 15) มีประสบการณ์สามารถที่จะทำงานเพื่อประชาชนและบริหารบ้านเมืองได้

ประเด็นที่ 5. ด้านนโยบายพรรค

เนื่องจากนโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมือง มีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันและความเป็นอยู่ของประชาชนโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม เหล่านี้หากนำมาทำเป็นนโยบายและแก้ไขปัญหาได้จริง ก็สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของประชาชน

ได้เป็นนโยบายที่ทำได้จริง เป็นนโยบายทำให้เกิดการเกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม เป็นนโยบายที่เข้าถึงประชาชนได้ง่าย เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง ตรงใจประชาชน ซึ่งทำให้ประชาชนตื่นตัวทางการเมือง ซึ่งบางนโยบายขัดต่อกฎหมาย ก็ทำให้ประชาชนสนใจที่จะศึกษาข้อมูล ซึ่งถือว่าเป็นการตื่นตัวทางการเมืองเช่นกัน แต่ขณะเดียวกันนโยบายแต่ละนโยบายในปัจจุบันยังไม่รอบคอบ ไม่รัดกุม ไม่ได้ศึกษาผลได้ ผลเสีย หรือความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ คือเน้นนโยบายที่เอาให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไว้ก่อน หลังจากเลือกตั้งแล้วค่อยว่ากัน จะเห็นได้จากพรรคการเมืองที่ได้รับความนิยมเป็นเพราะว่านโยบายของพรรคเน้นเอื้อประโยชน์ให้กับผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกกลุ่ม ทุกอาชีพ ในทางปฏิบัติไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้กับทุกคนได้อย่างที่มีการหาเสียง นโยบายทำให้เกิดการตื่นตัว แต่นโยบายจะสามารถนำมาปฏิบัติได้จริง มีผลกระทบกับสังคมโดยรวมมากน้อยแค่ไหน

ประเด็นที่ 6. ด้านการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

วิธีการหาเสียงของผู้สมัครเลือกตั้ง เน้นกลยุทธ์ใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์ ดึงดูดใจประชาชนภายใต้กฎ กติกา มารยาทที่กฎหมายกำหนด สามารถทำโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การหาเสียงโดยผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งสามารถเข้าได้อย่างทั่วถึง รวดเร็ว การปราศรัยของผู้สมัครนั้น ๆ โดยฟังจากนโยบายและวิธีการปราศรัยเพื่อชักจูงหรือโน้มน้าวใจให้ประชาชนหลงเชื่อ แต่สิ่งที่ผู้สมัครควรมีในการปราศรัยคือความจริงใจ การเดินลงพื้นที่เพื่อพบปะประชาชนด้วยตนเอง การดีเบต ที่มีการเชิญผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละพรรคหรือแต่ละทีมมาพูดคุย ถกเถียงกันในเรื่องของนโยบาย โดยจัดให้มีการถ่ายทอดสดผ่านสื่อต่าง ๆ หลายๆ รูปแบบ ตั้งแต่วิทยุ โทรทัศน์ ไปจนระบบออนไลน์ วิธีการดีเบต จะทำให้ผู้ผู้ฟังหรือผู้ชมได้รับรู้ถึงความรู้ ความคิด ไหวพริบและวุฒิภาวะของผู้สมัครได้เป็นอย่างดี และการมีทีมงาน เช่น อาสมัคร หรือผู้สนับสนุนลงไปพบปะแทนตัวผู้สมัคร ซึ่งได้ผลรองมาจากการเคาะประตูบ้าน

ประเด็นที่ 7. อิทธิพลของสื่อ

ระบบสื่อสาร มีการสร้างกระแสในการรับรู้ของประชาชนในทางการเมืองทั้งสื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโซเชียลมีเดีย สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ สามารถเข้าถึงประชาชนได้เกือบทุกกลุ่ม ทุกวัย สามารถสร้างการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้อย่างกว้างขวาง ทำให้หลายคนหลงเชื่อ เนื่องจากไม่ได้ใช้วิจารณาณในการวิเคราะห์สื่อต่าง ๆ ที่ส่งมาจากหลาย ๆ ช่องทาง สามารถกำหนดทิศทางทางการเมืองได้ สามารถทำให้คนเปลี่ยนแนวคิดได้ คล้อยตามได้ตามรูปแบบของสื่อต่าง ๆ เพราะสื่ออยู่ในมือของประชาชนอยู่ตลอดเวลา เช่น สื่อออนไลน์ คนเข้าถึงได้ง่าย และมีบทบาทในการสร้างความเข้าใจนโยบายของพรรคได้ดี

ตารางที่ 4.1 การตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
1	นายสิรวิชญ์ งั๊ะสมัน (16 พฤศจิกายน 2566) ให้สัมภาษณ์ว่า	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน** พบว่า หลังจากการเลือกตั้ง 2566 การตื่นตัวทางการเมืองมีทิศทางไปในทางบวก เนื่องจากมีประชาชนในความสนใจการเมืองมากขึ้น ประชาชนเกิดการตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น **ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง** พบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการตื่นตัวทางการเมือง ได้แก่ 1) การต่อสู้ทางการเมืองของคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่า 2) สภาพปัญหาทางเศรษฐกิจ **ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง** **สถาบันครอบครัว** พบว่า ในแต่ละครอบครัวมีการปลูกฝังเกี่ยวกับการใช้ชีวิตที่แตกต่างกันโดยเฉพาะการสอนให้รู้จักบทบาทและหน้าที่ ความรับผิดชอบ **สถาบันการศึกษา** พบว่า การกำหนดให้มีการเลือกตั้งสภานักเรียนซึ่งเป็นปลูกฝังเกี่ยวกับการเมืองในระดับชั้นต้น ซึ่งทำให้นักเรียนได้รู้จักสิทธิ เสรีภาพ ประชาธิปไตยว่าเป็นอย่างไร **ชุมชน/สังคม** พบว่า ผู้นำในชุมชนต้องมีบทบาทสำคัญในการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุตร หลาน และเยาวชน ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ร่วมฟัง ปลูกฝังให้มีจิตสำนึกร่วมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น **ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง** พบว่า ต้องมีความมุ่งหวัง (Passion) ที่จะนำเสนอนโยบายที่ความชัดเจนและสามารถดำเนินการได้จริง รวมทั้งแก้ปัญหาให้ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความจริงใจในการพัฒนาประเทศชาติ ให้มีความเจริญรุ่งเรือง ก้าวหน้า ทัดเทียมกับประเทศอื่น ๆ ได้

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
		ด้านนโยบายพรรค พบว่า เนื่องจากนโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมือง มีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันและความเป็นอยู่ของประชาชนโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม เหล่านี้ หากนำมาทำเป็นนโยบายและแก้ไขปัญหาได้จริง สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของประชาชนได้ **ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร** พบว่า วิธีการหาเสียงของผู้สมัครเลือกตั้ง เน้นกลยุทธ์ใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์ ดึงดูดใจประชาชน ภายใต้กฎ กติกา มารยาทที่กฎหมายกำหนด **ด้านอิทธิพลของสื่อ** พบว่า ระบบสื่อสาร มีการสร้างกระแสในการรับรู้ของประชาชนในทางการเมืองทั้งสื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโซเชียลมีเดีย สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ สามารถสร้างการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้อย่างกว้างขวาง
2	นายดำรงค์ ศรีบุญนาค (17 พฤศจิกายน 2566) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน** พบว่า ประชาชนในจังหวัดตรัง มีการตื่นตัวไปในทิศทางที่เป็นการเมือง **ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง พบว่า** ปัจจัยที่ส่งผล มี 2 ประการ ได้แก่ 1) การทุจริตของนักการเมือง 2) นักการเมืองอยู่เหนือข้าราชการประจำ **ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง** **สถาบันครอบครัว พบว่า** ผู้ปกครองมีการอธิบายการใช้สิทธิเลือกตั้ง ให้ความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยว่าเป็นอย่างไร การได้มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรณ์ และนายกรัฐมนตรี ว่าเราควรจะเลือกบุคคลประเภทใดเข้าไปเป็นตัวแทนของเราในสภาผู้แทนราษฎร

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
		สถาบันการศึกษา พบว่า มีส่วนเป็นอย่างมากในการชี้แนะแนวทางให้นักเรียน นักศึกษาได้เข้าใจในการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยผ่านรายวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง การปกครอง **ชุมชน/สังคม** พบว่า ไม่ค่อยมีส่วนสำคัญในการทำให้เยาวชนเกิดการตื่นตัวทางการเมืองเท่าที่ควร **ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง** พบว่า คุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ควรประกอบไปด้วย 1) เป็นคนมีความรู้ ความสามารถ 2) เป็นคนดี ไม่ทุจริต 3) รู้จักแยกแยะสิ่งที่ไม่ดีได้ 4) เชิดชูสถาบันหลักของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ **ด้านนโยบายพรรค** พบว่า นโยบายที่จะทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย มีดังนี้ 1) นโยบายที่ทำได้จริง 2) นโยบายทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม **ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร** พบว่า วิธีการหาเสียงของผู้สมัครเลือกตั้ง ที่จะทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้ดีที่สุดในยุคนี้ คือการหาเสียงโดยผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งสามารถเข้าได้อย่างทั่วถึงรวดเร็ว **ด้านอิทธิพลของสื่อ** พบว่า สื่อจัดได้ว่าเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้มากที่สุด
ลำดับ	**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**สรุปบทสัมภาษณ์**
3	นายสมปอง พ่วงพูล (17 พฤศจิกายน 2566) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน** พบว่า การร่วมพูดคุยกันเกี่ยวกับการเมืองในระดับ

		หมู่บ้าน ตำบล จังหวัด และประเทศอยู่เสมอ ไม่ว่าจะมีการเลือกตั้งหรือไม่มีการเลือกตั้ง **ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง** พบว่า ปัจจัยที่ส่งผล มี 3 ประการ 1) บทบาทของนักการเมือง 2) พฤติกรรมของนักการเมือง 3) นโยบายของพรรคการเมือง **ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง** **สถาบันครอบครัว พบว่า** มีส่วนช่วยมากในการกล่อมเกลาในทางการเมือง เพราะผู้ปกครองมีความรู้และเข้าถึงการเมือง **สถาบันการศึกษา พบว่า** มีส่วนช่วยมากในการกล่อมเกลาเยาวชน สถาบันการศึกษาควรเป็นกลางทางการเมือง และควรให้ความรู้ในเรื่องการวิเคราะห์การตัดสินใจของเยาวชน **ชุมชน/สังคม พบว่า** มีส่วนน้อยมากในการกล่อมเกลาเยาวชนในทางการเมือง เพราะเยาวชนปัจจุบันส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีส่วนร่วมกับทางชุมชนในเรื่องการเมือง **ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า** คุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ควรประกอบไปด้วย 1) เป็นบุคคลสาธารณะ 2) เป็นผู้มีจิตอาสา 3) เข้าถึงประชาชน และชุมชน **ด้านนโยบายพรรค พบว่า** มีส่วนช่วยในการตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชน **ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร พบว่า** ผู้สมัครต้องมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ทั้งก่อนมีการเลือกตั้งและหลังเลือกตั้ง
ลำดับ	**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**สรุปบทสัมภาษณ์**
		ด้านอิทธิพลของสื่อ พบว่า สื่อมีอิทธิพลมาก เพราะปัจจุบันประชาชนเสพสื่อกันค่อนข้างมาก ทำให้

		หลายคนหลงเชื่อ เนื่องจากไม่ได้ใช้วิจารณาณในการวิเคราะห์สื่อต่าง ๆ ที่ส่งมาจากหลาย ๆ ช่องทาง
4	นายนฤสรณ์ นุ่นชูผล (2 มกราคม 2567) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน** พบว่า การตื่นตัวทางการเมืองเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นกว่าในอดีต ประชาชนมีสิทธิ์เสรีภาพแสดงความคิดเห็น เยาวชนคนรุ่นใหม่ที่ให้ความสนใจกับการเมืองจนกลายเป็นเทรนด์ในโลกออนไลน์ ในช่วงสองปีที่ผ่านมาเป็นเรื่องของทุกคนเข้าไปมีบทบาทสำคัญในชีวิตโดยเฉพาะเยาวชน **ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง พบว่า** ปัจจัยที่ส่งผลมี 2 ประการ 1) เวลา 2) สื่อโซเชียล **ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง** **สถาบันครอบครัว พบว่า** มีส่วนช่วยในการกล่อมเกลามาก เพราะ สถาบันจะปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องให้แก่บุตรหลาน และให้ความสำคัญกับทุก ๆ เรื่องเพื่อส่งผลต่อบุตรหลานต่อไปในอนาคต **สถาบันการศึกษา พบว่า** ช่วยขัดเกลา ทำให้นักเรียนเกิดการตื่นตัวทางการเมืองไปในทิศทางที่ดีมากขึ้น ได้ศึกษาพื้นฐานของการเมืองเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเมืองในอนาคต **ชุมชน/สังคม พบว่า** ให้ความสนใจกับการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนมากขึ้น โดยมีการรวมตัวกันในชุมชนระหว่างบุคคลที่มีอุดมคติเดียวกันจนกลายเป็นอุดมการณ์ทางการเมือง
ลำดับ	**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**สรุปบทสัมภาษณ์**
		ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า คุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ควรประกอบไปด้วย 1) เป็นผู้ยึดถือประโยชน์สุขของส่วนรวม 2) มีทักษะการสื่อสารที่ดี

		ด้านนโยบายพรรค พบว่า ประชาชนให้ความสำคัญกับนโยบาย เพราะฉะนั้นนโยบายควรเป็นนโยบายที่สามารถทำได้จริง ไม่หลอกลวงประชาชน **ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร พบว่า** การหาเสียงโดยการปราศรัยที่เป็นประโยชน์ ไม่พาดพิงถึงผู้อื่น ไม่เสียดสีผู้อื่น **ด้านอิทธิพลของสื่อ พบว่า** สื่อมีอิทธิพลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน ฉะนั้นสื่อจะต้องสื่อสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เป็นกลาง เป็นจริงเพื่อเสนอประชาชนได้รับทราบ
5	นางสาวจุฑาทิพย์ ตี่ฮ้อ (30 มกราคม 2567) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน** พบว่า ทุกคนเริ่มที่จะออกมาเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค ความคิดเห็น หลาย ๆ มุมมอง และมีส่วนร่วม **ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง พบว่า** ปัจจัยที่ส่งผลมี 3 ประการ 1) ด้านการศึกษา 2) ด้านเศรษฐกิจ 3) ด้านสังคม **ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง** **สถาบันครอบครัว พบว่า** ครอบครัวจะให้ความสำคัญในเรื่องปากท้อง เศรษฐกิจภายในครอบครัว รวมไปถึงการเลือกตั้งข่าวสารทางด้านการเมือง **สถาบันการศึกษา พบว่า** การเลือกตั้งสภานักเรียนทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงกระบวนการ และหลักประชาธิปไตย
ลำดับ	**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**สรุปบทสัมภาษณ์**
		ชุมชน/สังคม พบว่า การที่ซึ่งได้ออกมาเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค ทำให้เกิดการตื่นตัวมากขึ้น

		ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า จะต้องเป็นผู้ที่ออกมาเสนอโนบายที่ไม่ขายฝัน สามารถทำได้จริง สามารถช่วยแก้ปัญหาประชาชนได้ **ด้านนโยบายพรรค พบว่า** นโยบายที่จะทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย มีดังนี้ 1) พัฒนาด้านการศึกษา 2) ปราบปรามยาเสพติด **ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร พบว่า** การเปิดดีเบต เปิดเวทีปราศรัย เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบนโยบายและวิธีการแก้ปัญหาให้กับประชาชน **ด้านอิทธิพลของสื่อ พบว่า** สื่อมีอิทธิพลต่อการตื่นตัวทางการเมือง เช่น การรับข่าวสารทางสื่อโซเชียล การติดตามโพลตามสำนักงานต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจ
6	นายพงศธร วงศ์สุวรรณ (30 มกราคม 2567) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน** พบว่า เป็น การตื่นตัวที่ก้าวกระโดน เนื่องจากประชาชนรวมถึงเด็กและเยาวชนมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นออกเสียงทางการเมือง ได้เห็นถึงความสำคัญของความเป็นอยู่ เศรษฐกิจและการดำรงอยู่ของตน จึงให้ความสนใจเหตุการณ์ทางการเมืองผ่านสื่อ electronic มากขึ้น **ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง พบว่า** ปัจจัยที่ส่งผล มี 4 ประการ 1) การดำเนินชีวิตของประชาชน 2) เศรษฐกิจ 3) การแสดงความคิดเห็น 4) สื่อโซเชียล
ลำดับ	**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**สรุปบทสัมภาษณ์**
		ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง **สถาบันครอบครัว พบว่า** สถาบันครอบครัวมีผลมากในการปลูกฝังบุตร หลาน การตื่นตัวจากการปลูกฝังทางการเมืองเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อบิดา มารดา หรือบุคคลภายในบ้าน ยอมรับความคิดเห็นของบุตรหลานของตน และ

		ปลูกฝังให้บุตรหลาน เข้าใจว่าตนมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกก็จริง แต่ต้องไม่ขัดกับบทบัญญัติตามที่รัฐธรรมนูญได้ตราออกมานั้นว่าด้วยเรื่อง “สิทธิเสรีภาพของประชาชน” **สถาบันการศึกษา พบว่า** สถาบันการศึกษาสำคัญรองจากสถาบันครอบครัว เนื่องจากบุตรหลานของสถานบันครอบครัว ได้ใช้เวลา ใช้ชีวิตอยู่ในสถาบันการศึกษามากกว่าการอยู่ที่บ้านรวมถึงการใช้เวลาอยู่กับเพื่อน จึงทำให้เป็นการตื่นตัวการเมืองที่ก้าวกระโดดที่สูงที่สุด เพราะความคิดเห็นของหลากหลายกลุ่มคนมารวมกันและได้มี การแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน แม้บางคนจะเห็นต่างไปบ้างก็ตาม จัดทำให้เกิดกระบวนการประชาธิปไตยขึ้นในสถานศึกษา **ชุมชน/สังคม พบว่า** ต่อเนื่องจากสถาบันการศึกษาเมื่อเด็กได้ใช้ชีวิตในสถาบันการศึกษาและได้ออกไปยังโลกภายนอกสิ่งที่ตามมา คือการอยู่ร่วมกันในสังคมทำให้การตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยสูงขึ้นในปัจจุบัน ด้วยเหตุว่าสื่อ social media เข้ามามีบทบาททางอำนาจทางการสื่อสารมากขึ้น และเป็นการส่งสารที่ประทัด รวดเร็ว ทันใจในสังคมยุคปัจจุบันทำให้การรับสาร ส่งสารเป็นไปได้ทันท่วงที ด้วยเหตุประการดังกล่าวที่กล่าวมานั้นเป็นเหตุให้เกิดการตื่นตัว
ลำดับ	**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**สรุปบทสัมภาษณ์**
		ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า คุณลักษณะของผู้สมัครที่จะทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย มีดังนี้ 1) ให้

		ความสำคัญในการแก้ปัญหาให้กับประชาชน 2) มีมนุษยสัมพันธ์ 3) มีจิตสำนึกในการเป็นคนดี **ด้านนโยบายพรรค พบว่า** เป็นนโยบายที่สามารถแก้ไขปัญหาได้จริง ไม่ขายฝัน เป็นนโยบายที่ทำแล้วเกิดประโยชน์ต่อประชาชนโดยตรง **ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร พบว่า** การปราศรัยเป็นวิธีที่สามารถโน้มน้าวใจให้ประชาชนเชื่อ แต่ผู้สมัครจะต้องแสดงความจริงใจแก่ประชาชนให้มากที่สุด **ด้านอิทธิพลของสื่อ พบว่า** ทำให้เกิดการตื่นตัวเป็นอย่างมาก ฉะนั้นสื่อจะต้องเป็นจริง มีประโยชน์ และประชาชนจะต้องมีการวิเคราะห์สื่ออย่างถี่ถ้วน
7	ดร.ทวีรัตน์ เลาหทัยชนก (1 กุมภาพันธ์ 2567) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน** พบว่า ประชาชนมีการตื่นตัวทางการเมือง เนื่องจากเห็นประโยชนที่จะได้รับจากนโยบายของพรรคการเมือง **ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง พบว่า** ปัจจัยที่ส่งผลมี 4 ประการ 1) ผลประโยชน์ในรูปแบบของค่าตอบแทน (เงิน) 2) ผลประโยชน์ภาพรวที่สังคมจะได้รับ 3) ความเป็นไปได้ของนโยบายไม่สร้างภาพไม่หลอกลวง 4) การแข่งขันของพรรคการเมือง **ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง** **สถาบันครอบครัว พบว่า** ไม่มีผลต่อการตื่นตัวทางการเมือง เนื่องจากในปัจจุบันบุตรหลานในแต่ละครอบครัวมีแนวคิดและแนวทางการเมืองเป็นของตัวเอง
ลำดับ	**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**สรุปบทสัมภาษณ์**
		สถาบันการศึกษา พบว่า มีส่วนช่วยให้บุตรหลานเกิดการตื่นตัว โดยการทำการรณรงค์การเลือกตั้งจากสถาบันการศึกษา อีกทั้งสถาบันการศึกษายังเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองได้เข้าทำการรณรงค์หาเสียงได้อย่างเท่าเทียม

		ชุมชน/สังคม พบว่า มีส่วนทำให้บุตรหลานเกิดการตื่นตัวทางการเมือง สืบเนื่องมาจากการณรงค์ให้ความรู้และการจัดกิจกรรมทางการเมืองเพื่อกระตุ้นสร้างความสนใจให้กับบุตรหลาน ชุมชน/สังคม เป็นจุดศูนย์กลางในการสร้างการมีส่วนร่วมและการตื่นตัวทางการเมืองให้กับบุตรหลาน **ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า** คุณลักษณะของผู้สมัครที่จะทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย มีดังนี้ 1) ภารมีภาวะผู้นำ 2) ต้องมีการศึกษาที่ดี 3) มีบุคลิภาพที่ดี 4) มีฐานทางการเงิน มีความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ 5) การมีส่วนร่วมการช่วยเหลือสังคม 6) มีคุณธรรม จริยธรรม **ด้านนโยบายพรรค พบว่า** เป็นนโยบายที่สามารถจับต้องได้ ทำได้จริง เห็นผลในระยะอันใกล้ มีการทำประชานิยม เน้นผลเป็นค่าตอบแทนเป็นตัวเงิน เช่น นโยบายการพักหนี้ นโยบายเงินดิจิตอล บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ฯลฯ **ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร พบว่า** การหาเสียงแบบถึงตัวผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แบบเคาะประตูบ้าน ลงพื้นที่พบปะประชาชน หรือสภากาแฟ การเปิดเวทีปราศรัย นำเสนอนโยบายในรูปแบบของเอกสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อบุคคล
ลำดับ	**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**สรุปบทสัมภาษณ์**
		ด้านอิทธิพลของสื่อ พบว่า สื่อที่มีอิทธิพลต่อการตื่นตัวทางการเมือง มีดังนี้ สื่อใหม่ คือ ทำให้ข้อมูลข่าวสารเข้าถึงประชาชนได้โดยไม่จำกัดพื้นที่ เข้าถึงทุกกลุ่มคน เผยแพร่ได้อย่างรวดเร็วทันต่อสถานการณ์ สื่อดั้งเดิม คือ สื่อที่ออกแบบโดยเรียกร้องความสนใจให้กับประชาชน

		ไม่ว่าจะเป็นสีสัน ความคมชัด ความทันสมัย และตามกระแสนิยม
8	นายรวีวัฒน์ ชัยเพชร (6 กุมภาพันธ์ 2567) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน** พบว่า ประชาชนยังมีการตื่นตัวทางการเมืองที่ยังไม่มากพอ เพราะประเทศไทยไม่ค่อยเป็นที่ยอมรับเนื่องจากใช้อำนาจมากกว่าประชาธิปไตย **ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง พบว่า** การที่ประชาชนได้รับสิทธิตามหลักประชาธิปไตย **ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง** **สถาบันครอบครัว พบว่า** สถาบันครอบครัวให้สิทธิแก่ลูกหลานในการเสนอ หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในครอบครัวและในชุมชนสร้างความเป็นประชาธิปไตยให้เกิดแก่เยาวชน **สถาบันการศึกษา พบว่า** สถาบันการศึกษาเปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทำกิจกรรมที่มีส่วนร่วมในสังคมมากขึ้น **ชุมชน/สังคม พบว่า** การตื่นตัวสามารถเกิดจากการได้ทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชน และการมีส่วนร่วม **ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า** คุณลักษณะของผู้สมัครที่จะทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย มีดังนี้ 1) รับฟังความคิดเห็นของประชาชน 2) นำนโยบายที่หาเสียงไปแก้ไขปัญหาได้
ลำดับ	**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**สรุปบทสัมภาษณ์**
		ด้านนโยบายพรรค พบว่า ต้องเป็นนโยบายที่สร้างทำได้จริง แก้ปัญหาได้จริง **ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร พบว่า** ผู้สมัครนำนโยบายที่สามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนไปสร้างความเข้าใจโดยการเคาะประตูบ้าน

		ด้านอิทธิพลของสื่อ พบว่า สื่อมีอิทธิพลต่อการตื่นตัวทางการเมืองมาก เพราะปัจจุบันประชาชนใช้สื่อผ่านทางโทรศัพท์ ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่สามารถเสพสื่อได้อย่างรวดเร็ว
9	นายบัณฑิต คณะสุวรรณ์ (6 กุมภาพันธ์ 2567) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน** พบว่า เป็นจังหวัดที่มีการตื่นตัวทางการเมืองที่สูง บางพรรคได้รับคะแนนเสียงที่สูง **ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง พบว่า** ประชาชนต้องการการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เปลี่ยนจากพรรคเดิม ๆ ผู้แทนเดิม ๆ **ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง** **สถาบันครอบครัว พบว่า** มีผลต่อการตื่นตัวทางการเมือง เนื่องจากพ่อแม่จะสนับสนุนให้ฟังบุตรหลานรับฟังข่าวสารทางการเมือง เพราะการเมืองมีความสำคัญ บุตรหลานจะได้รับการปลูกฝังและกล่อมเกลาทางการเมือง ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นทางการเมืองที่สำคัญ **สถาบันการศึกษา พบว่า** สถาบันการศึกษาจัดให้มีกิจกรรมการเลือกตั้ง มีการหาเสียง โดยจำลองรูปแบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ทำให้เยาวชนเกิดการตื่นตัวทางการเมืองมีมากขึ้น ซึ่งมีความสำคัญมาก

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
		ชุมชน/สังคม พบว่า มีความสำคัญเพราะการอยู่ในสังคม จะต้องมีการรับฟัง ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง แต่ไม่แตกแยก โดยเฉพาะคนใต้จะไม่ค่อยมีความแตกแยกกันในทางการเมือง จะมีการนั่งสนทนาสภากาแฟที่ร้านสภากาแฟ สามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองกันได้ โดยไม่มีการทะเลาะวิวาทกัน **ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า** ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องมีคุณสมบัติ คือ ต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ทั้งความคิดเห็นที่เหมือนกันและต่างกัน **ด้านนโยบายพรรค พบว่า** ปัญหาจะเป็นสิ่งสำคัญของการตั้งนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหา ซึ่งต้องเป็นนโยบายที่เข้าถึงประชาชนได้ง่าย เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง ตรงใจประชาชน ซึ่งทำให้ประชาชนตื่นตัวทางการเมือง ซึ่งบางนโยบายขัดต่อกฎหมาย ก็ทำให้ประชาชนสนใจที่จะศึกษาข้อมูล ซึ่งเป็นการตื่นตัวทางการเมืองเช่นกัน **ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร พบว่า** การหาเสียงโดยการนำนโยบายที่แตกต่างในอดีต เพราะในอดีตจะมีการปราศรัยแบบโจมตีกัน จะได้ความมันแต่ไม่ได้ประโยชน์ แต่ปัจจุบัน จะเอานโยบายมาหาเสียงกัน เช่น หากหาเสียงภาคใต้ ก็จะเอาเรื่องยางพารา ปาล์ม ภาคตะวันออก ก็จะเอาเรื่องผลไม้มาปราศรัย การหาเสียงโดยนำนโยบายมาหาเสียงยังมีประโยชน์ โดยเอานโยบายมาใช้กับสื่อเพื่อให้เกิดการเข้าถึงประชาชนได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
		ด้านอิทธิพลของสื่อ พบว่า สื่อมีอิทธิพลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมาก สามารถกำหนดทิศทางทางการเมืองทำให้คนเปลี่ยนแนวคิดได้คล้อยตามได้ตามรูปแบบของสื่อต่าง ๆ เพราะสื่ออยู่ในมือของ ประชาชนอยู่ตลอดเวลา เช่น สื่อออนไลน์ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย และมีบทบาทในการสร้างความเข้าใจนโยบายของพรรคได้ดี
10	นายสันติ ง่วนสน (7 กุมภาพันธ์ 2567) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน** พบว่า มีเพียงบางกลุ่มที่ให้ความสำคัญ กลุ่มเยาวชนเริ่มหันมาให้ความสนใจเกี่ยวกับการเมืองมากยิ่งขึ้น **ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง พบว่า** สื่อสังคมออนไลน์ เพราะสามารถเข้าถึงคนได้ทุกกลุ่มวัย **ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง** **สถาบันครอบครัว พบว่า** การตื่นตัวทางการเมืองในครอบครัวเกิดจากการแลกเปลี่ยนแนวคิด พูดคุยกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว โดยการวางความคิดเห็นอย่างเป็นกลาง เพื่อให้บุตรหลานเกิดความเข้าใจในการเมืองอย่างถูกต้อง **สถาบันการศึกษา พบว่า** สถาบันการศึกษามีส่วนให้บุตรหลาน เกิดการตื่นตัวทางการเมือง โดยการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย เช่น การเลือกตั้งสภานักเรียน **ชุมชน/สังคม พบว่า** การส่งเสริมประชาธิปไตยชุมชนเป็นตัวอย่างหนึ่งที่ทำให้บุตรหลานเห็นความสำคัญของการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เช่น การเลือกตั้ง ที่จัดตั้งหน่วยเลือกตั้งในชุมชน รวมไปถึงกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกิดขึ้นในชุมชน

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
		ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า คุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องมีความทันสมัย โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี เพราะปัจจุบันเทคโนโลยีสามารถอำนวยความสะดวกและเอื้ออำนวยความสะดวก สบาย ให้กับประชาชนได้หลาย ๆ รูปแบบ **ด้านนโยบายพรรค พบว่า** นโยบายพรรคการเมืองเป็นเสมือนการบอกจุดเด่นที่สามารถทำประโยชน์ให้เกิดขึ้นต่อประชาชนต่อประเทศชาติได้ หากนโยบายตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนได้แล้ว ก็จะทำให้เป็นทางเลือกที่ประชาชนสนใจและเกิดการตื่นตัวทางการเมือง **ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร พบว่า** การลงพื้นที่เพื่อพบปะประชาชนรวมไปถึงการใช้สื่อออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์ หากเมื่อไหร่ที่เกิดความสนใจในโลกออนไลน์ก็จะมีโอกาสได้รับการเลือกมากขึ้น **ด้านอิทธิพลของสื่อ พบว่า** สื่อมีอิทธิพลค่อนข้างมากในยุคปัจจุบัน เนื่องจากโซเชียลเป็นช่องทางที่ประชาชนเลือกค้นหาข่าวสาร เพราะมีความสะดวก รวดเร็วกว่าช่องทางอื่น ๆ
11	นายวานิช สุนทรนนท์ (7 กุมภาพันธ์ 2567) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน** พบว่า เมื่อโลกพัฒนาเทคโนโลยีทางด้านการสื่อสารก้าวหน้าขึ้น ทำให้ประชาชนได้รับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ทางการเมืองมากขึ้น รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นทั้งเชิงบวก เชิงลบกันกว้างขวางอย่างไม่เคยมีมาก่อน

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
		ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง พบว่า อดีตที่ไม่มีการตื่นตัวทางการเมืองเพราะประชาชนจะเห็นว่ายังคงเหมือนเดิม พรรคเดิม จึงไม่มีการตื่นตัว แต่ปัจจุบันประชาชนต้องการการเปลี่ยนแปลงผู้แทน เพื่อไปปฏิบัติหน้าที่ จึงเกิดการตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น **ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง** **สถาบันครอบครัว พบว่า** มีส่วนให้บุตรหลานเกิดการตื่นตัวทางการเมืองค่อนข้างน้อย ทั้งนี้อาจจะขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาหรือความรู้ของผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวด้วย และพบว่าผู้เป็นบุตรหลานเกิดความตื่นตัวทางการเมืองจากการมีส่วนร่วมนอกบ้านมากกว่า สำหรับแนวทางที่ควรจะเป็นก็คือ คนในครอบครัวควรจะคุยกันแบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ไม่ใช่พ่อแม่ถืออำนาจเป็นใหญ่ในบ้าน หรือลูกหลานได้ความรู้ความคิดจากโลกนอกบ้านก็ต้องนำมาแบ่งปันความคิดกับพ่อและแม่ และพ่อแม่ก็จะต้องรับฟัง **สถาบันการศึกษา พบว่า** สถาบันเป็นสถาบันฝึกหรือบ่มเพาะระบบเผด็จการให้กับเด็ก ๆ สังเกตจากกฎระเบียบวินัย ทรรศนะของผู้บริหารและผู้สอนที่เอาความคิดของตัวเองเป็นใหญ่ น้อยมากที่จะรับฟังความคิดความเห็นของเด็ก ๆ แต่ในมุมกลับหากสถาบันการศึกษาแห่งใดที่เข้มงวดมากเกินไปแบบไม่มีเหตุผล อาจจะทำให้นักเรียนเกิดการรวมตัวกันเรียกร้องในสิ่งที่กลุ่มตนต้องการได้แนวทางที่ควรจะเป็นคือผู้บริหารสถาบันการศึกษาไม่เพียงจะต้องมีความรู้สูง ๆ แต่ต้องมีความคิดดี ๆ อาจต้องใช้ความสัมพันธ์เชิงดิ่ง

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
		ชุมชน/สังคม พบว่า ชุมชน สังคม รวมทั้งองค์กรทางการเมืองอย่าง อบจ. เทศบาลและ อบต.มีส่วนสำคัญที่จะให้ประชาชนรวมทั้งเยาวชนมีความสนใจทางการเมืองมากขึ้น แต่ปัจจุบันค่อนข้างละเลยการรวมตัวกันของคนในชุมชนหรือสังคมจึงมีน้อย ที่มีบ้างก็ทำกิจกรรมกันไปตามความคิดเดิม ๆ ส่วนองค์กรทางการเมืองใกล้ตัวอย่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็มักจะมีข่าวร้ายมากกว่าข่าวดี ปรากฏการณ์เช่นนี้ทำให้ผู้คนและเด็ก ๆ เยาวชนเบื่อหน่าย หวาดกลัว ไม่อยากเข้าใกล้ จนอาจจะถึงขั้นสอนให้เอาตัวรอดมากกว่าเห็นกับส่วนรวม แนวทางที่ควรจะเป็นก็คือ ชุมชน สังคมและองค์กรทางการเมืองต้องมีผู้นำที่ดี มีความรู้ มีวุฒิภาวะที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความคิดที่จะสร้างคนสร้างอนาคตที่ดีให้เกิดขึ้นในชุมชน นั่นแหละจึงจะสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนได้อย่างแท้จริง **ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า** คุณสมบัติ เริ่มต้นที่เป็นคนมีความรู้ ทั้งนี้ เป็นความรู้ทั้งในระบบการศึกษาและนอกระบบเช่นมี 'ภูมิปัญญา' ในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้การมี 'ต้นทุนทางสังคม' ที่ดี เป็นที่ยอมรับว่าเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีวุฒิภาวะสูง มีอาชีพมั่นคง **ด้านนโยบายพรรค พบว่า** นโยบายที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรงที่สุด จะได้รับความสนใจมากที่สุด และประชาชนจะไปลงคะแนนให้กับพรรคนั้น แต่นโยบายก็ต้องอยู่ในภารกิจที่มีความเป็นไปได้ ถ้าแถลงนโยบายแล้วทำไม่ได้ ประชาชนก็จะเสื่อมศรัทธา หรือมากกว่านั้นก็อาจจะออกมาชุมนุมแสดงความคิดเห็น หรือประท้วงได้

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
		ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร พบว่า 'การดีเบต' ที่มีการเชิญผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละพรรคหรือแต่ละทีมมาพูดคุย ถกเถียงกันในเรื่องของนโยบาย โดยจัดให้มีการถ่ายทอดสดผ่านสื่อต่าง ๆ หลายๆ รูปแบบ ตั้งแต่วิทยุ โทรทัศน์ ไปจนระบบออนไลน์ วิธีการดีเบต จะทำให้ผู้ฟังหรือผู้ชมได้รับรู้ถึงความรู้ ความคิด ไหวพริบและวุฒิภาวะของผู้สมัครได้เป็นอย่างดี **ด้านอิทธิพลของสื่อ พบว่า** สื่อมีอิทธิพลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมาก สามารถกำหนดทิศทางทางการเมืองทำให้คนเปลี่ยนแนวคิดได้คล้อยตามได้ตามรูปแบบของสื่อต่าง ๆ เพราะสื่ออยู่ในมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็มักจะมีข่าวร้ายมากกว่าข่าวดี ปรากฏการณ์เช่นนี้ทำให้ผู้คนและเด็ก ๆ เยาวชนเบื่อหน่าย หวาดกลัว ไม่อยากเข้าใกล้ จนอาจจะถึงขั้นสอนให้เอาตัวรอดมากกว่าเห็นกับส่วนรวม แนวทางที่ควรจะเป็นก็คือ ชุมชน สังคมและองค์กรทางการเมืองต้องมีผู้นำที่ดี มีความรู้ มีวุฒิภาวะที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความคิดที่จะสร้างคนสร้างอนาคตที่ดีให้เกิดขึ้นในชุมชน นั่นแหละจึงจะสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนได้อย่างแท้จริง
12	นายจิระศักดิ์ ควนจันทร์ (7 กุมภาพันธ์ 2567) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน** พบว่า คนรุ่นใหม่ และประชาชนมีการตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้นกว่าในอดีต **ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง พบว่า** ช่องทางในการรับรู้ข่าวสารข้อมูลมีมากขึ้น นอกจากโทรทัศน์ ยังมีช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ค ติ๊กต๊อกอินสตาร์แกรม ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมือง

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
		ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง **สถาบันครอบครัว พบว่า** การสร้างประชาธิปไตยในครอบครัวเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ทุกคนในครอบครัวต่างรู้บทบาท หน้าที่ของตนเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการปลูกฝังหลักประชาธิปไตย เพื่อเป็นพื้นฐานให้บุตรหลานเข้าใจสิทธิ และหน้าที่ตามหลักประชาธิปไตยของตนเอง **สถาบันการศึกษา พบว่า** การสร้างหลักประชาธิปไตยในสถานศึกษา เช่น มีการเลือกหัวหน้าชั้นเรียน ประธานสภานักเรียน **ชุมชน/สังคม พบว่า** การให้ความสำคัญกับเยาวชนในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนของชุมชน ให้เยาวชนได้เสนอแนวคิด ความต้องการไปสู่ผู้นำของชุมชน จะเป็นการกระตุ้นให้เยาวชนเกิดการตื่นตัวทางการเมือง เพราะให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง **ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า** ผู้สมัครรับเลือกตั้งควรเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจให้เกิดความหวังของประชาชน แต่ทำความหวังนั้นให้ประสบความสำเร็จ **ด้านนโยบายพรรค พบว่า** นโยบายของพรรคการเมืองมีส่วนสำคัญหากนโยบายนั้น ตรงกับความต้องการของประชาชน สามารถแก้ไขปัญหาที่ประชาชนกำลังเผชิญอยู่ และเป็นนโยบายสามารถสร้างความหวังของประชาชน **ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร พบว่า** วิธีการหาเสียงที่สร้างการตื่นตัวทางการเมืองมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครบนเวที การใช้สื่อโซเชียลในการสื่อสาร และการเข้าถึงประชาชน หรือเรียกว่าการเคาะประตูตามบ้าน

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
		ด้านอิทธิพลของสื่อ พบว่า สื่อมีความสำคัญในการกระตุ้นการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนมากที่สุดคือ สื่อโซเชียลมีเดีย ซึ่งเป็นสื่อที่กระจายได้ในวงกว้าง รวดเร็ว และสามารถเข้าถึงประชาชนได้ทุกวัย
13	นายธโนภาส สินไชย (8 กุมภาพันธ์ 2567) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน** พบว่า มีการตื่นตัวทางการเมืองสูง ทั้งในระดับท้องถิ่นถึงระดับชาติ ทุกการเลือกตั้งมีความเข้มข้น **ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง พบว่า** ในอดีตพรรคเป็นปัจจัยที่ส่งผล แต่ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง พรรคไม่มีผล ประชาชนจะมองที่ตัวบุคคลที่ลงสมัครว่ามีผลงาน มีชื่อเสียง หรือเข้าถึงใจประชาชนมากแค่ไหน **ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง** **สถาบันครอบครัว พบว่า** ในอดีตเรื่องการเมืองคือเรื่องของผู้ใหญ่ แต่ปัจจุบันการเมืองจะอยู่ในใจเด็กตั้งแต่ 14 - 18 ปี สถาบันครอบครัวไม่มีส่วนช่วยให้บุตร หลานเกิดการตื่นตัวทางการเมือง แต่สิ่งที่เร้าจริง ๆ คือสื่อ เพราะเด็กแต่ละวัยแตกต่างกัน มีความหลากหลายทางการเมือง มีมุมมองที่แตกต่างกัน สมัยก่อนสถาบันครอบครัวอาจจะมีส่วนช่วยให้มีการตื่นตัว แต่ปัจจุบันไม่เป็นผลต่อการตื่นตัวทางการเมือง **สถาบันการศึกษา พบว่า** สถาบันการศึกษาอาจจะเป็นตัวเสริมในการให้นักเรียนไปใช้สิทธิ แต่ไม่ได้เป็นปัจจัยที่จะส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมือง แต่เกิดจากสื่อที่ได้รับมาแล้วนำมาพูดคุยกันในกลุ่ม

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
		ชุมชน/สังคม พบว่า ชุมชน/สังคมจะมีการถกเถียงกันในเรื่องทางการเมือง เมื่อมีการพูดคุยกันมากขึ้นก็จะทำให้ประชาชนเกิดความต้องการอยากค้นหาว่า คนที่คนอื่นพูดถึงเป็นใคร มีคุณสมบัติอย่างไร ซึ่งถือว่าชุมชน/สังคม ทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมือง **ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า** ผู้สมัครต้องมีความพร้อมหลาย ๆ ด้านทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก เช่น การสร้างกระแส ในสังคมเพื่อให้เกิดความสนใจ ซึ่งมีทั้งกระแสบวกและกระแส แล้วแต่ว่าผู้สมัครจะเล่นกระแสแบบใด ซึ่งแต่ละสังคมจะใช้กระแสที่แตกต่างกัน เปรียบเทียบกับสินค้าตัวหนึ่งอาจจะต้องใช้กลยุทธ์ที่แตกต่างกันในการขายสินค้าในสถานที่ที่แตกต่างกัน แล้วแต่กลุ่มของผู้บริโภค หากประชาชนต้องการอะไร ผู้สมัครก็จะเสนอนโยบายนั้นเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน **ด้านนโยบายพรรค พบว่า** นโยบายเป็นหน้าแรกเป็นนโยบายระดับประเทศโดยจะต้องเรียกความนิยมก่อน ยกตัวอย่างเช่นหากเราจะอ่านหนังสือสักเล่มหากหน้าปกดี คำนำดี เราก็อยากจะหยิบหนังสือเล่มนั้นมาอ่าน แต่หากนโยบายส่วนกลางของพรรคไม่ดึงดูดมากพอ คนก็จะไม่สนใจ จึงต้องใช้นโยบายที่สะท้อนมาจากคนที่มีปัญหาจริง ๆ จากชาวบ้านแล้วต้องนำมาวิเคราะห์ว่าปัญหาเหล่านั้นสามารถนำเป็นนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาต่อไป

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
		ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร พบว่า วิธีการหาเสียงปัจจุบันมีหลากหลาย ซึ่งบางวิธีไม่คิดว่าจะสามารถสร้างกระแสได้ แต่กลับเป็นวิธีที่สามารถสร้างกระแสแรง และผลกระทบส่งผลกว้างมาก ประชาชนบางคนอาจจะไม่รู้จักผู้สมัครว่าเป็นใครอย่างไร แต่เมื่อเห็นกระแสแรงก็เป็นไปตามกระแส ซึ่งอาจจะทำไม่ได้ว่าวิธีการใดจะใช้ได้ผล เลยต้องใช้ทุกวิธีทางเพื่อให้ทุกพื้นที่ ให้มีคะแนนออกมา ซึ่งแต่ละกลุ่มแต่ละพื้นที่จะใช้วิธีการหาเสียงที่แตกต่างกัน **ด้านอิทธิพลของสื่อ พบว่า** อดีตจะเป็นสื่อด้านเดียว คือส่งไปไม่สามารถโต้ตอบกลับมาได้ แต่ปัจจุบันชาวบ้านได้รับสื่อไปสามารถเป็นผู้ส่งข่าวสารต่อได้ ซึ่งสื่อที่ส่งไปควรมีคอนเท้นที่น่าสนใจ ชาวบ้านก็จะรู้สึกว่าคอนเท้นน่าสนใจ แล้วทำตัวเองเป็นผู้ส่งสารส่งต่อ ๆ กันไป จนสร้างกระแส จากผู้สมัครที่ไม่มีใครรู้จักก็จะกลายเป็นที่รู้จัก หากใช้สื่อได้ถูกต้องและถูกวิธีสื่อก็จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองได้
14	นายวิเชียร ขันธนิเทศ (8 กุมภาพันธ์ 2567) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน** พบว่า มีการตระหนักรับรู้ถึงหน้าที่ของประชาชนตามวิถีทางการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย **ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง พบว่า** ปัจจัยที่ส่งผลคือนโยบายพรรคการเมือง สื่อสารมวลชน การหาเสียงของผู้สมัครเลือกตั้ง ความเชื่อมั่นต่อพรรคการเมือง และคุณลักษณะของผู้สมัคร

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
		ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง **สถาบันครอบครัว พบว่า** ทุกสังคมการขัดเกลาขั้นปฐมภูมิจะเกิดขึ้นในครอบครัว เครือญาติ ขั้นนี้มีความสำคัญมาก เพราะหลายสิ่งหลายอย่างที่บุคคลได้เรียนรู้จากครอบครัวจะได้รับการถ่ายเทไปสู่บทบาทต่อไป เพราะเป็นการเรียนรู้ทั้งรากลึกมากกว่าการเรียนรู้จากทุติยภูมิ ซึ่งเป็นกลุ่มที่บุคคลมีสัมพันธ์แต่เฉพาะในบทบาทหนึ่งอีกทั้งขาดความต่อเนื่องไม่เป็นประจำด้วย **สถาบันการศึกษา พบว่า** สถาบันการศึกษาอยู่กึ่งกลางระหว่างปฐมภูมิและทุติยภูมิ โดยทำหน้าที่ 3 ทาง คือ 1) โดยการจำลองรูปแบบสังคมการเมือง 2) ในทางตรงโดยการสั่งสอนจากครู อาจารย์ และบทเรียน 3) ในทางอ้อม เช่น การเคารพกฎเกณฑ์ต่าง ๆ **ชุมชน/สังคม พบว่า** ทัศนคติ ความเชื่อ อารมณ์และและค่านิยมของคนในสังคมอาจจะไม่แสดงออกชัดเจน แต่อาจแผงอยู่ในความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกชนหรือกลุ่มคนที่มีปฏิสัมพันธ์กับระบบการเมืองนั้น โดยกระบวนการการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทาง การเมืองเริ่มจาก กระบวนการรับรู้ความคิดทางการเมืองแล้วพัฒนาไปสู่ความรู้สึกว่ามีคุณค่าหรือไม่ จากนั้นพัฒนาไปสู่ การประเมินเพื่อที่จะยอมรับหรือปฏิเสธในโอกาสต่อไป **ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า** คุณลักษณะของผู้สมัครจะต้องเป็นคนมีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เข้าใจ เข้าถึงปัญหาของประชาชนอย่างแท้จริง มีจิตอาสาพร้อมที่จะช่วยเหลือประชาชนเสมอ

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
		ด้านนโยบายพรรค พบว่า นโยบายของพรรคการเมืองจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและสามารถนำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนั้นจะต้องมีความชัดเจน เหมาะสมกับบริบทหรือสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในทางปฏิบัติ สิ่งสำคัญที่สุดจะต้องเป็นประโยชน์ต่อคนส่วนมาก ไม่เลือกปฏิบัติเฉพาะกลุ่ม มีมุมมองใหม่ ๆ ที่เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติ **ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร พบว่า** ต้องเข้าถึงประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รู้จัก รู้นโยบายรวมไปถึงการจะทำอะไรเพื่อประชาชนหลังจากได้รับการเลือกตั้งเป็นตัวแทนของประชาชนไปแล้ว **ด้านอิทธิพลของสื่อ พบว่า** สื่อควรมีความเป็นกลางและเป็นสื่อที่สร้างสรรค์ มีความน่าสนใจเพื่อการจดจำ
15	ดร.สัญญา ศรีวิเชียร (9 กุมภาพันธ์ 2567) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน** พบว่า ปัจจุบันประชาชนในจังหวัดตรังสนใจทางการเมืองมากขึ้นกว่าในอดีต **ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง พบว่า** ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองประกอบด้วย 1) นโยบายของพรรคการเมือง 2) เพิ่มวิธีการหาเสียง 3) สื่อโซเชียล **ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง** **สถาบันครอบครัว พบว่า** สถาบันครอบครัวมีส่วนช่วยให้บุตรหลานเกิดการตื่นตัวทางการเมือง เนื่องจากพ่อแม่มีส่วนสำคัญในการให้คำปรึกษา แนะนำแก่บุตรหลาน

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
		สถาบันการศึกษา พบว่า สถาบันการศึกษามีส่วนอย่างมากในการทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมือง เนื่องจากสถานศึกษาจะให้แนวทางที่ถูกต้องแก่นักเรียนในเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง **ชุมชน/สังคม พบว่า** หากชุมชน สังคม มีความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย ก็จะทำให้บุตร หลานในชุมชนมีความเข้าใจระบอบประชาธิปไตยในทิศทางที่ดี **ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า** คุณลักษณะของผู้สมัครเลือกตั้ง จะต้องมีความรับผิดชอบ มีวิสัยทัศน์เชิงบวกและมีความซื่อสัตย์สุจริต **ด้านนโยบายพรรค พบว่า** นโยบายมีส่วนสำคัญมากต่อการตื่นตัวทางการเมือง หากนโยบายถูกใจประชาชน **ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร พบว่า** วิธีการหาเสียงต้องหาเสียงในเชิงนโยบาย เพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชน แทนที่จะมีการซื้อเสียง **ด้านอิทธิพลของสื่อ พบว่า** สื่อควรมีความเป็นกลางและเป็นสื่อที่สร้างสรรค์ มีความน่าสนใจเพื่อสร้างการจดจำแก่คนที่ได้รับสื่อ
16	ดร.ขนิษฐา สุขสง (9 กุมภาพันธ์ 2567) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน** พบว่า ยอมรับว่ากระแสการตื่นตัวทางการเมืองส่วนหนึ่งไม่ได้เกิดจากสถานการณ์ทางการเมืองเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการสื่อสารของพรรคการเมืองด้วย หากสังเกตการณ์สื่อสารของพรรคการเมือง ค่อนข้างเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองพอสมควร

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
		ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วย 1) การสื่อสารทางการเมืองเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลสำคัญทั้งในส่วนของพรรคการเมือง มันถูกผลักให้ทุกพรรคเกิดการปรับตัวทางด้านการสื่อสารทางการเมือง 2) หัวคะแนนโดยธรรมชาติจะเห็นได้จากการเกิดขึ้นของสื่อกระตุ้นให้เกิดการสื่อสารทางการเมือง แต่ว่าไปอยู่ในกลุ่มบางกลุ่ม 3) การแข่งขันทางการเมือง **ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง** **สถาบันครอบครัว พบว่า** สถาบันครอบครัวทำให้เกิดการตื่นตัว ครอบครัวไม่ได้ส่งผลเหมือนในอดีตที่พ่อแม่คุยกันในบ้าน ลูกก็จะนั่งฟังหรือคล้อยตามไปด้วย แต่ปัจจุบันเด็กไม่ได้อยู่กับพ่อ แม่ เพราะฉะนั้นการตื่นตัวของเยาวชน จะอยู่กับเพื่อนกับสื่อที่เสพ **สถาบันการศึกษา พบว่า** สถาบันการศึกษาไม่ได้ส่งเสริมให้เกิดการตื่นตัวทางการเมือง เพราะสถาบันการศึกษายังเป็นรูปแบบเดิม ๆ เช่น ให้มีสภานักเรียน แต่ไม่ได้มีบทบาทต่อการที่จะไปสะท้อนต่อการกฎ ระเบียบของโรงเรียน ซึ่งทำได้แค่เฉพาะบางโรงเรียน สถาบันการศึกษายังปรับตัวไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลน้อยก่อนที่จะไปถึงการเมืองได้ นักเรียนต้องรู้สึกว่าเค้ามีส่วนร่วม ซึ่งการมีส่วนร่วม คือหัวใจของการตื่นตัวทางการเมือง สถานศึกษายังไม่ได้เอื้อต่อการที่จะทำให้เด็กมีสิทธิ การมีส่วนร่วมทางการเมือง **ชุมชน/สังคม พบว่า** ชุมชน สังคม จะไปด้วยกันกับสถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษา เพราะฉะนั้นสังคม ชุมชน จึงไม่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมือง

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
		ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า คุณลักษณะของผู้สมัครที่จะทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย มีดังนี้ 1) ผู้สมัครจะต้องศึกษา รู้จัก และประเมินในจังหวัดตรัง โดยเอาปัญหาในพื้นที่มาทำเป็นนโยบาย 2) ผู้สมัครจะต้องมีน้ำใจกับคนในพื้นที่ เพื่อสร้างความรู้สึกที่ดีให้กับประชาชนในพื้นที่นั้น **ด้านนโยบายพรรค พบว่า** จะต้องชัดเจน ซึ่งหากนโยบายมีความชัดเจน ตอบโจทย์ จะเกิดการตื่นตัวจะทำได้จริงหรือไม่ได้จริงอีกเรื่อง แต่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมือง **ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร พบว่า** การปราศรัยการดีเบตของผู้ลงสมัคร สามารถสร้างการตื่นตัวทางการเมืองของคนในจังหวัดตรังได้มากขึ้น ดีกว่าการนั่งฟังนโยบาย แล้วสาดสีกันบนเวที และวิธีการติดป้ายโฆษณา ประชาสัมพันธ์ **ด้านอิทธิพลของสื่อ พบว่า** สื่อออนไลน์ มีผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองเป็นอย่างมาก รวมไปถึงสื่อมวลชน และสื่อตามธรรมชาติคือสื่อหัวคะแนนตามธรรมชาติ เช่นกระแสฟ้ารักพ่อ กระแสส้ม ก่อให้เกิดการตื่นตัวทางการเมือง แต่พอมาเทียบกับจังหวัดตรังมันไม่เกิด ยังเคยได้ยินคนแซวว่า รถหาเสียงของพรรคก้าวไกลวิ่งเร็วมาก ยังไม่ทันเห็นว่าพรรคเบอร์ไหนแต่ไปแล้ว ภาพรวมมองในจังหวัดตรังในทุกส่วนประกอบที่เกี่ยวข้องในสถาบันกล่อมเกลาทางการเมืองมันยังสอดรับต่อการเปลี่ยนแปลง

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
17	นายชัชวัสส์ ชูพลับ (10 กุมภาพันธ์ 2567) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน** พบว่า ประชาชนมีความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย รู้จักแยกแยะ คนดี คนไม่ดี ในการเลือกตั้งและออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งกันมากขึ้น **ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง พบว่า** ปัจจัยที่ส่งผลทำให้เกิดการตื่นตัว ประกอบด้วย 1) ปัญหาเศรษฐกิจที่ประชาชนกำลังได้รับ 2) นโยบายของพรรคการเมือง 3) การดูแล การเข้าถึงประชาชนของผู้สมัครรับเลือกตั้ง 4) ความนิยมชมชอบส่วนตัว **ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง** **สถาบันครอบครัว พบว่า** การให้ความรู้ ความเข้าใจแก่บุตรหลาน และสร้างความตระหนักในสิทธิ หน้าที่ของตนเอง กันภายในครอบครัว เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้บุตรหลานเกิดการตื่นตัวได้ **สถาบันการศึกษา พบว่า** สถาบันการศึกษาให้ความรู้ความเข้าใจในทางที่ถูกต้อง และสนับสนุนส่งเสริมการปกครองตามหลักประชาธิปไตย **ชุมชน/สังคม พบว่า** ชุมชน สนับสนุนการเลือกตั้งแบบเดินเคาะประตูบ้าน เน้นย้ำให้ทุกคนไปเลือก พร้อมทั้งสนับสนุนสถานที่ในการจัดการเลือกตั้งเพื่อให้เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย **ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า** คุณลักษณะของผู้สมัครควรประอบไปด้วย 1) มีจิตใจที่ดีงาม 2) มีการเสียสละเพื่อส่วนรวม 3) มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาประเทศและทำเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง 4) พูดจริง ทำจริง 5) ไม่คดโกง

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
		ด้านนโยบายพรรค พบว่า นโยบาย คือสัญญาที่นักการเมืองจะต้องปฏิบัติหลังจากที่พรรคการเมืองนั้นได้รับการเลือกเข้าสู่สภาแล้ว ซึ่งหากนำนโยบายมาแก้ไขปัญหาได้ ก็จะทำให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้นในการเลือกตั้งครั้งต่อไป **ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร พบว่า** วิธีการหาเสียงของผู้สมัคร ต้องพูดจริง ทำจริง มุ่งไปยังประโยชน์ต่อส่วนรวม หรือต่อประชาชน **ด้านอิทธิพลของสื่อ พบว่า** สื่อมีผล มีอิทธิพลต่อการชี้นำในการเลือกพรรคการเมืองมาก โดยพรรคการเมืองใดที่สื่อหยิบยกมาพูด ทำให้ประชาชนรู้จักมากและถูกโน้มน้าวใจอาจจะทำให้คนเปลี่ยนใจเลือกพรรคการเมือง
18	นางอนัญญา สวัสดิสาร (15 กุมภาพันธ์ 2567) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน** พบว่า ประชาชนมีการตื่นตัวทางการเมืองน้อย โดยเฉพาะวัยกลางคน ที่ยังวุ่นวายกับการทำงานหาเงินเพื่อเลี้ยงครอบครัว และในยุคเศรษฐกิจที่ตกต่ำ **ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง พบว่า** ปัจจัยที่ส่งผลการตื่นตัวทางการเมือง ประกอบด้วย 1) การรณรงค์และทำความเข้าใจในการตื่นตัวทางการเมืองในสถานศึกษา มหาวิทยาลัย ในหลักสูตรของสถานศึกษาควรจะมีการเรียน การสอนเกี่ยวกับการเมือง การปกครองให้มากขึ้น **ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง** **สถาบันครอบครัว พบว่า** สถาบันครอบครัว พ่อแม่ร่วมปลูกฝังระบอบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ให้บุตรหลานรู้สิทธิ หน้าที่ของตนเอง

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
		สถาบันการศึกษา พบว่า การเรียนรู้ในห้องเรียนวิชาหน้าที่พลเมือง ควรมีการเรียนการสอนอย่างจริงจัง เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย **ชุมชน/สังคม พบว่า** หากสังคม ชุมชน มีการตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น ก็จะทำให้เยาวชนเกิดการตื่นตัวทางการเมืองเช่นเดียวกัน **ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า** ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องเข้าถึงประชาชน และเข้าใจปัญหาของชุมชน ในพื้นที่นั้น ๆ เพื่อนำปัญหามาแก้ไข **ด้านนโยบายพรรค พบว่า** นโยบายจะต้องจับต้องได้ไม่เป็นนโยบายขายฝัน **ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร พบว่า** วิธีการหาเสียงที่จะทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมือง คือ ต้องเข้าใจ เข้าถึง และสามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้ตรงจุด **ด้านอิทธิพลของสื่อ พบว่า** สื่อมีอิทธิพลมากต่อการตื่นตัวทางการเมือง เพราะเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ หากมีบุคคลที่ตนเองชื่นชอบเป็นผู้ชี้นำก็จะทำให้มีผู้คล้อยตามและเชื่อในสื่อนั้น
19	นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย (24 กุมภาพันธ์ 2567) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน** พบว่า มีการตื่นตัวทางการเมืองในระดับสูง มีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น ติดตามข่าวสารการเมือง ติดตามข่าวสารนักการเมือง ติดตามการทำงานของนักการเมือง ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และร่วมรับฟังการรณรงค์หาเสียงการเมืองในระดับสูง

ลำดับ	**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**สรุปบทสัมภาษณ์**
		ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วย 1) ปัญหาปากท้องของประชาชน 2) การติดตามข่าวสารทางการเมือง 3) มีอุดมการณ์ทาง **ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง** **สถาบันครอบครัว พบว่า** สามารถแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ 1) ช่วง พ.ศ. 2560 ครอบครัวมีส่วนที่กระตุ้นให้บุตรหลานมีการตื่นตัวทางการเมืองในระดับที่สูง เกิดจากตัวของผู้ปกครอง พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย เป็นคนซึ่งมีอัตราการเข้าร่วมทางการเมืองในระดับสูง จึงมีความคาดหวังให้บุตรของตนเองจะได้รับรู้เหตุการณ์ทางการเมือง และมีแนวโน้มที่จะพยายามโน้มน้าวให้บุตรหลานมีความคิดความเชื่อ มีอุดมคติตามตัวเอง 2) หลังจากปี พ.ศ. 2560 สื่อโซเชียล มีเดีย ที่เข้ามา ซึ่งเด็ก เยาวชน คนรุ่นใหม่จะใช้เวลาอยู่กับสื่อโซเชียลมีเดียมากกว่าคนที่เป็นพ่อแม่ ซึ่งพ่อแม่จะมีบทบาทกระตุ้นการตื่นตัวของเด็กจะลดลงมาก แต่โซเชียลมีเดียจะมามีบทบาทสูง **สถาบันการศึกษา พบว่า** สถาบันการศึกษาทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระดับหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเรียนรู้รูปแบบ แต่ไม่อาจจะทำให้ก้าวไปสู่การเรียนรู้เนื้อหา หรือวิถีชีวิตได้ สถาบันการศึกษามีส่วนทำให้นักเรียนตื่นตัวแต่เป็นไปในระดับของการเรียนรู้รูปแบบและวิถีประชาธิปไตยยังไม่ถึงจุดนั้น

ลำดับ	**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**สรุปบทสัมภาษณ์**
		ชุมชน/สังคม พบว่า ชุมชน สังคม มีส่วนทำให้บุตรหลานเกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้มากน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับความใกล้ชิดหรือความสัมพันธ์ของสังคม หรือชุมชนนั้น โดยสังคมชนบท ตามหมู่บ้านจะมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน มี ความเป็นเครือญาติ มีความเป็นเพื่อนบ้าน **ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า** คุณสมบัติของผู้สมัครเลือกตั้งต้องประกอบด้วย 4 ประการ 1) เป็นคนเปิดเผย มีความเป็นมิตรที่จะพูดคุยกับผู้อื่น 2) ต้องเป็นคนมีความรู้เรื่องการเมือง 3) มีองค์ความรู้เรื่องการบริหารแผ่นดิน เช่น หากมีปัญหาเรื่องที่ดิน ปัญหายางพารา ควรไปหน่วยงานได้ 4) สังกัดพรรคการเมือง ที่เป็นที่นิยมหรือเป็นยอมรับ **ด้านนโยบายพรรค พบว่า** นโยบายพรรคควรจะประกอบด้วย 3 ประเด็น ดังนี้ 1) นโยบายจะต้องสามารถแก้ไขปัญหาให้ประชาชนได้ 2) มีวิธีการทำให้ประชาชนเข้าใจนโยบายได้ง่าย 3) การเข้าถึงคนในเชิงนโยบาย ซึ่งมีวิธีการที่หลากหลาย เช่น การปราศรัย การส่งทางสื่อโซเชี่ยวมีเดีย ส่งจดหมาย มีการดีเบตทางสื่อโทรทัศน์ซึ่งคนดูเยอะ มีคนสนใจ ซึ่งไม่ใช่แค่นโยบายดีอย่างเดียวแต่หัวเรื่องนโยบายจะต้องน่าสนใจ **ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร พบว่า** วิธีการหาเสียงที่ได้ผลมี 3 วิธี ดังนี้ 1) วิธีการหาเสียงโดยการปราศรัย

		2) การเคาะประตูบ้าน 3) การมีทีมงาน เช่น อาสาสมัคร หรือผู้สนับสนุนลงไปพบปะแทนตัวผู้สมัคร ซึ่งได้ผลรองมาจากการเคาะประตูบ้าน
ลำดับ	**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**สรุปบทสัมภาษณ์**
		ด้านอิทธิพลของสื่อ พบว่า สื่อมีอิทธิพลสูงสุด เพราะคนภาคใต้ คนจังหวัดตรังติดตามสื่อสารมวลชน ติดตามข่าวสารการเมืองใกล้ชิดมาก เช่นจากสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เวปไซส์ต่าง ๆ และปัจจุบันมีโซเชียลมีเดียเข้ามาด้วย ซึ่งคนจะดูหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน และมีการแชร์ข่าวสารต่าง ๆ ผ่านทางโซเชียลมีเดียได้อย่างกว้างขวาง
20	ผศ.ปิยาณีย์ เพชรศรีช่วง (26 กุมภาพันธ์ 2567) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน พบว่า** จังหวัดตรังมีการตื่นตัวทางการเมืองพอสมควร **ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง พบว่า** ปัจจัยที่ส่งผลต่อ การตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ที่สำคัญคือการเป็นพลเมืองของประชาชน ซึ่งหากมีความเป็นพลเมืองจะอยู่เหนือคำว่าประชาชนทั่วไป **ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง** **สถาบันครอบครัว พบว่า** ครอบครัวมีความสำคัญมาก หากคนในครอบครัวมีการสอนให้บุตรหลานได้มีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ ในกิจกรรมของครอบครัว ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่เป็นส่วนของประชาธิปไตย กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น กล้าที่จะมีส่วนร่วม ซึ่งจะเป็นพื้นฐานจะทำให้บุตรหลานรู้ และเข้าใจในหลักประชาธิปไตย ยอมรับในความแตกต่าง และจะเกิดการตื่นตัวในระบอบประชาธิปไตยได้มากขึ้น

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
		สถาบันการศึกษา พบว่า มีส่วนเกี่ยวข้องทำให้เกิดการตื่นตัวค่อนข้างมาก เนื่องจากได้มีกิจกรรมต่าง ๆ มากมายที่ทำให้นักเรียนได้เกิดการมีส่วนร่วม การแสดงความคิดเห็น ซึ่งจะแฝงอยู่ในรูปแบบกระบวนการเรียนการสอน เช่น การสอนแบบสะดมสมอง โดยมีผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานของหลักประชาธิปไตยทั้งสิ้น **ชุมชน/สังคม พบว่า** ปัจจุบันชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับสถานศึกษา เช่น การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอนนักเรียน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน และเยาวชน ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ทำให้เยาวชนได้เห็นรูปแบบประชาธิปไตย **ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า** คุณลักษณะของผู้สมัครจะต้องแยกว่ากับคนกลุ่มไหน เช่น หากเป็นกลุ่มรุ่นวัยกลางคน ถึงวัยคนชรา จะชอบคนที่มีความน่าเชื่อถือ มีวัยวุฒิ มีประสบการณ์สามารถที่จะทำงานเพื่อประชาชนได้และบริหารบ้านเมืองได้ แต่หากเป็นกลุ่มของเยาวชน คนรุ่นใหม่ จะต้องเป็นคนที่คล่องแคล้ว ว่องไว หน้าตาดี มีความทันสมัย ออกสื่อบ่อย ๆ **ด้านนโยบายพรรค พบว่า** นโยบายเรื่องของปากท้องเนื่องด้วยสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันที่คนส่วนใหญ่ต้องดิ้นรน แต่หากมีนโยบายที่มาช่วยเหลือความเป็นอยู่ให้ดี

		ขึ้น ก็จะเป็นนโยบายที่สามารถสร้างการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนได้
ลำดับ	**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**สรุปบทสัมภาษณ์**
		ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร พบว่า วิธีการหาเสียงโดยการใช้สื่อ ทำให้เป็นที่ถูกใจ สั้น กระชับให้ประชาชนจำได้อย่างรวดเร็ว ใช้สื่อหลายทาง เช่น สื่อโซเชียล สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุซึ่งยังกลุ่มที่ฟัง และดูอยู่ หากประชาชนได้รับสื่อจากหลาย ๆ ทางได้ยินซ้ำ ๆ จะมีผลทำให้ประชาชนจำได้ **ด้านอิทธิพลของสื่อ พบว่า** สื่อมีผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองมาก โดยเฉพาะสื่อออนไลน์ ที่อาจจะเป็นเรื่องจริงหรือไม่จริง แต่เมื่อได้รับก็จะแชร์อย่างรวดเร็ว โดยไม่ได้กลั่นกลอง หรือตรวจสอบ ซึ่งจะมีอิทธิพลมากต่อผู้รับ ยิ่งหากผู้รับไม่ได้ตรวจสอบก็จะทำให้มีผู้เสียหายได้ ซึ่งเหมือนดาบสองคม โดยผู้เสพข่าวจะต้องใช้วิจารณญาณ หรือมีสติค่อนข้างสูง แต่เยาวชนรุ่นใหม่ที่เป็นนักเกรียนคีย์บอร์ด หากไม่ได้วิเคราะห์ก็จะทำให้สารที่ส่งผิดเพี้ยนได้ และสื่อโทรทัศน์ก็มีผล เช่น การทำโพลซึ่งสามารถกระตุ้นการตื่นตัวได้อีกทางเช่นกัน
21	นายแพทย์รักษ์ บุญเจริญ (27 กุมภาพันธ์ 2567) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน พบว่า** การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดตรัง มี 2 รุ่น คือ รุ่นคนทั่วไปที่มีอายุปานกลางถึงอายุมาก การตื่นตัวจะยังยึดการชี้นำ ยึดการรู้จักเป็นการส่วนตัวเป็นหลัก และรุ่นเพิ่งจะจะมีสิทธิเลือกตั้งไปจนถึงวัยทำงาน มีการตื่นตัวอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งใช้วิธีดู

		นโยบายของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองเป็นหลัก และประชาชนในจังหวัดตรังมีการตื่นตัวมากขึ้น
ลำดับ	**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**สรุปบทสัมภาษณ์**
		ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัว ได้แก่ ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีการเผยแพร่ มีการติดตาม มีการนำเสนอได้มากขึ้น ซึ่งมีทั้งผลดีและผลเสีย ผลดีคือทำให้ประชาชนที่ได้รับข้อมูลข่าวสารมีการตื่นตัวมากขึ้น ผลเสียคือ ถ้าผู้ที่ได้รับสารไม่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับได้ ก็อาจจะถูกชี้นำไปในทางหนึ่งทางใดได้ **ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง** **สถาบันครอบครัว พบว่า** สถาบันครอบครัวเป็นส่วนสำคัญที่สุดในระบอบประชาธิปไตยเพราะสมาชิกในครอบครัว เด็กจะรับรู้หรือตัดสินใจได้เอง ใช้วิธีซึมซับจากการปฏิบัติภายในครอบครัวเป็นหลัก ซึมซับตั้งแต่เด็กจนโตโดยที่อาจจะไม่รู้ตัว หากครอบครัวมีประชาธิปไตยรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในครอบครัวมีเหตุมีผลส่งผลทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความเป็นประชาธิปไตยไปด้วย **สถาบันการศึกษา พบว่า** สถาบันการศึกษา ช่วยในแง่ของผู้ที่อยู่สถาบันการศึกษา ส่วนใหญ่คนที่อยู่สถาบันการศึกษาจะอยู่วัยที่มีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน อาจจะไม่มีความคิดเห็นเฉพาะของตนเอง อาจจะตามเพื่อน สถาบันการศึกษาจึงทำให้สมาชิกที่อยู่ในสถาบันนั้นมีความตื่นตัวในระบอบประชาธิปไตย แต่มีลักษณะในการชี้นำเป็นกลุ่ม

		ชุมชน/สังคม พบว่า ชุมชนและสังคม มีส่วนน้อยกว่าเนื่องจากสภาพของสังคมในปัจจุบันไม่ได้แน่นแฟ้นเหนียวแน่นเหมือนในสมัยก่อน สมาชิกในชุมชนหรือในสังคมไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ความคิดเห็น ประโยชน์ของชุมชนมากเหมือนในสมัยก่อน
ลำดับ	**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**สรุปบทสัมภาษณ์**
		ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า คุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้งประกอบด้วย 1) ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องแสดงเจตจำนงแนวแน่ว่าจะมาอาสารับใช้ประชาชน 2) ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องมีประวัติที่โดดเด่น ทำให้มีความน่าเชื่อถือว่าคนที่ลงสมัครรับเลือกตั้งว่าเป็นคนดี **ด้านนโยบายพรรค พบว่า** นโยบายพรรคการเมืองจะต้องมุ่งแก้ปัญหา ของผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้ง มุ่งไปยังประโยชน์ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะได้รับ เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้ แต่ขณะเดียวกันนโยบายแต่ละนโยบายในปัจจุบันยังไม่รอบคอบ ไม่รัดกุม ไม่ได้ศึกษาผลได้ ผลเสีย หรือความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ คือเน้นนโยบายที่เอาให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไว้ก่อน หลังจากเลือกตั้งแล้วค่อยว่ากัน จะเห็นได้จากพรรคการเมืองที่ได้รับความนิยมเป็นเพราะว่านโยบายของพรรคเน้นเอื้อประโยชน์ให้กับผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกกลุ่มทุกอาชีพ ในทางปฏิบัติไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้กับทุกคนได้อย่างที่มีการหาเสียง นโยบายทำให้เกิดการตื่นตัว แต่นโยบายจะสามารถนำมาปฏิบัติได้จริง มีผลกระทบกับสังคมโดยรวมมากน้อยแค่ไหน

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
		ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร พบว่า วิธีการหาเสียงคือวิธีการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งนำเสนอวิธีคิด หรือสิ่งที่ผู้สมัครอยากจะทำเพื่อแก้ปัญหา เพราะฉะนั้นอยู่ที่วิธีการแก้ปัญหาจะไปถึงตัวผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้อย่างไร การใช้สื่อโซเชียลเป็นวิธีทางการ แต่หากในสังคมที่มีการตื่นตัวทางการเมืองวิธีการปราศรัยจะเป็นวิธีการหาเสียงที่ทำให้เกิดการตื่นตัวได้มากที่สุด เนื่องจากผู้สมัครมีโอกาสได้พบปะพูดคุยกับประชาชน เป็นการไม่ต้องเตรียม หรือตัดต่อ ซึ่งอาจจะมีการดีเบตทางการเมือง ซึ่งทำให้เป็นการโชว์วิสัยทัศน์ของผู้สมัครรับเลือกตั้ง **ด้านอิทธิพลของสื่อ พบว่า** สื่อประชาสัมพันธ์ทั่วไปแบบที่ผ่านมา สามารถสร้างการตื่นตัวทางการเมืองได้ในระดับหนึ่ง แต่ปัจจุบันคือ สื่อโซเชียลซึ่งเจาะไปถึงครัวเรือนทุกบ้าน ซึ่งหากผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองมีผู้ชำนาญการในการทำสื่อที่น่าสนใจ ก็จะทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมือง การรับรู้ของพรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง ได้รับผลดีมากกว่า
22	นายสุเมธา แสงสว่าง (28 กุมภาพันธ์ 2567) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน พบว่า** ในปัจจุบันการเมืองในระบอบประชาธิปไตยไม่ได้เป็นเรื่องไกลตัว ผู้คนเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และมีพื้นที่แสดงความคิดเห็นมากยิ่งขึ้น ทำให้การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยไม่ได้เป็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เป็นเรื่องของ

		ทุกคน จึงทำให้ปัจจุบันการตื่นตัวความคิดเห็นการแสดงออกทางการเมืองจึงมีมากขึ้น
ลำดับ	**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**สรุปบทสัมภาษณ์**
		ด้านปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลมี 5 ปัจจัยคือ 1) การพัฒนาของเทคโนโลยี 2) การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร3) การตระหนักรู้ในสิทธิและหน้าที่ของตนเอง 4) การเห็นคุณค่าของการใช้อำนาจการแสดง 5) การศึกษาไทยในยุคใหม่ที่สอนให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ แยะแยะมากขึ้น **สถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง พบว่า** **สถาบันครอบครัว พบว่า** การเป็นตัวอย่างของสถาบันครอบครัว การเคารพในสิทธิหน้าที่ การรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การเคารพในความคิดในการตัดสินใจ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นตัวหล่อหลอมให้เยาวชนรุ่นใหม่ตระหนักและรู้ในสิทธิ หน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตย **สถาบันการศึกษา พบว่า** หลักสูตรทางการศึกษากระบวนการสอนในปัจจุบันมีส่วนสำคัญทำให้บุตรหลานเยาวชนคนรุ่นใหม่ เกิดทักษะการคิด การสงสัย การค้นคว้าหาคำตอบ และทำให้เด็กเกิดการตื่นตัวทางการเมืองมากยิ่งขึ้น **ชุมชน/สังคม พบว่า** สื่อในปัจจุบันทำให้ย่อโลกใบใหญ่ให้เล็กลง ชุมชน/สังคมในปัจจุบันจึงเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว การเข้าถึงข่าวสาร/เหตุการณ์ต่าง ๆ จึงทำให้บุตรหลานรู้และ

		เข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดารตื่นตัวในการคิด การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองมากยิ่งขึ้น
ลำดับ	**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**สรุปบทสัมภาษณ์**
		ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า ประกอบด้วย 1) การรู้สึก รู้จริงในปัญหาและการแก้ปัญหาของประเทศ 2) การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร 3) กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ กล้าเปลี่ยนแปลง **ด้านนโยบายพรรค พบว่า** พรรคการเมืองที่เข้าถึงเทคโนโลยี เข้าถึงใจประชาชน ทุ่มเท จริงใจในการแก้ปัญหา เห็นความสำคัญของกลุ่มคนทุกอาชีพ รับฟังความคิดเห็นทุกช่วงวัย มักเป็นพรรคการเมืองที่ได้รับความสนใจจากคนในปัจจุบัน **ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร พบว่า** การหาเสียงที่แปลกใหม่ โดย การใช้เทคโนโลยีมาช่วย สามารถเข้าถึงประชาชน การรับฟังทุก ๆ ความคิดเห็นที่ต่าง และแก้ปัญหาอย่างจริงจัง จริงใจ **ด้านอิทธิพลของสื่อ พบว่า** สื่อโซเชียลกลายเป็นช่องทางที่เข้าถึงได้ง่าย รวดเร็ว และชัดเจน จึงส่งผล ส่งแรงกรเพื่อมครั้งใหญ่ที่ทำให้ ทุกคนหันมาให้ความสนใจตระหนักถึงการใช้สิทธิทางการเมืองมากยิ่งขึ้นในสังคมปัจจุบัน
23	นายกิจ หลีกภัย (29 กุมภาพันธ์ 2567) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน พบว่า** หากมีการเลือกตั้งบ่อย ๆ ก็จะทำให้การตื่นตัวทางการเมืองในจังหวัดตรังมีมากขึ้น เว้นแต่สิ่งที่เข้ามา

		ในปัจจุบันคือการใช้เงินเป็นตัวแปรใน การซื้อเสียง อย่างเช่นระดับท้องถิ่น อบต. บางอบต.จะมีการซื้อเสียง มีเงินเข้ามามีผลเกี่ยวข้องในการเลือกตั้ง แต่จังหวัดตรัง ยังมีการซื้อเสียงน้อยกว่าจังหวัดอื่น ๆ มีส่วนจาก ชาวบ้านไม่เห็นคุณค่าของการเลือกตั้ง ไม่รู้ว่าตัวเองมี สิทธิในการเลือกผู้แทนราษฎร์
ลำดับ	**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**สรุปบทสัมภาษณ์**
		ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง พบว่า ปัจจัย ที่ส่งผลให้เกิดการตื่นตัว หากคนที่เลือกไปเข้าไปทำงาน รับใช้ประชาชน ก็จะทำให้ประชาชนเกิดการตื่นตัว แต่ หากผู้ที่เลือกไปขายเสียงตนเองไปอยู่กับพรรคการเมือง อื่น จะทำให้ประชาชนเบื่อหน่ายการเมือง **ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง** **สถาบันครอบครัว พบว่า** หากบุตรหลาน หรือเยาวชน ได้เห็นตัวอย่างจากคนในครอบครัว ไม่ซื้อสิทธิขายเสียง ในช่วงมีการเลือกตั้ง ก็จะทำให้เยาวชนได้จำภาพของ การเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ แต่หากเยาวชนได้เห็นว่ามีการซื้อ เสียงก็จะทำให้ความรู้สึกของเยาวชนรู้สึกไม่ดีต่อ การเลือกตั้ง เพราะฉะนั้นผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่างที่ ดีให้กับบุตรหลาน **สถาบันการศึกษา พบว่า** หากสถาบันการศึกษาได้ เชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยจะสามารถเป็นช่องทางหนึ่งที่ สามารถทำให้นักเรียนได้รู้และเข้าใจเกี่ยวกับระบอบ ประชาธิปไตยว่าเป็นอย่างไร **ชุมชน/สังคม พบว่า** ผู้นำชุมชนจะต้องมีการเรียนรู้ เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย ผู้นำชุมชนควรเป็น แบบอย่างที่ดี และควรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ

		เกี่ยวกับหลักของประชาธิปไตย การมีส่วนร่วม การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการไม่ซื้อสิทธิ ขายเสียง **ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า** ผู้สมัครเลือกตั้งจะต้องเข้าใจ เข้าถึงประชาชน ไม่ทำตัวเหมือนผู้มีอิทธิพล ต้องเป็นผู้ที่สามารถช่วยเหลือประชาชนได้
ลำดับ	**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**สรุปบทสัมภาษณ์**
		ด้านนโยบายพรรค พบว่า นโยบายที่เกี่ยวกับเงิน ซึ่งประชาชนยังยึดว่าเงินคือสิ่งที่สามารถจะมาแก้ไขปัญหาปากท้องแต่ประชาธิปไตย ที่แท้จริง ไม่ใช่เงิน แต่เป็นการไปใช้สิทธิ เลือกคนดีไปทำงาน **ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร พบว่า** ผู้สมัครจะต้องมีความรอบรู้ ใช้สื่อในการหาเสียง ไม่ใช้เงินในการซื้อเสียงของประชาชน ควรเลือกตั้งอย่างบริสุทธิ์ **ด้านอิทธิพลของสื่อ พบว่า** ในปัจจุบันสื่อที่มีความรวดเร็ว คือสื่อโซเชียลจากมือถือที่ทุกคนใช้อยู่ หนังสือพิมพ์ก็ยังมีผู้อ่าน แม้จะน้อยลงแต่ก็ยังมีประชาชนในจังหวัดตรังติดตามข่าวสาร จากการอ่านหนังสือพิมพ์
24	นายเอกรักษ์ สถาพรจิตรกุล (29 กุมภาพันธ์ 2567) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน พบว่า** ประชาชนจังหวัดตรังมีการตื่นตัวทางการเมืองเป็นอย่างมาก ปัจจุบันมีการแข่งขันทางการเมืองกันมากขึ้น โดยการเข้ามามีบทบาทของคนรุ่นใหม่ที่มีหัวใจอยากจะพัฒนาสังคม บ้านเมือง และพัฒนาประเทศ **ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง พบว่า** ปัจจัยที่ส่งให้เกิดการตื่นตัวคือ นโยบายของพรรค เพราะเป็นตัวกระตุ้นให้การเมืองในปัจจุบันสามารถขับเคลื่อนไปใน

		ทิศทางที่ถูกต้อง เหมาะสม โดยคนรุ่นใหม่พร้อมที่นำเสนอนโยบายเพื่อให้ถูกใจ ตรงใจประชาชน **ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง** **สถาบันครอบครัว พบว่า** สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่สอนให้เกิดการเรียนรู้ โดยเริ่มจากต้นเองในการยอมรับฟัง เคารพและเกียรติคนในครอบครัว ซึ่งเป็นพื้นฐานขั้นต้นในระบอบประชาธิปไตย
ลำดับ	**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**สรุปบทสัมภาษณ์**
		สถาบันการศึกษา พบว่า สถาบันการศึกษา คือ สถานที่ที่มีคนหมู่มากมารวมตัวกันซึ่งไม่ว่าจะทำอะไรก็ต้องเคารพกฎ กติกา ระเบียบวินัย ที่เห็นได้ชัด คือ การเลือกตั้งสภานักเรียน ซึ่งเป็นพื้นฐานของ การเรียนรู้การเมือง การปกครองในขั้นแรก และเพื่อเกิดการเรียนรู้ในระดับประเทศต่อไป **ชุมชน/สังคม พบว่า** สังคม ชุมชนเน้นการอธิบายความสำคัญของการเลือกตั้ง ข้อดี ข้อเสีย เพื่อเป็นการกระตุ้นให้คนในสังคม มีการตื่นตัวทางการเมืองให้มากยิ่งขึ้น โดยการอธิบายให้เห็นภาพจริงที่เกิดขึ้นของระบอบประชาธิปไตย **ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า** ผู้สมัครรับเลือกตั้ง จะต้องมีคุณลักษณะคือ มีความเพียบพร้อม มีจิตอาสา มีความซื่อสัตย์สุจริต สามารถเข้าถึงประชาชนได้ทุกกลุ่ม และสามารถทำงานเพื่อจะพัฒนาให้พื้นที่ของตนเองเกิดความเจริญได้อย่างจริงจัง **ด้านนโยบายพรรค พบว่า** นโยบายพรรคเป้นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะจะเป็นตัวชี้วัดของพรรคการเมืองว่ามีศักยภาพมากน้อยเพียงใด และต้องดำเนินนโยบายตามที่พรรคเคยได้เสนอนโยบายไว้ในตอนหาเสียง

		ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร พบว่า ผู้สมัครจะต้องมีความรอบรู้ ใช้สื่อในการหาเสียงโดยข้อมูลที่ถูกต้อง ไม่ใช้เงินในการซื้อเสียงของประชาชน ควรบริสุทธิ์ยุติธรรม **ด้านอิทธิพลของสื่อ พบว่า** ในปัจจุบันสื่อมีอิทธิพลมากในการเข้าถึงทุกกลุ่มชน โดยมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ดังนั้นขึ้นอยู่กับผู้รับสารว่าจะมีการพิจารณาข้อมูล ข่าวสารว่าเป็นอย่างไร เพื่อนำข้อมูลไปตัดสินใจเลือกผู้ที่จะมาเป็นผู้แทนต่อไป
ลำดับ	**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**สรุปบทสัมภาษณ์**
25	นายปฏิพล อัยราชธนารักษ์ (1 มีนาคม 2567) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน พบว่า** ประชาชนในจังหวัดตรังจะมีระบบความเชื่อตั้งแต่ในอดีต โดยมีความรู้สึกว่าการเลือกตั้งของคนในอดีตจะไม่ค่อยมีมุมมองของการหาข้อมูลมาหักล้างความเชื่อเดิมที่เชื่อกันมาในอดีต แต่ปัจจุบันเนื่องจากประชาชนเริ่มมีความหลากหลายของมุมมองด้านการเมือง จะมีทั้งข้อมูลสองด้านมาหักล้างกัน ทำให้กระบวนทัศน์ทางการเมืองเริ่มเห็นอนาคต แต่มาช้าไปซึ่งจะเป็นเด็กรุ่นใหม่เท่านั้นที่เห็นถึงความแตกต่าง และขาดการเชื่อมโยงหรือการมาพูดคุยกันระหว่างคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ หากได้มีการระดมความคิดเห็นร่วมกันก็สามารถทำให้มีการพัฒนาจังหวัดตรังได้ **ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง พบว่า** ปัจจัยที่ทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมือง คือ ช่องอายุของคนในแต่ละวัย ซึ่งมีการสนทนาการเมืองที่แตกต่างกัน เช่น คนรุ่นเก่าจะพูดคุยกันตามสภากาแฟ แต่คนรุ่นใหม่ใช้หลักฐานข้อมูลที่มีทั้งเท็จและจริง ผ่านสื่อที่บางครั้งอาจจะไม่ได้กลั่นกรองข้อเท็จจริง แต่ในพื้นที่จังหวัดตรังคนในอำนาจเก่าก็ยังมีผลต่อการเลือกตั้ง แต่จาก

		การเลือกตั้งที่ผ่านมามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในจังหวัดตรัง เนื่องจากคนรุ่นใหม่เริ่มหันมาสนใจการเมืองมากขึ้น
ลำดับ	**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**สรุปบทสัมภาษณ์**
		ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง **สถาบันครอบครัว พบว่า** โดยธรรมชาติจะเป็นคนที่เชื่อฟังพ่อ แม่ เมื่อมีการเลือกตั้งหลาย ๆ ครั้ง แต่ลูก ไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น แต่พ่อ แม่ก็ยังเชื่อแบบเดิม และเป็นการยากมากที่ลูก ๆ จะแสดงความคิดเห็น เพราะโดนปิดกันทางความคิด หากลูกถามว่าคนที่ดีเลือกดีอย่างไร ก็ไม่สามารถตอบได้ จึงทำให้ไม่ได้เกิดการส่งต่อข้อมูลจากคนรุ่นหนึ่งมาสู่คนรุ่นหนึ่ง กลายเป็นสิ่งที่ได้มายังเป็นสิ่งเดิม ๆ จึงเกิดขาดความเชื่อใจซึ่งกันและกันในครอบครัว **สถาบันการศึกษา พบว่า** สถาบันการศึกษามีส่วนเป็นอย่างมาก เนื่องจากเยาวชนมีโอกาสได้เรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยผ่านการเลือกตั้งสภานักเรียน สามารถได้รู้ลำดับขึ้นตอนว่าการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างไร มีวิธีการหาเสียง ลงคะแนนอย่างไร เมื่อถึงเวลาไปเลือกตั้งจริงก็สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น ซึ่งในโรงเรียนก็อาจจะมีค่านิยมในการซื้อเสียงโดยวิธีการแบบเด็ก ๆ เช่น หากเลือกพรรคเราจะซื้อขนมให้ จะทำอย่างโน่นอย่างนี้ให้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้หากไม่ได้รับการปลูกฝังสิ่งที่ถูกต้องก็จะทำให้โตขึ้นเด็กอาจจะเกิดความเคยชินและ

		ทำให้เกิดการซื้อสิทธิขายเสียงในอนาคตได้ง่ายขึ้นเด็กอาจจะเกิดความเคยชินและทำให้เกิดการซื้อสิทธิขายเสียงในอนาคตได้ง่ายขึ้น เนื่องจากเห็นตัวอย่างมาจากครอบครัว โดยจะต้องมีองค์กร เช่น กกต. มาให้ความรู้ในการสร้างกระบวนการคิดให้กับเยาวชนได้รู้และเข้าใจในสิ่งที่ถูกต้อง
ลำดับ	**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**สรุปบทสัมภาษณ์**
		ชุมชน/สังคม พบว่า จะต้องเกิดการเชื่อมโยงกันภายในก่อน เริ่มจากผู้นำที่จะเป็นแบบอย่างในกับลูกบ้าน ซึ่งในปัจจุบันจะเห็นได้ชัดว่า จะเห็นแก่พวกพ้องตนเองมากกว่า เห็นแก่ผลประโยชน์ตัวเองมากกว่า โดยมองเห็นสิ่งที่ผิดกลายเป็นถูก สิ่งที่ถูกกลายเป็นผิด ซึ่งหากเยาวชนในสังคมเห็นคนในสังคมทำแบบนี้ เยาวชนก็จะซึมซับสิ่งที่ไม่ดีไปทำได้ เพราะฉะนั้นชุมชน สังคม จึงมีความสำคัญในการเป็นแบบอย่างให้กับเยาวชนเหมือนกับครอบครัว **ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า** คุณลักษณะของผู้สมัครจะต้องไม่เป็นผู้ที่เห็นผลประโยชน์ส่วนตน ไม่ทำงานเอาหน้า มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีผลงานหรือเคยช่วยเหลือประชาชนอยู่อย่างต่อเนื่อง ทำงานเป็น ประชาชนสามารถสัมผัสได้จริง **ด้านนโยบายพรรค พบว่า** นโยบายที่ทำให้เกิดการตื่นตัว คือ นโยบายที่สามารถมาแก้ปัญหาได้อย่างยั้งยืน ไม่ฉาบฉวย และควรเป็นนโยบายเฉพาะพื้นที่ และเป็นนโยบายเฉพาะจังหวัด ไม่ใช่เอานโยบายของพรรคมาใช้เหมือนกัน เพราะแต่ละพื้นที่มีปัญหาไม่เหมือนกัน และ

		หากคนที่ได้เลือกไปไม่ได้เป็นรัฐบาลแต่สามารถนำนโยบายตอนหาเสียงไปเสนอในรัฐสภาเพื่อแก้ปัญหาให้กับประชาชนที่เดือดร้อน
ลำดับ	**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**สรุปบทสัมภาษณ์**
		ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร พบว่า วิธีการหาเสียงที่สามารถสัมผัสได้ โดยการปราศรัยและมีการดีเบต โดยแต่ละพื้นที่นำข้อหัวที่มาดีเบตให้เหมาะสมกับพื้นที่ เช่น หากมีการดีเบตที่หาดปากเมง หัวข้อหรือประเด็นการดีเบต คือ หัวข้อการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้อย่างไร จะได้เห็นวิสัยทัศน์ของผู้สมัครรับเลือกตั้งว่าเห็นปัญหาแตกต่างกันอย่างไร โดยประชาชนที่สนใจเรื่องท่องเที่ยวมานั่งฟังเพื่อนำข้อมูลที่ได้รับในการดีเบตไปใช้ในการตัดสินใจในการเลือกตั้ง มีการนำเสนอข้อมูลที่ทันสมัยใช้รูปภาพ เพื่อให้เกิดการดึงดูดใจ และทำให้ประชาชนสนใจ **ด้านอิทธิพลของสื่อ พบว่า** ในปัจจุบันสื่อมีอิทธิพลมาก แต่ประชาชนที่เสพสื่อจะต้องรู้เท่าทันสื่อ เพราะสื่อในปัจจุบันเลือกข้างในการนำเสนอข่าวสาร ซึ่งอาจจะมีการบิดเบือน หรือเข้าข้างพรรคใดพรรคหนึ่ง สิ่งที่นำเสนอเพื่อความเป็นกลาง เพราะฉะนั้นประชาชนจะต้องมีการวิเคราะห์สื่อทุกครั้งที่ได้รับข่าวสารมา
26	นายบุ่นเล้ง โล่สถาพรพิพิธ (1 มีนาคม 2567)	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน พบว่า** ทางการเมืองของจังหวัดตรังในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากในอดีตเคยเป็นฐานใหญ่ของ

	ได้ให้สัมภาษณ์ว่า	พรรคประชาธิปัตย์ แต่ในปัจจุบันเวลาผ่านไป สถานการณ์เปลี่ยนแปลงจากที่เคยได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร์เป็นพรรคประชาธิปัตย์ทั้งหมด แต่ปัจจุบันมีพรรคการเมืองอื่นได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร์ และมีพรรคการเมืองอื่นที่สามารถสร้างกระแสทางการเมืองได้ดีจึงทำให้เกิดการเปลี่ยนทางการเมืองในจังหวัดตรัง
ลำดับ	**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**สรุปบทสัมภาษณ์**
		ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง พบว่า คนเก่าแก่เริ่มที่หมดไป และมีคนรุ่นใหม่เข้ามา ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวคือ ความต้องการในที่มีความทันสมัยและสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในจังหวัดตรัง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง **ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง** **สถาบันครอบครัว พบว่า** ในอดีตบุตรหลานจะอยู่ในโอวาทของผู้ปกครอง แต่ในปัจจุบันสถาบันบุตรหลานมีอิสระทางความคิดและจะต้องว่าผู้ใหญ่ในปัจจุบันล้าหลัง จึงทำให้บุตรหลานไม่ค่อยเชื่อฟังผู้ปกครอง แต่ผู้ปกครองจะต้องฟังบุตรหลานแทนเสียมากกว่า **สถาบันการศึกษา พบว่า** การศึกษามีส่วนช่วยให้เยาวชนเกิดการตื่นตัวมาก จังหวัดตรังเกือบจะเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของภาคใต้เนื่องจากมีสถาบันการศึกษาหลาย ๆ แห่งที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดตรัง ซึ่งหากสถาศึกษาได้จัดให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักประชาธิปไตยก็สามารถทำให้นักเรียน นักศึกษามีความตื่นตัวทางการเมือง **ชุมชน/สังคม พบว่า** เนื่องจากในปัจจุบันโลกเปลี่ยนแปลงไป มีเทคโนโลยีเข้ามาแทนที่ ทำให้คนใน

		สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลง โดยจะสนใจเรื่องเทคโนโลยีมากกว่า รับฟังข่าวสารผ่านสื่อโซเชียลมากกว่า ชุมชนสังคม จึงมีผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองน้อย
ลำดับ	**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ**	**สรุปบทสัมภาษณ์**
		ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า ในอดีตหากผู้ใดจะสมัครรับเลือกตั้งระดับใด จะต้องเป็นคนดี มีความผูกพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชน และต้องมีผลงาน เมื่อไปหาเสียงจะได้รับการตอบรับ ในปัจจุบันอาจจะยังใช้ได้บ้างแต่สิ่งที่สำคัญคือ จะต้องมีเงิน **ด้านนโยบายพรรค พบว่า** นโยบายส่วนใหญ่จะเป็นการวาดฝันให้สวยหรู ซึ่งใคร ๆ ก็เขียนได้ แต่ที่ประชาชนเลือกคือตัวบุคคล เพราะมั่นใจว่าบุคคลนั้นมีผลงาน และสามารถเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาของประชาชนได้ **ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร พบว่า** วิธีการหาเสียงของผู้สมัครที่ทำให้เกิดการตื่นตัวคือ การเดินเคาะประตูบ้านและการประชาสัมพันธ์ หากเป็นคนเก่าก็ต้องแสดงผลงานที่เคยทำไว้ แต่หากเป็นผู้สมัครคนใหม่ก็จะต้องพยายามหาสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาหาเสียง **ด้านอิทธิพลของสื่อ พบว่า** สื่อมีอิทธิพลต่อการตื่นตัวเป็นอย่างมาก เนื่องจากสื่อสามารถทำให้สีขาวเป็นสีดำได้ สื่อจะต้องเป็นกลางและจะต้องให้ความยุติธรรมแก่ทุก ๆ ฝ่าย

จากประเด็นที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัย **สรุปได้ว่า** ประชาชนในจังหวัดตรังมีการตื่นตัวในระดับสูง เนื่องจากทุกครั้งที่มีการลงหาเสียงเลือกตั้ง จะพบเห็นประชาชนในจังหวัดตรังจะให้ความสนใจ ติดตามค่อนข้างมาก เช่น ในอดีตจะมีการจัดปราศรัยทางการเมือง ประชาชนจะไปฟังปราศรัยทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นเวทีระดับย่อย หรือเวทีระดับใหญ่ค่อนข้างมาก และการติดตามจะไปใกล้ชิดนักการเมืองและจะมีการสอบถามนักการเมืองว่า เรื่องนั้น เรื่องนี้เป็นอย่างไร แสดงให้เห็นถึงความสนใจการเมืองของประชาชนในจังหวัดตรัง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น หรือระดับชาติ ซึ่งยืนยันได้ว่าประชาชนในจังหวัดตรังมีการตื่นตัวทางการเมืองมาเป็นระยะเวลานานแล้ว โดยปัจจัยสำคัญที่ประชาชนให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง เนื่องจากปัญหาปากท้องที่ประชาชนได้เผชิญอยู่ ซึ่งประชาชนทราบดีว่าการเมืองจะสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตรงนั้นให้พวกเขาได้ เช่น ปัญหายางพารา ปัญหาปาล์มน้ำมัน ซึ่งตั้งแต่ในอดีตที่ผ่านมายางพาราถือว่าเป็นอาชีพ และเป็นรายได้หลักของประชาชนในจังหวัดตรัง เพราะฉะนั้นช่วงระยะเวลาของการขึ้น ลงของราคายางจะส่งผลต่อความเป็น วิถีชีวิตของประชาชนในจังหวัดตรังด้วย ซึ่งเป็นที่ชัดเจนว่าพรรคการเมืองที่จะเข้ามาเป็นพรรครัฐบาล สามารถที่จะทำให้กลไกของราคายางพาราเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ประชาชนเกิดความพึงพอใจได้ หรือแม้กระทั้งพรรคการเมืองที่ชาวบ้านเลือกไปจะได้เป็นฝ่ายค้าน ประชาชนก็ยังหวังว่าพรรคการเมืองเหล่านั้นจะไปเป็นปากเสียงในสภาเพื่อจะนำปัญหาต่าง ๆ ของประชาชนไปสู่การแก้ไขในระดับชาติต่อไป

การตื่นตัวของประชาชนในจังหวัดตรังจากอดีตจนถึงประมาณปี พ.ศ. 2560 ครอบครัวมีส่วนที่กระตุ้นให้บุตรหลาน มีการตื่นตัวทางการเมืองในระดับที่สูง อาจจะเกิดจากผู้ปกครอง พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย เป็นบุคคลซึ่งมีอัตราการเข้าร่วมทางการเมืองในระดับสูง จึงมีความคาดหวังให้บุตรหลานของตนเองได้รับรู้เหตุการณ์ทางการเมืองและมีแนวโน้มที่จะพยายามเข้าไปติดตามการรณรงค์หาเสียงของนักการเมืองในสมัยนั้นกับผู้ปกครองด้วย ซึ่งถือว่าในอดีตสถาบันครอบครัวมีผลต่อการกระตุ้นในการตื่นตัวทางการเมือง และหลังจากปี พ.ศ. 2560 จุดพลิกผันเกิดขึ้นเมื่อมีสื่อโซเชียล เข้ามามีบทบาท ทำให้เยาวชน คนรุ่นใหม่ ใช้เวลาอยู่กับสื่อโซเชียลมากกว่าอยู่กับผู้ปกครอง ซึ่งนักวิชาการได้กล่าวไว้ว่า อายุจริงผู้ใหญ่จะมากกว่าเด็ก แต่อายุดิจิตอลของเด็กจะมากกว่าผู้ใหญ่ จุดพลิกผันจึงหมายถึง จากนี้ไปผู้ปกครองจะมีบทบาทกระตุ้นการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนได้ลดลง แต่สื่อโซเชียลจะมีเข้ามามีบทบาทสูงกว่า ซึ่งจะเห็นได้ชัดว่าผลจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 เยาวชนส่วนใหญ่จะมีความโน้มเอียงไปทางพรรคการเมืองพรรคหนึ่ง ที่นำสื่อโซเชียลเข้ามามีบทบาทในการหาเสียง และยังสามารถโน้มน้าวผู้ปกครองให้เชื่อตามที่บุตรหลานเชื่อ ซึ่งถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ นอกจากนี้ การเมืองของประชาชนในภาคใต้ หรือรวมถึงจังหวัดตรังเกิดการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากการตื่นตัวทางการเมืองถูกบิดเบือนไปโดยเครือข่ายอิทธิพล การพนัน

และยาเสพติด ซึ่งเกื้อกูลกันด้วยทุนสีเทา ทุนสีเทา ณ ที่นี้ หมายถึง บ่อนการพนัน วัวชน ผนวกถึงยาเสพติด บิดเบือนให้คนทีจะนิยมชมชอบคนดี คนเก่ง คนที่มีความรู้ ความสามารถ ซึ่งอาจจะไม่มีความเป็นนักเลง ไม่มีอิทธิพล ซึ่งประชาชนในจังหวัดตรังได้รับข้อมูลใหม่ดังที่ว่า คนที่ควรนับถือคือผู้ที่กว้างขวาง ผู้มีอิทธิพล โดยไม่สนใจว่าจะเป็นคนดีมากน้อยเพียงใด จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงที่น่ากลัวเป็นการท้าทายกับการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดตรังเป็นอย่างมาก

4.4 การจัดประชุมเสวนากลุ่ม (Focus group Discussion)

ผลการจัดประชุมเสวนากลุ่ม (Focus group) เป็น 3 ประเด็น ประกอบด้วย 1) สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง 3) องค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง ดังต่อไป

ประเด็นที่ 1 สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบัน

การตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต พรรคการเมืองเก่าแก่อาจจะไม่ค่อยได้รับการตอบรับอย่างในสมัยก่อนดังที่พระพุทธเจ้าสั่งสอนไว้ว่า เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ในอดีตคนภาคใต้เป็นพื้นที่ ที่ซื้อเสียงยากที่สุด แต่ปัจจุบันมีการซื้อเสียงกันอย่างกว้างขวาง แพ้ชนะจะอยู่ที่คืนสุดท้าย หากได้คนรุ่นใหม่มาพัฒนาประเทศก็จะมีทั้งข้อดีและข้อเสีย คนรุ่นใหม่ควรให้เกียรติผู้หลักผู้ใหญ่ หากประเทศได้ทั้งคนรุ่นเก่าและรุ่นใหม่มาร่วมกันพัฒนา ก็จะทำให้ประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรือง ประชาชนจะให้ความสำคัญกับผู้สมัครรับการเลือกตั้ง ที่มีวิสัยทัศน์ให้ประชาชนเกิดความเชื่อ ศรัทธาว่าสามารถมาช่วยเหลือสังคม ชุมชนให้ดีขึ้นและสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนโดยการลงพื้นที่ให้มากที่สุด เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับประชาชน ปัจจุบันกระแสของโซเชียลมีเดีย สื่อสาธารณะ หรือกระแสนิยม ประชาชนมีความคิดเห็นที่เปลี่ยนแปลงไป เด็กและเยาวชนมีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากอดีต และปัจจัยอีกอย่างหนึ่งคือวิธีการหาเสียงที่ดีคือตัวบุคคล และนโยบายของพรรค เยาวชนหันมาสนใจพรรคที่มีกระแสนิยมมากกว่าพรรคที่มีนโยบายเดิม ๆ และเมื่อเลือกตั้งไปหลายปีปัญหาเดิม ๆ ที่เคยหาเสียงไว้แต่ทำไม่ได้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาหลักของจังหวัดตรัง ณ ปัจจุบันนี้

ประเด็นที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ปัจจัยที่ส่งผลการตื่นตัวทางการเมือง ประกอบด้วย 1) การบูรณาการของภาครัฐ และเอกชน ร่วมกันทำกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้กับประชาชนได้รับรู้ข่าวสาร มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง 2) คุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ประเด็นที่ 3 สถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง ประกอบด้วย

3.1 ตามทรรศนะของท่าน สถาบันการศึกษามีส่วนให้บุตรหลานของท่าน เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

นักเรียนที่มีความสนใจทางการเมืองสูง จะโดนสกัดกั้น หากไปแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างจากประชาชนส่วนใหญ่ ทำให้เยาวชนไม่สามารถแสดงออกทางการเมืองได้อย่างแท้จริง

ประเด็นที่ 4 ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

คุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ประกอบด้วย 1) เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ 2) มีความน่าเชื่อถือ 3) สร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนในการลงพื้นที่ 3) ในอดีตผู้สมัครรับการเลือกตั้งจะต้องปราศรัยเก่ง พูดเก่ง แต่ปัจจุบันประชาชนจะมองที่คนมีผลงาน มากกว่าคนพูดเก่ง 4) เป็นผู้ที่สามารถเชื่อมความสัมพันธ์กับคนในพื้นที่นั้น ๆ ได้ดี 5) ผู้สมัครมีความรู้ ความสามารถ เก่ง 6) ต้องสร้างประสบการณ์ 7) เป็นคนดี

ประเด็นที่ 5 ด้านนโยบายพรรค

นโยบายของพรรค หากเป็นพรรคการเมืองขนาดใหญ่จะมีความน่าถือ เพราะพรรคขนาดใหญ่เมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้ว สามารถไปเป็นแกนนำรัฐบาล นำนโยบายมาบริหารประเทศได้ เป็นนโยบายที่มีประโยชน์ต่อทุกกลุ่ม สามารถแก้ไขปัญหาตาง ๆ ได้ หากนโยบายของพรรค มาจากพรรคการเมืองขนาดใหญ่จะมีความน่าถือ เพราะพรรคขนาดใหญ่เมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้ว สามารถไปเป็นแกนนำรัฐบาล สามารถนำนโยบายมาพัฒนาประเทศได้

ประเด็นที่ 6 ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร

การเสียงแบบสภากาแฟมีผลต่อการตื่นตัว ควรดำเนินการตั้งแต่ช่วงก่อนมีการเลือกตั้งเพื่อเป็นวิธีการในการเผยแพร่นโยบายของพรรค เพื่อเป็นประโยชน์แก่ประชาชน การหาเสียงแบบการปราศรัย ทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองลดน้อยลง

ประเด็นที่ 7 อิทธิพลของสื่อ

การสื่อสารเป็นตัวช่วยกระตุ้นทางการตื่นตัวทางการเมือง เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ ปัจจุบันใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารที่เป็นข้อมูลเท็จ ที่ชิงส่งก่อน ข่าวจริงเท็จไม่รู้ แต่หากส่งให้คนที่ดีกัน ก็จะเชื่อในสิ่งที่ผู้ส่ง ๆ มาให้ สื่อที่ถูกก็จะเป็นคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติ โดยการสื่อสารจะต้องทราบว่าจะสื่อสารเรื่องอะไรกับคนกลุ่มใดสื่อโซเชียลเป็นการสื่อสารที่รวดเร็วที่สุดเยาวชนจะไม่ค่อยวิเคราะห์ข่าว และจะเชื่อว่าการเมืองในปัจจุบันเป็นอย่างไร ดังมีคำที่ว่า “ศีลธรรมไม่กลับมา โลกจะพินาศ” ซึ่งการสื่อสาร จะแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงก่อนยุบสภาช่วยก่อนการเลือกตั้ง และช่วงการเลือกตั้ง กระแสโซเชียลดีเดีย มีการแนะนำตัวผู้สมัคร และไม่ได้

เข้าถึงทุกกลุ่ม กลุ่มคนแก่ ชราส่วนใหญ่จะเป็นสื่อโทรทัศน์ และสื่อแบบเดิม ๆ พรรคการเมืองที่ได้เปรียบสื่อที่ใช้จะกว้างขึ้นเพราะคนรุ่นใหม่จะใช้สื่อแบบใหม่ เพราะฉะนั้นสื่อมีผลต่อการเลือกตั้งเป็นอย่างมาก ซึ่งหากใช้สื่อให้ถูกกับกลุ่มจะส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมือง การสื่อสารมีผลต่อเยาวชน คือข่าวสารจากมือถือ สื่อโซเชียลสื่อออนไลน์ เยาวชนจะเชื่อว่าข่าวสารนั้นเป็นจริงหากส่งกันเป็นจำนวนมาก ซึ่งเยาวชนจะไม่ได้นำมาวิเคราะ จะเชื่อข้อมูลที่ได้รับทันทีโดยไม่ได้นำมาวิเคราะห์ ซึ่งสื่อเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูง

ตารางที่ 4.2 การตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
1.	นายศุภกร สุวรรณหมัด	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน** พบว่า ปัจจุบันประชาชน จะสนใจผู้สมัครรับการเลือกตั้ง ที่มีวิสัยทัศน์ให้ประชาชนเกิดความเชื่อ ศรัทธาว่าสามารถมาช่วยเหลือสังคมชุมชนให้ดีขึ้นและสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนโดยการลงพื้นที่ให้มากที่สุด เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับประชาชน **ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง** พบว่า การบูรณาการของภาครัฐ และเอกชน ร่วมกันทำกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้กับประชาชนได้รับรู้ข่าวสาร มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง **ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง** พบว่า คุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ประกอบด้วย 1) เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ 2) มีความน่าเชื่อถือ 3) สร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนในการลงพื้นที่ **ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร** พบว่า สภากาแฟมีผลต่อการตื่นตัว ควรดำเนินการตั้งแต่ช่วงก่อนมีการเลือกตั้งเพื่อเป็นวิธีการในการเผยแพร่นโยบายของพรรค เพื่อเป็นประโยชน์แก่ประชาชน

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
2.	คุณชัยวุฒิ สวัสดิรักษ์	**ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง** **สถาบันการศึกษา** พบว่า นักเรียนที่มีความสนใจทางการเมืองสูง จะโดนสกัดกั้น หากไปแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างจากประชาชนส่วนใหญ่ ทำให้เยาวชนไม่สามารถแสดงออกทางการเมืองได้อย่างแท้จริง **ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง** พบว่า ผู้สมัครรับการเลือกตั้ง จากอดีตที่คนตรังนิยมชมชอบคนที่ปราศรัยเก่ง พูดเก่ง แต่ปัจจุบันประชาชนจะมองที่คนมีผลงาน มากกว่าคนพูดเก่งแต่หากส่งให้คนที่ดีกัน ก็จะเชื่อในสิ่งที่ผู้ส่ง ๆ มาให้ หากสื่อที่ถูกต้องก็จะเป็นคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติ **ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร** พบว่า การหาเสียงแบบการปราศรัย ทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองลดน้อยลง **ด้านอิทธิพลของสื่อ** พบว่า การสื่อสารเป็นตัวช่วยกระตุ้นทางการตื่นตัวทางการเมือง เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ ปัจจุบันใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารที่เป็นข้อมูลเท็จ ที่ชิงส่งก่อนข่าวจริงเท็จไม่รู้ แต่หากส่งให้คนที่ดีกัน ก็จะเชื่อในสิ่งที่ผู้ส่ง ๆ มาให้ สื่อที่ถูกก็จะเป็นคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติ
3.	ผศ.อบ แก้วชูเสน	**ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง** พบว่า ผู้สมัครรับการเลือกตั้งจะต้องเป็นผู้ที่สามารถเชื่อมความสัมพันธ์กับคนในพื้นที่นั้น ๆ ได้ดี **ด้านอิทธิพลของสื่อ** พบว่า การสื่อสารจะต้องทราบว่าจะสื่อสารเรื่องอะไรกับคนกลุ่มใดสื่อโซเชียลเป็นการสื่อสารที่รวดเร็วที่สุด เยาวชนจะไม่ค่อยวิเคราะห์ข่าว และจะเชื่อว่าการเมืองในปัจจุบันเป็นอย่างไร ดังมีคำที่ว่า “ศีลธรรมไม่กลับมา โลกจะพินาศ”

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
4.	นายอรุณ ลายดี	**ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง** พบว่า ผู้สมัครรับสมัครเลือกตั้ง ในอดีตผู้สมัครจะต้องมีวิสัยทัศน์ มีลีลาการพูด แต่ปัจจุบันประชาชนในจังหวัดตรัง สนใจผู้สมัครที่ทำงานเก่ง ไม่ได้เลือกคนที่พูดเก่ง ผู้ได้รับการเลือกตั้ง เขต 2 ในอดีตเป็นคนทำงาน สร้างผลงานในพื้นที่ แต่พูดไม่เก่ง เมื่อการเลือกตั้งปี 2566 ชนะการเลือกตั้ง เพราะประชาชนมองผลงานที่เคยทำในอดีตมีคำพูดที่ว่าใส่เสื้อทวี กินฟรีพิทักษ์ ให้พรรคประชาธิปัตย์ แต่ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนั้นผู้สมัครจะต้องมีภาพลักษณ์ที่ดีในการเป็นผู้แทนของประชาชน **ด้านอิทธิพลของสื่อ** พบว่า การสื่อสาร จะแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงก่อนยุบสภา ช่วยก่อนการเลือกตั้ง และช่วงการเลือกตั้ง กระแสโซเชียลดีเดีย มีการแนะนำตัวผู้สมัคร และไม่ได้เข้าถึงทุกกลุ่ม กลุ่มคนแก่ คนชราส่วนใหญ่จะเป็นสื่อโทรทัศน์ และสื่อแบบเดิม ๆ พรรคการเมืองที่ได้เปรียบคือ พรรคก้าวไกล ซึ่งสื่อที่ใช้จะกว้างขึ้นเพราะ เพราะฉะนั้นสื่อมีผลต่อการเลือกตั้งเป็นอย่างมาก ซึ่งหากใช้สื่อให้ถูกกับกลุ่มจะส่งผลต่อการตื่นตัว
5.	นายสุวิชาญ ประชาชาติ	**ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง** พบว่า คุณสมบัติของผู้สมัคร รัฐธรรมนูญปี 60 จะต้องมีเป็นผู้ที่ไม่เป็นผู้ที่มีลักษณะต้องห้าม เช่น การไม่เป็นเจ้ามือหวยใต้ดิน เจ้าสำนัก ซึ่งปัจจุบันคุณสมบัติของผู้สมัครจะมาจากกระแสสื่อ หรืออะไรก็แล้วแต่ที่ทำให้คุณสมบัติผู้สมัครโดดเด่น แต่แพ้กระสุน และอีกประการคือ หัวคะแนนมีผลต่อคะแนนของผู้สมัครด้วยเช่นกัน **ด้านอิทธิพลของสื่อ** พบว่า สื่อมีอิทธิพลต่อการสร้างกระแสทำให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวทางเมือง

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
6.	นายสมหวัง เกลี้ยงทอง	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน** พบว่า ปัจจุบันประชาชนจะให้ความสำคัญกับพรรคการเมืองที่มีชื่อเสียง โดย การสร้างกระแสโดยสื่อโซเชียล **ด้านนโยบายพรรค** พบว่า นโยบายของพรรค หากเป็นพรรคการเมืองใหญ่จะมีความน่าถือ เพราะพรรคใหญ่เมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้ว สามารถไปเป็นแกนนำรัฐบาล นำนโยบายมาบริหารประเทศได้
7.	นายกีรติ สมรักษ์	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน** พบว่า ปัจจุบันกระแสของโซเชียลมีเดีย สื่อสาธารณะ หรือกระแสนิยม ประชาชนมีความคิดเห็นที่เปลี่ยนแปลงไป ปัจจุบันเด็กและเยาวชนมีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากอดีต และปัจจัยอีกอย่างหนึ่งคือวิธีการหาเสียงที่ดีคือตัวบุคคล และนโยบายของพรรค เยาวชนหันมาสนใจพรรคที่มีกระแสนิยมมากกว่าพรรคที่มีนโยบายเดิม ๆ และเมื่อเลือกตั้งไปหลายปีปัญหาเดิม ๆ ที่เคยหาเสียงไว้แต่ทำไม่ได้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็น ปัญหาหลักของจังหวัดตรัง ณ ปัจจุบันนี้ **ด้านนโยบายพรรค** พบว่า นโยบายของพรรค เป็นนโยบายที่มีผลต่อเด็กและเยาวชนจะต้องเป็นนโยบายใหม่ ๆ เพราะนโยบายเก่าที่มีอยู่แล้ว ยังแก้ไขปัญหายังไม่ได้ ซึ่งนโยบายที่ได้รับความสนใจมาก เป็นนโยบายเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ **ด้านอิทธิพลของสื่อ** พบว่า การสื่อสารมีผลต่อเยาวชน คือ ข่าวสารจากมือถือ สื่อโซเชียลสื่อออนไลน์ เยาวชนจะเชื่อว่าข่าวสารนั้นเป็นจริงหากส่งกันเป็นจำนวนมาก โดยไม่ได้นำมาวิเคราะห์ ซึ่งสื่อเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูง ซึ่งเยาวชนจะไม่ได้นำมาวิเคราะห์ จะเชื่อเลย

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
8.	นายประเวช ไกรเทพ	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน** พบว่า การตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต พรรคการเมืองเก่าแก่อาจจะไม่ค่อยได้รับการตอบรับอย่างในสมัยก่อนดังที่พระพุทธเจ้าสั่งสอนไว้ว่า เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ในอดีตคนภาคใต้เป็นพื้นที่ ที่ซื้อเสียงยากที่สุด แต่ปัจจุบันมีการซื้อเสียงกันอย่างกว้างขวาง แพ้ชนะจะอยู่ที่คืนสุดท้าย หากได้คนรุ่นใหม่มาพัฒนาประเทศก็จะมีทั้งข้อดีและข้อเสีย คนรุ่นใหม่ควรให้เกียรติผู้หลักผู้ใหญ่ หากประเทศได้ทั้งคนรุ่นเก่าและรุ่นใหม่มาร่วมกันพัฒนา ก็จะทำให้ประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรือง **ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร** พบว่า วิธีการหาเสียงแบบสภากาแฟมีผลต่อการตื่นตัวทางการเมือง ซึ่งชุมชน สังคม จะมีกระบวนในการให้ข้อมูล นโยบายตาง ๆ แก่ประชาชนทำให้เกิดการตื่นตัว **ด้านอิทธิพลของสื่อ** พบว่า การสื่อสาร โดยสภากาแฟยังมีอยู่แต่น้อยลง หากใกล้เลือกตั้งจะมีการสนทนาเรื่องการเมืองเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสภากาแฟมีผลมากต่อการตื่นตัวทางการเมือง ซึ่งหากจะใช้กลยุทธ์จ้างให้ไปนั่งที่สภากาแฟแล้วพูดว่าคนนั้นไม่ดี คนนี้ไม่ดี พรรคนั้น พรรคนี้เป็นอย่างไร แล้วคนที่นั่งฟังด้วยก็จะเอาไปขยายความต่อไป กันไปจนทำให้คนที่ดีกลายเป็นคนชั่วได้ และไม่ได้รับการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นวิธีการ ที่เรียกว่าวิชามาร เกิดขึ้นทุกยุคทุกสมัย

ลำดับ	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สรุปบทสัมภาษณ์
9.	นายสถาพร มุ่งเพียรมั่น	**สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในปัจจุบัน** พบว่า ปัจจุบันจังหวัดตรังเกิดการตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น ในอดีตจะมีพรรคการเมืองที่ทุกครอบครัวจะต้องเลือก แต่ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากประชาชนต้องการเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง **ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมือง** พบว่า ปัจจุบันผู้สมัครรับเลือกตั้งจะมีความสำคัญต่อการตื่นตัวทางการเมือง **ด้านนโยบายพรรค** พบว่า นโยบายพรรค ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงประชาชนจะให้ความสนใจในตัวผู้สมัครมากกว่าพรรคการเมือง
10.	นายวิทยา โพธิ์พิชญกุล	**ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง** พบว่า คุณสมบัติผู้สมัคร หากผู้สมัครมีความรู้ ความสามารถ เก่ง ไม่ว่าจะสังกัดพรรคไหนก็จะได้รับการเลือก ซึ่งผู้สมัครจะต้องสร้างประสบการณ์ สร้างความดี วาทะทางการเมืองสามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอ

จากประเด็นที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัย **สรุปได้ว่า** สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในจังหวัดตรัง การตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยในปัจจุบันเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นกว่าในอดีต ประชาชนมีสิทธิ์และเสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็นได้มากขึ้น เยาวชนคนรุ่นใหม่ให้ความสนใจกับการเมืองมากขึ้น จนกลายเป็นกระแสในสื่อโซเชียล สื่อออนไลน์ การเมืองเป็นเรื่องของทุกคน การเมืองจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตของผู้คนมากขึ้นโดยเฉพาะเยาวชนที่มีสภาพการตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งการที่ประชาชนและเยาวชนในจังหวัดตรังเกิดการตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้นประกอบไปด้วยหลาย ๆ ปัจจัยด้วยกัน คือ สถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง ซึ่งประอบด้วย สถาบันครอบครัว ในอดีตครอบครัวจะมีบทบาทในการทำให้บุตร หลาน เกิดการตื่นตัวทางการเมืองสูง เนื่องจากบุตรหลานได้รับฟังการพูดคุย สนทนาทางการเมืองจากคนภายในครอบครัวอยู่เสมอ ซึ่งเป็นการซึมซับเรื่องของการเมืองโดยไม่รู้ตัว แต่ปัจจุบัน บุตรหลานจะอยู่กับเพื่อน อยู่กับสื่อโซเชียล ซึ่งมุมมองทางการเมืองของเยาวชนจึงเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีต ซึ่งทำให้พ่อแม่

ผู้ปกครอง ผู้ใหญ่ในบ้านเมืองรับไม่ได้กับการเปลี่ยนแปลง และการแสดงทางการเมืองของเยาวชนในปัจจุบัน สถาบันการศึกษา ยังปิดกั้นการตื่นตัวทางการเมืองของนักเรียน นักศึกษา ยังไม่ได้ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง นักเรียนยังไม่เข้าถึงหลักของประชาธิปไตยอย่างแท้ยกตัวอย่างเช่น ครูยังไม่ยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์ตนเองจากนักเรียน กฎ ระเบียบเกิดจากกระทรวงโรงเรียน ซึ่งไม่ได้รับฟังความคิดเห็นของนักเรียนโดยตรง ซึ่งอาจทำให้นักเรียน นักศึกษาเกิดความไม่พอใจ และต่อต้านกฎ ระเบียบของโรงเรียนบางประการที่นักเรียน นักศึกษาเห็นว่าไม่ยุติธรรมสำหรับตนเอง ต่อต้านเพื่อให้ตนเองได้รับสิทธิที่ควรจะเป็นรวมไปถึงชุมชนและสังคมด้วย

สิ่งที่เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการตื่นตัวนอกจากสถาบันกล่อมเกลาทางการเมืองแล้ว ยังมีคุณลักษณะของผู้สมัครก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สามารถทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมือง ประชาชนในปัจจุบันมีความต้องการผู้ที่จะมาเป็นตัวแทนของตนเอง ซึ่งประกอบไปด้วย ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในการทำงาน สามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างทั่วถึง นอกจากนั้นสิ่งสำคัญคือ ต้องเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ สุจริต

นโยบายของพรรคการเมือง ซึ่งนโยบายจะต้องมีความชัดเจน สามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างแท้จริงรับฟังปัญหาแล้วนำปัญหาไปสร้างเป็นนโยบายเพื่อนำมาแก้ไขความเดือนร้อนให้ประชาชน ซึ่งความเดือนร้อนที่สำคัญคือ ความเดือนร้อนเรื่องปากท้องของประชาชน หรือปัญหาเศษฐกิจนั่นเอง

นอกจากนั้นวิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งมีวิธีการที่หลากหลาย โดยสามารถนำมาใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่และโอกาส เช่น วิธีการหาเสียงแบบสภากาแฟมีผลต่อการตื่นตัวทางการเมือง ซึ่งชุมชน สังคม จะมีกระบวนในการให้ข้อมูล นโยบายต่าง ๆ แก่ประชาชนทำให้เกิดการตื่นตัว การหาเสียงแบบการปราศรัยบนเวทีไม่ว่าจะเป็นเวทีใหญ่หรือเวทีย่อย ก็ยังทำให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวทางการเมือง นอกจากนั้นการดีเบตระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งในแต่ละพรรค ก็เป็นวิธีการหาเสียงแบบใหม่ที่น่าสนใจและกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองได้ดีอีกวิธีหนึ่งด้วยเช่นกัน

สื่อ โซเชียล เป็นปัจจัยที่สร้าง กระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองมากที่สุด การสื่อสารมีผลต่อเยาวชน คือข่าวสารจากมือถือ สื่อโซเชียลสื่อออนไลน์ เยาวชนจะเชื่อว่าข่าวสารนั้นเป็นจริงหากส่งกันเป็นจำนวนมาก โดยไม่ได้นำมาวิเคราะห์ ซึ่งสื่อเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูง หากเยาวชนไม่ได้นำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ก็จะทำให้เชื่อในข้อมูลที่เป็นเท็จได้ ซึ่งหากเป็นเช่นนี้ก็จะทำให้เกิดความเสียหายต่อการเมือง การปกครองตามหลักประชาธิปไตยได้ เพราะฉะนั้นสื่อที่เผยแพร่จะต้องเป็นสื่อที่มีมูลตวามจริง น่าเชื่อถือ และสื่อควรจะเป็นกลางในการนำเสนอข้อมูล ข่าวสารออกไปให้ประชาชนได้รับรู้ เพื่อจะเป็นประโยชน์ให้มากที่สุดในการตัดสินใจของประชาชนในอนาคต

4.5 สรุปผลการสังเคราะห์รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

ในปัจจุบันประชาชนในจังหวัดตรังเกิดการตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้นกว่าในอดีต ซึ่งเป็นทิศทางที่ดี ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพที่แสดงความคิดเห็นได้มากขึ้น โดยเฉพาะเยาวชน คนรุ่นใหม่เกิดการตื่นตัวทางการเมืองเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเกิดจากหลาย ๆ ปัจจัยที่กระตุ้นทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมือง ประกอบด้วย สถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง ซึ่งประกอบด้วย สถาบันครอบครัว อดีตพ่อแม่ ปู่ย่า ตายายจะมีบทบาทในการทำให้บุตรหลานเกิดการตื่นตัวทางการเมือง แต่ปัจจุบันสื่อโซเชียล เพื่อน เข้ามามีบทบาทแทน สถาบันการศึกษา ยังปิดกั้นการตื่นตัวทางการเมือง นักเรียน นักศึกษา ยังต้องยอมรับ ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบที่กระทรวง หรือโรงเรียนได้กำหนดไว้ หากนักเรียนนักศึกษาต่อต้านก็จะทำให้ถูกมองว่าก้าวร้าว ไม่น่ารักต่อสายตาของผู้ปกครอง รวมไปถึงชุมชน สังคม ก็จะอยู่ในสังคมส่วนรวมได้ยาก เพราะไม่เกิดการยอมรับของผู้ใหญ่ในสังคมนั้น ๆ นอกจากนั้นยังมีนโยบายพรรคการเมืองที่สามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้ วิธีการหาเสียงที่เข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึง ผู้สมัครรับเลือกตั้งควรมีคุณลักษณะที่เป็นที่ต้องการของประชาชน และสื่อโซเชียลที่สามารถเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลได้อย่างกว้างขวาง รวดเร็ว และน่าสนใจ ปัจจัยเหล่านี้ทำให้ประชาชนในจังหวัดตรังทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และเกิดการตัดสินใจเลือกผู้ที่จะมาเป็นตัวแทนเพื่อเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชนในโอกาสต่อไป

ประเด็นที่ 1. สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบัน

พบว่าปัจจุบันจังหวัดตรังเกิดการตื่นตัวทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น จากในอดีตที่ประชาชนในจังหวัดตรังจะให้ความสำคัญกับพรรคการเมือง แต่ปัจจุบันประชาชนในจังหวัดตรังจะให้ความสำคัญกับตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีวิสัยทัศน์ สามารถทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อ ศรัทธาเข้ามาช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของประชาชนให้มีความอยู่ดี กินดีกว่าเดิมได้ แต่หากเป็นพรรคการเมืองก็จะให้ความสำคัญกับพรรคการเมืองที่มีชื่อเสียงเท่านั้น โดยสร้างจากกระแสสื่อโซเชียล สื่อสาธารณะ หรือกระแสนิยม จึงทำให้ประชาชนมีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากอดีต นอกจากนั้นคือวิธีการหาเสียง โดยแฉพาะเยาวชนจะให้ความสนใจพรรคการเมืองที่มีกระสนิยมมากกว่าพรรคการเมืองที่มีนโยบายเดิม ๆ ซึ่งเห็นได้จากการเลือกตั้งในหลาย ๆ ครั้ง ปัญหาเดิม ก็ยังไม่ได้รับการแก้ไข ซึ่งการหาเสียงแบบเดิมก็คงจะใช้ไม่ได้อีกต่อไป โดยเฉพาะพรรคเก่าแก่ รากฐานเดิมของจังหวัดตรัง

ประเด็นที่ 2. ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวมีหลายปัจจัย ประกอบด้วย 1) พรรคการเมือง 2) คุณสมบัติของนักการเมือง 3) การแสดงวิสัยทัศน์ 4) โซเชียลมีเดีย

ประเด็นที่ 3. สถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง มีส่วนให้บุตรหลานของท่าน เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ปัจจุบันเยาวชนที่มีความสนใจทางการเมืองสูง แต่หากยังโดนปิดกั้น สกัดกั้นไม่ให้เข้าร่วมทางการเมือง หรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองมากเท่าที่ควร เพราะหากไปแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างจากประชาชนส่วนใหญ่ จะทำให้เยาวชนกลุ่มนั้นไม่สามารถแสดงออกทางการเมืองได้อย่างแท้จริง ทั้งสกัดกั้นจากผู้ปกครอง สถานศึกษา หรือแม้กระทั่งชุมชน สังคมที่เยาวชนอยู่อาศัย

ประเด็นที่ 4. ด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

คุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมือง ประกอบด้วย 1) เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ 2) มีความน่าเชื่อถือ 3) สามารถสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนในขณะที่ลงพื้นที่ 4) มีผลงาน และประสบการณ์ในการทำงาน 5) เป็นผู้ที่สามารถเชื่อมความสัมพันธ์กับคนในพื้นที่นั้น ๆ ได้ดี 6) มีภาพลักษณะที่ดี 7) ต้องเป็นผู้ที่ไม่เป็นผู้ที่มีลักษณะต้องห้าม

ประเด็นที่ 5. ด้านนโยบายพรรค

นโยบายพรรค หากเป็นนโยบายจากพรรคการเมืองขนาดใหญ่ จะสร้างความน่าเชื่อถือมากกว่า พรรคการเมืองขนาดเล็ก เพราะประชาชนเชื่อว่าพรรคการเมืองขนาดใหญ่เมื่อได้รับการเลือกตั้งเข้าไปในสภาผู้แทนราษฎรแล้ว สามารถเข้าไปเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว ก็สามารถนำนโยบายที่ได้มาจากปัญหาของประชาชน นำไปเป็นนโยบายของประเทศ ซึ่งจะได้รับการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างแน่นอน

ประเด็นที่ 6. ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร

การหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีวิธีการที่หลากหลาย คือ 1) สภากาแฟ ซึ่งควรดำเนินการตั้งแต่ช่วงก่อนมีการเลือกตั้ง เพื่อเป็นการเผยแพร่นโยบายของพรรค การนำเสนอให้ประชาชนได้รู้จักว่าที่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์แก่ประชาชน 2) การปราศรัยบนเวทีใหญ่ และเวทีย่อย หรือการดีเบตกันระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งในแต่ละพรรคการเมือง

ประเด็นที่ 7. อิทธิพลของสื่อ

การสื่อสารเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวทางการเมือง เช่น การใช้โทรศัพท์ การรับสารผ่านสื่อโซเชียล ซึ่งการสื่อสารดังกล่าวเป็นการสื่อสารที่รวดเร็วที่สุด หากผู้รับสารไม่ได้ทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข่าว ก็จะสร้างความเสียหายให้กับประเทศชาติได้ โดยการสื่อสารจะแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงก่อนยุบสภา ช่วงก่อนการเลือกตั้ง และช่วงการเลือกตั้ง เพราะฉะนั้นกระแส

ของสื่อ โซเชียลเมื่อนำมาใช้ในการแนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง ก็สามารถเข้าถึงได้ทุกกลุ่ม ทุกวัย แต่สื่ออย่างอื่นเช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ก็ยังสามารถใช้ได้สำหรับผู้ที่ไม่เสพสื่อทางโซเชียล

4.6 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการบูรณาการ รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง ซึ่งมีขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) พรรคการเมือง 2) ด้านคุณสมบัติของนักการเมือง 3) การแสดงวิสัยทัศน์ 4) โซเชียลมีเดีย ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับรูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง เรียกว่า **3P 1S Model** ดังนี้

แผนภูมิที่ 4.3 รูปแบบขององค์ความรู้

รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย 3P 1S Model

P = Political party พรรคการเมือง หมายถึง การรวมกลุ่มของบุคคลที่มีอุดมการณ์เดียวกัน หรือมีแนวคิดเหมือนกัน มีความต้องการที่จะมาพัฒนาสังคม และเศรษฐกิจของประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรืองมากขึ้น

P = Personal Character of political คุณสมบัติของนักการเมือง หมายถึง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะที่โดดเด่น เป็นผู้มีความพร้อมในทุก ๆ ด้านทั้งภายในและภายนอก เช่น มีความรู้ความสามารถ มีสถานะทางการเงินที่ดี มีชื่อเสียงภาพลักษณ์ที่ดี มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีจิตอาสา มีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอและด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทน นอกจากนั้นยังเข้าถึง เข้าใจความต้องการของประชาชนที่แท้จริง สามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้ทันเวลา

P = Political debate การแสดงวิสัยทัศน์ หมายถึง การแสดงแนวคิดที่วางไว้ในอนาคตของผู้ที่จะเป็นผู้นำ เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเชื่อ ศรัทธา โดยวิสัยทัศน์จะต้องมีความเป็นไปได้ มีความชัดเจน

S = Social Media โซเชียลมีเดีย หมายถึง การสื่อสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นสื่อกลางที่ให้บุคคลทั่วไปได้มีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ต ในรูปแบบแพตฟอร์มต่าง ๆ เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ค อินสตราแกรม ติ๊กต๊อก ยูทูป เป็นต้น

การนำองค์ความรู้ไปใช้

การนำองค์ความรู้ 3P 1S Model ไปใช้ได้จริง ผู้วิจัยจะดำเนินการให้เกิดผลเป็นรูปธรรม เพราะมั่นใจว่าปัจจัยที่ได้ทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์มาแล้วจะส่งผลต่อการการตื่นตัวทางการเมืองและเป็นประโยชน์ต่อสังคมได้ แต่ยังขาดการประยุกต์สู่สาธารณะเพื่อให้นำไปใช้ได้ง่าย และสามารถนำไปใช้ได้ในทุกเวลา และทุกสถานการณ์ในการอยู่ในสังคมยุคปัจจุบัน

การนำไปใช้ในระดับโครงสร้าง มีกระบวนการ ดังนี้

1) P = Political party พรรคการเมือง นำไปใช้ได้โดยหากพรรคการเมืองจะวางนโยบายพรรคการเมือง ต้องมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน โดยสามารถแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้ จึงนำไปสู่การเป็นนโยบายของพรรคการเมืองที่มาจากปัญหาของประชาชน และแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างแท้จริง

2) P = Personal Character of political คุณสมบัติของนักการเมือง นำไปใช้ได้โดย เมื่อพรรคการเมืองต้องการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายและ และผู้รับสมัครแบบแบ่งเขต ผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นจะต้องมีเป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถ เข้าถึง เข้าใจความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีประสบการณ์ในการทำงานเพื่อส่วนรวม

3) P = Political debate การแสดงวิสัยทัศน์ นำไปใช้ได้โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเลือก ควรเลือกรูปแบบการแสดงวิสัยทัศน์ให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่ เช่น หากเป็นพื้นที่ในชุมชน หมู่บ้าน ผู้สมัครใช้วิธีการเดินเคาะประตูบ้าน เพื่อได้เข้าถึงประชาชนในพื้นที่อย่างทั่วถึง หรือหากมีการจัดปราศรัยบนเวที ควรมีการดีเบต ของผู้สมัครรับเลือกตั้งในแต่ละพรรค เพื่อประชาชนจะได้รับฟังวิสัยทัศน์ แนวคิดการแก้ไขปัญหาในแต่ละประเด็นของผู้สมัครรับเลือกตั้งใน

แต่ละพรรคจะมีวิธีการแก้ปัญหาให้กับประชาชนอย่างไรในแต่ละประเด็น ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ประชาชนสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกผู้ที่จะมาเป็นตัวแทนของตนได้เป็นอย่างดี

4) S = Social Media โซเชียลมีเดีย นำไปใช้ได้โดย ผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมือง จะต้องเลือกใช้สื่อโซเชียลมีเดียให้มีความเหมาะสม ทันสมัย สามารถทำให้ประชาชนจำได้อย่างรวดเร็ว และสามารถสร้างกระแสนิยมให้เกิดขึ้น โดยข้อมูลที่ส่งมาสื่อโซเชียลมีเดียจะต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้

5) เผยแผ่รูปแบบการตื่นตัวทางการการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ หรือทางสื่อสารมวลชนต่อไป

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูล ปฐมภูมิ ทุติยภูมิ เอกสารวิชาการ แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาขอบเขตของเนื้อหาการวิจัย รวมถึงการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อวิเคราะห์สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง 3) เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง โดยดำเนินการศึกษาจากเอกสารวิชาการ แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 26 คน และบุคคลผู้ประชุมการทำเสวนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 10 คน จากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับด้านต่าง ๆ กล่าวคือ 1) นักการเมืองระดับชาติ 2) นักการเมืองท้องถิ่น 3) คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดตรัง 4) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ 5) เจ้าหน้าที่ป้องกันปราบปรามทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) จังหวัดตรัง 6) ผู้สื่อข่าวท้องถิ่น 7) ผู้นำเยาวชนในจังหวัดตรัง 8) ประชาชนในจังหวัดตรัง ซึ่งผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้คือ

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 องค์ความรู้เกี่ยวกับ รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษางานวิจัยฉบับนี้ ข้อมูลจากการวิจัยทุกขั้นตอนเป็นการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และดำเนินการให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนดไว้ เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงในแต่ละประเด็นและนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อนำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับ “รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง” มีรายละเอียดดังนี้

5.1.1 สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดตรังยังมีความนิ่งเฉย เฉื่อยชาต่อการเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันเนื่องมาจากปัญหา

หลาย ๆ ด้าน และมองคนที่ตื่นตัวทางการเมืองเป็นคนที่คิดร้ายทำลายชาติ หรือเป็นพวกไม่จงรักภักดีต่อสถาบันฯ แท้ที่จริงแล้วการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การที่ประชาชนหันมาสนใจเรื่องการเมืองนับว่าเป็นสิ่งที่ดี เนื่องจากการเมืองเป็นเรื่องของเราทุกคน ประเทศจะพัฒนาไปไม่ได้หากประชาชนในชาติสนใจแต่ปัญหาเรื่องผลประโยชน์ของตัวเอง ประชาชนในจังหวัดตรังจึงกระหายที่จะมีการเลือกตั้งที่เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง นั่นแสดงออกให้เห็นจากสถิติการเลือกตั้งปี 2566 เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2566 ซึ่งจังหวัดตรัง มีผู้มาใช้สิทธิ์เลือกตั้งร้อยละ 80.68 ภาพรวมมากกว่าผู้มาใช้สิทธิ์รวมระดับประเทศดังที่กล่าวข้างต้น จึงต้องการที่จะศึกษารูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในจังหวัดตรัง เพื่อวิเคราะห์สภาพการตื่นตัว ปัจจัยที่ส่งผล และสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบในการตื่นตัว เสริมสร้างบทบาทของประชาชนที่ถูกต้องในการตื่นตัวทางการเมืองรูปแบบประชาธิปไตย การตื่นตัว เป็นพฤติกรรมที่กระทำเพื่อค้นหาสิ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ หลีกเลี่ยงสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่พอใจ ภาวะการตื่นตัวจจะมีระดับต่ำ ปานกลาง และระดับสูงซึ่งมีประชาธิปไตยกล่าวคือการปกครองโดยประชาชน ผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ โดยผ่านตัวแทนคือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน โดยผู้แทนราษฎรมีหน้าที่ในการเสนอ เรียกร้องสิทธิ์ให้แก่ประชาชน เป็นหลักการและลักษณะของประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่บนพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตย โดยประชาชนมีสิทธิในการร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาต่าง ๆ ของรัฐ และรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนเอาไว้ นอกจากนั้นจะต้องมีความเสมอภาคในด้านการเมือง ซึ่งประชาชนทุกคนจะต้องอยู่ภายใต้กฎหมายอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญอย่างเท่าเทียมกัน และในส่วนของอิสรภาพและเสรีภาพประชาชนจะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ถือเป็นหน้าที่หลักของระบอบประชาธิปไตย ประกอบกับการเมือง การปกครองของประเทศไทยตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยยึดหลักและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ซึ่งส่วนสำคัญในการนำหลักระบอบประชาธิปไตยมาใช้อย่างถูกต้องนั้น รัฐบาลต้องคำนึงและให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งถึงการให้ความรู้ ความเข้าใจข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเผยแพร่ให้กับประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ถูกต้อง และเป็นไปตามกฎระเบียบกฎหมาย ข้อบัญญัติต่าง ๆ และเป็นไปตามหลักศีลธรรมครรลองครองธรรมของการปกครองประเทศไทย เนื่องจากหากการเมืองมีความวุ่นวาย ไม่สงบ ก็จะส่งผลกระทบต่อทุกด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ซึ่งหากการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยจะต้องอยู่ในสภาพการณ์ใด ประชาชนจึงต้องคำนึงถึงหลักแห่งการปกครองที่ถูกต้องประเทศไทยก็จะรอดพ้นจากสภาพวิกฤตต่าง ๆ ไปได้เช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ **อนุชา พละกุล, ธัชชนันท์ อิศรเดช และเติมศักดิ์ ทองอินทร์** (2565, หน้า 17) ได้ศึกษาเรื่อง

“การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตย เพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนจังหวัดเพชรบุรี” จากการศึกษาพบว่า สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคของการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ได้แก่ ด้านภูมิลำเนาของเยาวชน คือ เยาวชนที่มีภูมิลำเนาในสังคมเมือง กลุ่มการเมืองและตระกูลทางการเมืองมีความสนใจทางการเมือง เยาวชนที่มีภูมิลำเนาแบบเกษตรกรรมและสังคมชนบทค่อนข้างเชื่อมั่นแนวอนุรักษ์นิยมด้านสภาพเศรษฐกิจครอบครัว คือ ฐานะทางการเงินสูงและปานกลางอาจมีช่วงเวลาสนใจการเมือง อาทิ นโยบายรัฐบาล นโยบายพรรคการเมือง และสวัสดิการ ฐานะทางการเงินระดับล่างสนใจการดำเนินชีวิตประจำวัน และเชื่อว่าตนไม่มีพลังทางการเมืองและด้านอิทธิพลทางการเมือง คือ การเมือง มีบทบาทต่อสังคมไทยตลอดมา นักการเมืองรุ่นใหม่และพรรคการเมือง เสนอนโยบายกระแสหลัก เชิงปริมาณ สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคด้านภูมิลำเนาของเยาวชน ด้านสภาพเศรษฐกิจครอบครัว และด้านอิทธิพลทางการเมืองอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ด้านสถาบันครอบครัว ได้แก่ การพูดคุยสนทนาเกี่ยวกับการเมือง การติดตามรับฟังข่าวสารทางการเมืองผ่านแหล่งข้อมูลและทางสื่อประเภทต่าง ๆ และบุคคลในครอบครัว สนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง อาทิ การฟังคำปราศรัยของนักการเมือง ส่งผลให้เยาวชนในจังหวัดเพชรบุรีตื่นตัวทางการเมืองด้านสถาบันการศึกษา ได้แก่ สถาบันมีหลักสูตร เนื้อหา การเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง และแนวทางการปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย ครู/อาจารย์กระตุ้นให้จัดกิจกรรม และสถาบันการศึกษาเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี และแสดงออกอย่างอิสระเชิงสร้างสรรค์ ส่งผลให้เยาวชนในจังหวัดเพชรบุรีตื่นตัวทางการเมือง ด้านกลุ่มเพื่อน ได้แก่ กระตุ้นให้มีความสนใจ ติดตามข่าวสาร และประเด็นสำคัญทางการเมืองผ่านสื่อต่าง ๆ มีการร่วมพูดคุยสนทนาประเด็นทางการเมืองกับสมาชิกในชุมชน และประชาชนในชุมชนเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ ส่งผลให้เยาวชนในจังหวัดเพชรบุรีตื่นตัวทางการเมือง ด้านสถาบันสื่อมวลชน ได้แก่ การสื่อสารทาง การเมืองผ่านสื่อสังคม อาทิ เฟซบุ๊ก ไลน์ ทวิตเตอร์ ที่สื่อสารมวลชนมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และอุดมการณ์ทางการเมือง ส่งผลให้เยาวชนในจังหวัดเพชรบุรีตื่นตัวทางการเมือง และด้านสถาบันทางการเมือง ได้แก่ นักการเมืองและพรรคการเมือง มีส่วนสำคัญในการก่อให้เกิดค่านิยม และอุดมการณ์ทางการเมืองคณะรัฐมนตรีและสถาบันบริหารมีส่วนในการกระตุ้นผลักดันให้แสดงออกทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตย และสถาบันทางการเมืองเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการเลือกตั้ง ซึ่งส่งผลให้เยาวชนในจังหวัดเพชรบุรีตื่นตัวทางการเมืองปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง และเป็นไปใน

ทิศทางตรงกันข้าม ส่วนหลักอปริหานิยธรรม 7 ส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

รูปแบบการบูรณาการหลักธรรมาธิปไตย เพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ การสร้างโครงสร้างทางการเมือง การเลือกตั้งทุกระดับและตามหลักประชาธิปไตย ส่งเสริมความเสมอภาคตามกฎหมาย เสรีภาพทางการเมือง และอำนาจทางกฎหมาย การยอมรับความแตกต่างทางความคิดของบุคคลอื่น ได้แก่ สร้างการยอมรับความจริงทางสังคม การสร้างพื้นฐานทางคุณธรรม การใช้สติปัญญาและการส่งเสริมผู้นำตามหลักประชาธิปไตย การยอมรับความสามารถของบุคคลอื่น ได้แก่ การใช้รัฐสภาแลกเปลี่ยนเสนอนโยบาย และแนวทางแก้ไขปัญหา ตลอดจนการสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชน การเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ การแสดงเจตนาการเลือกผู้แทนทางตรง การขับเคลื่อนประชาธิปไตยแนวราบ การจัดกิจกรรมทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนาเด็กและเยาวชนตามวิถีทางประชาธิปไตย การเสนอประเด็นปัญหาทาง การเมือง การเสนอทางเลือกต่อผู้นำทุกระดับ และการปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบที่เป็นประชาธิปไตย การยอมรับมติเสียงข้างมากตามหลักประชาธิปไตย เพื่อรักษากติกา และการปฏิบัติตามหลักธรรม ความสนใจกิจกรรมทางการเมืองการปกครองอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การติดตามความเคลื่อนไหวของรัฐบาล การสร้างกิจกรรมทางการเมืองที่ สอดคล้องกับเจตนาเยาวชน การจัดตั้งสภาเยาวชนเพื่อประสานงานกับภาครัฐ การติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ การต่อต้านนักการเมืองที่ประพฤติมิชอบ และการคัดค้านนโยบายที่อาจสร้างความเสียหายต่อประชาชน และนำเสนอข้อเท็จจริงต่อสาธารณชน และการแสดงออกเชิงวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ เยาวชนต้องมีข้อเท็จจริง การสื่อสารทางการเมืองที่เป็นกลางและบริสุทธิ์ใจ การสร้างมาตรฐานทางกฎหมาย และการสะท้อนความต้องการของเยาวชนต่อการมีส่วนร่วม ทางการเมืองทุกระดับเชิงปริมาณภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ด้านสถาบันครอบครัว ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านสถาบันการศึกษา ด้านสถาบันสื่อมวลชนและด้านสถาบันทางการเมืองกับหลักอปริหานิยธรรม 7 ได้แก่ ด้านการหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุม ด้านการไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติไว้ ด้านการเคารพนับถือท่านผู้ใหญ่ ด้านการคุ้มครองสตรี ด้านการเคารพสักการะโบราณสถาน และด้านการส่งเสริมคนดีและคุ้มครองพระสงฆ์ เป็นความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ

5.1.2 ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

สรุปผลการวิเคราะห์ 4 ด้าน

1. พรรคการเมือง นำไปใช้ได้โดยหากพรรคการเมืองจะวางนโยบายพรรคการเมืองต้องมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน โดยสามารถแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้ จึงนำไปสู่การเป็นนโยบายของพรรคการเมืองที่มาจากปัญหาของประชาชนและแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างแท้จริง

2. คุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายและแบบแบ่งเขต ที่ทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมือง ประกอบด้วย 1) เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ 2) มีความน่าเชื่อถือ 3) สามารถสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนในขณะที่ลงพื้นที่ 4) มีผลงาน และประสบการณ์ในการทำงาน 5) เป็นผู้ที่สามารถเชื่อมความสัมพันธ์กับคนในพื้นที่นั้น ๆ ได้ดี 6) มีภาพลักษณะที่ดี 7) ต้องเป็นผู้ที่ไม่เป็นผู้ทีมีลักษณะต้องห้าม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **Adam F. Simon** (อดีม เอฟ. ไซมอน, 2002, หน้า 30) ผู้สมัครรับเลือกตั้ง (Candidate) นักการเมืองในฐานะผลิตภัณฑ์จะต้องผ่านกระบวนการคัดสรรจากพรรค โดยเริ่มจากความแน่วแน่ในอุดมการณ์ทางการเมืองที่ผู้สมัครมีต่อพรรค จากนั้นจะต้องมีภาพลักษณ์ที่สอดคล้องกับพรรคที่สังกัด ขณะเดียวกันก็ต้องได้รับการฝึกอบรมในการพัฒนาบุคลิกภาพ การสื่อสารและการพูดในที่สาธารณะ ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น มีความสำคัญอย่างมากในประเทศกำลังพัฒนา เพราะตัวบุคคลมีความผูกพันกับผู้เลือกตั้งมากกว่าพรรคการเมือง

3. การแสดงวิสัยทัศน์ มีวิธีการที่หลากหลาย คือ 1) สภากาแฟซึ่งควรดำเนินการตั้งแต่ช่วงก่อนมีการเลือกตั้ง เพื่อเป็นการเผยแพร่นโยบายของพรรค การนำเสนอให้ประชาชนได้รู้จักว่าที่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์แก่ประชาชน 2) การปราศรัยบนเวทีใหญ่ และเวทีย่อย หรือการดีเบตกันระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งในแต่ละพรรคการเมือง สอดคล้องกับแนวคิดของ **สมบัติ จันทรวงศ์** (2530, หน้า 30 - 36) การหาเสียงเลือกตั้งสำหรับผู้สมัครเลือกตั้งที่จะประสบความสำเร็จจะต้องมีวิธีการในการหาเสียโดย การโฆษณาหาเสียงทางเคเบิลทีวี ปราศรัยหาผ่านงานต่าง ๆ เพื่อจูงใจ มีเอกสารแนะนำตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้งและใช้รถแห่หาเสียงเพื่อทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ได้จำแนกรูปแบบในการหาเสียงดังนี้

1) การใช้สิ่งพิมพ์และการประชาสัมพันธ์ เป็นการรณรงค์หาเสียงอย่างเป็นทางการเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในเขตเลือกตั้งได้รู้จักผู้สมัคร โดยอาจจะทำเป็นป้ายคัทเอ้าท์ขนาดใหญ่ บอกชื่อ สังกัดพรรค พร้อมนโยบายและรูปภาพของผู้สมัคร นอกจากนี้ก็มีโปสเตอร์ หรือ

ใบปลิว หรือการ์ดขนาดเล็ก ๆ สำหรับแนะนำตัวผู้สมัคร ซึ่งอาจจะออกมาเป็นระยะ ๆ ในช่วงระหว่างที่ทำการหาเสียง หรืออาจจะออกมาแก้ข่าวที่ถูกโจมตี นอกจากนี้ก็มีการใช้รถที่มีโปสเตอร์ หรือแผ่นป้ายโฆษณา ชื่อ รูป หมายเลขประจำตัวของผู้สมัครให้วิ่งกระจายเสียงไปตามชุมชนต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนทราบข่าวสารของผู้สมัครในกรณีที่ผู้สมัครไม่ได้ออกไปสัมผัสประชาชนโดยตรง

2) การปราศรัยหาเสียงมีหลายแบบ คือ อาจจะเป็นการปราศรัยที่ทำไปอย่างมีพิธีการมีการจัดจัดเวลาปราศรัยที่มีการนัดหมายหรือประชาสัมพันธ์ไว้ล่วงหน้า หรืออาจเป็นแบบที่ผู้สมัครได้รับเชิญให้ขึ้นเวทีปรากฏตัว และกล่าวคำปราศรัยในงานพิธีต่าง ๆ ที่หัวคะแนนอ้างโอกาสจัดขึ้น เช่น งานบวชนาค งานศพ งานวันเกิด ฯลฯ หรืออาจจะเป็นไปในแบบที่มีองค์กรอะไรสักอย่างในเขตจังหวัดที่มีลักษณะภายนอกเป็นองค์กรที่เป็นกลางทางการเมือง เช่น หอการค้า จังหวัดจัดการอภิปรายขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ผู้สมัครที่เป็นหัวหน้าทีมของทุกทีมมีโอกาสมาแถลงนโยบาย หรือให้ประชาชนผู้เข้าฟังได้ซักถามข้อข้องใจได้ เป็นต้น อย่างไรก็ตามการปราศรัยเพื่อหาเสียงโดยตรงอาจจะเป็นวิธีหลักในบางจังหวัด ซึ่งเป็นพื้นที่ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองสูง แต่ในบางพื้นที่อาจเป็นเพียงผลพลอยได้ของการประชาสัมพันธ์ตัวผู้สมัครให้เป็นที่รู้จักเท่านั้น

3) การเข้าถึงตัวผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เป็นการหาเสียงแบบที่นิยมเรียกกันว่า “การเคาะประตูบ้าน” เป็นที่นิยมกันมากในหมู่ผู้สมัครหน้าใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนที่มีประชากรหนาแน่น เพราะนอกจากจะได้ภาพพจน์ว่าเป็นผู้สมัครที่เข้าถึงได้แล้ว ยังจะดูเป็นการสร้างความรู้สึกใกล้ชิดสนิทสนมกับชาวบ้านได้ในระยะเวลาอันสั้น

4. โซเซียลมีเดีย การสื่อสารเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวทางการเมือง เช่น การใช้โทรศัพท์ การรับสารผ่านสื่อโซเซียล ซึ่งการสื่อสารดังกล่าวเป็นการสื่อสารที่รวดเร็วที่สุด หากผู้รับสารไม่ได้ทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข่าว ก็จะสร้างความเสียหายให้กับประเทศชาติได้ โดยการสื่อสารจะแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงก่อนยุบสภา ช่วงก่อนการเลือกตั้ง และช่วงการเลือกตั้ง เพราะฉะนั้นกระแสของสื่อโซเซียลเมื่อนำมาใช้ในการแนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง ก็สามารถเข้าถึงได้ทุกกลุ่ม ทุกวัย แต่สื่ออย่างอื่นเช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ก็ยังสามารถใช้ได้สำหรับผู้ที่ไม่เสพสื่อทางโซเซียล สอดคล้องกับแนวคิดของ **Manuel Pares I Maicas** (มานูเอล ปาเรส และ ไมกัส) นิยามการสื่อสารทางการเมือง ไว้ 4 ข้อ ดังนี้ 1) การสื่อสารใด ๆ ที่สัมพันธ์ระหว่างการเมืองกับบริบทสังคม อันได้แก่ รัฐบาลพรรคการเมือง กลุ่มกดกันทางการเมือง การเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชน ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้อาจเป็นทั้งผู้ส่งหรือผู้รับสาร 2) การสื่อสารทางการเมืองเป็นเรื่องของการโน้มน้าวใจ จัดกระทำหรือการหลอกลวงเพื่อจะนำไปสู่อำนาจ อุดมการณ์ ผลประโยชน์ ความขัดแย้ง ประชามติ ฯลฯ 3) การสื่อสารนี้อาจเป็นไปในรูปแบบของข่าว เหตุการณ์เสมือนจริง การโฆษณาชวนเชื่อ การเบี่ยงเบนข้อเท็จจริง โดยวิธีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ 4) การสื่อสาร

ทางการเมืองเกี่ยวข้องกับการตลาดทางการเมือง โดยเฉพาะกระบวนการเลือกตั้ง การหยั่งเสียง อันเป็นเครื่องมือสำคัญในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนการสื่อสารทางการเมือง คือ การถ่ายทอดข่าวสารที่เกี่ยวกับการเมืองจากส่วนหนึ่งของระบบการเมืองไปยังอีกส่วนหนึ่งของระบบการเมือง และเป็นการถ่ายทอดระหว่างสังคมกับระบบการเมือง และได้อธิบายเสริมว่าการสื่อสารทางการเมืองเป็นองค์ประกอบที่อยู่ในสภาวะไม่หยุดนิ่งกระบวนการต่าง ๆ ทางการเมือง เช่น การกล่อมเกลา ทางการเมือง การคัดสรรบุคคลเข้าสู่ระบบการเมือง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนเพิ่มมากขึ้น ประกอบด้วยหลาย ๆ ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายในประกอบด้วย ความเข้าใจทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง ทัศนคติทางการเมือง พฤติกรรมทางการเมือง สถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง ต่อมาปัจจัยภายนอกประกอบด้วย สถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง คุณลักษณะของผู้สมัครเลือกตั้ง นโยบายพรรคการเมือง เป็นการนำเอาปัญหาของประชาชนตามพื้นที่นำไปเป็นนโยบายที่สามารถแก้ไขปัญหาให้ประชาชนได้อย่างแท้จริง ไม่ใช่นโยบายขายฝันให้กับประชาชน วิธีการหาเสียงของผู้สมัครเลือกตั้งก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถสร้างการตื่นตัวให้ประชาชน ซึ่งในอดีตจะมีการหาเสียงหลาย ๆ รูปแบบ เช่น การเดินเคาะประตูบ้าน การติดป้ายหาเสียง การขึ้นปราศรัยบนเวทีใหญ่ และเวทีย่อย ซึ่งวิธีดังกล่าวนี้ก็สามารถสร้างความตื่นตัวได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น ปัจจุบัน ได้มีรูปแบบการหาเสียงใหม่ ๆ เกิดขึ้น เช่น การดีเบตของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล ซึ่งทำให้เข้าถึงประชาชนได้อย่างง่าย รวดเร็ว แต่ประชาชนควรทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์สาร สื่อต่าง ๆ ที่ได้รับ เพราะไม่เช่นนั้นแล้วสิ่งที่ได้รับก็จะเป็นโทษในการเสพสื่อต่าง ๆ ต่อไปอย่างแน่นอน

5.1.3 สรุปผลการสังเคราะห์รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

1. สภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบัน

พบว่าปัจจุบันจังหวัดตรังเกิดการตื่นตัวทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น จากในอดีตที่ประชาชนในจังหวัดตรังจะให้ความสำคัญกับพรรคการเมือง แต่ปัจจุบันประชาชนในจังหวัดตรังจะให้ความสำคัญกับตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีวิสัยทัศน์ สามารถทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อ ศรัทธาเข้ามาช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของประชาชนให้มีความอยู่ดี กินดีกว่าเดิมได้ แต่หากเป็นพรรคการเมืองก็จะให้ความสำคัญกับพรรคการเมืองที่มีชื่อเสียงเท่านั้น โดยสร้างจากกระแส สื่อโซเชียล สื่อสาธารณะ หรือกระแสนิยม จึงทำให้ประชาชนมีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากอดีต นอกจากนั้นคือวิธีการหาเสียง โดยแฉพาะเยาวชนจะให้ความสนใจพรรคการเมืองที่มีกระสนิยมมากกว่าพรรคการเมืองที่มีนโยบายเดิม ๆ ซึ่งเห็นได้จากการเลือกตั้งในหลาย ๆ ครั้ง ปัญหาเดิม ก็ยัง

ไม่ได้รับการแก้ไข ซึ่งการหาเสียงแบบเดิมก็คงจะใช้ไม่ได้อีกต่อไป โดยเฉพาะพรรคเก่าแก่ รากฐานเดิมของจังหวัดตรัง

2. ปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วย 1) ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวมีหลายปัจจัย ประกอบด้วย 1) พรรคการเมือง หมายถึง การรวมกลุ่มของบุคคลที่มีอุดมการณ์เดียวกัน หรือมีแนวคิดเหมือนกัน มีความต้องการที่จะมาพัฒนาสังคม และเศรษฐกิจของประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรืองมากขึ้น 2) คุณสมบัติของนักการเมือง หมายถึง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะที่โดดเด่น เป็นผู้มีความพร้อมในทุก ๆ ด้านทั้งภายในและภายนอก เช่น มีความรู้ ความสามารถ มีสถานะทางการเงินที่ดี มีชื่อเสียงภาพลักษณ์ที่ดี มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีจิตอาสา มีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอและด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทน นอกจากนั้นยังเข้าถึง เข้าใจความต้องการของประชาชนที่แท้จริง สามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้ทันเวลา 3) การแสดงวิสัยทัศน์ หมายถึง การแสดงแนวคิดที่วางไว้ในอนาคตของผู้ที่จะเป็นผู้นำ เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเชื่อ ศรัทธา โดยวิสัยทัศน์จะต้องมีความเป็นไปได้ มีความชัดเจน 4) โซเชียลมีเดีย หมายถึง การสื่อสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นสื่อกลางที่ให้บุคคลทั่วไปได้มีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ตในรูปแบบแพตฟอร์มต่าง ๆ เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ค อินสตราแกรม ติ๊กต๊อก ยูทูป เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าประชาชนในจังหวัดตรังมีการตื่นตัวในระดับสูง เนื่องจากทุกครั้งที่มีการลงหาเสียงเลือกตั้ง จะพบเห็นประชาชนในจังหวัดตรังจะให้ความสนใจ ติดตามค่อนข้างมาก เช่น ในอดีตจะมีการจัดปราศรัยทางการเมือง ประชาชนจะไปฟังปราศรัยทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นเวทีระดับย่อย หรือเวทีระดับใหญ่ค่อนข้างมาก และการติดตามจะไปใกล้ชิดนักการเมืองและจะมีการสอบถามนักการเมืองว่า เรื่องนั้น เรื่องนี้เป็นอย่างไร แสดงให้เห็นถึงความสนใจการเมืองของประชาชนในจังหวัดตรัง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น หรือระดับชาติ ซึ่งยืนยันได้ว่าประชาชนในจังหวัดตรังมีการตื่นตัวทางการเมืองมาเป็นระยะเวลานานแล้ว โดยปัจจัยสำคัญที่ประชาชนให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง เนื่องจากปัญหาปากท้องที่ประชาชนได้เผชิญอยู่ ซึ่งประชาชนทราบดีว่าการเมืองจะสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตรงนั้นให้พวกเขาได้ เช่น ปัญหายางพารา ปัญหาปาล์มน้ำมัน ซึ่งตั้งแต่ในอดีตที่ผ่านมายางพาราถือว่าเป็นอาชีพ และเป็นรายได้หลักของประชาชนในจังหวัดตรัง เพราะฉะนั้นช่วงระยะเวลาของการขึ้น ลงของราคายางจะส่งผลต่อความเป็น วิถีชีวิตของประชาชนในจังหวัดตรังด้วย ซึ่งเป็นที่ชัดเจนว่า พรรคการเมืองที่จะเข้ามาเป็นพรรครัฐบาล สามารถที่จะทำให้กลไกของราคายางพาราเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ประชาชนเกิดความพึงพอใจได้ หรือแม้กระทั้งพรรคการเมืองที่ชาวบ้านเลือกไปจะได้เป็นฝ่ายค้าน ประชาชนก็ยังหวังว่าพรรคการเมืองเหล่านั้นจะไปเป็นปากเสียงในสภาเพื่อจะนำปัญหาต่าง ๆ ของประชาชนไปสู่

การแก้ไขในระดับชาติต่อไป

การตื่นตัวของประชาชนในจังหวัดตรังจากอดีตจนถึงประมาณปี พ.ศ. 2560 ครอบครัวมีส่วนที่กระตุ้นให้บุตรหลาน มีการตื่นตัวทางการเมืองในระดับที่สูง อาจจะเกิดจากผู้ปกครอง พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย เป็นบุคคลซึ่งมีอัตราการเข้าร่วมทางการเมืองในระดับสูง จึงมีความคาดหวังให้บุตรหลานของตนเองได้รับรู้เหตุการณ์ทางการเมืองและมีแนวโน้มที่จะพยายามเข้าไปติดตามการรณรงค์หาเสียงของนักการเมืองในสมัยนั้นกับผู้ปกครองด้วย ซึ่งถือว่าในอดีตสถาบันครอบครัวมีผลต่อการกระตุ้นในการตื่นตัวทางการเมือง และหลังจากปี พ.ศ. 2560 จุดพลิกผันเกิดขึ้นเมื่อมีสื่อโซเชียล เข้ามามีบทบาททำให้เยาวชน คนรุ่นใหม่ ใช้เวลาอยู่กับสื่อโซเชียลมากกว่าอยู่กับผู้ปกครอง ซึ่งนักวิชาการได้กล่าวไว้ว่า อายุจริงผู้ใหญ่จะมากกว่าเด็ก แต่อายุดิจิตอลของเด็กจะมากกว่าผู้ใหญ่ จุดพลิกผันจึงหมายถึง จากนี้ไปผู้ปกครองจะมีบทบาทกระตุ้นการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนได้ลดลง แต่สื่อโซเชียลจะมีเข้ามามีบทบาทสูงกว่า ซึ่งจะเห็นได้ชัดว่าผลจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 เยาวชนส่วนใหญ่จะมีความโน้มเอียงไปทางพรรคการเมืองพรรคหนึ่ง ที่นำสื่อโซเชียลเข้ามามีบทบาทในการหาเสียง และยังสามารถโน้มน้าวผู้ปกครองให้เชื่อตามที่บุตรหลานเชื่อ ซึ่งถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ นอกจากนี้ การเมืองของประชาชนในภาคใต้ หรือรวมถึงจังหวัดตรังเกิดการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากการตื่นตัวทางการเมืองถูกบิดเบือนไปโดยเครือข่ายอิทธิพล การพนัน และยาเสพติด ซึ่งเกื้อกูลกันด้วยทุนสีเทา ทุนสีเทา ณ ที่นี้ หมายถึง บ่อนการพนัน วัวชน ผนวกถึงยาเสพติด บิดเบือนให้คนทีจะนิยมชมชอบคนดี คนเก่ง คนที่มีความรู้ ความสามารถซึ่งอาจจะไม่มีความเป็นนักเลง ไม่มีอิทธิพล ซึ่งประชาชนในจังหวัดตรังได้รับข้อมูลใหม่ดังที่ว่า คนที่ควรนับถือคือผู้ที่กว้างขวาง ผู้มีอิทธิพล โดยไม่สนใจว่าจะเป็นคนดีมากน้อยเพียงใด จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงที่น่ากลัว เป็นการท้าทายกับการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดตรังเป็นอย่างมาก

5.2 อภิปรายผล องค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

5.2.1 ที่มาขององค์ความรู้

จากองค์ความรู้เกี่ยวกับ รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง ดังนี้

1) พรรคการเมือง นำไปใช้ได้โดยหากพรรคการเมืองจะวางนโยบายพรรคการเมืองต้องมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน โดยสามารถแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้ จึงนำไปสู่การเป็นนโยบายของพรรคการเมืองที่มาจากปัญหาของประชาชนและแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างแท้จริง

2) คุณสมบัติของนักการเมือง นำไปใช้ได้โดย เมื่อพรรคการเมืองต้องการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายและ และผู้รับสมัครแบบแบ่งเขต ผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นจะต้องมีเป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถ เข้าถึง เข้าใจความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีประสบการณ์ในการทำงานเพื่อส่วนรวม

3) การแสดงวิสัยทัศน์ นำไปใช้ได้โดยผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเลือกควรเลือกรูปแบบการแสดงวิสัยทัศน์ให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่ เช่น หากเป็นพื้นที่ในชุมชน หมู่บ้าน ผู้สมัครใช้วิธีการเดินเคาะประตูบ้าน เพื่อได้เข้าถึงประชาชนในพื้นที่อย่างทั่วถึง หรือหากมีการจัดปราศรัยบนเวที ควรมีการดีเบต ของผู้สมัครรับเลือกตั้งในแต่ละพรรค เพื่อประชาชนจะได้รับฟังวิสัยทัศน์ แนวคิดการแก้ไขปัญหาในแต่ละประเด็นของผู้สมัครรับเลือกตั้งในแต่ละพรรคจะมีวิธีการแก้ปัญหาให้กับประชาชนอย่างไรในแต่ละประเด็น ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ ประชาชนสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกผู้ที่จะมาเป็นตัวแทนของตนได้เป็นอย่างดี

4) โซเชียลมีเดีย นำไปใช้ได้โดย ผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมือง จะต้องเลือกใช้สื่อโซเชียลมีเดียให้มีความเหมาะสม ทันสมัย สามารถทำให้ประชาชนจำได้อย่างรวดเร็ว และสามารถสร้างกระแสนิยมให้เกิดขึ้น โดยข้อมูลที่ส่งมาสื่อโซเชียลมีเดียจะต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้องเชื่อถือได้

5.2.2 แบบจำลองหรือโมเดล (Model) ขององค์ความรู้

จากการบูรณาการ รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง ซึ่งมีขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) พรรคการเมือง 2) คุณสมบัติของนักการเมือง 3) การแสดงวิสัยทัศน์ 4) โซเชียลมีเดีย ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับ รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง เรียกว่า **3P 1S Model** ดังนี้

P = Political party พรรคการเมือง หมายถึง การรวมกลุ่มของบุคคลที่มีอุดมการณ์เดียวกัน หรือมีแนวคิดเหมือนกัน มีความต้องการที่จะมาพัฒนาสังคม และเศรษฐกิจของประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรืองมากขึ้น

P = Personal Character of political คุณสมบัติของนักการเมือง หมายถึง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะที่โดดเด่น เป็นผู้มีความพร้อมในทุก ๆ ด้านทั้งภายในและภายนอก เช่น มีความรู้ ความสามารถ มีสถานะทางการเงินที่ดี มีชื่อเสียงภาพลักษณ์ที่ดี มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีจิตอาสา มีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอและด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทน นอกจากนั้นยังเข้าถึง เข้าใจความต้องการของประชาชนที่แท้จริง สามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้ทันเวลา

P = Political debate การแสดงวิสัยทัศน์ หมายถึง การแสดงแนวคิดที่วางไว้ในอนาคตของผู้ที่จะเป็นผู้นำ เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเชื่อ ศรัทธา โดยวิสัยทัศน์จะต้องมีความเป็นไปได้ มีความชัดเจน

S = Social Media โซเชียลมีเดีย หมายถึง การสื่อสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นสื่อกลางที่ให้บุคคลทั่วไปได้มีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ต ในรูปแบบแพตฟอร์มต่าง ๆ เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ค อินสตราแกรม ติ๊กต๊อก ยูทูป เป็นต้น

5.2.3 การนำองค์ความรู้ไปใช้

การนำองค์ความรู้ **3P 1S Model** ไปใช้ได้จริง ผู้วิจัยจะดำเนินการให้เกิดผลเป็นรูปธรรม เพราะมั่นใจว่าปัจจัยที่ได้ทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์มาแล้วจะส่งผลต่อการการตื่นตัวทางการเมืองและเป็นประโยชน์ต่อสังคมได้ แต่ยังขาดการประยุกต์สู่สาธารณะเพื่อให้นำไปใช้ได้ง่าย และสามารถนำไปใช้ได้ในทุกเวลา และทุกสถานการณ์ในการอยู่ในสังคมยุคปัจจุบัน

การนำไปใช้ในระดับโครงสร้าง มีกระบวนการ ดังนี้

1) P = Political party พรรคการเมือง นำไปใช้ได้โดยหากพรรคการเมืองจะวางนโยบายพรรคการเมือง ต้องมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน โดยสามารถแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้ จึงนำไปสู่การเป็นนโยบายของพรรคการเมืองที่มาจากปัญหาของประชาชน และแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างแท้จริง

2) P = Personal Character of political คุณสมบัติของนักการเมือง นำไปใช้ได้โดย เมื่อพรรคการเมืองต้องการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายและ และผู้รับสมัครแบบแบ่งเขต ผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นจะต้องมีเป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถ เข้าถึง เข้าใจความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีประสบการณ์ในการทำงานเพื่อส่วนรวม

3) P = Political debate การแสดงวิสัยทัศน์ นำไปใช้ได้โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเลือก ควรเลือกรูปแบบการแสดงวิสัยทัศน์ให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่ เช่น หากเป็นพื้นที่ในชุมชน หมู่บ้าน ผู้สมัครใช้วิธีการเดินเคาะประตูบ้าน เพื่อได้เข้าถึงประชาชนในพื้นที่อย่างทั่วถึง หรือหากมีการจัดปราศรัยบนเวที ควรมีการดีเบต ของผู้สมัครรับเลือกตั้งในแต่ละพรรคเพื่อประชาชนจะได้รับฟังวิสัยทัศน์ แนวคิดการแก้ไขปัญหาในแต่ละประเด็นของผู้สมัครรับเลือกตั้งในแต่ละพรรคจะมีวิธีการแก้ปัญหาให้กับประชาชนอย่างไรในแต่ละประเด็น ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ ประชาชนสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกผู้ที่จะมาเป็นตัวแทนของตนได้เป็นอย่างดี

4) S = Social Media โซเชียลมีเดีย นำไปใช้ได้โดย ผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมือง จะต้องเลือกใช้สื่อโซเชียลมีเดียให้มีความเหมาะสม ทันสมัย สามารถทำให้ประชาชนจำได้

อย่างรวดเร็ว และสามารถสร้างกระแสนิยมให้เกิดขึ้น โดยข้อมูลที่ส่งมาสื่อโซเชียลมีเดียจะต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้

5) เผยแผ่รูปแบบการตื่นตัวทางการการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ หรือทางสื่อสารมวลชนต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ประชาชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การปกครองหลักประชาธิปไตยให้มากกว่าเดิม เนื่องจากการเมืองมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนโดยตรง ปลูกฝังให้ประชาชนมีจิตสำนึกถึงการรู้จักสิทธิ หน้าที่ของตนเอง ประชาชนควรเข้าใจหลักกฎหมาย ประชาชนควรออกมาใช้สิทธิของตนเอง โดยการเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็น การรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น และการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ทาง การเมือง และประชาขนต้องมีความเชื่อมั่น ศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย

2. ประชาชนควรศึกษาคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้งอย่างรอบคอบ เพื่อสรรหาผู้ที่เข้ามาเป็นผู้แทนราษฎร์ที่ดี มีความสามารถอย่างแท้จริง

3. ควรส่งเสริมให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง นักการเมืองมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นบุคคลที่ดี เพื่อเข้าไปทำหน้าที่ให้เกิดประโยชน์กับส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน

4. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ควรให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง และควรวางตัวเป็นกลางทางการเมือง

5. การนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ควรผ่านการกลั่นกรองและรับว่าว่าเป็นความจริง เนื่องจากสื่อหลาย ๆ สำนักนำเสนอข้อมูลที่ผิดพลาด ทำให้ประชาชนที่ได้รับสาร เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน สื่อจึงต้องมีการกรองข่าวเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนว่าจะได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและชัดเจน

6. ประชาชนควรเป็นหู เป็นตา ช่วยสอดส่องดูแลความถูกต้อง ตรวจสอบ และเป็นธรรมจากการปฏิบัติหน้าที่ของนักการเมืองในทุกระดับ

7. นโยบายของพรรคการเมือง ควรเป็นนโยบายที่สามารถทำได้จริง ไม่ใช่นโยบายขายฝัน

8. หน่วยงานภาครัฐจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง” ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้ที่สนใจ ได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

1. การบรูณาการหลักธรรมาธิปไตย เพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนจังหวัดตรัง

2. การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตย

3. ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูเพื่อเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำของนักเรียน

บรรณานุกรม

หนังสือ

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *ประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: คุรุสภา ลาดพร้าว.

กิตติพงษ์ พงษ์ไพโรจน์ และรหัส แสงผ่อง. (2560). *"กระบวนการสื่อสารทางการเมืองของผู้ว่าราชการ กรุงเทพฯ : ศึกษาในช่วงเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2551"*, รวมบทความวิชาการ ฉบับพิเศษ 10 ปี วิทยาลัยสื่อสารทางการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยสื่อสารการเมือง.

โกวิท วงสุรวัฒน์. (2540). *หลักรัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

คะนึงนิจ ศรีบัวเอี่ยม. (2545). *แนวทางการเสริมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ : ปัญหา อุปสรรค และทางออก*. นนทบุรี: สถาบัน

พระปกเกล้า.คำนวล คำมณี. (2547). *ปรัชญาการเมือง*. ปัตตานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

จรูญ สุภาพ. (2527). *หลักรัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

จักษ์ พันธ์ชู เพชร. (2552). *รัฐศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: มายด์ พับลิชชิ่ง.

จุมพล หนิมพานิช. (2533). *กระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองกับทัศนคติทางการเมืองของคนไทย*, เอกสาร การสอนชุดวิชาพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของเมืองไทย หน่วยที่ 5 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จุมพล หนิมพานิช. (2550). *การวิจัยเชิงคุณภาพในทางรัฐศาสตรและรัฐประศาสนศาสตร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพแหงจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

จุมพล หนิมพานิช. (2554). *การนำนโยบายไปสูการปฏิบัติ มุมมองในทัศนะทางรัฐศาสตรการเมืองและรัฐประศาสนศาสตรการบริหารและกรณีศึกษาของไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพแหงจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

เจมส์ แอล เครย์ตัน. (2544). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

ฉอ้าน วุฑฒิกรรมรักษา. (2536). *หลักการรายงานข่าว*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ชนิดา จิตตรุทธะ. (2556). *วัฒนธรรมประมิดกับการทำให้เป็นประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชัยวัฒน สถาอานันท. (2549). *อารยะขัดขืน*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง.

ชัยวัฒน สถาอานันท. (2559). *สันติวิธี: เสนทางสูสันติภาพ*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2519). *ประชาธิปไตย สังคมนิยม คอมมิวนิสต์ กับการเมืองไทย*. กรุงเทพฯ:

พิฆเนศ. ชุมพร สังขปรีชา. (2555). *ปรัชญาและทฤษฎีการเมือง ว่าด้วยธรรมชาติมนุษย์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ณรงค์ สินสวัสดิ์. (2518). *จิตวิทยาการเมือง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ณัชชาภัทร อุ่นตรงจิต. (2550). *รัฐศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เดโช สวนานนท์. (2545). *พจนานุกรมศัพท์ทางการเมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หน้าต่างสู่โลกกว้าง.

ถวิลวดี บุรีกุล. (2551). *"การมีส่วนร่วม : แนวคิดทฤษฎีและกระบวนการ," ใน เอกสารประกอบการศึกษาดูงานของคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา.* นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

ถวิลวดี บุรีกุล. (2552). *การให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

ทินพันธ์ นาคะตะ. (2543). *ประชาธิปไตยไทย.* กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนสหายบล็อกและการพิมพ์.

นรนิติ เศรษฐบุตร และคณะ. (2541). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา ประชาธิปไตย : องค์การบริหารส่วนตำบล*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2542). *การสื่อสารรณรงค์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมมนุษย์เน้นการ เจาะจงกลุ่ม*. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์รั้วเขียว.

นันทนา นันทวโรภาส. (2558). สื่อสารการเมือง *:* ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯบริษัท พิมพ์ดี จำกัด.

บูฆอรี ยีหมะ. (2550). *ความรู้ เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์*. สงขลา: สามลดา.

ประภาส ปนตบแตง. (2541). *การเมืองบนทองถิ่น 99 วันสมัชชาคน และประวัติศาสตรการเดินขบวนชุมนุมประทวงในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพตนตำรับ.

ประภาส ปนตบแตง. (2546). *Civil disobedience (การดื้อเพง)*. ในคำและความคิดในรัฐศาสตรร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพแหงจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

ประภาส ปนตบแตง. (2552). *กรอบการวิเคราะหการเมืองแบบทฤษฎีขบวนการทางสังคม*. เชียงใหม: มีดีไซดเชียงใหม่.

ประเวศ วะสี. (2557). *การพัฒนาประชาธิปไตยและการปฏิรูปทางการเมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หมอ ชาวบ้าน.

ปานทิพย์ ศุภนคร. (2545). *ปรัชญาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พงศ์เพ็ญ ศกุนตาภัย. (2536). *ทฤษฎีการเมืองยุคใหม่*. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และสายทิพย์ สุคติพันธ์. (2526). *ข่าวสารทางการเมืองของคนไทย*. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์.

พีรพงษ์ มานะกิจ. (ม.ป.ป.). *การรณรงค์ข่าวสารกับการเมือง*. การสื่อสารทางการเมือง, พิมพ์ครั้งที่ 3 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2527). เอกสารประกอบการสอน ชุดวิชาปรัชญาการเมือง หน่วยที่ 1–7. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ยุทธพร อิสรชัย. (ม.ป.ป.). *การสื่อสารทางการเมืองกับกระแสโลกาภิวัตน์"*. การสื่อสารทางการเมือง.(2559), พิมพ์ครั้งที่ 3.

ระวีวรรณ ประกอบผล. (2530). *การสื่อสารทางการเมือง*: เอกสารประกอบการบรรยาย. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ลิขิต ธีรเวคิน. (2529). *วัฒนธรรมทางการเมืองและการกล่อมเกลาเรียนรู้ทางการเมือง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ. (2544). วัฒนธรรมทางการเมืองการเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญ ฉบับประชาชน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วี.เจ.พริ้นติ้ง.

วิทยากร เชียงกูล. (2548). *ปรัชญาการเมือง เศรษฐกิจ สังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สายธาร.

วินัย ครุวรรณพัฒน์. (2523). *ทัศนคติของคนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อประเทศสหพันธ์มาเลเซีย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

วิสุทธิ์ โพธิ์แท่น. (2544). *คู่มือปฏิบัติหน้าที่สมาชิกรัฐสภาเรื่อง การดำเนินกิจการของพรรคการเมืองไทย. นนทบุรี*: สถาบันพระปกเกล้า.

วีระ เวชวิชานิยม และปกิตน์ สันตินิยม. (2560). *การสื่อสารทางการเมืองผ่านการ์ตูน "เซีย" ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ : ศึกษาในช่วงวิกฤติทางการเมืองในปี พ.ศ. 2552-2557*. รวมบทความ วิชาการฉบับพิเศษ 10 ปี วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.

สนธิ เตชานันท์. (2543). *พื้นฐานรัฐศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมบัติ จันทรวงศ์. (2530). *การเมืองเรื่องการเลือกตั้ง ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2529.* กรุงเทพฯ: มูลนิธิเพื่อการศึกษาประชาธิปไตยและการพัฒนา.

สมบัติ จันทรวงศ์. (2556). *ปรัชญาการเมือง* (พิมพ์ครั้งที่ 31). นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สมบัติ ธำรงธัญวงศ์. (2536). *วัฒนธรรมทางการเมืองของชนชั้นกลางในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สมบัติ ธำรงธัญวงศ์. (2556). *การเมือง: แนวความคิดและการพัฒนา* (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: คณะ รัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์.

สิทธิ์ บุตรอินทร์. (2523). *ปรัชญาการเมืองเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.

สุขุม นวลสกุล, บรรพต วีระสัย และบวรประพฤติดี. (2520). *รัฐศาสตร์ทั่วไป*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุนทรียา เหมือนพะวงศ์. (2552). *สารานุกรมรัฐธรรมนูญไทย (พ.ศ. ๒๕๕๐) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

สุพจน์ บุญวิเศษ. (2549). *หลักรัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: เอ็ม.ที.เพลส.

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2545). *การสื่อสารทางการเมือง* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ประสิทธิ์ภัณฑ์แอนด์พริ้นติ้ง.

เสกสรรค ประเสริฐกุล. (2553). *การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตยไทย* (พิมพครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพวิภาษา.

เสนะ ติเยาว์. (2538). *การสื่อสารในองค์การ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อนันตชัย จินดาวัฒน์. (2556). *ยุคกลางความมืดมนและสงคราม.ในประวัติศาสตร์ยุโรป* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ยิปซี กรุ๊ป.

อนุสรณ์ ลิ่มมณี และทิพาพร พิมพ์สุทธิ์. (2520). *พฤติกรรมทางการเมือง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อมร รักษาสัตย์ และคณะ. (2539). *ประชาธิปไตย อุดมการณ์ หลักการ และแบบอย่างการปกครองหลายประเทศ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมร รักษาสัตย์. (2544). *การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน*. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน.

อรทัย ก๊กผล. (2552). *คู่คิด คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับนักบริหารท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: จรัญสนิทวงศ์การพิมพ์.

อรวรรณ ปิลันโอวาท. (2559). *การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดุษฎีนิพนธ์ วิทยานิพนธ์และ/หรือสารนิพนธ์

ชัยกฤต รัตนากร. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนชลราษฎรอำรุงและโรงเรียนชลกันยานุกูล ในการเมืองแบบประชาธิปไตย*. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ณัฐภูมิ อยู่ชัง. (2555). *การควบคุมสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ของประเทศไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์หลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. 2550 ถึงการเลือกตั้งทั่วไป 3 กรกฎาคม พ.ศ.2554*. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง,บัณฑิตวิทยาลัมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นิยม เวชกามา. (2561). *รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาว สกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา*. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ปัทมาพร เลิศวัฒนาเสรี. (2542). *ความรู้ความเข้าใจของแรงงานสตรีอุตสาหกรรมเกี่ยวกับพื้นฐานทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงงานอุตสาหกรรมในเขตบางกะปี กรุงเทพฯ*. ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม), บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

พระมหาชาตรี ชาครชโย (ลอดคาทุย). (2563). *ศึกษาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการไปใช้ สิทธิ์เลือกตั้งทั่วไปในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี*. ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วัฒนา เซ่งไพเราะ. (2555). *ความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในสถาบันการศึกษาในเขตกรุงเทพฯกับการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ช่วงป พ.ศ. 2549 - 2554*. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, วิทยาลัยสื่อสารการเมือง, มหาวิทยาลัยเกริก.

วารสาร

กฤษชพลณ์ บุญครอง และศิวัช ศรีโภคางกุล. (2562). นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นกับความตื่นตัวทางการเมือง. *วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 8(3), 100-101

กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์. (2563). ศึกษาการตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ในประเทศไทย. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร,* 11(1).

กัลยกร สังขชาติ และคณะ. (2019). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นในการจัดองค์กรของบุคลากรกรมทหารพรานที่ 42 ตำบลท่าประดู่ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัย ราชภัฏสวนสุนันทา.*

จุมพล หนิมพานิช. (2550). การเมืองภาคประชาชน: ลักษณะ บทบาท ความสำคัญและผลที่มีตอการเมืองไทย. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 9 (1).

จุฬาลักษณ์ พันธัง. (2560) *วารสารมหาจุฬาสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 6(2).

ชไมพร กิติ. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยตามหลักธรรมาภิบาล. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร,* 4(1), 49.

ชลิต วงษ์สกุล, วัชรินทร์ ชาญศิลป์, พรรษา พฤฒยางกูร และนริศร ทองธิราช. (2562). ศึกษาการตื่นตัว ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี. *วารสาร สหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2* (1), 4-5. โชคชัย ศรีรักษา. (2565). การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตย. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1. *วารสาร มจร. เพชรบุรีปริทรรศน์,* 5 (1), 36.

ณฐมน หมวกฉิม, สุรพล สุยะพรหม และยุทธนา ประณีต. (2564). การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปของไทย. *วารสารรัชต์ภาคย์ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 16(44), 112-113.

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2541). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่กับ ความเป็นประชาธิปไตยทางตรง. *วารสารกฎหมายปกครอง*, 17, 69.

พระครูวินัยธรอธิษฐ์ สุวฑฺโฒ (สุขพานิช) และพระใบฎีกาสุชินนะ อนิญชิโต (พรหมนิล). (2563). ศึกษาคนรุ่นใหม่กับประชาธิปไตยในปัจจุบัน. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี,* 5(2).

พระบุญช่วย ฐิตจิตฺโต. (2565). การขับเคลื่อนชุมชนวิถีพุทธด้วยการมีส่วนร่วมพลัง บ-ว-ช ในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. หลักสูตรศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต *บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย.*

พระมหาสมชาย กตเตโช (วีรชัยเสวิน). (2563). กระบวนทัศน์การปกครองคณะสงฆ์ในบริบทสังคมไทย ยุคปัจจุบันนักเรียน *หลักสูตรศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย* มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระครูอุดมเจติยารักษ์. (2561). แนวคิดประชาธิปไตยแบบองค์รวม. *วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์,* 1(1), 39-40.

พระมหาณัฏฐพจน์ ขนฺติธโร (ร่องน้อย), อนุภูมิ โชวเกษม, สุรพล สุยะพรหม และสวัสดิ์ จิรัฏฐิติกาล. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร.*วารสาร มจร การพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. 7(1).

มุกดา ศรียงค์. (2550). จิตวิทยาเพื่อการสื่อสารและเข้าใจผู้อื่น. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 8(2), 2.

สราวุฒิ กุลแดง. (2553). ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูเพื่อเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำของนักเรียน. หลักสูตรศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต *บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.*

สาลินี รักกตัญญู. (2562). บทบาทสตรี : การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น. *วารสารวิชาการรัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์*, 1(2), 26-27.

สุมาลี บุญเรือง, อนุภูมิ โชวเกษม และสุรพล สุยะพรหม. (2564). การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของ ประชาชนในระบอบประชาธิปไตย ที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,* 8(6).

สุมาลี บุญเรือง. (2565). สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป. *วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 4(3).

อนุชา พละกุล, ธัชชนันท์ อิศรเดช และเติมศักดิ์ ทองอินทร์. (2565). การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนจังหวัดเพชรบุรี. *วารสาร มจร. เพชรบุรีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,* 5(2).

อภิญญา ฉัตรช่อฟ้า. (2566). การเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 7(7).

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ปิยบุตร แสงกนกกุล. (2561). *ปักธงประชาธิปไตย*. สืบค้นเมื่อ 26 มิถุนายน 2566, จาก https://futureforwardparty.org/about-fwp/our-policies.

ศิริวรรณ อนันต์โท. (ม.ป.ป.). *กลยุทธ์การจัดรายการโทรทัศน์ที่มีการบอกรับสมาชิก.* สืบค้นเมื่อ 26 มิถุนายน 2566, จาก https://drsiriwan.blogspot.com/2010/03/610y-po8t9805.htm/?.

สำนักวิชาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. (2566). *การเมืองการปกครองของไทย*. สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2566, จาก https://www.reg2.crru.ac.th.

อำนวย สุขขี. (2660). *การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนบนวิกฤตความขัดแย้งทางการเมืองประเทศไทย ระหว่างปี พ. ศ. 2549 -2557*. สืบค้นเมื่อ 26 มิถุนายน 2566, จาก file:///C:/Users/Sumalee/Downloads/177302-Article%20Text-504465-1-10-20190312.pdf.

Books

Adam F. Simon, *The Wining Message*, (London: Cambridge University Press, 2002).

Almond, Gabriel A. and G. Bringham Powell, *Comparative Politics: A Developmental Approach*, (Boston: Little Brown, 1966).

Arnstein, Sherry R., "A Ladder of Citizen Participation", *Journal of the American Planning Association*, Vol. 35, (1969).

Berelson, B., & Steiner, G., Human Behavior : *An Inventory of Scientific Findings,* (New York: Harcourt, Brace, and World, 1964), pp.17.

Bruce I. Newman, *The marketing of the President*, (California: Sage Publications Ltd., 1999).

Campbell, D .J. (2008). *The basic concept for the democracy ranking of the quality of democracy.* Vienna: Democracy Ranking.

Changrien, P., Deewattanakul, P., Prachayapruit, T., & Bungchan, N. (2020). *Relationships, forms of trust and political participation in the democracy of Thai society. Rajapark Journal*, 14(35), 261-274.

David K. Berlo, *The Process of Communication: An Introduction to Theory and Practice*, (New York: Holt, Rinehart and Winston Inc., 1996), pp. 45.

David K. Berlo, *The process of Communication*: An Introduction to Theory and Practice,

Dawson, *Political Socialization*, (Boston: Little Brown and Co, 1977).

Dawson, Richard E., and Prewitt, Kenneth, *Political Socialization*, (Boston: Little Brown and Co, 1969).

Easton and Dennis Jack, *Children in the Political System*, (New York: McGraw – Hill, 1969).

Eremenko, M. (2001). *Political participation.* Retrieved from http://www.culturaldiplomacy.org/academy/content/pdf/participant-papers/eu/Maria-remenko-Political-participation-Model-by-Verba-in-the-EU-and-Russia.pdf.

Gabriel Almond and Bingham Powell. (1980). *Comparative Politics Today*: A World View, (Boston: Little, Brown and Company,).

Greenstein, F. I. (1968). *"Political socialization," in International Encyclopedia of the Social Sciences*, (New York: MacMillan,).

Hansen, S. B. (1975). *Participation, political structure, and concurrence*. American Political Science Review, 69(4).

Joseph La Palombara & Myron Wiener. (1966) . *Political Parties and Political Development*, (Princeton: Princeton University Press,), pp. 94.

Kanapon, R., Kenaphom, S., & Yupas, Y. (2017). *Innovative of Building Local Administrative Partnerships in Mekhong Strategic Province of the Northeastern*. Local Administration Journal, 10(3).

Kenneth Langton, 1969, อ้างใน สิทธิพันธ์ พุทธหุน, *การเมือง: ทฤษฎีพัฒนา การเมือง*, (กรุงเทพฯ : แสงจันทร์การพิมพ์, 2536).

Khantikul, P. (2010). *A Political Participation Model of the People in Dusit District*, Bangkok (Research Report). Bangkok: Suan Sunandha Rajabhat University.

Lester W. Milbrath and M. L. Goal, *Political Participation : How and Why Do People Get Involved in Politics*, (Chicago: Rand McNally College Publishing Company. (1977). Michel Rush and Phillip Athoff, " Political Socialization", Retrieved from http: / / www. schq. mi. th / ndc / thinkank/ defence/ pulic_knowledge. htm [26 มิถุนายน 2566].

Myron Weiner.(1985). *Political Participation : Crisis of The Political Process*, (Princeton : Princeton University Press.

Norman H. Nie and Sidney verba .(1975). *Political Participation*, (Readings, Mass : Addison Wesley.

Phusit Khantikul. 2010. *Research Report. Political Participation Model of Dusit*, Bangkok Metropolis. Suan Sunandha Rajabhat University.

Prof. S.N.. (1999). *Modern Comparative Politics*. New Delhi: Prentice Hall of India Prive.

Promkerd, P. (2020). *Power of students: and guiding society*. Retrieved November 19, 2020, from https://www.nationtv.tv/main/content/378791767.

Pye, Lucian, *Politics, Personality, and Nation Building: Burma' s Search for Identity*, (New Harven: Yale University Press, 1962).

Robert E. Lane, *Political Ideology,* (New York: The Free Press, 1962).

Robert E. Denton and Gary C. Woodward, *Political Communication in America*, (New York: Praeger, 1990), pp. 14.

Rosenberg, M. J. & Hovland, C. I., *Attitude Organization and Change*, (New Haven: Yale University, 1960).

Rosenbuam, Walter A., *Political Culture*, (London: Thomas Nelson and Son, 1975).

Sengphairogh, W. (2012). *Political Consciousness and the Development of Democratic Political Culture among the Youths in Education Institutes in Bangkok during B.E. 2549-2554.* Doctor of Philosophy Program in Political Communication. Political Communication College, Krirk University.

Shively, W .P. (2008). *Power & choice: An introduction to political science (11th ed.)*. Boston: McGraw–Hill. Tansey, S .D. (2004). Politics: The basics (3rd ed.). London:Routledge.

Srimahawaro, W. (2011). *Thai politics, system or people: cultural development and political participation of the people*. Journal of King Prajadhipok's Institute.

Thammayarit, T., & Bodeerat, C. (2018). *Political Awareness Situation of Residents in Udon Thani Municipality*. Local Administration Journal, 11(2).

Warren K. Agee, Phillip H. *Ault and Edwin.* (1976). *Emery' s Introduction to Mass Communications,* (New York: Harper & Row, pp. 4.

William I. Goodman and Eric C. Freund. (1968). *Principles and Practice of Urban planning*, (N.W.:Institute for Training in Municiple Administration,

บุคลานุกรม

กิจ หลีกภัย. อดีตนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตรัง. สัมภาษณ์, 29 กุมภาพันธ์ 2567.

ขนิษฐา สุขสง. อาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2567.

จิระศักดิ์ ควนจันทร์. ผู้สื่อข่าวท้องถิ่น. สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2567.

จุฑาทิพย์ ตี่ฮ้อ. ผู้นำเยาวชนในจังหวัดตรัง, 30 มกราคม 2567.

ชัชวัสส์ ชูพลับ. ประชาชนตำบลทับเที่ยง จังหวัดตรัง. สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2567.

ดำรงค์ ศรีบุญนาค. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 ตำบลนาเมืองเพชร อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง. สัมภาษณ์, 17 พฤศจิกายน 2566.

ทวีรัตน์ เลาหทัยชนก. อดีตคณะที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2567.

ธโนภาส สินไชย. ผู้บริหารสำนักพิมพ์วชิรดีไซด์. สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2567.

นฤสรณ์นุ่นชูผล. ผู้นำเยาวชนในจังหวัดตรัง. สัมภาษณ์, 2 มกราคม 2567.

บัณฑิต คณะสุวรรณ์. ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันปราบปรามทุจริตแห่งชาติ ประจำจังหวัดตรัง. สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2567.

บุ่นเล้ง โล่สถาพรพิพิธ. นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตรัง. สัมภาษณ์, 1 มีนาคม 2567.

ปฏิพล อัยราชธนารักษ์. นายสถานีวิทยุ อสมท. จังหวัดตรัง. สัมภาษณ์, 1 มีนาคม 2567.

ปิยาณีย์ เพชรศรีช่วง. อาจารย์สาขารัฐประศาสนศาสตร์ สังกัดโรงเรียนกฎหมายและการเมือง มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษาตรัง. สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2567.

พงศธร วงศ์สุวรรณ. ผู้นำเยาวชนในจังหวัดตรัง. สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2567.

รวิวัฒน์ ชัยเพชร. กำนัน ตำบลนาเมืองเพชร อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง. สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2567.

รักษ์ บุญเจริญ. ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 1 จังหวัดตรัง พรรคภูมิใจไทย. สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2567.

วานิช สุนทรนนท์. ผู้สื่อข่าวท้องถิ่น. สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2567.

วิเชียร ขันธนิเทศ. หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา. สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2567.

สมปอง พ่วงพูล. กำนัน ตำบลนาเมืองเพชร อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง. สัมภาษณ์, 17 พฤศจิกายน 2566.

สัญญา ศรีวิเชียร. นายกเทศมนตรีนครตรัง. สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2567.

สันติ ง่วนสน. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 8 ตำบลท่ามะปราง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง. สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2567.

สาทิตย์ วงศ์หนองเตย. อดีตผู้แทนราษฎรจังหวัดตรัง เขต 2. สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2567.

สิรวิชญ์ งัะสมัน. ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดตรัง. สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2566.

สุเมธา แสงสว่าง. ประชาชนในจังหวัดตรัง. สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2567.

อนัญญา สวัสดิสาร. ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 1 จังหวัดตรัง พรรคไทยสร้างไทย. สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2567.

เอกรักษ์ สถาพรจิตรกุล. รองนายกเทศมนตรี ตำบลคลองเต็ง จังหวัดตรัง. สัมภาษณ์, 29 กุมภาพันธ์ 2567.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

1. พระเมธีวชิราภิรัต, ผศ.ดร.

ตำแหน่ง รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช

คุณวุฒิ ศน.ด. (พุทธศาสตร์ศึกษา) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

2. พระมหาเอกวิน ปิยวิโร, ดร.

ตำแหน่ง ประธานกรรมการหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตและผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการ

คุณวุฒิ ปร.ด. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

3. รศ.ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว

ตำแหน่ง ประธานกรรมการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช

คุณวุฒิ Universitty of Pune, India. (Sociology)

4. พระครูวินัยธร อธิษฐ์ สุวฑโฒ. ดร.

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต

คุณวุฒิ ปร.ด. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

5. ดร.สุชานุช พันธนียะ

ตำแหน่ง	อาจารย์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาการจัดการรัฐกิจ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง
คุณวุฒิ	รป.ด. (นโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ) มหาวิทยาลัยมหิดล

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๙

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๐๗ **วันที่** ๓ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร รองศาสตราจารย์ ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้จึงเจริญพรเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาต่อไป

วันที่ 4 ก.ย. 66.

(พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตรวจสอบแล้ว
- ให้ปรับตามที่เสนอ
แจ้งประสานงานแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว)
4 ก.ย. 66.

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๓๒๙

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๐๗ วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร, ดร.

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้จึงเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาต่อไป

(พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๙

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๐๗ วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน พระเมธีวชิราภิรัต, ผศ.ดร.

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้จึงเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาต่อไป

(พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช

- ทราบ
- ตรวจให้แล้ว
- ข้อเสนอแนะดำเนินการเรียบร้อยแล้ว

๓๐ ส.ค. ๖๖

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๐๗

๓ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร ดร.สุชานุช พันธนียะ

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้จึงเจริญพรเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

ยินดีให้คำความอนุเคราะห์
ตรวจเครื่องมือแล้ว
สุชานุช
5 กันยายน 2566

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๓๒๙

ที่ อว ๗๙๓๖(๒)/ว ๐๐๐๗ **วันที่** ๓ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน พระครูวินัยธร อธิษฐ์ สุวฑโฒ, ดร.

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้จึงเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาต่อไป

(พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช

พระครูวินัยธรอธิษฐ์ สุวฑโฒ
๑ ก.ย. ๖๖

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
๑๒๘ หมู่ที่ ๖ ตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๘๐
โทร ๐ ๗๕๘๐ ๘๑๒๘ ๙ www.sc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๘๒๖(๒)/ว ๐๐๐๒

๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นายอโนภาส สินไชย

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐ ๗๕๘๐ ๘๑๒๘

ยินดีจะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่องานวิจัยในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
๑๒๘ หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๐๒

๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นายชัชวัสส์ ชูพลับ

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

ยินดีปรับเปลี่ยนตามคุณสมบัติ
(นายชัชวัสส์ ชูพลับ)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
๑๒๘ หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร.๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๐๒

๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นายกิจ หลีกภัย

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์. ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๑๐

๗ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นายศิริชัย ชัยเพชร

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์. ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๑๐

๗ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นายสิรวิชญ์ จิระสมัน

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

- ยินดีให้ความอนุเคราะห์

(นายสิรวิชญ์ จิระสมัน)
ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ประจำจังหวัดตรัง
17 ส.ค. 2566

โทร 086-5639530

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
๑๒๘ หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๐๒

๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นายสันติ ง่วนสน

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์. ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๑๐

๗ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นายวิเชียร ขันธนิเทศ

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ธินดี เอียดสุวรรณ หลุมี สิทธิพงษ์วิชัย
วิเชียร ขันธนิเทศ
06/08/67

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๑๐

๗ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร ดร.ทวีรัตน์ เลาหทัยชนก

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

จันทิดา จันเพ็ชรผู้ช่วยดูแลงานวิจัย เพื่อการวิจัย ในครั้งนี้

(ดร.ทวีรัตน์ เลาหทัยชนก)
๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๑๐

๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นางสาวจุฑาทิพย์ ตี่ฮ้อ

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์. ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

ปิยดี ใช่คำสิมมาชน์
น.ส.จุฑาทิพย์ ตี่ฮ้อ
13/01/67

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๑๐

๗ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เจริญพร นางอนัญญา สวัสดิสาร

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

สัมภาษณ์ 66 : ยินดีเป็นอย่างยิ่ง
อนัญญา สวัสดิสาร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
๑๒๘ หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร.๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๐๒

๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นายพงศธร วงศ์สุวรรณ

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ยินดีเพื่อเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

(นายพงศธร วงศ์สุวรรณ)
รองประธานสภาเด็กและเยาวชนอำเภอเมืองตรัง
๙/๒/๖๗

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
๑๒๘ หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอทะพวหน
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๐๒

๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นายนฤสรณ์ นุ่นชูผล

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

ยินดีรับเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์ เพื่อการวิจัย
นฤสรณ์ นุ่นชูผล
๖ กุมภาพันธ์ 2567

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๐๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
๗๒๘ หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๗๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นายบัณฑิต คณะสุวรรณ์

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๗๑๒๘

สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดตรัง
รับที่ ๒๑๐๐๐๒๐๐ ๒๕๖๗
วันที่ ๑๖ ก.พ. ๒๕๖๗
เวลา ๑๓.๔๐ น.

☑ ทราบ
☐ ประกาศ
☐ แจ้งเวียนให้ทราบโดยทั่วกันทางไลน์
☑ ประสานงานเรื่องการ
เสนอ ผอ.ฯ ทราบ/พิจารณาสั่งการ
(ดร.ทนงศักดิ์) รองฯ
๑๖ ก.พ. ๖๗
(นาย)
ผู้อำนวยการสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดตรัง
๑๖ ก.พ. ๒๕๖๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
๑๒๘ หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๐๒

๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นายจิระศักดิ์ ควนจันทร์

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์. ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

อนุเคราะห์ข้อมูลตามที่ขอ
๗/๒/๖๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
๑๒๘ หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร.๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๐๒

๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นายปฏิพล อัยราชธนารักษ์

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์. ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
๑๒๘ หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๐๒

๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นายเอกรักษ์ สถาพรจิตรกุล

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

= ยินดีเป็นผู้ทรงคุณวุฒิงานวิจัยในครั้งนี้ =

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

(นายเอกรักษ์ สถาพรจิตรกุล)
รองนายกเทศมนตรี ปฏิบัติราชการแทน
นายกเทศมนตรีตำบลคลองเต็ง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
๑๒๘ หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๐๒

๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นายสุเมธา แสงสว่าง

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ยินดีรับเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
(นายสุเมธา แสงสว่าง)

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
๑๒๘ หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๐๒

๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เจริญพร ผศ.ปิยาณีย์ เพชรศรีช่วง

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

รับทราบและขอขอบคุณเป็นอย่างสูง
(ผศ.ปิยาณีย์ เพชรศรีช่วง)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
๑๒๘ หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๐๒

๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์. ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๑๐

๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นายสมปอง พ่วงพูล

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

อนุเคราะห์ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์

นายสมปอง พ่วงพูล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๑๐

๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นายตำรงค์ ศรีบุญนาค

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

ยินดีเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์
เพื่อวิจัย
นายตำรง ศรีบุญนาค

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
๑๒๘ หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๐๒

๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร ดร.ชนิษฐา สุขสง

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์. ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ยินดีให้สัมภาษณ์
ดร.ชนิษฐา สุขสง

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
๑๒๘ หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๐๒

๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เจริญพร นายแพทย์รักษ์ บุญเจริญ

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
๒๒๑ หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๒๒๐
โทร. ๐-๗๕๖๐-๐๗๗๕ www.sri.mbu.ac.th

ที่ ๒๖ ๓๓๑๑(๒)/๖ ๒๕๖๗

๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรียน นายวานิช สุขทรัพย์

ด้วย นางสาวลุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาบริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวลุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขอถือโอกาสนี้ขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเชิญพร

(พระครูปริวรรชัยวัฒน์, ผศ.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐ ๗๕๖๐ ๐๗๗๕

ด้วยความยินดี
วานิช สุขทรัพย์
(นายวานิช สุขทรัพย์)
7 กพ. 67

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
๑๒๘ หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๗๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๐๒

๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เจริญพร นายบุ่นเล้ง โล่สถาพรพิพิธ

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๗๒๘

(นายบุ่นเล้ง โล่สถาพรพิพิธ)
นายกสภาการบริหารส่วนจังหวัดตรัง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
๑๒๘ หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๐๗

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ร่วมดำเนินการเสวนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อทำวิจัย

เจริญพร นายวิทยา โพธิ์พิชญกุล

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ทางมหาวิทยาลัยฯ จึงใคร่ขอความขอความอนุเคราะห์จากท่าน เข้าร่วมดำเนินการเสวนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อทำการวิจัย โดยโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเสวนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
๑๒๘ หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐ ๓๕๘๐-๙๒๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๘๑๖(๒)/ว ๐๐๐๗

๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ร่วมดำเนินการเสวนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อทำวิจัย

เจริญพร นายศุภกร สุวรรณหนัด

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ทางมหาวิทยาลัยฯ จึงใคร่ขอความขอความอนุเคราะห์จากท่าน เข้าร่วมดำเนินการเสวนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อทำการวิจัย โดยโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเสวนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ประสานติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรรัชยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

ยินดีรับเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
(นายศุภกร สุวรรณหนัด)
14 ก.พ. 67

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร.๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๐๗

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ร่วมดำเนินการเสวนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อทำวิจัย

เจริญพร นายประเวช ไกรเทพ

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ทางมหาวิทยาลัยฯ จึงใคร่ขอความขอความอนุเคราะห์จากท่าน เข้าร่วมดำเนินการเสวนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อทำการวิจัย โดยโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเสวนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

ที่ 2166 ☑ กลุ่มงานบริการ
วันที่ 17 ต.ค. 66 ☐ กลุ่มงานสังคม
เวลา 16.05 น. ☐ กลุ่มงานวิจัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๒๔๖

๗ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ร่วมดำเนินการเสวนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อทำวิจัย

เจริญพร นายสุวิชาญ ประชาชาติ

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ทางมหาวิทยาลัยฯ จึงใคร่ขอความขอความอนุเคราะห์จากท่าน เข้าร่วมดำเนินการเสวนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อทำการวิจัย โดยโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเสวนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รับเรื่องแล้ว
(นายสุวิชาญ ประชาชาติ)
17 ต.ค. 66
089-1950089

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๐๗

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ร่วมดำเนินการเสวนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อทำวิจัย

เจริญพร นายสถาพร มุ่งเพียรมั่น

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ทางมหาวิทยาลัยฯ จึงใคร่ขอความขอความอนุเคราะห์จากท่าน เข้าร่วมดำเนินการเสวนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อทำการวิจัย โดยโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเสวนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์. ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

- รับทราบ
- ยินดีให้ความร่วมมือการเสวนากลุ่ม

(นายสถาพร มุ่งเพียรมั่น)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร.๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๐๗

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ร่วมดำเนินการเสวนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อทำวิจัย

เจริญพร นายอรุณ ลายดี

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ทางมหาวิทยาลัยฯ จึงใคร่ขอความขอความอนุเคราะห์จากท่าน เข้าร่วมดำเนินการเสวนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อทำการวิจัย โดยโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเสวนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์. ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

รู้สึกยินดีที่ได้มาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
(นายอรุณ ลายดี)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๐๐๗

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ร่วมดำเนินการเสวนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อทำวิจัย

เจริญพร นายชัยวุฒิ สวัสดิรักษ์

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ทางมหาวิทยาลัยฯ จึงใคร่ขอความขอความอนุเคราะห์จากท่าน เข้าร่วมดำเนินการเสวนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อทำการวิจัย โดยโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเสวนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

ยินดีเข้าร่วม Focus Group

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mcu.ac.th

ที่ อว ๗๙๓๖(๒)/ว ๐๒๔๖

๗ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ร่วมดำเนินการเสวนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อทำวิจัย

เจริญพร นายกีรติ [illegible]

ด้วย นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง (THE FORM OF POLITICAL AWAKENING IN DEMOCRATIC SYSTEM OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE)" โดยมี ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ทางมหาวิทยาลัยฯ จึงใคร่ขอความขอความอนุเคราะห์จากท่าน เข้าร่วมดำเนินการเสวนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อทำการวิจัย โดยโปรดอนุญาตให้ นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเสวนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำดุษฎีนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูบวรชัยวัฒน์, ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

13 สิงหาคม 2566

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

ภาคผนวก ง

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์
ดุษฎีนิพนธ์ เรื่องรูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนในจังหวัดตรัง
หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฎราชวิทยาลัย

คำชี้แจงของแบบสัมภาษณ์

1. แบบสัมภาษณ์สำหรับงานวิจัยฉบับนี้ เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัย เรื่อง “รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง”แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อคำถามการสัมภาษณ์รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อการส่งเสริมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

2. โปรดตอบคำถามตามสภาพที่เป็นจริง คำตอบของท่านมีคุณค่ายิ่งต่อการวิจัย เพราะจะทำให้ทราบข้อเท็จจริงอันจะนำไปสู่การตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง ข้อมูลที่ท่านตอบจะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใดหากท่านรู้สึกไม่สบายใจสามารถไม่ตอบคำถามได้ ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ครั้งนี้จะเป็นข้อมูลในภาพรวมเท่านั้นและจะดำเนินการให้สอดคล้องภายใต้เงื่อนไขจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ทุกประการ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณที่กรุณาให้คำสัมภาษณ์ไว้ ณ โอกาสนี้

นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์
นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฎราชวิทยาลัย
ผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....นามสกุล.....

ที่อยู่ปัจจุบันบ้าน เลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....เบอร์โทร.....

วัน เวลา และสถานที่ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

ตำแหน่ง.....

.

ตอนที่ 2 ข้อสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนใน จังหวัดตรัง

2.1 ตามทรรศนะของท่านสภาพทั่วไปของการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบันเป็นอย่างไร

.....

.....

2.2 ตามทัศนะของท่านปัจจัยที่ส่งผลในการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมีอะไรบ้าง

.....

.....

2.3 สถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง ประกอบด้วย

1) ตามทรรศนะของท่าน สถาบันครอบครัวมีส่วนช่วยให้บุตรหลานของท่าน เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้อย่างไร

.....

.....

2) ตามทรรศนะของท่าน สถาบันการศึกษามีส่วนให้บุตรหลานของท่าน เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้อย่างไร

.....

.....

3) ตามทรรศนะของท่าน ชุมชน/สังคม มีส่วนให้บุตรหลานของท่าน เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้อย่างไร

.....

.....

2.4 ตามทรรศนะของท่าน คุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่จะทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยควรประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....

.....

2.5 ตามทรรศนะของท่าน นโยบายของพรรคการเมือง ทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้อย่างไร

.....

.....

2.6 ตามทรรศนะของท่าน วิธีการหาเสียงของผู้สมัคร วิธีใดที่จะทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

.....

.....

2.7 ตามทรรศนะของท่าน สื่อมีอิทธิพลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างไร

.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อการส่งเสริมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

3.1 ตามทรรศนะของท่าน แนวทางการปฏิบัติทางการเมืองของประชาชนควรเป็นอย่างไร

.....

.....

3.2 ตามทรรศนะของท่าน คุณสมบัติของผู้สมัครเลือกตั้งควรเป็นอย่างไร

.....

.

.....

3.3 ตามทรรศนะของท่าน พรรคการเมืองควรเปิดเผยนโยบายให้แก่ประชาชนได้รับทราบอย่างไรบ้าง

.....

.....

3.4 ตามทรรศนะของท่าน กลยุทธ์การหาเสียงของผู้สมัคร ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

3.5 ตามทรรศนะของท่าน การสื่อสารโดยผ่านสื่อต่าง ๆ ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

3.6 ตามทรรศนะของท่าน มีประเด็นใดอีกบ้างที่จะส่งเสริมให้มีการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

.....

.....

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านที่กรุณาให้คำสัมภาษณ์ ณ โอกาสนี้

นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์
นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฎราชวิทยาลัย
ผู้สัมภาษณ์

ภาคผนวก จ

ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสัมภาษณ์และการคำนวนค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ตอนที่ 2 ข้อสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง										
	3) ตามทรรศนะของท่าน สถาบันชุมชน/สังคม มีส่วนให้บุตรหลานของท่าน เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้อย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	ชุมชนไม่ใช้สถาบันควรตัดคำว่าสถาบันออกใช้คำว่าชุมชน
2.	ตามทรรศนะของท่าน คุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่จะทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยควรประกอบด้วยอะไรบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
3.	ตามทรรศนะของท่าน นโยบายของพรรคการเมือง นโยบายใดที่จะทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้	นโยบายของพรรคการเมืองทำให้เกิดการตื่นตัวทางการในระบอบประชาธิปไตยได้อย่างไร
4	ตามทรรศนะของท่าน วิธีการหาเสียงของผู้สมัคร วิธีใดที่จะทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
5	ตามทรรศนะของท่าน สื่อมีอิทธิพลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	(ΣX)	IOC		
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม										
1.	ด้านสถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้	- ผู้วิจัยควรระบุให้ชัดว่าเป็นข้อเสนอแนะในมิติใด - หากจะถามในมิติว่าด้าน 3.1 - 3.5 มีส่วนทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองอย่างไร ก็จะซ้ำซ้อนกับคำถามข้อ 2.1 - 2.5 ดังนั้นผู้วิจัยควรระบุให้ชัดว่าจะให้ผู้ตอบเสนอแนะอะไร มิติไหนของ 3.1 - 3.5
2.	ด้านคุณลักษณะของผู้สมัคร	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้	
3.	ด้านนโยบายของพรรคการเมือง	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้	
4.	ด้านวิธีการหาเสียงของผู้สมัคร	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้	
5.	ด้านอิทธิพลของสื่อ	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้	
6.	ตามทรรศนะของท่าน มีประเด็นที่จะส่งเสริมให้มีการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในด้านใดบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	

สรุป การตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสัมภาษณ์

โดยใช้เทคนิค IOC (Index Of Item-Objective Congruence)

เรื่อง รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

ข้อ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
	คนที่1	คนที่2	คนที่3	คนที่4	คนที่5	(ΣX)	IOC		
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์									
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวข้อสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง									
2.1.1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.1.2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.1.3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
2.5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม									
3.1	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้	
3.2	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้	
3.3	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้	
3.4	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้	
3.5	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้	
3.6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้	

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของ แบบสัมภาษณ์ เรื่อง รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง แต่ละข้อได้ค่า 1.00 และ 0.8

ความเห็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิและดำเนินการใช้ชุดคำถามในขั้นตอนต่อไปครับ

(ดร.สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา)

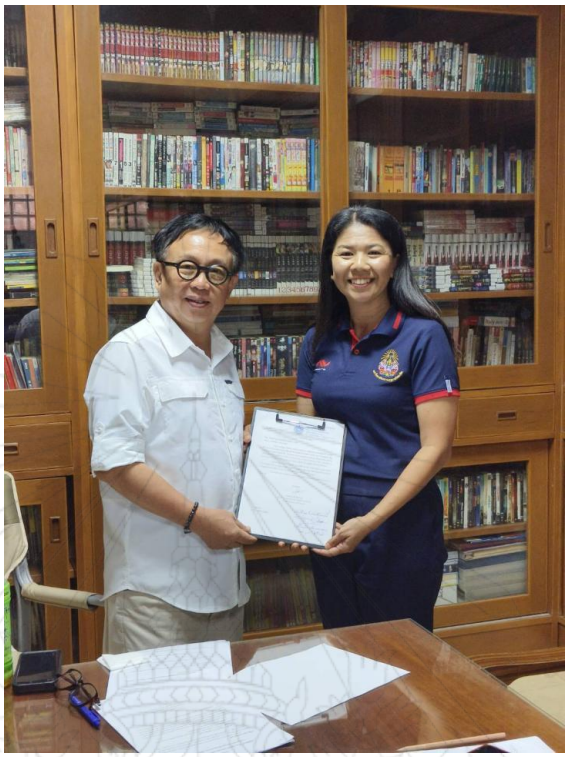
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ฉ

รูปภาพในการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ

สัมภาษณ์นักการเมืองระดับชาติ

สัมภาษณ์นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย (24 กุมภาพันธ์ 2567)

อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดตรัง

สัมภาษณ์นักการเมืองระดับชาติ

สัมภาษณ์ดร.ทวีรัตน์ เลาหทัยชนก (1 กุมภาพันธ์ 2567)

อดีตคณะที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

สัมภาษณ์นักการเมืองระดับชาติ

สัมภาษณ์ นายแพทย์รักษ์ บุญเจริญ (27 กุมภาพันธ์ 2567)
ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 1 จังหวัดตรัง พรรคภูมิใจไทย

สัมภาษณ์ นางอนัญญา สวัสดิสาร
(15 กุมภาพันธ์ 2567)ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 1
จังหวัดตรัง พรรคไทยสร้างไทย

สัมภาษณ์นักการเมืองระดับท้องถิ่น

สัมภาษณ์ นายบุ่นเล้ง โล่สถาพรพิพิธ (1 มีนาคม 2567)

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตรัง

สัมภาษณ์ นายกิจ หลีกภัย (29 กุมภาพันธ์ 2567)

อดีตนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตรัง

สัมภาษณ์นักการเมืองระดับท้องถิ่น

สัมภาษณ์ ดร.สัญญา ศรีวิเชียร (9 กุมภาพันธ์ 2567)

นายกเทศมนตรีเทศบาลนครตรัง

สัมภาษณ์ นายเอกรักษ์ สถาพรจิตรกุล (29 กุมภาพันธ์ 2567)

รองนายกเทศมนตรีเทศมนตรี ตำบลคลองเต็ง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

สัมภาษณ์นักการเมืองระดับท้องถิ่น

สัมภาษณ์ นายรวิวัฒน์ ชัยเพชร (6 กุมภาพันธ์ 2567)

กำนัน ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

สัมภาษณ์ นายสันติ ง่วนสน (7 กุมภาพันธ์ 2567)

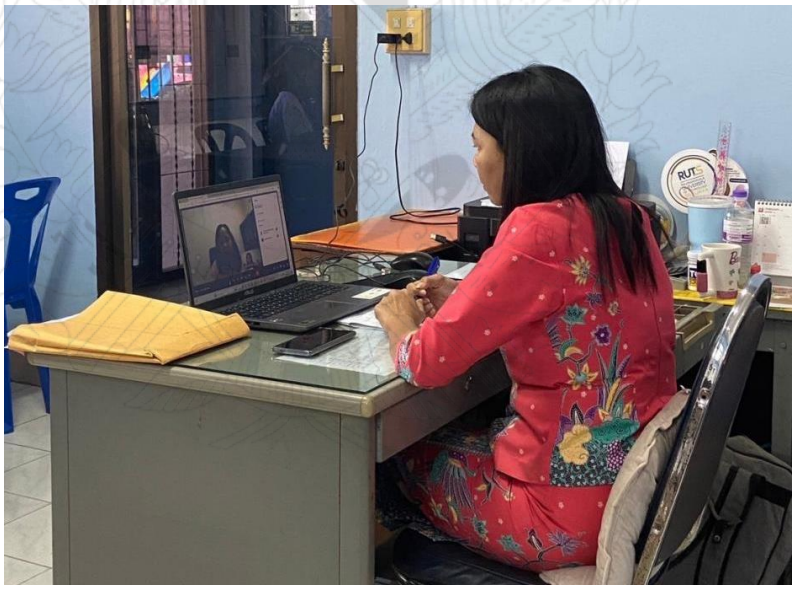
ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 8 ตำบลท่ามะปราง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

สัมภาษณ์คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตรัง

สัมภาษณ์ สิรวิชญ์ งั๊ะสมัน (วันที่ 16 พฤศจิกายน 2566)
ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตรัง

สัมภาษณ์นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์

สัมภาษณ์ ดร.ขนิษฐา สุขสง (ออนไลน์) (9 กุมภาพันธ์ 2567)
อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงเสน

สัมภาษณ์นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์

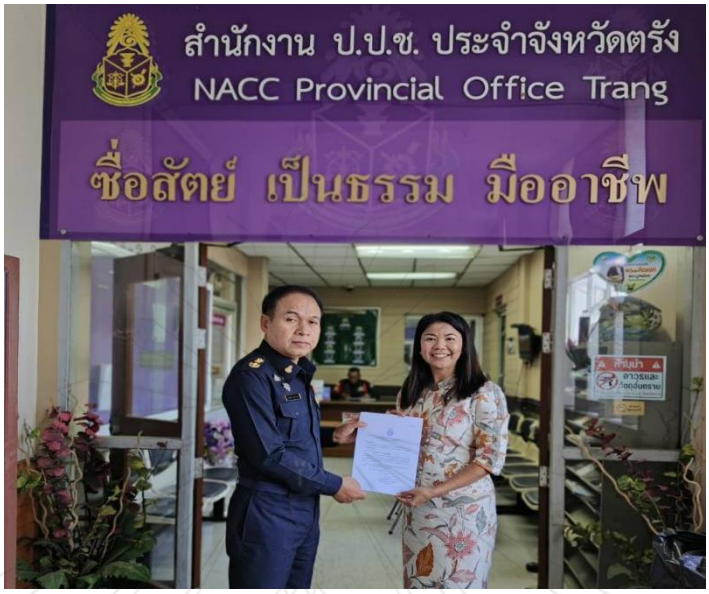

สัมภาษณ์ ผศ.ปิยาณีย์ เพชรศรีช่วง (28 กุมภาพันธ์ 2567)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาขารัฐประศาสนศาสตร์ สังกัดโรงเรียนกฎหมายและการเมือง
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษาตรัง

สัมภาษณ์ นายวิเชียร ขันธนิเทศ (8 กุมภาพันธ์ 2567)
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา

สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ป้องกันปราบปรามทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) ประจำจังหวัดตรัง

สัมภาษณ์ นายบัณฑิต คณะสุวรรณ์ (6 กุมภาพันธ์ 2567)

ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันปราบปรามทุจริตแห่งชาติ ประจำจังหวัดตรัง

สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวท้องถิ่น

สัมภาษณ์ นายจิระศักดิ์ ควนจันทร์ (7 กุมภาพันธ์ 2567)

นักจัดรายการวิทยุ ผู้สื่อข่าวท้องถิ่น

สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวท้องถิ่น

สัมภาษณ์ นายวานิช สุนทรนนท์ (7 กุมภาพันธ์ 2567)

ผู้สื่อข่าวท้องถิ่น

สัมภาษณ์ นายปฏิพล อัยราชธนารักษ์ (29 กุมภาพันธ์ 2567)

นายสถานีวิทยุ อสมท. จังหวัดตรัง

สัมภาษณ์ผู้นำเยาวชนในจังหวัดตรัง

สัมภาษณ์ นายนฤสรณ์ นุ่นชูผล (2 มกราคม 2567)
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสภาราชินี จังหวัดตรัง / นักเรียนทุนพระราชทาน
มูลนิธิทุนการศึกษาพระราชทานสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้า สยามมกุฎราชกุมารรุ่นที่ 14

สัมภาษณ์ นางสาวจุฑาทิพย์ ตี่ฮ้อ (30 มกราคม 2567)
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา /
ประธานชมรมจิตอาสา ศาสนานำสุขอำเภอสิเกา จังหวัดตรัง

สัมภาษณ์ผู้นำเยาวชนในจังหวัดตรัง

สัมภาษณ์ นายพงศธร วงศ์สุวรรณ (30 มกราคม 2567)
นักศึกษามหาวิทยาลัยทักษิณ คณะนิติศาสตร์ ชั้นปีที่ 2
รองประธานสภาเด็กและเยาวชน อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

สัมภาษณ์ประชาชนในจังหวัดตรัง

สัมภาษณ์ นายธโนภาส สินไชย (8 กุมภาพันธ์ 2567)
ผู้บริหารสำนักงานพิมพ์ วชิรดีไซด์

สัมภาษณ์ประชาชนในจังหวัดตรัง

สัมภาษณ์ นายชัชวัสส์ ชูพลับ (10 กุมภาพันธ์ 2567)

ประชาชนในตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

สัมภาษณ์ นายสุเมธา แสงสว่าง (28 กุมภาพันธ์ 2567)

ประชาชนในตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

ภาคผนวก ช

หนังสือรับรองจริยธรรมในมนุษย์

ที่ จว. ๔๒๓/๒๕๖๖

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๑. ชื่อโครงการวิจัย

ชื่อเรื่อง : รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตรัง

TITLE : PATTERNS OF POLITICAL AWARENESS IN DEMOCRACY OF PEOPLE IN TRANG PROVINCE

๒. ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย

สุภาวดี ทองเรืองรักษ์

๓. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน

คณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๖ วันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ มติที่ ๕๘๓/๒๕๖๖ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของจริยธรรมการทำวิจัยในคน โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ ไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิ และไม่ก่อให้เกิดภยันตรายแก่ตัวอย่างการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง และผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย

จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการวิจัยที่เสนอได้ ตั้งแต่วันที่ออกเอกสารรับรองผลการพิจารณาการทำวิจัยในคนฉบับนี้ จนถึงวันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

ออกให้ ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

ลงนาม

(พระมหาชวินทร์ ปุริสุตฺตโม, ผศ.ดร.)
ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

NECAST

Certificate of Completion

National Research Council of Thailand (NRCT), Forum for Ethical Review Committee in Thailand (FERCIT) and Institute of Community Colleges

Certify that

นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์

has completed the RESEARCH ETHICS TRAINING COURSE

Human Subject Protection Course (HSP)

ON 16th August 2023

Approved date
(August 16, 2023)

(Dr.Wipawat Dee-ong)
Executive Director
National Research Council of Thailand

(Col. Assoc. Prof. Dr. Suthee Panichkul)
Chairperson of Forum for Ethical Review Committees in Thailand

Expired date
(August 15, 2025)

(Mr. Charoenchai Wongpinda)
President of Institute of Community Colleges

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาวสุภาวดี ทองเรืองรักษ์	
วัน เดือน ปี เกิด	16 กรกฎาคม พ.ศ. 2520	
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลตรัง	
ที่อยู่ปัจจุบัน	3/7 ถนนบ้านโพธิ์ ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง	
ตำแหน่ง	หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน/ครูแนะแนว โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา	
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2544 - 2547	โรงเรียนอนุบาลตรัง
	พ.ศ. 2547 - 2549	โรงเรียนขจรเกียรติศึกษา ไบลิงกวล
	พ.ศ. 2549 - 2558	วิทยาลัยอาชีวะศึกษาสหตรัง
	พ.ศ. 2561 จนถึงปัจจุบัน	โรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา
ประวัติการศึกษา		
พ.ศ. 2547	สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะบริหารธุรกิจ สถาบันราชภัฏภูเก็ต	
พ.ศ. 2557	สำเร็จการศึกษาปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานวัตกรรมหลักสูตรการสอนและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง	
พ.ศ. 2562	สำเร็จการศึกษาปริญญาโท รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง	
ผลงานทางวิชาการ	เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์การส่งเสริมภาวะผู้นำท้องถิ่นตามหลักพรหมวิหาร 4 ANALYTICAL STUDY FOR PROMOTION OF LOCAL LEADERSHIP ACCORDING TO BRAHMAVIHARA 4 ตีพิมพ์วารสารมหาจุฬานาคร ทรรศน P-ISSN: 2586-923X ปีที่ 9 ฉบับที่ 10 (ตุลาคม 2565)	

รางวัล

พ.ศ. 2565	- ครูในดวงใจศิษย์ ครั้งที่ 19 ได้รับโล่เกียรติคุณ “เป็นครูผู้สร้างคุณงามความดีในวิชาชีพครู” ประจำปี 2565 มอบโดย พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี เมื่อ วันที่ 13 มกราคม 2566
พ.ศ. 2567	- ได้รับรางวัลครูดีเด่น ระดับจังหวัดตรัง เนื่องในวันครู ประจำปี 2567
พ.ศ. 2567	- ได้รับโล่ “ศิษย์เก่าดีเด่น” ด้านวิชาการ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต